

Conjuntura econòmica de les Illes Balears

novembre 2015

**Govern
de les Illes Balears**

Conjuntura econòmica de les Illes Balears

Novembre 2015

Direcció: Llorenç Pou Garcias

Director general d'Ocupació i Economia

Coordinació: Miquel Quetglas Oliver

Realització:

Margalida Albertí Garau

Laura Alomar Llorente

Amelia Cabellos Barreiro

Margarita Ibáñez Ripoll

Joan Matamalas González

Javier E. Olivares Castillo

M^a del Mar Ribas Mas

Monografia:

Daniel García López

Miquel Quetglas Oliver

Assessorament lingüístic:

Antònia Fullana Miralles

Direcció General d'Ocupació i Economia

Conselleria de Treball, Comerç i Indústria

GOVERN DE LES ILLES BALEARS

C/Palau Reial , 17

07001 - Palma

Illes Balears (Spain)

Tel.: +34.971.177.928

Fax.: +34.971.177.959

<http://dgeconomia.caib.es>

E-mail: informa@dgeconomia.caib.es

ISSN: 2254-481X

DL PM 1214-2002

Subscripció:

Per subscriure-vos de franc al nostre servei d'informació, vos convidam a enviar un missatge per correu electrònic a l'adreça:

informa@dgeconomia.caib.es

Vos notificarem la publicació del nostre *Butlletí de Conjuntura Econòmica* en versió digital tan aviat com estigui disponible, com també d'altres notícies d'interès.

índex

Cronologia	4
Resum Executiu	5
I. Entorn	8
1 Internacional	8
2 Unió Europea	12
3 Espanya	14
II. Illes Balears	16
1 Agropesquer	18
2 Indústria i energia	22
3 Construcció	27
4 Serveis	30
4.1. Comerç	32
4.2. Turisme. Hostaleria	33
4.3. Turisme. Transport i comunicacions	38
4.4. Mediació financera	43
4.5. Serveis empresarials i activitats immobiliàries	45
4.6. Altres serveis	48
III. Mercat Laboral	51
1 Context. Espanya i la UE-28	51
2 Ocupació i atur a les Illes Balears	54
3 Costos laborals	58
4 Accidents de treball	60
IV. Demanda	61
1 Preus	61
2 Consum intern	63
3 Consum de no residents	65
4 Recaptació fiscal	67
5 Inversió	69
V. Medi Ambient	72
VI. Monografia	82
Ajustament estacional de l'índex de producció industrial de les Illes Balears	
1. Introducció i principis generals	82
2. Tractaments previs	83
3. Ajust estacional	95
4. Polítiques de revisió	97
5. Conclusions	98
Índex de gràfics i taules	103
Notes i abreviatures. Agraïments	105

Cronologia

Juliol 2015	29	Es publica en el BOE la Llei 25/2015, de 28 de juliol, de mecanisme de segona oportunitat, reducció de la càrrega financera i altres mesures d'orden social.
	31	El Consell de Ministres aprova la remissió a les Corts del Projecte de Lley de Pressuposts Generals de l'Estat per al 2016.
Agost 2015	10	La càrrega demogràfica de les Illes Balears arriba a les 2.021.727 persones, la màxima pressió humana del 2015
	11	El Banc central xinès devalua el Yuan i en tres dies passa dels 6,209 renminbi/\$ als 6,449 renminbi/\$ (un 3,9 % més).
	18	Es publica en el BOE el Decret-Llei 2/2015, de 24 de juliol, de mesures urgents en matèria de grans establiments comercials.
Setembre 2015	10	Es publica en el BOE la Llei 30/2015, de 9 de setembre, per la qual es regula el Sistema de Formació Professional per a l'ocupació en l'àmbit laboral.
	10	Es publica en el BOE la Llei 31/2015, de 9 de setembre, per la qual es modifica i actualitza la normativa en matèria d'autoocupació i s'adopten mesures de foment i promoció del treball autònom i de l'Economia Social.
	20	Syriza guanya les eleccions a Grècia
	22	Es publica en el BOE la Llei 34/2015, de 21 de setembre, de modificació parcial de la Llei 58/2003, de 17 de desembre, General Tributària.
Octubre 2015	15	Es publica en el BOE la Llei 44/2015, de 14 d'octubre, de Societats Laborals i Participades.
	20	Dia mundial de l'Estadística
	22	El Consell de Govern del BCE decideix que el tipus d'interès aplicable a les operacions principals de finançament es mantingui sense variació en el 0,05%.
	24	Es publica en el BOE el Reial Decret Legislatiu 2/2015, de 23 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de l'Estatut dels Treballadors (deroga el RDI 1/1995).
	24	Es publica en el BOE el Reial Decret Legislatiu 3/2015, de 23 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei d'Ocupació.
	31	Es publica en el BOE el Reial Decret Legislatiu 8/2015, de 30 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei General de la Seguretat Social.

Resum Executiu

Taula 1. Perspectives de l'economia balear

Taxes de variació del PIB. Volum encadenat base 2010 (en %)															
	Anual					Trimestral									
	2010	2011	2012	2013	2014	2013				2014 (p)				2015 (a)	
					(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
Zona euro	2,0	1,6	-0,8	-0,3	0,9	-1,2	-0,4	-0,1	0,6	1,1	0,7	0,8	0,9	1,2	1,5
Espanya	0,0	-1,0	-2,6	-1,7	1,4	-2,7	-1,7	-1,0	0,0	0,6	1,2	1,6	2,0	2,7	3,1
Illes Balears	-0,9	0,6	0,0	0,3	1,0	0,0	0,3	0,6	0,4	0,4	0,8	1,1	1,5	2,2	2,8
Mallorca	-1,1	0,4	-0,1	0,2	0,7	-0,1	0,2	0,3	0,2	0,2	0,5	0,8	1,3	2,1	2,6
Menorca	-1,4	0,2	-0,5	0,4	0,8	-0,3	0,4	0,9	0,6	0,4	0,5	0,9	1,2	2,0	2,7
Pitiüses	0,9	2,0	0,7	1,1	2,4	0,7	1,0	1,5	1,2	1,7	2,2	2,5	2,9	3,0	3,6

Font: Eurostat i Direcció General d'Ocupació i Economia.

p: provisional. a: avanç.

El creixement balear del 2015 presenta en els dos primers trimestres taxes interanuals superiors a dos punts percentuals i la previsió per al conjunt de l'any és d'un 2,8%. Per a l'any vinent el creixement estimat s'accelera fins a un 3,0%. La millora que presenta l'economia balear s'estén a totes les illes i es produeix gràcies al revifament de tots els sectors. Així, la construcció enllaça dos períodes amb increments interanuals positius i la indústria recupera el dinamisme gradualment. Els registres de la campanya turística superen els de l'any passat, cosa que ha impulsat el VAB del sector dels serveis fins a gairebé arribar a tres punts percentuals. Quant a l'anàlisi per illes, totes milloren la posició relativa respecte d'un any enrere i, a més, acceleren el creixement en comparació del primer trimestre del 2015. L'arxipèlag pitiús marca una altra vegada la variació més elevada, i Mallorca i Menorca presenten en el segon trimestre una taxa interanual semblant.

Segons l'OCDE, les perspectives de creixement mundial són d'un 3,0% el 2015 i d'un 3,6% el 2016, per sota de les del mes de juny. Es produeix una recuperació econòmica en les economies avançades, però l'estancament del comerç mundial i el deteriorament dels mercats financers desvien les perspectives de creixement de les principals economies emergents. L'agost del 2015 el barril Brent s'intercanvia a la meitat de preu que un any ençà. Els Estats Units augmenten l'ocupació i el consum de les llars però no la inversió. La tendència del tipus de canvi de l'euro continua sent de depreciació davant el dòlar i la lliura esterlina.

La zona euro reflecteix cert dinamisme, i el creixement registrat en els primers trimestres del 2015 està per sobre del punt percentual. La taxa d'atur del juliol millora i la ràtio és més baixa que un any enrere. Les perspectives de l'OCDE indiquen que la zona euro tancarà el 2015 amb una variació d'un 1,6%, mentre que l'FMI preveu una dècima menys. La

Unió Europea triplica el juliol del 2015 el superàvit de la balança comercial. L'OCDE preveu que l'any 2015 l'economia alemanya s'acceleri un 1,6%. Al Regne Unit l'activitat econòmica continua la millora i les taxes interanuals del PIB continuen sent de les més elevades de la Unió.

El PIB espanyol s'accelera en el segon trimestre del 2015 en termes interanuals, tot i que mostra un cert alentiment en comparació dels primers tres mesos d'any. Les perspectives del Ministeri d'Economia i Competitivitat és d'un creixement d'un 3,3% per a l'any 2015. El sector que més creix és el de la construcció, seguit de la indústria i dels serveis. L'agricultura, després de presentar taxes negatives els dos trimestres anteriors, creix un 2,2%. La demanda nacional continua amb una aportació significativa al PIB, mentre que el sector exterior és menys negatiu que en períodes precedents. El deute públic a Espanya en el segon trimestre se situa en el 97,7% del PIB.

Per a enguany s'estima un creixement d'un 1,6% per al sector agropesquer, tot i que al setembre el nombre d'afiliats continua disminuint en aquest sector. En el mercat central de Mallorca la comercialització de fruita i hortalissa augmenta fins al setembre del 2015 i s'acompanya d'un augment del preu de l'hortalissa i d'una disminució del de la fruita. S'abarateix també la patata respecte d'un any ençà. En el mercat exterior, l'exportació d'aquest tubercle disminueix fins a l'agost d'enguany, mentre que augmenta la demanda internacional de goma de garroff i de vi i licor de les Balears. En els escorxadors de les Balears, les tones sacrificades de carn de bestiar augmenten fins al juliol del 2015. Pel que fa al preu obtingut per la llet, malgrat que baixa, l'agost d'enguany se situa per damunt la mitjana nacional. D'altra banda, en el segon trimestre del 2015 disminueixen les captures de pesca en volum, però augmenten en valor econòmic respecte d'un any ençà gràcies a la recuperació del preu de les captures.

El VAB de la indústria del segon trimestre del 2015 repunta i registra la taxa interanual més alta dels darrers anys. L'afiliació a la Seguretat Social, especialment de la indústria manufacturera, i l'exportació de manufactures mantenen l'evolució positiva. També reflecteixen una millora altres indicadors sectorials, com ara els relatius a la producció, a la facturació de les empreses i a l'entrada de comandes de la indústria. La confiança empresarial pel que fa a les expectatives a curt termini, tot i que presenta avanços interanuals, roman per sota de la mitjana de la resta de sectors econòmics.

La construcció a les Illes Balears recupera la fortalesa i torna a presentar increments interanuals del VAB per segon trimestre consecutiu. Els projectes relacionats amb el turisme i el sector residencial han tornat a reactivar l'activitat del sector de la construcció. Així, s'incrementa de manera destacada l'afiliació a la Seguretat Social, a la qual cosa acompanya un descens de dues xifres de l'atur registrat en aquesta branca. Els certificats de final d'obra sobre edificis confirma la millora de la construcció balear. El nombre de projectes visats i la licitació oficial conviden a pensar que el revifament continuarà durant el 2016.

El sector terciari continua la progressió ascendent i en el segon trimestre el VAB del sector accelera el ritme de creixement. Els indicadors d'activitat del sector dels serveis, tant la xifra de negoci com l'ocupació, reforcen igualment la tendència a l'alça i, a l'igual dels darrers mesos, l'afiliació a la Seguretat Social, especialment en el règim general, presenta increments remarcables.

Els indicadors principals del sector del comerç continuen ascendent, tant a les Balears com al conjunt de l'Estat, i presenten taxes interanuals altes, especialment l'índex de comerç al detall i l'índex de comerç integrat en els IASS. L'ocupació també mostra signes positius, si bé amb taxes de variació més moderades. Tot i l'avanç interanual, en el quart trimestre l'índex de confiança empresarial harmonitzat del comerç creix per sota de la mitjana de la resta de sectors econòmics. L'afiliació a la Seguretat Social augmenta a totes les illes, llevat de Menorca.

Durant els primers nou mesos de l'any 2015 es registra el nombre màxim de viatgers allotjats a les Illes Balears des de l'inici de la sèrie històrica l'any 2001. A més, si es tenen en compte tots els allotjaments turístics reglats, les Illes Balears són la destinació preferida d'Espanya. En els nou primers mesos del 2015, les pernoctacions augmenten tant en hotels com en allotjaments de turisme rural, però es mantenen en els apartaments turístics. Els resultats hotelers milloren a les tres

illes, però sobretot a Menorca. Els preus hotelers a les Illes Balears presenten augments interanuals que s'han accelerat des del setembre de l'any passat i l'increment se situa per sobre del d'Espanya. Les Illes Balears assoleixen al mes de setembre el grau d'ocupació més elevat d'Espanya, amb el 82,2% de les places oferides, i Mallorca és la destinació preferida. L'estada mitjana total es manté en aquests nou mesos. El viatger que opta per un apartament turístic queda més dies; en canvi, el que tria l'allotjament rural opta per una estada més curta.

Al setembre, darrer mes amb dades disponibles publicades, la despesa total que efectuen els turistes a les Balears s'incrementa i, en termes percentuals, destaca el fort creixement de la que fan els turistes del Regne Unit. La despesa total acumulada durant els tres primers trimestres del 2015 reflecteix un increment encara més intens. La despesa mitjana diària i la mitjana per persona dels turistes internacionals augmenten a un ritme una mica més moderat. En canvi, aquestes mateixes variables referides als turistes espanyols registren caigudes significatives. Finalment, les compres i les disposicions d'efectiu que es fan a les Balears amb targetes emeses a l'estranger s'incrementen durant el primer trimestre.

Fins al setembre d'enguany, el nombre de passatgers que arriben per via aèria a les Illes Balears augmenta un 3,0%, amb un mercat nacional i britànic que es mantenen a l'alça i amb un retrocés de l'alemany. Altres països, com ara França, Itàlia i Suïssa, augmenten el passatge per via aèria durant aquest període respecte d'un any ençà. D'altra banda, els passatgers arribats en companyies de baix cost continuen a l'alça. El trànsit marítim de passatgers també augmenta, tant en línia regular com en creuer. Alhora, s'alenteix el transport de les mercaderies que arriben a les Illes Balears.

L'octubre d'enguany, el Banc Central Europeu manté el tipus d'interès oficial de la zona euro en el 0,05%, que està en aquest nivell des de fa un any, per tal de reactivar la situació econòmica davant el risc de deflació. En el segon trimestre del 2015 el nombre d'oficines bancàries continua en descens per al conjunt de les Illes Balears, la qual cosa es relaciona amb el menor nombre d'afiliats en aquesta activitat. Pel que fa als dipòsits, presenten variacions interanuals i inter trimestrals positives amb una tendència a l'alça. El crèdit concedit continua disminuint en el segon trimestre de l'any, encara que la tendència a la baixa s'alenteix. La ràtio de morositat es redueix, després de registrar el valor màxim el desembre del 2013. En l'àmbit hipotecari, des del gener fins a l'agost d'enguany el nombre d'hipoteques constituïdes augmenta una cinquena part i es manté així la tendència a l'alça.

L'evolució del mercat laboral de les Illes Balears continua sent positiva durant els primers nou mesos del 2015. Pel que fa a l'atur, el setembre és el trenta-cinquè mes consecutiu amb reduccions interanuals. L'afiliació a la Seguretat Social augmenta el darrer dia del mes de setembre respecte del mateix dia del 2014, fet que es repeteix fa més de dos anys. Totes les illes creixen en termes d'afiliació, especialment Eivissa, que lidera la creació d'ocupació neta de l'arxipèlag. Respecte del conjunt d'Espanya, a totes les comunitats autònomes es redueix l'atur i s'incrementen les dades d'afiliació. Finalment, la contractació continua a l'alça, de manera que els contractes registrats en els primers nou mesos del 2015 a les Illes Balears superen les xifres acumulades del mateix període de l'any anterior. Quant als tipus de contractes, en termes relatius els indefinits augmenten més que els temporals.

Els preus a les Balears interrompen l'evolució a l'alça dels mesos precedents i la taxa de variació interanual de l'IPC del setembre queda en valors negatius. Paral·lelament, al conjunt de l'Estat s'activa la caiguda. La inflació subjacent, en canvi, es manté en terreny positiu i estable, tant a l'arxipèlag com a Espanya.

Els indicadors de consum confirmen la dinàmica positiva observada els darrers mesos. La despesa en consum final registra un avanç remarcable, tant la corresponent a les llars com la de les administracions públiques. Les dades del darrer indicador de confiança dels consumidors mostren en termes interanuals una progressió a l'alça. D'altra banda, les dades de matriculació de turismes, tant les del setembre com les acumulades de tot el 2015, reflecteixen una recuperació important. També s'incrementen el consum de productes petrolífers i la demanda acumulada d'energia elèctrica.

La recaptació fiscal a les Illes Balears dels tres primers trimestres presenta xifres superiors a les de l'any passat, tant pel que fa als tributs de competència exclusiva com als de competència compartida amb l'Estat. En el primer grup, destaquen l'impost sobre actes jurídics documentats, que augmenta la recaptació una tercera part en termes interanuals, i l'impost sobre transmissions. L'IVA i l'IRPF augmenten l'import declarat fins al setembre, especialment en el primer cas, mentre que els impostos especials retrocedeixen a causa dels canvis normatius. L'impost de societats i el de

la renda de no residents també incrementen la recaptació en més de dues xifres.

Els indicadors principals d'inversió continuen mostrant una evolució dispar. En el segon trimestre i en termes interanuals, el crèdit al sector privat i a les administracions públiques minva considerablement. En el mateix període, també disminueix la inversió estrangera a les Balears. D'altra banda, la creació de societats mercantils en els dos darrers mesos presenta un creixement continuat, encara que el capital net s'ha reduït en termes interanuals. Finalment, l'augment del nombre d'hipoteques constituïdes i de l'import mitjà contractat apunta a una recuperació gradual del mercat hipotecari a totes les illes.

L'apartat de medi ambient tracta sobre els gasos d'efecte hivernacle i la qualitat de l'aire a les Illes Balears. El 2013 tant les Illes Balears com Espanya emeteren gasos d'efecte hivernacle per sobre de l'objectiu de Kyoto, si bé s'han reduït respecte del 2008. Les Illes Balears emeten més tones per resident que Espanya, però la ràtio disminueix d'ençà del 2007. Les activitats que més gasos produeixen són les relacionades amb les indústries del sector energètic responsables de gairebé la meitat del CO₂ equivalent, seguides pel sector del transport. En general, la qualitat de l'aire a les Illes Balears és bona. Els principals focus emissors quant a òxid de sofre són les centrals de producció d'energia elèctrica i l'activitat portuària. La contribució per illes a les emissions és semblant a la distribució que presenta l'economia.

En la monografia inclosa en aquest número del BUTLLETÍ s'ha ajustat l'índex de producció industrial de les Illes Balears dels efectes estacionals i de calendari per al període del gener del 2002 a l'agost del 2015. S'han seguit les recomanacions de la guia publicada el 2015 per l'Eurostat. Així, en primer lloc, s'ha verificat que les dades brutes de la sèrie no presenten problemes de mesurament evidents i s'ha comprovat que l'ajust estacional té sentit en aquesta sèrie. Després d'aplicar la transformació logarítmica i detectar un *outlier*, s'ha optat per estimar un model de línies aèries prenent com a regressors els efectes de calendari (dies laborables i any de traspàs). Segons l'anàlisi del programari escollit, aquest model presenta un bon ajust i permet extreure la component estacional i la tendència.

1 Internacional

Taula 2. Indicadors internacionals

	PIB			Taxa d'atur			Inflació		
Estats Units	2n Trimestre	2,7	↗	juliol	5,3	→	juliol	-0,7	→
Japó	2n Trimestre	0,8	→	juny	3,4	→	agost	0,2	→
Unió Europea	2n Trimestre	1,9	→	juliol	9,5	→	agost	0,0	→
Regne Unit	2n Trimestre	2,6	↗	juny	5,5	→	agost	0,0	→
Zona euro	2n Trimestre	1,5	→	juliol	10,9	→	agost	0,1	→
Alemanya	2n Trimestre	1,6	→	juliol	4,7	→	agost	0,1	→
França	2n Trimestre	1,1	→	juliol	10,4	→	agost	0,1	→
Itàlia	2n Trimestre	0,7	→	juliol	12	→	agost	0,4	→
Espanya	2n Trimestre	3,1	↗	juliol	22,2	↘	agost	-0,5	→

Font: Eurostat, Cabinet Office of Government of Japan, Japan Ministry of Internal Affairs and Communications (Statistics Japan), US Department of Commerce. Bureau of Economic Analysis.

Dades estacionalitzades pel PIB i la taxa d'atur. Inflació: Indicador de Preus de Consum Harmonitzat.

Les fletxes indiquen la variació amb la xifra del mateix període de l'any anterior.

* Avançat

Segons l'OCDE es produeix una recuperació econòmica en les economies avançades, però l'estancament del comerç mundial i el deteriorament de les condicions en els mercats financers estan desviant les perspectives de creixement en moltes de les principals economies emergents. Als Estats Units augmenten l'ocupació i el consum de les llars però no la inversió. A la zona euro millora el ritme d'activitat econòmica, tot i que lentament ateses les caigudes del preu del petroli, les taxes d'interès a llarg termini i el valor de l'euro. L'evolució de la Xina és similar, on el creixement es frena respecte de períodes anteriors. La desacceleració de les importacions de la Xina té efectes en el creixement mundial, sobretot en les economies emergents que hi mantenen estrets vincles comercials. S'espera que l'Índia sigui l'economia emergent amb més creixement en els dos pròxims anys, mentre que la perspectiva és més feble per a molts de països exportadors de matèries primeres, com ara el Brasil. Al mes de setembre, les previsions de l'OCDE del creixement de l'economia mundial presenten unes perspectives més dèbils que el mes de juny, i se situen en un 3,0% per al 2015 i un 3,6% per al 2016, coincidint amb l'informe de l'octubre de l'FMI. Quant els països emergents, la previsió per a la Xina és d'un 6,7% el 2015 i un 6,5% el 2016. S'espera que el 2015 i el 2016 el Brasil presenti taxes de variació del PIB negatives (un -2,8% i un

-0,7%, respectivament), en ambdós casos gairebé dos punts menys que en les previsions del mes de juny. L'economia de l'Índia creixerà fins un 7,2% el 2015 i un 7,3% el 2016. L'any 2014 el **comerç mundial** es reactivà un 3,1% i s'espera que tanqui el 2015 amb una variació d'un 4,1%, xifra que augmentaria el 2016 fins a situar-se en un 4,4%, segons l'FMI. Paral·lelament a les transaccions comercials generals, també s'acceleren els intercanvis entre països. Així, les importacions en les economies avançades creixerien un 4,5% el 2015 i el 2016, i en els mercats emergents la variació seria d'un 3,6% el 2015 i d'un 4,7% en 2016. Ara bé, l'OCDE adverteix que les perspectives del comerç mundial s'han debilitat a causa del deteriorament de les condicions financeres, de la lenta recuperació en les economies avançades i de la desacceleració de les emergents. Els preus de les **matèries primeres** varen disminuir un 4,0% el 2014 i s'espera que caiguin un 15,6% el 2015 i un 1,7% el 2016. El debilitament de la demanda de les importacions a la Xina ha afectat tant el creixement del volum d'exportacions com la caiguda dels preus de les matèries primeres. El preu del petroli reflecteix una variació d'un -7,5% el 2014, i es preveu que el 2015 caigui un 38,8% i que el 2016 es recuperi, any en què remuntaria un 9,1%.

LES PERSPECTIVES DEL CREIXEMENT MUNDIAL SÓN D'UN 3,0% EL 2015 I D'UN 3,6% EL 2016.

Taula 3. Previsions internacionals per al 2016

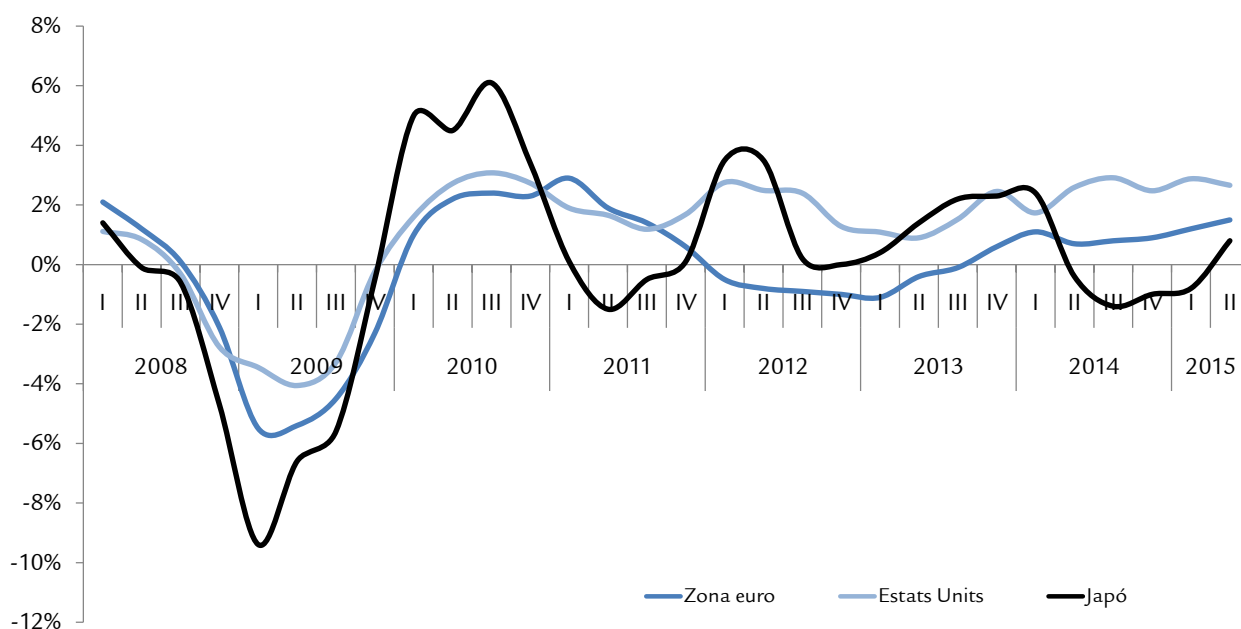
	PIB*	Taxa d'atur	Inflació
Estats Units	2,8	4,9	1,1
Japó	1,0	3,5	0,4
Unió Europea (zona euro)	1,6	10,5	1,0
Alemanya	1,6	4,7	1,2
França	1,5	9,9	1,0
Itàlia	1,3	11,9	0,7
Regne Unit	2,2	5,5	1,5
Espanya	2,5	19,9	0,9

Font: FMI - World Economic Outlook, analysis and forecasts (octubre 2015).

* PIB Real

Estats Units d'Amèrica

Gràfic 1. Evolució del PIB dels EUA, el Japó i la zona euro (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Font: Eurostat i Cabinet Office of Government of Japan.

El creixement del 2014 del PIB dels Estats Units és d'un 2,4%, gairebé un punt per sobre el del 2013, la qual cosa suposa assolir la xifra de 15.961,7 milers de milions de dòlars. En el segon trimestre del 2015 l'economia nord-americana va créixer un 2,7% respecte del mateix període de l'any anterior. El llibre beix de la Reserva Federal del mes d'agost indica una expansió econòmica en la majoria de les regions i els sectors dels Estats Units, i continua així la tendència de l'informe anterior. Per la seva banda, l'OCDE estima que el PIB augmentarà un 2,4% aquest any 2015 i el pròxim, un 2,6%, mentre que les previsions de l'FMI hi afegixen dues dècimes en cada cas. En el mercat de treball la taxa d'atur baixa del 9,6% el 2010 al 6,2% el 2015. El mes d'agost d'enguany la relació entre la població aturada i la població activa és del 5,1%, per tant es fa palesa una reducció del nombre de persones

desocupades. Pel seu costat, la inflació del 2014 és de l'1,3%, igual de la de fa un any. El mes de juliol l'evolució dels preus se situa en un -0,7%, i continua així en xifres negatives des del gener del 2015. La **balança per compte corrent** del segon trimestre del 2015 ha estat de 109,6 mil milions de dòlars, superior en 8,6 mil milions de dòlars al primer trimestre del mateix any. El **dèficit comercial** entre gener i juliol del 2015 empitjora en 10.609 milions de dòlars (3,6%) respecte del mateix període acumulat del 2014. La taxa d'estalvi del mes de juliol en termes de renda disponible és un 4,9%, gairebé un punt percentual inferior respecte del mateix mes de l'any anterior. A mitjan setembre la Reserva Federal ha ajornat la pujada dels tipus d'interès pels esdeveniments econòmics i financers globals.

Japó

L'any 2015 l'economia nipona decreix en el primer trimestre un 0,8%, si bé en el segon recupera terreny i remunta un 0,8%. El dèficit comercial japonès se situa en 4.184 milions d'euros a l'agost, la qual cosa suposa el cinquè més consecutiu en saldo negatiu, segons informa el Ministeri de Finances. Això suposa un 40,2% menys que l'agost del 2014, però un 47% més que el mes de juliol del 2015. El dèficit comercial amb la Xina, primer soci comercial del Japó, fou de 3.566 milions d'euros. Pel que fa a la Unió Europea, que ocupa el tercer lloc comercial, el dèficit fou de 1.274 milions d'euros. En canvi, amb el seu segon soci, els Estats Units, el saldo fou positiu, 3.405 milions d'euros. Al setembre, les exportacions creixen un 0,6% interanual i les importacions es redueixen un 11,1%. L'OCDE preveu que el PIB del Japó creixi un 0,6% el 2015 i un 1,2% el 2016. Per la seva banda, l'FMI preveu un creixement similar, amb una taxa d'atur el 2016 del 3,5% i una inflació del 0,4%.

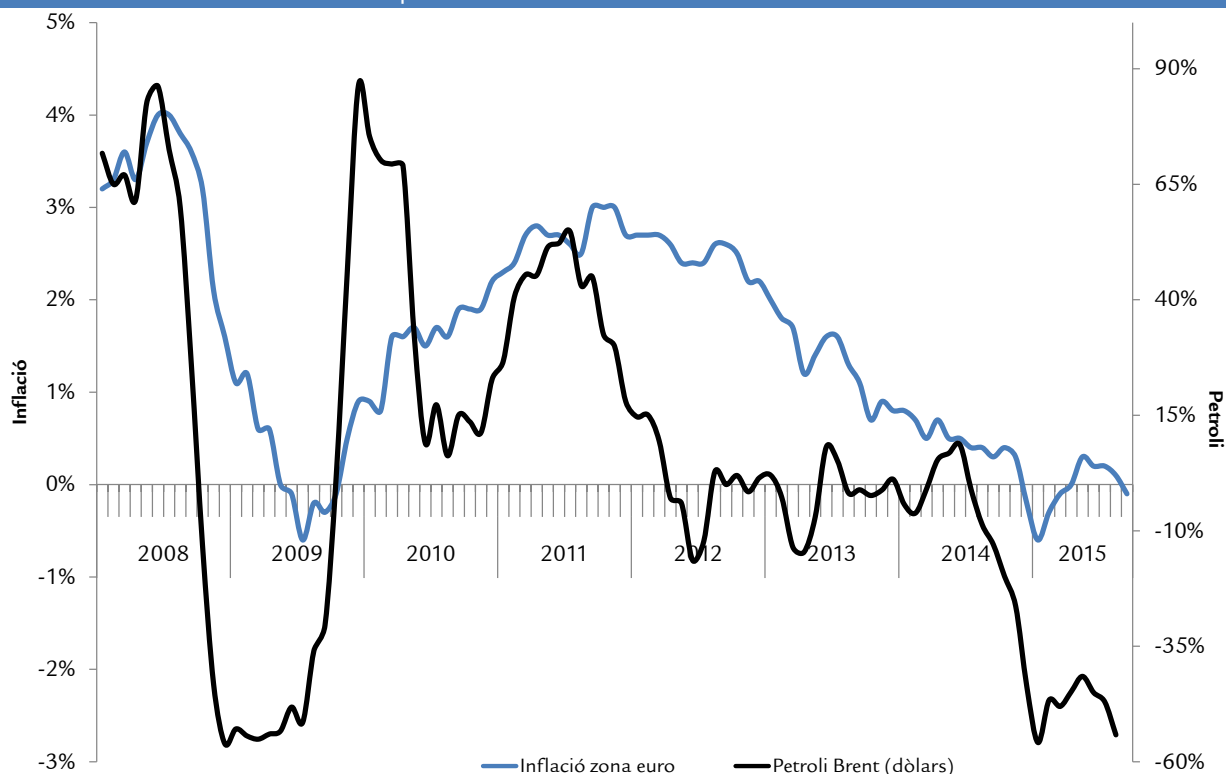
Xina

L'economia xinesa representa el 16% del PIB mundial, per la

qual cosa la seva evolució influeix en el creixement mundial de manera significativa. Les autoritats del país asiàtic pretenen assolir un model de creixement més equilibrat davant d'un de basat en inversió i deute. Amb la finalitat de créixer un 7% el 2015 han pres mesures, com ara rebaixes dels tipus d'interès, nous plans d'inversió pública i una devaluació del renminbi, entre d'altres, per relançar les exportacions. A més, s'estima que si s'obre el mercat de capitals podrien sortir de la Xina més de 600.000 milions de dòlars. D'altra banda, hi ha el perill que el renminbi es devaluï i que sorgeixin bombolles en el sector de la borsa, el creditici o l'immobiliari. L'economia xinesa ha crescut un 7,0% en el primer i el segon trimestres del 2015, per davall del creixement amb què tancà els anys 2014 i 2013 (un 7,3% i un 7,7%, respectivament). La producció industrial augmenta a l'agost un 6,1% interanual i un 6,0% al juliol. Les vendes al detall mostren el dinamisme del mercat interior i creixen un 10,8% interanual a l'agost i un 10,5% al juliol. Les exportacions disminueixen un 5,5% interanual en el vuitè mes del 2015, mentre que el mateix període de l'any anterior varen créixer un 9,4% interanual. Les importacions cauen un 13,8% l'agost del 2015, més d'un 10% més que l'agost del 2014. D'altra banda, el nivell de preus se situa en el 2,0% interanual, el mateix que un any enrere.

Petroli i divises

Gràfic 2. Variació interanual del preu barril Brent i inflació a la zona euro

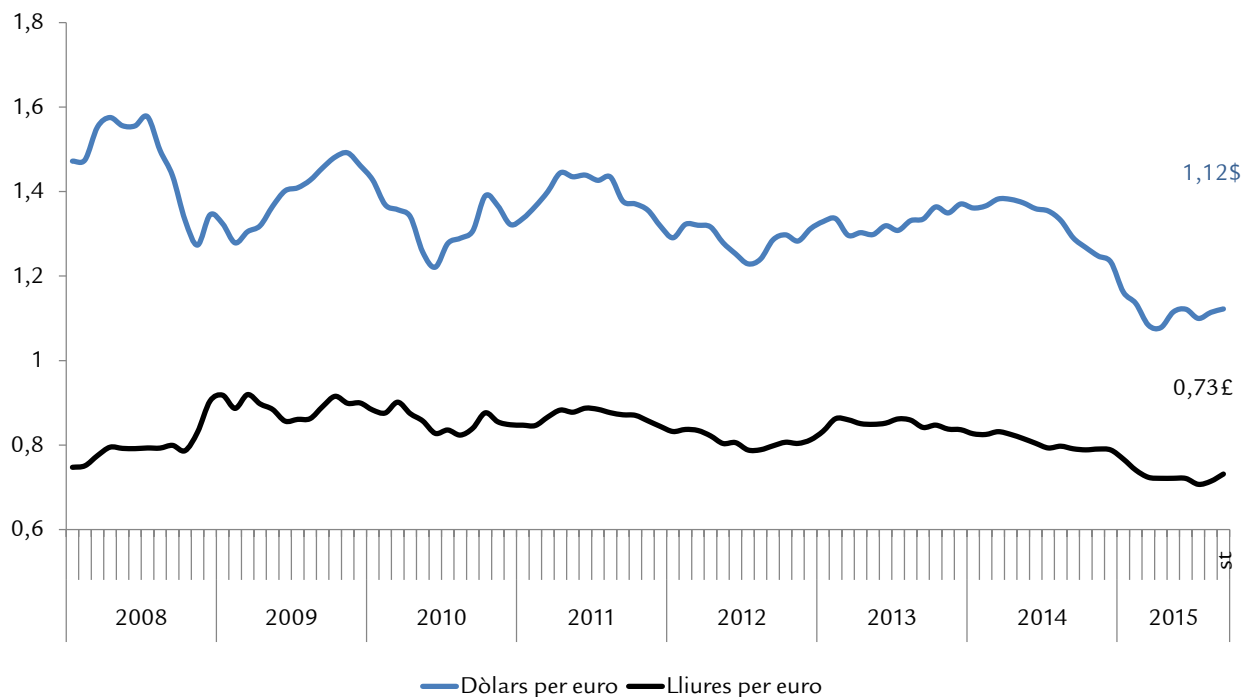
Font: EIA, Eurostat.

El mes d'agost del 2015 el preu del **barril Brent** és de 46,58 dòlars per barril, mentre que en el mateix mes de l'any passat era de 101,61 dòlars per barril. Enmig d'una gran incertesa en el mercat del petroli mundial, l'Administració d'Informació Energètica del Govern dels Estats Units (IEA) ha rebaixat les previsions del preu del petroli cru a curt termini, a causa del ritme econòmic decreixent dels mercats emergents, del creixement de l'oferta (tot i la desacceleració), de l'augment de líquids dels inventaris mundials i de la possibilitat d'augmentar els volums de cru iranià.

L'AGOST DEL 2015 EL BARRIL BRENT S'INTERCANVIA A UN PREU INFERIOR A LA MEITAT D'UN ANY ENÇÀ.

Les mesures preses pel Banc Central Europeu, com ara la baixada dels tipus d'interès, les injeccions de liquiditat i la compra d'actius, han conduït a un creixement de l'agregat monetari ampli i del crèdit de l'euro, segons el butlletí econòmic del BCE. El setembre del 2015 l'euro es canvia per 1,12 dòlars i per 0,73 lliures esterlines, fet que confirma la tendència des d'un any enrere de depreciació de l'euro respecte del dòlar i de la lliura esterlina. La Reserva Federal manté els tipus d'interès davant els dubtes sobre la inflació, la volatilitat financera, la situació econòmica global i la fortalesa del dòlar. Així, el preu del diner continua en el mínim històric (entre el 0% i el 0,25%).

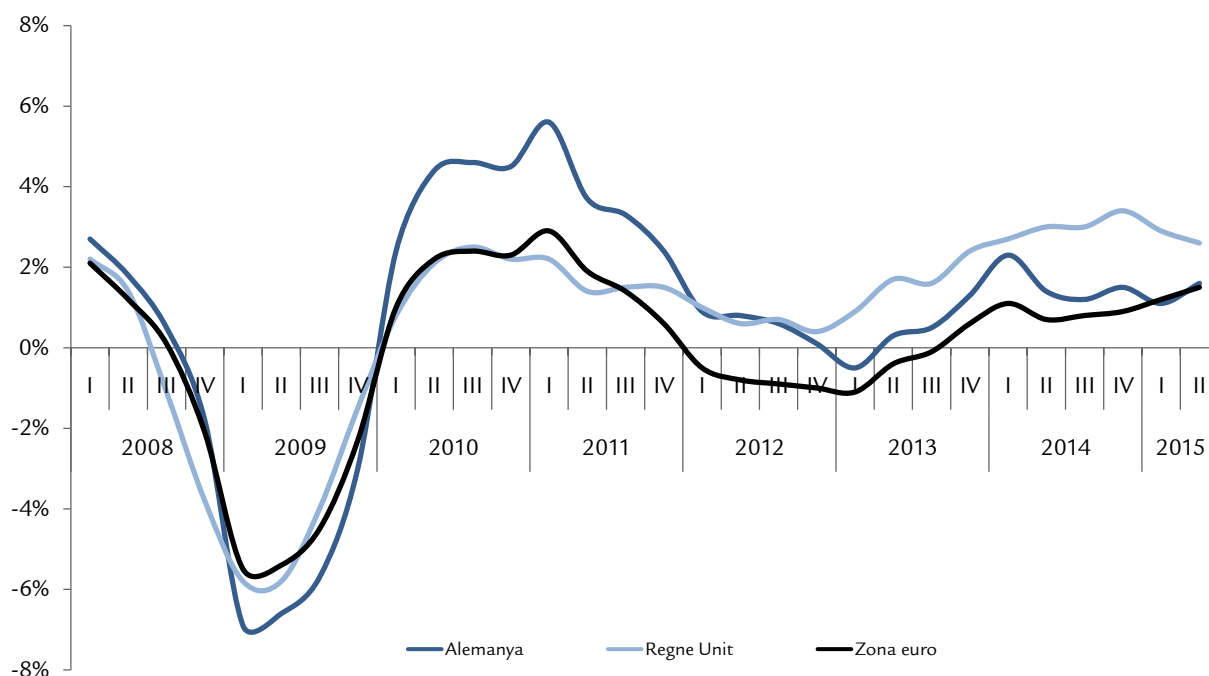
Gràfic 3. Evolució del tipus de canvi de l'euro

Font: BCE.

2 Unió Europea

Gràfic 4. Evolució del PIB de països europeus (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Font: Eurostat.

A la **zona euro** el PIB creix un 1,2% interanual en el primer trimestre del 2015 i un 1,5% en el segon. Aquestes taxes reflecteixen la recuperació de cert dinamisme, atès que en el conjunt de l'any 2014 els països de la zona euro augmentaren el PIB un 0,9% i el 2013 la variació fou fins i tot negativa (-0,3%). A la Unió Europea la taxa interanual en el segon trimestre és d'un 1,9%, dues dècimes més que en els tres primers mesos d'any. A la zona euro, la taxa d'atur del juliol és del 10,9%, mentre que en el mateix mes del 2014 era de l'11,6%. Pel que fa al nivell de preus a la zona euro a l'agost del 2015, la inflació cau una dècima percentual i se situa en el 0,1%. La Unió Europea presenta el juliol del 2015 un superàvit de la balança comercial de 12 milers de milions d'euros, mentre que en el mateix període del 2014 era de gairebé una tercera part (4,6 milers de milions d'euros). En xifres acumulades dels darrers dotze mesos, el juliol del 2015 el superàvit exterior és de 138,4 milers de milions d'euros,

xifra significativament superior a l'import de 84,7 milers de milions d'euros del juliol del 2014. Amb tot això, l'OCDE preveu que l'any 2015 la zona euro acabi amb un creixement del PIB d'un 1,6% i el 2016 es recuperi fins a l'1,9%. En canvi, l'FMI estima unes previsions inferiors, amb un 1,5% i un 1,6% de taxes de creixement, respectivament. El deute públic de la zona euro es manté entorn del 91,9% del PIB. A **Portugal**, en el segon trimestre del 2015 la variació del producte interior brut és d'un 1,2%, tres dècimes més que en el primer trimestre. El 2014 la taxa d'atur del país lusità va ser del 14,1%, més de dos punts percentuals per sota de les dades del 2013. La inflació del 2014 va ser negativa (-0,2%), mentre que el 2013 encara es mantenia per sobre del zero (0,4%). **Grècia** tancà el 2014 amb una variació positiva del PIB del 0,8% i en el segon trimestre del 2015 l'economia creix un 1,6%, un punt més que en el primer trimestre.

Alemanya

L'economia alemanya tancà l'any 2014 amb un creixement d'un 1,6%, i en el segon trimestre d'enguany la variació interanual és d'un 1,6%, mig punt més que en el primer. La previsió de creixement de l'OCDE és d'un 1,6% per al 2015 i un 2,0% per al 2016, mentre que les de l'FMI són inferiors (un 1,5% i un 1,6%, respectivament). En relació amb la balança comercial, Alemanya presenta el mes de juliol del 2015 un superàvit de 23,5 milers de milions d'euros, davant l'import de 20,6 milers de milions d'euros del mateix mes del 2014. El 2014 la taxa d'atur va ser del 5,0%, que és la més baixa des del 2005, i la inflació quedà en el 0,8%. El mes d'agost d'enguany els preus dels béns de consum pràcticament es mantenen estables (0,1%). El 2014 el deute públic va ser del 74,7% del PIB.

ES PREVEU QUE L'ANY 2015 L'ECONOMIA ALEMANYA S'ACCELERI UN 1,6%.

França

El PIB francès creix un 0,9% en el primer trimestre del 2015, taxa que augmenta fins a un 1,1% en el segon. Cal tenir en compte que França tancà l'any 2014 amb un creixement de sols dues dècimes. L'OCDE espera que el país gal presenti una variació del PIB del 2015 d'un 1,0% i que la del 2016 sigui d'un 1,4%, variacions per sota de les de l'FMI (un 1,2%

i un 1,4%, respectivament). La inflació francesa el 2014 va ser del 0,6% i la del mes d'agost de 2015 queda semblant a l'alemanya (0,1%).

Itàlia

La previsió de l'OCDE per al 2015 és molt similar a la de l'FMI i estima un creixement per a Itàlia d'un 0,7%. Els càlculs d'ambdues institucions també coincideixen en la previsió per al 2016, que situen entorn d'un 1,3%. L'economia italiana tanca el 2014 amb un creixement negatiu (-0,4%), tot i que és 1,3 punts superior que un any enrere. En els dos primers trimestres les taxes, en termes interanuals, són positives: un 0,2% i un 0,7%, respectivament. La taxa d'atur del conjunt del 2014 fou del 12,7%. La variació dels preus a Itàlia a l'agost del 2015 és d'un 0,4%.

Regne Unit

L'activitat econòmica millora en la segona economia de la Unió Europea (el 2014 el PIB del Regne Unit superà el de França). Així, el Regne Unit tancà el 2014 amb un creixement d'un 3,0%, dinamisme que s'estén en el primer (2,9% interanual) i el segon trimestres (2,6%) del 2015. La taxa d'atur de l'any 2014 va ser del 6,1%. Al mes d'agost, els preus mesurats en lliures esterlines romanen estables respecte del nivell del 2014 (0,0%). L'OCDE preveu que l'economia britànica tanqui el 2015 amb una taxa de variació interanual d'un 2,4%, i per al 2016 situa la variació en un 2,3%, pràcticament com l'FMI. El deute públic del 2014 va ser del 89,4% del PIB.

3 Espanya

Taula 4. Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola

Variació Interanual (%)	2015	2016
PIB	3,3	3,0
Consum privat	3,4	3,0
Consum públic	0,1	0,3
Formació bruta del capital fix	6,4	5,6
Demanda nacional (contribució al creixement)	3,3	2,9
Exportació de béns i serveis	5,5	6,0
Importació de béns i serveis	6	6,4
Demanda exterior (contribució al creixement)	0	0,1
Inflació	-0,1	1,1
Taxa d'atur	22	19,7

Font: Ministeri d'Economia i Competitivitat. Escenari macroeconòmic 2015-2016, 10 de juliol 2015

Les dades de l'economia espanyola durant l'any 2015 són positives: un 2,7% en el primer trimestre i un 3,1% en el segon. Això és conseqüència d'una contribució positiva de la demanda nacional (3,1 punts percentuals en el primer trimestre i 3,3 en el segon) i d'una millora en la contribució del sector exterior (que passa de -0,4 p. p. a -0,2 p. p.). La

previsió del Ministeri d'Economia i Competitivitat és d'un creixement del PIB d'un 3,3% per al 2015 i d'un 3,0% per al 2016. Aquestes xifres són semblants a les de l'OCDE, que pronostica un 2,9% per al 2015 i un 2,8% per al 2016, i a les de l'FMI (un 3,1% i un 2,5%, respectivament).

EL PIB ESPANYOL CREIX UN 3,1 % EN EL SEGON TRIMESTRE DEL 2015.

Taula 5. Evolució de l'economia espanyola

Dades corregides d'efectes estacionals i de calendari. Taxes de variació interanual (en %)

Volum encadenat referència 2010

Trimestre	2013				2014				2015	
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
Sector agropesquer	5,3	21,9	17,2	18,4	10,3	1,6	5,3	-3,4	-2,6	2,2
Indústria i energia	-3,3	-2,4	-0,9	-0,5	0,5	1,9	1,5	2,1	2,9	3,5
Construcció	-8,8	-9,6	-8,0	-6,0	-6,2	-1,7	0,0	3,4	5,7	5,8
Serveis	-1,5	-1,6	-1,1	0,0	0,9	1,4	1,7	2,3	2,7	3,0
PIB a preus de mercat	-2,2	-1,7	-1,0	0,0	0,6	1,2	1,6	2,0	2,7	3,1

Font: INE.

En el segon trimestre del 2015, la demanda nacional aporta, en termes interanuals, 3,3 punts al creixement, mentre que el sector exterior resta 0,2 punts. La despesa en consum final augmenta gràcies a l'impuls de la despesa de les llars (3,5%), la de les institucions sense finalitat de lucre al serveis de les llars (1,6%) i la de les administracions públiques (1,0%). La formació bruta de capital fix augmenta un 6,1%, a causa de les variacions positives dels actius fixos materials (6,8%) i dels béns d'equipament (9,2%), i també perquè la variació en la construcció és d'un 5,1%. Les exportacions s'incrementaren en un 6,0%, un punt més que en el trimestre anterior, mentre que les importacions també s'acceleren i arriben a incrementar-se un 7,2%. Pel costat de l'oferta,

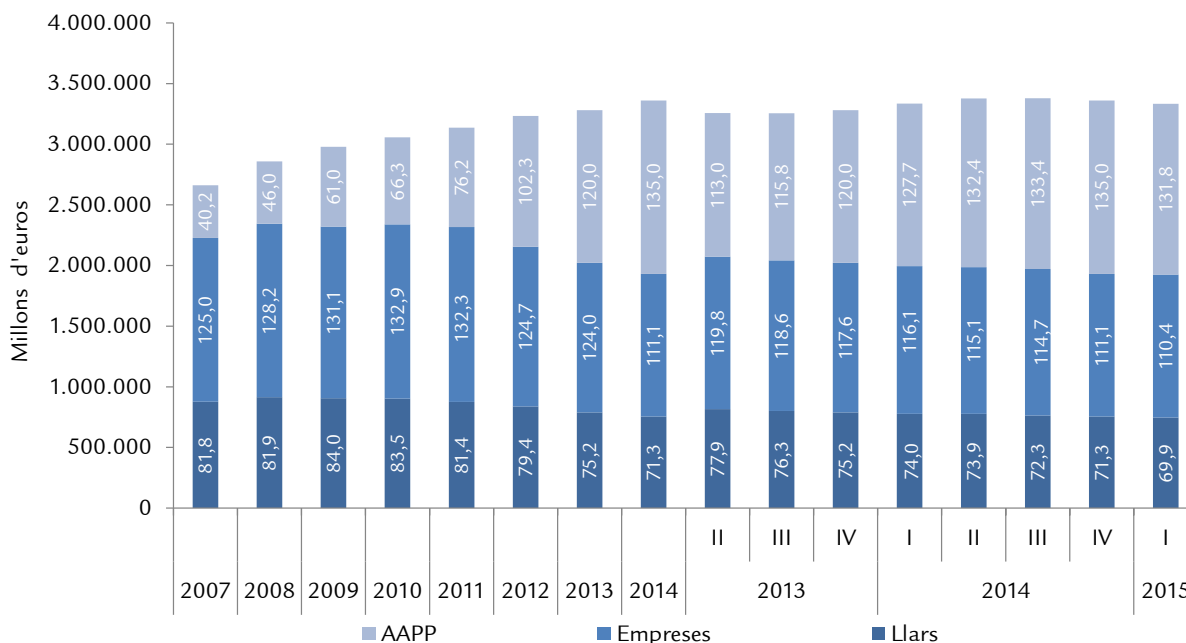
totes les branques presenten un millor comportament en comparació del primer trimestre de l'any. El sector que més creix és la construcció (5,8%), seguit de la indústria (3,5%). El sector dels serveis s'incrementa un 3,0%. L'agricultura, després de presentar taxes de creixement negatives els dos trimestres anteriors, creix un 2,2%. Segons el Banc d'Espanya, al juliol el finançament als sectors no financers residents a Espanya cau un 2,2% en termes interanuals en el sector privat, el qual es reparteix entre un -1,9% a les empreses i un -2,7% a les famílies. Segons l'informe d'inversió mundial de la Conferència de les Nacions Unides sobre Comerç i Desenvolupament (UNCTAD, en anglès), Espanya fou el 2014 el dotzè país del món que rebé més inversions.

El segon trimestre del 2015, l'ocupació augmenta en 411.800 persones respecte del primer trimestre (2,4%) i se situa en 17.866.500 persones. És l'increment intertrimestral més elevat de l'ocupació des del segon trimestre del 2005. Per comunitats autònomes, les que més persones ocupen són Andalusia, les Illes Balears i Catalunya. En termes interanuals l'ocupació creix en 513.500 persones, un 3,0% en termes relatius. Paral·lelament a la millora de l'ocupació, la xifra de desocupats es redueix en 473.900 persones respecte del segon trimestre del 2014. La desagregació per sectors en què es redueix la desocupació és la següent: 108.800 aturats menys en serveis, 51.900 menys en construcció, 38.400 menys en indústria i 9.200 menys en agricultura, tot això segons l'Enquesta de Població Activa (EPA), publicada per l'Institut Nacional d'Estadística. L'INE ha publicat també l'índex del cost laboral harmonitzat, que mesura el cost laboral per hora treballada. Entre els mesos d'abril i juny es modera, amb un augment d'un 0,2% respecte dels mateixos mesos del 2014. L'increment salarial pactat en la negociació col·lectiva fins a

l'agost és d'un 0,7%.

El mes de juliol del 2015 augmenta el nombre de societats mercantils creades (un 1,4% més en comparació del mateix mes del 2014) i es redueix el de societats dissoltes (8,7%). Al juliol el nombre d'efectes de comerç per impagament disminueix un 11% interanual. Les compravendes d'habitatges acumulen del gener al juliol un creixement interanual d'un 10,5%, molt superior al del conjunt del 2014 (2%), de conformitat amb les dades publicades per l'INE. El mes d'agost del 2015 la taxa de variació anual de l'IPC és d'un -0,4%, mig punt per sota de la registrada el mes anterior, i la taxa anual de la inflació subjacent és d'un 0,7%. Les causes de la baixa inflació tenen a veure amb la caiguda dels preus energètics, la qual se xifra en un 9,8%, i, no tant, per la moderació dels preus dels serveis i dels béns industrials no energètics. L'evolució a la baixa dels preus fou compensada parcialment per l'alça dels grups d'alimentació, especialment la no elaborada.

Gràfic 5. Evolució i ràtio sobre PIB del deute a Espanya

Font: BE.

La ràtio deute/PIB expressada en percentatges.

El 2014 Espanya tenia un deute públic en percentatge sobre el PIB del 97,7%, per sobre de la mitjana de la zona euro i molt per damunt dels nivells inferiors al 40% de l'any 2006, segons les dades de l'Eurostat. El 2015 el deute públic és del 98,0% en el primer trimestre, segons el protocol de dèficit excessiu (PDE) del Banc d'Espanya, i en el segon trimestre arriba al 97,7%, la qual cosa representa un nivell del passiu d'1.052.837 milions d'euros. El deute públic amb què tancà el 2014 la zona euro va ser del 91,9% del PIB, i la Unió Europea, del 86,8%, en ambdós casos superiors a l'any anterior. En el segon trimestre del 2015, l'endeutament de les empreses és del 110,4% (1.178.998 milions d'euros), i l'endeutament de les llars i les institucions sense ànim de lucre queda en el 69,9% (746.230 milions d'euros).

L'any 2014 a Europa hi hagué dotze estats membres amb dèficits públics per sobre del 3%, entre els quals Espanya (-5,8%), el Regne Unit (-5,7%), Portugal (-4,5%) i França (-4,0%). El 2015 el dèficit a Espanya ha de ser del 4,2% del PIB. Per als anys 2015, 2016, 2017 i 2018 els objectius del dèficit es redueixen progressivament: el -4,2%, el -2,8%, el -1,4% i el -0,3% del PIB, respectivament. El dèficit de les administracions públiques, excloses les corporacions locals, se situa el mes de juliol del 2015 en el 3,1% del PIB, amb la qual cosa es millora el nivell d'un any enrere. L'Estat registra l'agost del 2015 un dèficit del 2,5% del PIB, la qual cosa suposa una millora de vuit dècimes respecte del mateix període de l'any anterior.

II. ILLES BALEARS

Taula 6. Evolució de l'economia balear

Taxes de variació del VAB a preus constants (en %)															
	Anual					Trimestral									
	2010	2011	2012	2013	2014	2013				2014 (p)				2015 (a)	
					(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
Illes Balears	-0,9	0,6	0,0	0,3	1,0	0,0	0,3	0,6	0,4	0,4	0,8	1,1	1,5	2,2	2,8
Sector agropesquer	-0,4	0,3	-0,5	1,0	0,2										
Indústria	-2,8	-1,4	-0,8	-1,1	-1,0	-0,8	-0,9	-1,3	-1,6	-1,8	-1,1	-0,9	-0,4	0,7	1,9
Construcció	-6,3	-4,4	-5,5	-5,4	-2,6	-6,1	-5,5	-5,2	-4,7	-4,1	-3,1	-2,3	-1,1	1,5	2,7
Serveis	-0,1	1,2	0,6	1,0	1,4	0,7	1,0	1,3	1,1	0,9	1,3	1,5	1,9	2,4	2,9

Font: Direcció General d'Ocupació i Economia.

p: provisional. a: avanç.

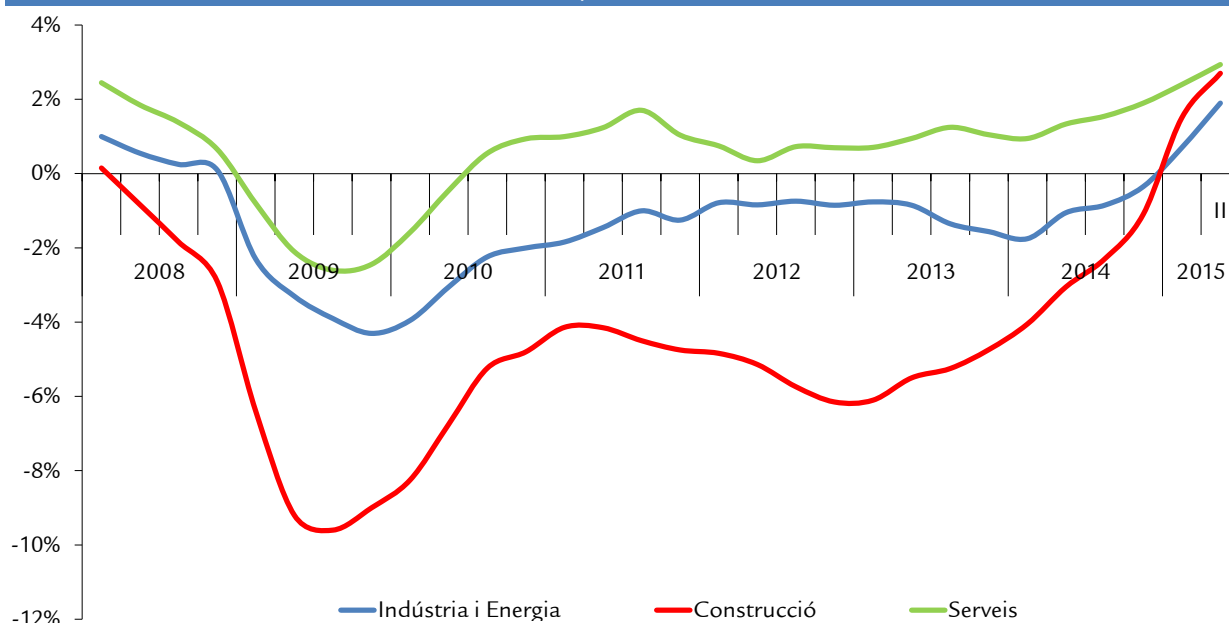
L'economia de les Illes Balears es referma en la recuperació dels indicadors macroeconòmics al llarg del 2015 i en el segon trimestre registra un creixement interanual que s'acosta als tres punts percentuals (2,8%), sis dècimes més que la taxa del trimestre anterior. La previsió de tancament de l'any 2015 es queda en un 2,8%, i amb vista a l'any que ve s'accelera fins a un 3,0%. Paral·lelament, en el conjunt nacional la variació interanual del PIB també creix de manera significativa i en el segon trimestre presenta una taxa d'un 3,1%, i l'estimació avançada per al tercer trimestre és encara més elevada (3,4%). Tant en l'àmbit estatal com a l'arxipèlag balear, tots els sectors contribueixen positivament al creixement. En ambdós casos, destaca la recuperació del dinamisme de la construcció, tot i que si es tenen en compte les importants caigudes d'anys anteriors encara roman enfora dels nivells previs a la crisi.

La millora de l'activitat econòmica general a l'arxipèlag balear es produeix gràcies al revifament de tots els sectors. Així, la facturació de les empreses dels serveis fins a l'agost augmenta un 7,1%, i la xifra de negoci de les de la indústria ho fa un 0,7%. L'ocupació que publica l'Enquesta de població activa (EPA) corresponent al tercer trimestre del 2015 referma aquests resultats i presenta increments en tots els sectors econòmics (un 4,2% interanual). Destaca l'augment d'ocupació en la indústria i l'agricultura, amb variacions interanuals de dues xifres (un 16,1% i un 11,8% respectivament), però els serveis (3,6%) i la construcció (0,2%) també estan per damunt dels nivells d'un any

ençà. L'atur registrat també millora transversalment en les diverses branques. Així, la mitjana dels primers deu mesos del 2015 es redueix un 11,5% i les disminucions més intenses es produeixen en la construcció (-20,7%) i en la indústria (-14,4%). Un altre indicador que confirma el revifament dels sectors de l'economia balear el 2015 és el nombre d'altres a la Seguretat Social. L'afiliació mitjana entre gener i setembre creix un 5,0% respecte dels mateixos mesos del 2014, i un altra cop destaca la construcció com a sector amb més augment de capital humà (14,3%). La indústria (4,1%) i els serveis (4,3%) també incrementen el nombre de treballadors, mentre que el sector primari només manté el nivell d'un any enrere (-0,2%). Les perspectives per al 2016 indiquen que el ritme d'activitat augmentarà. Així, fins a l'agost a la indústria s'incrementa l'entrada de comandes (un 4,6%) i els projectes visats pel Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears augmenten tant en nombre (un 49,3%) com en pressupost total (95,0%).

Quant a l'anàlisi per illes, totes milloren la posició relativa respecte d'un any enrere i, a més, acceleren el creixement en comparació del primer trimestre del 2015. L'arxipèlag pitiús remunta fins a marcar un creixement d'un 3,6% i es referma com la regió que més fortaleza ha demostrat tant durant la crisi econòmica i com en la fase de recuperació. Mallorca i Menorca presenten al segon trimestre una taxa interanual semblant (un 2,6% i un 2,7%, respectivament), i en ambdós casos es produeix una millora significativa respecte dels primers tres mesos del 2015.

Gràfic 6. Evolució del VAB de les Illes Balears per sectors

Font: DGOE.

1 Agropesquer

Agricultura

Taula 7. Creixement del VAB de l'agricultura, la ramaderia i la pesca

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)						
2008	2009	2010	2011	2012	2013 (p)	2014 (a)
0,8	-0,4	-0,4	0,3	-0,5	1,0	0,2

Font: Direcció General d'Ocupació i Economia

a: avanç. p: provisional.

El sector agropesquer tanca l'any 2014 amb una taxa de creixement d'un 0,2%, per davall del tancament de l'any 2013 (1,0%). Per a enguany l'estimació és d'un 1,6%.

Taula 8. Afiliació a la Seguretat Social en l'agricultura

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears	setembre	6.001	→	-0,5
Mallorca	setembre	4.758	↘	-2,0
Menorca	setembre	656	↗	3,3
Eivissa	setembre	397	→	0,8
Formentera	setembre	17	↗	21,4

Font: l'bestat (a partir de dades de la TGSS).

El setembre del 2015 hi ha 6.001 persones afiliades a la Seguretat Social en agricultura i ramaderia, un 0,5% menys que en el mateix mes de l'any anterior. Per illes, el nombre d'afiliats augmenta a Menorca i a Formentera, mentre que disminueix a la resta d'illes.

Per que fa a les ajudes a aquest sector, el Consell de Ministres ha aprovat la distribució de 49,9 milions d'euros entre les disset comunitats autònomes de l'Estat per dur a terme programes agrícoles, ramaders i de desenvolupament rural. D'aquest total, les Illes Balears reben 110.878 euros, que es destinaran a alimentació a escoles, a programes de sanitat animal, a foment de les races autòctones i a control del rendiment lleter. Per part de la Comunitat Autònoma, la Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca presenta la línia d'ajuda a joves agricultors, dotada amb 11,4 milions d'euros per al període 2014-2020. A la primera convocatòria, que tingué lloc la primera quinzena de setembre, s'hi destinaren 6,3 milions d'euros, amb l'objectiu de fomentar l'ocupació i evitar l'abandonament de les explotacions. El 2015 es destinen 460.000 euros a la promoció de marques agrícoles de qualitat. A aquestes ajudes cal afegir-hi les incloses en el Programa de Desenvolupament Rural de les Illes Balears (PDR), amb un pressupost total de 149 milions d'euros per al període 2015-2020. Fins ara, d'acord amb aquest

Programa, el Govern de les Illes Balears ha autoritzat iniciar les convocatòries per a dos paquets d'ajudes agroambientals pluriennals: la primera aprovada pel febrer per un import de 30,9 milions d'euros i la segona, que s'inicià al mes de juny, per un import de 36,6 milions d'euros.

LA COMERCIALIZACIÓ DE FRUITA I HORTALISSA QUE PROVÉ DELS PRODUCTORS DISMINUEIX UN 8,9% FINS AL SETEMBRE.

En el mercat central de Mallorca, segons les dades acumulades fins al setembre del 2015, la comercialització de **fruita i hortalissa** que prové de majoristes i productors és de 158.004 tones, un 9,9% superior a la registrada en el mateix període de l'any 2014. El signe positiu es produeix per la comercialització que prové dels majoristes (10,3%), el qual es produeix per a ambdós tipus de producte, més en el cas de la fruita (18,2%) que de l'hortalissa (2,8%). En canvi, la comercialització dels productors disminueix des del gener fins al setembre un 8,9%, tant en el cas de la fruita (-9,5%) com en el de l'hortalissa (-8,6%). Aquest comportament en la demanda s'acompanya d'un augment del preu mitjà de l'hortalissa (4,9%) i d'una disminució en el de la fruita (-1,9%). Cal destacar que la patata s'abarateix fins a un 18,0% respecte del 2014.

Taula 9. Indicadors de l'agricultura

		Darrera dada		Variació interanual (%)			
Mercat central de Mallorca (productors)		Tones	PMP	Tones		PMP	
Fruita	gener-setembre	847	1,0	↘	-9,5	→	-1,9
Hortalisses	gener-setembre	1.828	1,1	↘	-8,6	↗	4,9
Patates	gener-setembre		0,4			↘	-18,0
Total	gener-setembre	2.675	1,0	↘	-8,9	→	0,0
Mercaderies agràries exportades		Tones	Milers d'€	Tones		Milers d'€	
Patates	gener-agost	13.149	6.609	↘	-30,9	↘	-10,0
Regne Unit	gener-agost	4.142	2.368	↘	-34,3	↘	-15,4
Dinamarca	gener-agost	3.201	1.722	↘	-4,3	↗	5,9
Goma de garroff	gener-agost	1.170	7.473	↗	19,3	↗	12,0
Alemanya	gener-agost	212	1.331	↘	-9,6	↘	-20,8
Dinamarca	gener-agost	321	2.111	↗	64,6	↗	53,8
Vins i licors	gener-agost	1.373	6.323	↗	37,5	↘	-7,4
Alemanya	gener-agost	425	2.276	↘	-12,0	↘	-15,0
Suïssa	gener-agost	132	1.253	↗	8,4	↗	12,6

Font: Mercapalma, lbestat.

PMP: preu mitjà ponderat.

La falta de pluja a l'abril i les altes temperatures del mes de maig fan malbé la collita de **cereals** per a enguany. Tant la producció de blat com la d'ordi i civada, que són els cereals que més es cultiven a les Illes Balears, disminueixen segons dades fins a l'agost del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient. Així, la producció de blat és de 8,13 milers de tones en els vuit primers mesos d'any (un 14,8% menys) en una superfície de conreu de 5.000 hectàrees (un 4,1% superior a la del 2014). La producció d'ordi és de 32,04 milers de tones (un 31,1% menys) en una superfície de 23.405 hectàrees (un 1% superior a la del 2014). La producció de civada disminueix fins a un 40,1% interanual i arriba a 11,19 milers de tones, en una superfície de conreu de 18.755 hectàrees, que igual dels altres cultius augmenta (9,2%). Per al conjunt nacional, mentre que la producció de blat i d'ordi disminueix, es registren més tones de civada.

Segons dades de la denominació d'origen Oli de Mallorca, la producció d'**oli d'oliva** qualificat va ser de 262.384 litres en la campanya 2013-2014, un 56,1% més que la campanya anterior. Pel que fa a la comercialització, es varen vendre 193.439 litres d'oli d'oliva, un 5,2% més que el 2013. El 78,2% d'aquestes vendes es feren al mercat interior (on augmentaren un 2,9%), un 4,6% a la Península (on caigueren un 10,7%) i la resta de la demanda fou per part de la Unió Europea (28,2%) i de països tercers (22,8%). Per a enguany, a les Illes Balears es preveu una collita d'entorn de vint tones d'oliva, segons el Consell Regulador de la Denominació d'Origen Oli de Mallorca, cinc tones més que la campanya anterior. Pel que fa a la Península, la falta de pluja ha motivat una mala collita d'oliva i la producció d'oli d'oliva de la campanya 2014-2015 és de 841,7 milers de tones, fins

a un 53% menys que la campanya 2013-2014, segons dades encara provisionals del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient. Aquest fet, juntament amb les males previsions per a Itàlia (que amb Espanya són els dos grans productors mundials d'oli d'oliva), ha fet pujar el preu de l'oli d'oliva entorn d'un 25% interanual.

Pel que fa al **raïm**, la producció de l'any 2014 fou de 7,7 milers de tones a les Illes Balears, un 3,5% menys que l'any anterior, en una superfície de vinya (1.439,15 hectàrees) un 7,4% superior a la de l'any 2013. La producció total de **vi** que resultà de la collita fou de 48.675,8 hectolitres, un 5,8% menys en termes interanuals, dels quals 27.918 hectolitres era vi amb denominació d'origen (-4,4%) i 20.757,8 hectolitres vi de la terra (-7,7%). No obstant això i malgrat l'encariment del vi (fins a un 13,4% interanual), fou un bon any per a les vendes. La comercialització augmentà un 11,3%, amb 48.201,6 hectolitres de vi venut. La major part de la demanda dels vins illencs continuà sent interior (76,3%), que augmentà un 7,9%, i la corresponent a la resta d'Espanya no arribà a l'1%. La comercialització exterior es dirigeix als països de la Unió Europea (on augmentà un 37,1%) i a països tercers (un 8% més). Per tipus de vi, en relació amb el negre, que és el que més es consumeix, la demanda augmentà un 11,4% respecte del 2013, seguit del blanc, el consum del qual també augmentà (9,5%), i del rosat, que destacà amb un augment de les vendes d'un 14,8%. Per a enguany, les condicions climatològiques d'un estiu sec acompanyat de pluges a l'agost han afavorit la collita durant aquest mes d'agost, per la qual cosa s'espera una bona anyada per a la producció de vi a les Illes Balears, al contrari de la resta d'Espanya, on s'espera una collita més reduïda que la del 2014.

La Mesa Nacional de Fruita Seca preveu que la producció d'**ametla** de Mallorca amb indicació geogràfica protegida (reconeguda des del juliol del 2014) arribi a 1.516 tones d'ametla en gra per a enguany, entorn d'un 10% més que la producció del 2014. En l'àmbit nacional s'estima que la producció d'ametla en gra serà de 52.500 tones, un 6,6% més que l'any anterior. Pel que fa al preu que es paga, actualment el de l'ametla en gra està entre 9 i 7,20 euros per quilo, segons la varietat d'ametla, mentre que l'any passat es pagava entre 5,50 i 6 euros per quilo. Aquesta pujada dels preus s'atribueix a la falta de pluja a Califòrnia (l'exportador mundial més gran d'aquest fruit) i a la creixent demanda asiàtica.

En el **mercat exterior** disminueix el volum exportat de patata

fins a un 30,9% del gener a l'agost d'enguany, i en valor monetari cau un 10,0% respecte del mateix període del 2014. El Regne Unit i Dinamarca, principals països demandants, disminueixen la demanda d'aquest cultiu. Pel que fa a la goma de garrofi, augmenta la demanda internacional entre gener i agost, tant en volum com en valor monetari, afavorida per l'augment de l'exportació a Dinamarca (64,6%), ja que Alemanya continua demandant fins a l'agost menys producte que un any ençà. El mercat exterior per al vi i el licor augmenta en volum exportat (37,5%), però no en valor monetari (-7,4%). La demanda de Suïssa es recupera (8,4%), al contrari de la d'Alemanya (-12,0%), mentre que altres països, com ara Cap Verd, afavoreixen l'exportació.

Ramaderia

Taula 10. Indicadors de la ramaderia

Carn sacrificada en els escorxadors (tones)	Darrera dada 2015		Variació interanual (%)	
Bestiar boví	gener-juliol	1.358	↘	-5,9
Bestiar oví	gener-juliol	1.093	↘	-3,7
Bestiar cabrum	gener-juliol	15	↗	23,1
Bestiar porcí	gener-juliol	2.205	↗	5,1
Bestiar equí	gener-juliol	8	↗	6,9
Aus	gener-juliol	1.177	↘	-45,2

Font: Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient.

En els **escorxadors** de les Illes Balears, les tones sacrificades de carn de bestiar augmenten, segons les dades acumulades fins al juliol d'enguany del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient. Cal esmentar l'excepció de la carn de bestiar oví, que, malgrat que destacava pel seu augment interanual en el primer trimestre d'any, en els primers set mesos es redueix un 3,7%. Entre la carn que més es demanda destaca l'augment de la de bestiar porcí (5,1%), seguida de la de boví (2,3%). També augmenten la de cabrum (23,1%) i d'equí (6,9%), mentre que disminueix la demanda d'aviram (-45,2%). Si es compara amb l'evolució de la demanda nacional en aquest període, creix la carn sacrificada per a tot tipus de bestiar, i més en el cas del bestiar porcí (7,1%) i boví (7,8%), que són les carns més demandades en comparació de la resta.

Pesca

Taula 11. Afiliació a la Seguretat Social en el sector pesquer

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears	setembre	667	↘	-3,2
Mallorca	setembre	460	→	-1,5
Menorca	setembre	104	↘	-8,0
Eivissa	setembre	71	↘	-6,6
Formentera	setembre	32	↘	-3,0

Font: Ibestat (a partir de dades de la TGSS).

EL PREU REBUT PER LA LLET BAIXA DESPRÉS QUE S'HAGIN SUPRIMIT LES QUOTES LÀCTIES.

La campanya 2015/2016 dels lliuraments de llet, que s'inicià a l'abril i acabarà pel març, s'emmarca dins un nou àmbit, ja que la Unió Europea suprimeix les quotes làcties introduïdes des del 1984 amb l'objectiu de respondre a la creixent demanda del mercat mundial. Així, en aquest nou marc, disminueix el preu mitjà ponderat que reben els ramaders de les Illes Balears per la llet, el qual passa de 0,332 euros per litre el març del 2014 a 0,327 euros per litre l'agost d'enguany, segons dades del Fons Espanyol de Garantia Agrària. No obstant això, se situa per damunt la mitjana nacional, que a l'agost és de 0,299 euros per litre.

El nombre d'afiliats en el sector pesquer és de 667 treballadors el setembre del 2015, amb una disminució d'un 3,2% respecte de l'any 2014. El signe negatiu en l'afiliació és present a totes les illes, però és més destacat en el cas de Menorca (-8,0%) i les Pitiüses (-5,5%), seguides de Mallorca (-1,5%).

La **producció pesquera** declarada a les Illes Balears en el segon trimestre del 2015 és de 998 tones, amb un valor en primera venda de 5,82 milions d'euros. En comparació de l'any anterior (1.026 t i 5,46 M €), les dades representen una disminució d'un 2,7% en el pes de les captures, però un increment d'un 6,7% en el valor econòmic. Així, el preu mitjà de la producció total de peix augmenta un 9,6% (de 5,32 €/kg a 5,83 €/kg) i trenca la línia seguida en el segon trimestre tant de l'any 2013 com de l'any 2014, ja que disminuí un 14,0% i un 13,6%, respectivament. D'altra banda, el preu mitjà del segon trimestre del 2015 és superior al dels primers tres mesos per la presència d'espècies de temporada com ara la llagosta, la sípia o el cap-roig, entre d'altres.

En el segon trimestre del 2015, com en el mateix període del 2014, hi ha una gran quantitat de sardina (75,6 t) i d'aladroc (158 t), espècie pelàgica que era poc habitual a les Illes Balears però que des del 2011 ha augmentat en població i en captures. Juntament amb l'aladroc i la sardina, el gerret i el sorell ocupen les primeres posicions entre les deu primeres espècies en pes del 2015, fet destacable ja que a les Illes

Balears només queden sis embarcacions de la modalitat d'encerclament i són les úniques que en capturen (excepte el gerret, que també és pesca d'arrossegament).

Quant al valor, en el segon trimestre del 2015 les espècies principals són les mateixes que les del 2014, però en ordre diferent i amb la substitució del moll de roca pel pop. S'incrementen les captures de gamba i llagosta, fet que fa pujar els ingressos per captura i els situa en primera i segona posició, respectivament, com el 2014.

L'increment del preu mitjà aquest segon trimestre del 2015 respecte del 2014 s'ha d'atribuir principalment a l'increment del preu mitjà de l'aladroc (un 27% respecte del 2014), a causa del pes que, en les captures globals, ha adquirit l'espècie en els darrers anys. Així mateix, algunes espècies de qualitat, com ara el lluç i el déntol i, en menor mida, el moll i la gamba, s'han valoritzat. Pel que fa a la llagosta, es manté el preu durant el trimestre, tot i que se n'han incrementat les captures, mentre que la rajada, el calamar i el gall s'han depreciat. En general, el 2015 les espècies cares han mantingut preus. Tot i això, es manté la davallada dels preus (respecte del 2010) d'espècies diana de la pesca d'arrossegament (escamarlà i gamba) i d'arts menors (llagosta, sípia i cap-roig). Es tracta d'un component estructural i que s'ha d'atribuir al retraïment del consum, a causa de la crisi, atès que són espècies d'alt valor.

Taula 12. Indicadors de producció pesquera, 2n trimestre 2015

Captures	Pes (kg)	Valor (€)	Variació interanual (%)			
			Pes (kg)		Valor (€)	
Aladroc	158.175	262.026	↗	15,8	↗	59,4
Sardina	75.647		↘	-14,2		
Gerret	50.079		↗	16,1		
Rajada	49.638	139.597	→	0,0	↘	-2,3
Pop	48.518	141.904	↗	20,4		
Gamba vermella	41.507	1.011.731	↗	3,8	↗	10,0
Sorell	40.000		↗	11,4		
Morralla	29.852		↘	-11,7		
Caproig	25.042	359.502			↘	-10,6
Llagosta		703.070			↗	15,5
Gall de Sant Pere		282.997			→	2,0
Calamar		224.435			↗	18,2
Escamarlà		223.136			↗	12,2
Sípia		195.616			↘	-30,4

Font: Direcció General de Pesca i Medi Marí.

2 Indústria i energia

Taula 13. Creixement del VAB de la indústria i l'energia a les Illes Balears

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)													
Anual				Trimestral									
2011	2012	2013	2014	2013				2014 (p)				2015 (a)	
			(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
-1,4	-0,8	-1,1	-1,0	-0,8	-0,9	-1,3	-1,6	-1,8	-1,1	-0,9	-0,4	0,7	1,9

Font: Direcció General d'Ocupació i Economia.

a: avanç. p: provisional.

La millora observada els darrers mesos en l'evolució d'alguns indicadors sectorials, com ara la producció industrial, l'afiliació a la Seguretat Social o l'exportació de certes manufactures, es reflecteix en el repunt del **valor afegit brut** (VAB) del sector de la indústria i l'energia de les Balears. Així, durant el segon trimestre d'enguany, la variació interanual del VAB a preus constants presenta un creixement interanual d'un 1,9%, 1,2 punts percentuals per sobre del registre del primer trimestre (0,7%). D'altra banda, en el segon trimestre del 2015, el PIB de la indústria espanyola també repunta un 3,8% interanual, vuit dècimes percentuals més que la taxa del primer trimestre de l'any. La taxa interanual de la indústria manufacturera espanyola intensifica el creixement i se situa en el 4,1%, 1,4 punts percentuals superior a la registrada en el trimestre precedent.

LA INDÚSTRIA INCREMENTA EL VAB UN 1,9% INTERANUAL EN EL SEGON TRIMESTRE.

A Espanya, l'**indicador de clima industrial** frena la tendència a l'alça dels darrers mesos i a l'octubre registra un saldo de -2,1 punts. Tot i això, la dada és 4,2 punts superior a la de l'octubre del 2014. En termes interanuals, aquest augment s'explica per la millora de tots els indicadors, especialment el relatiu a la situació de la cartera de comandes, el saldo de la qual queda en 7,2 punts.

Els **indicadors de confiança empresarial** de les Illes Balears corresponents al quart trimestre d'enguany revelen que el 18,0% dels gestors de les empreses del sector de la indústria valoren de manera favorable la marxa del negoci durant el tercer trimestre del 2015, mentre que més d'una quarta part dels enquestats (27,9%) ho fan de manera desfavorable. El balanç de situació sectorial empitjora respecte del trimestre anterior i queda en -9,8 punts, per sota del saldo mitjà de tots els sectors econòmics (16,2 punts). Tot i això, en relació amb la valoració d'un any enrere (-22,4 punts), el saldo de l'actual trimestre avança 12,6 punts. Quant a les

expectatives per a aquest trimestre, la indústria reflecteix una altra vegada la pitjor valoració de tots els sectors. El 18,0% de les respostes consideren que la marxa del negoci serà favorable i el 34,4% que serà desfavorable. Per tant, el balanç d'expectatives queda en -16,4 punts, molt allunyat del saldo mitjà de tots els sectors econòmics (-9,1 punts). Això no obstant, el saldo representa una millora de 16,4 punts en relació amb la valoració d'un any enrere. D'altra banda, l'índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH) del sector continua a l'alça (126,1 punts) i durant el quart trimestre registra, respecte del mateix del 2014, un augment de la confiança empresarial d'un 8,4% i se situa 1,7 punts percentuals per sobre de la confiança mostrada per tots els sectors econòmics, la qual creix un 6,7% interanual.

El sector de la indústria i l'energia a les Illes Balears té el setembre d'enguany 20.286 afiliats al règim general de la **Seguretat Social** i 5.581 al d'autònoms, amb un total 25.868 cotitzadors. Aquests valors representen, respecte del setembre del 2014, un increment d'un 3,6% en el nombre total d'afiliats. Aquest mes es guanyen afiliats tant en el règim general (un 3,8% interanual) com en el d'autònoms (2,8%). La indústria manufacturera de l'arxipèlag és l'activitat predominant del sector, atès que agrupa aproximadament el 80,0% dels cotitzadors. A més, aquesta branca guanya un 4,3% d'afiliats en el novè mes del 2015. Per contra, l'activitat de subministrament d'energia, gas i aire condicionat és l'única que perd afiliats (-2,7%).

TOTES LES ILLES LLEVAT DE MENORCA AUGMENTEN L'AFILIACIÓ A LA SEGURETAT SOCIAL DE LA INDÚSTRIA.

Per illes i en termes percentuals, el principal increment interanual es produeix a Formentera (27,5%), encara que concentra una mínima part del nombre total d'afiliats del sector. Mallorca (4,1%) i Eivissa (4,5%) també presenten variacions positives. Menorca, en canvi, és l'única que perd afiliats (-0,8%).

Taula 14. Indicadors de la indústria i l'energia

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Energia elèctrica demandada (Mwh) ¹	setembre	522.065	↗	2,6
Índex de producció industrial ¹	agost	105,0	↗	6,2
Ocupats totals a indústria i energia	setembre	25.868	↗	3,6
Assalariats	setembre	20.286	↗	3,8
Autònoms	setembre	5.581	↗	2,8
Ocupats segons activitats	setembre	25.868	↗	3,6
Indústries extractives	setembre	348	↗	3,3
Indústries manufactureres	setembre	20.431	↗	4,3
Energia elèctrica, gas i aigua	setembre	5.089	→	0,9
Mallorca				
Energia elèctrica demandada (Mwh) ¹	setembre	386.218	→	1,3
Ocupats segons activitats	setembre	20.505	↗	4,1
Indústries extractives	setembre	278	↗	3,3
Indústries manufactureres	setembre	15.715	↗	4,7
Energia elèctrica, gas i aigua	setembre	4.512	→	1,9
Menorca				
Energia elèctrica demandada (Mwh) ¹	setembre	46.632	→	-0,6
Ocupats segons activitats	setembre	3.011	→	-0,8
Indústries extractives	setembre	16	↗	6,7
Indústries manufactureres	setembre	2.863	→	-0,7
Energia elèctrica, gas i aigua	setembre	132	↘	-2,2
Pitiüses				
Energia elèctrica demandada (Mwh) ¹	setembre	89.214	→	-0,1
Ocupats segons activitats	setembre	2.315	↗	5,2
Indústries extractives	setembre	54	→	1,9
Indústries manufactureres	setembre	1.817	↗	9,0
Energia elèctrica, gas i aigua	setembre	444	↘	-7,7

Font: INE, Ibestat, TGSS, elaboració pròpia.

¹ La variació és de la cicle-tendència T^1_{t-12} (%).

La **producció industrial** de les Illes Balears continua a l'alça per tercer mes consecutiu. A l'agost, la taxa de variació interanual de l'índex (IPI) augmenta un 10,3%, que és el segon registre més alt de l'Estat. La taxa espanyola avança un 5,0% interanual. A l'arxipèlag, per destinació econòmica, destaquen els forts increments dels béns d'equipament (94,6%) i dels béns de consum durador (45,0%). L'energia també avança de manera destacable (10,1%). Considerant la variació mitjana dels primers vuit mesos de l'any respecte del mateix període del 2014, a les Balears la producció industrial s'incrementa un 5,2%, mentre que a Espanya creix un 3,3%. En la monografia d'aquest número del BUTLETÍ es presenta la desestacionalització de la sèrie de producció industrial de les Illes Balears, que conté la informació de l'índex una vegada corregit dels efectes estacionals i de calendari.

L'ÍNDEX DE PRODUCCIÓ INDUSTRIAL I LA XIFRA DE NEGOCI CREIXEN PER TERCER MES CONSECUTIU.

Al setembre, la variació dels **preus industrials** a les Balears, després d'una sèrie de vuit mesos consecutius a l'alça, torna als valors negatius i la taxa interanual es redueix un 3,9%, tres dècimes menys que el registre del conjunt de l'Estat (-3,6%). A l'igual dels mesos precedents, a les Balears no s'observen fluctuacions rellevants en les diferents destinacions econòmiques dels béns, tret de l'energia, la variació interanual de la qual es redueix un 6,8%. Aquest mes, la variació dels preus respecte del darrer mes del 2014 és d'un -0,4% a les Balears i d'un -0,6% a Espanya.

La **xifra de negoci** de la indústria de les Illes Balears es manté

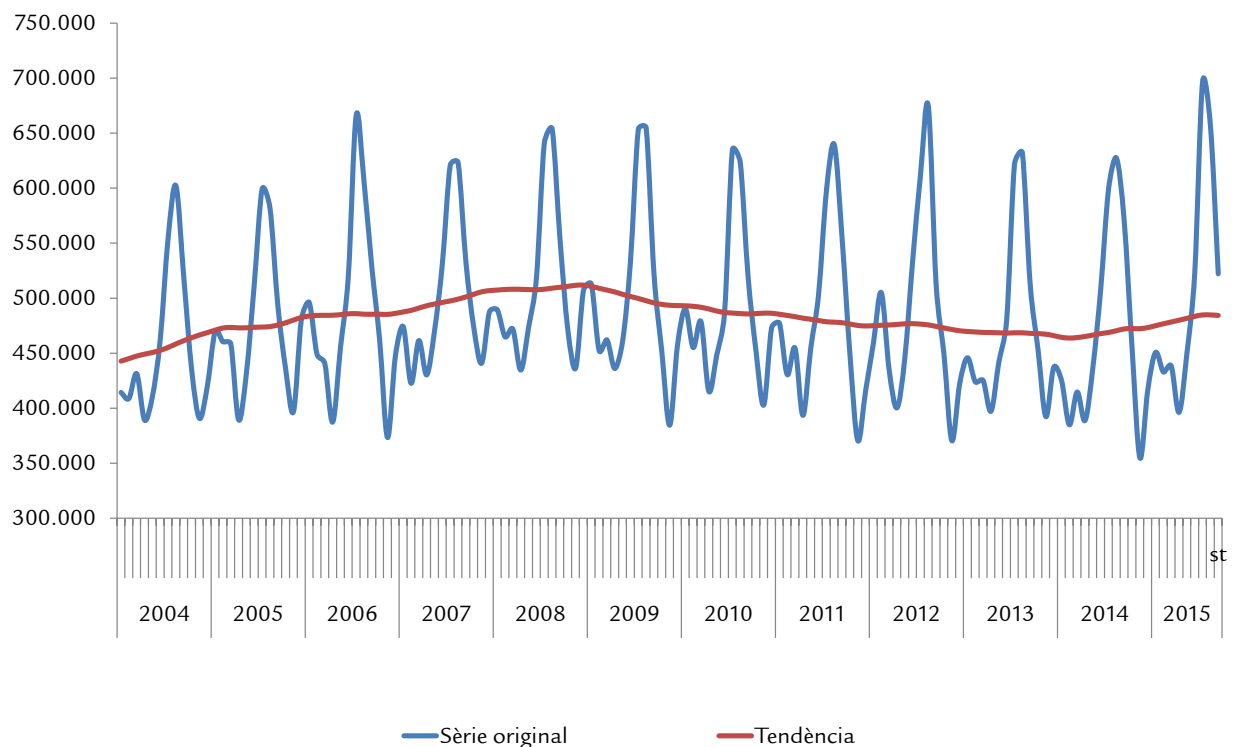
a l'alça per tercer mes consecutiu. La variació interanual de l'índex de la xifra de negoci de la indústria del mes d'agost repunta un 9,1%, gairebé cinc punts percentuals per sobre del valor del juliol. Al conjunt de l'Estat, després de l'avanç dels darrers mesos, la taxa retorna a la zona negativa (-0,3%). A l'arxipèlag, la variació mitjana dels dos primers quadrimestres de l'any és d'un 0,7% respecte del mateix període del 2014, i al conjunt de l'Estat, d'un 1,6%.

D'altra banda, durant el mes d'agost l'**entrada de comandes**

del sector industrial de l'arxipèlag també presenta una millora interanual, si bé més moderada que en els mesos immediatament anteriors, i la taxa de variació de l'índex és d'un 5,2%. A Espanya, els encàrrecs del sector continuen a l'alça per setè mes consecutiu, i a l'agost la variació interanual de l'indicador és d'un 4,2%. A les Balears, les comandes acumulades durant els dos primers quadrimestres creixen un 4,6% en relació al mateix període de l'any passat, mentre que a Espanya ho fan un 3,2%.

Energia

Gràfic 7. Energia elèctrica mensual demandada a les Illes Balears (MWh)

Font: Ibestat i elaboració pròpia.

Al mes de setembre, la demanda d'energia elèctrica en el conjunt de l'arxipèlag és de 522,1 gigawatts, la qual cosa representa una reducció intermensual del consum d'un 20,5%, i en termes interanuals, d'un 8,4%. La disminució de la demanda és general a totes les illes, excepte a Formentera, on augmenta un 8,2% en relació amb el setembre passat. A Mallorca i a Eivissa hi ha reduccions d'un 8,9% i un 8,5%, respectivament, mentre que a Menorca no disminueix tan intensament (-5,5%). Considerant la demanda acumulada en el conjunt de l'arxipèlag durant els nou primers mesos d'enguany, la variació respecte del mateix període de l'any

passat queda en xifres positives i s'acosta als cinc punts percentuals (4,9%). Formentera registra l'increment més important (25,4%) i Menorca presenta el més moderat (3,7%). D'altra banda, d'acord amb les dades de Red Eléctrica de España (REE) corresponents al període comprès entre gener i setembre, la variació de les mitjanes de les temperatures màximes diàries (amb un pes del 48,1% de la variació total) és el component de la demanda que més influeix en l'augment interanual del consum a les Balears, mentre que el 47,7% és atribuïble a l'activitat econòmica.

Taula 15. Principals béns industrials exportats des de les Illes Balears

Principals mercats exteriors ¹ (milers d'€)	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Calçat	gener-agost	70.632,9	↗	2,1
França	gener-agost	13.904,4	↗	48,8
Alemanya	gener-agost	10.801,9	↘	-11,9
Itàlia	gener-agost	8.632,8	→	-1,0
Xina	gener-agost	7.745,3	↗	13,5
Perfumeria i cosmètics	gener-agost	17.715,4	↘	-17,4
Hong-Kong	gener-agost	4.823,2	↘	-13,8
Països i territoris no determinats	gener-agost	3.433,0	↘	-6,6
Regne Unit	gener-agost	3.176,4	↘	-3,5
Països Baixos	gener-agost	1.605,9	↘	-24,9
Pell i cuïro	gener-agost	2.902,5	↘	-30,4
Xina	gener-agost	1.093,0	↗	37,1
Itàlia	gener-agost	519,4	↗	5,4
Vietnam	gener-agost	244,2	↘	-84,3
Regne Unit	gener-agost	199,5	↘	-7,5
Joieria i bijuteria	gener-agost	3.511,8	↗	8,4
Estats Units d'Amèrica	gener-agost	492,0	↗	78,5
França	gener-agost	470,4	↘	-6,5
Alemanya	gener-agost	318,3	↗	225,9
Hong Kong	gener-agost	257,9	↘	-25,7
Mobles	gener-agost	3.273,7	→	-0,2
Mèxic	gener-agost	1.615,6	↗	39,1
Aruba	gener-agost	614,2	↗	120,1
República Dominicana	gener-agost	214,9	↗	98,0
Jamaica	gener-agost	211,9	↗	298,0
Total exportacions indústria manufacturera²	gener-agost	538.597,2	↗	32,9
Total exportacions²	gener-agost	676.939,0	↗	29,9

Font: ICEX, elaboració pròpia.

¹El total de cada un dels sectors no suposa la suma dels països que s'esmenten en aquesta taula.

²El "total exportacions" no suposa la suma dels sectors que s'esmenten en aquesta taula.

Al mes d'agost s'intensifica l'activitat comercial amb l'exterior i el valor total de les **exportacions** (109,4 M€) s'incrementa un 6,4% en termes interanuals. Les importacions (125,0 M€), en canvi, disminueixen gairebé un 14,0%. Així, la taxa de cobertura del mes queda en el 87,5%.

Comparant les dades acumulades dels dos primers quadrimestres del 2015 amb les del 2014, les exportacions augmenten un 12,3% i la facturació arriba gairebé a 677,0 milions d'euros. Les importacions (1.077,9 M€) també creixen, encara que de manera més moderada (3,7%). La taxa de cobertura del període millora sensiblement i queda

en el 62,8%, 4,8 punts percentuals superior a la del mateix període del 2014.

LES EXPORTACIONS AUGMENTEN UN 12,3 % FINS A L'AGOST.

Durant aquests vuit mesos, el valor facturat acumulat pels productes de la indústria manufacturera (538,6 M€) augmenta més d'una cinquena part (20,3%) i representa el 79,6% del total exportat. A l'igual dels darrers anys, algunes manufactures que tradicionalment han exportat les Balears perden força. És el cas, per exemple, de les manufactures de pell i cuïro (-30,1%), dels perfums i cosmètics (-17,4%) o

dels mobles (-10,1%). Altres partides mantenen la facturació en un nivell similar al del mateix període del 2014 o, fins i tot, registren un lleuger creixement. És el cas del calçat, que factura gairebé 71 milions d'euros (2,1%), i de la joieria i bijuteria, amb 3,5 milions venuts a l'estranger (un 8,4% més).

En qualsevol cas, les principals partides exportadores corresponen un altre cop a la indústria química. Així, aquesta branca factura a l'exterior 236 milions d'euros, gairebé el 44,0% de totes les manufactures exportades i amb un augment interanual d'un 72,3%. Aquest augment s'explica especialment perquè continuen creixent les vendes de plàstic i productes bàsics de química orgànica. La indústria de l'alimentació ven dos terços menys a causa de la forta baixada de l'exportació de sal per a alimentació, que pràcticament desapareix (-99,1%). Això no obstant, continuant amb la indústria d'aliments, les vendes de productes lactis augmenten un 52,4% i les de productes carnis un 14,9%. Finalment, al llarg dels dos primers quadrimestres, també

presenten increments destacables, sia en volum o en termes percentuals, els productes de la indústria tèxtil i de confecció de peces de vestir, de la indústria del paper i els materials i equips elèctrics.

Els països pertanyents a la Unió Europea constitueixen el mercat principal dels productes de les Balears. En primer lloc, els Països Baixos (107,6 M€), seguits d'Itàlia (82,6 M€), França (74,9 M€) i Alemanya (69,3 M€). A continuació, a una distància considerable, hi ha el Regne Unit (31,1 M€), Portugal (19,6 M€) i Suïssa (18,9 M€). El primer país no europeu que és destinació de les exportacions balears són els Estats Units, amb 13,5 milions d'euros de facturació.

A l'agost, a Espanya les exportacions cedeixen gairebé un 1,0% interanual, mentre que el valor total de les vendes a l'exterior durant els dos primers quadrimestres d'enguany augmenta un 4,9% respecte del mateix període del 2014. La taxa de cobertura comercial en l'àmbit estatal és del 91,1%.

3 Construcció

Taula 16. Creixement del VAB de la construcció a les Illes Balears

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)														
Anual					Trimestral									
2010	2011	2012	2013	2014	2013				2014 (p)				2015 (a)	
				(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
-6,3	-4,4	-5,5	-5,4	-2,6	-6,1	-5,5	-5,2	-4,7	-4,1	-3,1	-2,3	-1,1	1,5	2,7

Font: Direcció General d'Ocupació i Economia.

a: avanç. p: provisional.

La construcció a les Illes Balears accelera el ritme de creixement, tant pel que fa als indicadors avançats com pels que registren l'activitat de manera contemporània. Això es reflecteix en la taxa de creixement interanual del VAB de la construcció del segon trimestre d'enguany, la qual és d'un 2,7 i és positiva per segona vegada consecutiva. A més, la previsió de creixement per al conjunt del 2015 s'acosta als

tres punts percentuals (2,9%) i per a l'any que ve l'estimació és encara més elevada (3,9%). En l'àmbit estatal, el sector enllaça un any amb taxes interanuals positives i en el segon trimestre arriba al 6,1%. El revifament de la construcció es produeix a totes les illes, on la inversió en els establiments turístics i en els habitatges de tipus residencial ha retornat el dinamisme a la construcció.

Taula 17. Indicadors de la construcció

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Assalariats	setembre	24.405	↗	18,5
Autònoms	setembre	13.435	↗	4,9
Contractes de treball	setembre	3.495	↗	33,0
Certificats de final d'obra	juliol	152	↗	2,7
Mallorca				
Assalariats	setembre	18.804	↗	19,9
Autònoms	setembre	10.368	↗	4,2
Contractes de treball	setembre	2.719	↗	35,5
Menorca				
Assalariats	setembre	1.691	↗	14,3
Autònoms	setembre	1.144	↗	3,2
Contractes de treball	setembre	239	↗	25,1
Pitiüses				
Assalariats	setembre	3.910	↗	14,1
Autònoms	setembre	1.923	↗	9,7
Contractes de treball	setembre	537	↗	25,2

Font: Ibestat, OTIB, TGSS.

El nombre de certificats de final d'obra que es presenten als ajuntaments de les Balears indica l'evolució recent de l'activitat de la construcció. Fins al mes de juliol s'expedeixen 792 certificats de final d'obra, la qual cosa representa un nivell semblant al dels mateixos mesos del 2014 (-0,4%), però en termes de nombre d'edificis hi ha un augment d'un 4,0%. Les dades corresponents al darrer mes disponible evidencien que la tendència a l'alça augmenta. Així, el nombre de certificats del mes de juliol té una variació interanual d'un 2,7%, i el

nombre d'edificis, d'un 10,0%. Quant a les edificacions de caire residencial, els certificats de final d'obra del juliol arriben a 144, un 37,1% més que el mateix mes del 2014. Malgrat això, el valor de la liquidació de l'execució material de les obres s'incrementa a un ritme més suau (3,8%). El consum de ciment és un indicador simultani al de l'activitat de la construcció, però es disposa de la informació relativa a les Illes Balears amb gairebé un any de retard. Entre gener i agost del 2014 es consumiren 172,6 milers de tones de

ciment, la qual cosa representa un descens de sols un 0,3%. En l'àmbit estatal el creixement dels darrers mesos porta la variació acumulada fins a l'agost al terreny positiu (1,4%).

El sector de la construcció, especialment en la part enfocada a reparacions i reformes, pot ser intensiu en mà d'obra. Així, l'augment en el ritme d'activitat s'acompanya d'un increment del capital humà dedicat a la construcció. El darrer dia de setembre la Seguretat Social té 37.840 treballadors d'alta, la qual cosa representa un increment d'un 13,3% respecte del mateix moment del 2014. Destaca la millora en el nombre d'assalariats, que representen gairebé dos terços del total i que al setembre s'incrementen un 18,5%. Paral·lelament a l'evolució dels treballadors del règim general, el nombre de comptes de cotització en actiu a les Illes Balears augmenta amb força (9,3%). Els treballadors inclosos en el règim especial de treballadors autònoms sumen 13.435 altes, un 4,9% més que en el mateix període del 2014 i és la xifra més alta d'un mes de setembre d'ençà de l'any 2010. Per branques d'activitat, la construcció d'edificis i l'enginyeria civil

presenten increments del capital humà superiors a un 15%, mentre que la construcció especialitzada, que engloba la meitat dels treballadors, mostra una variació interanual d'un 10,8%. Pel que fa a la desagregació territorial, les illes que al setembre tenen els increments més elevats en termes relatius són Mallorca (13,8%) i Eivissa (13,2%). Menorca, tot i que s'acosta a les dues xifres, es queda en una taxa interanual del nombre de treballadors del 9,5%, i Formentera presenta la variació més suau (4,6%). En canvi, l'atur registrat evoluciona de manera semblant a totes les illes i de mitjana es redueix un 18,4% al setembre. Les dades de l'Enquesta de població activa del tercer trimestre rompen la concordança amb els registres administratius que presentaven en els trimestres anteriors. Així, la població resident a les Illes Balears ocupada en el sector de la construcció entre juliol i setembre presenta una mitjana de 41.700 persones, una xifra molt semblant a la de l'any passat (0,2%). A més, el nombre d'aturats retorna als nivells del 2013 amb un augment interanual d'un 28,7%. En canvi, en l'àmbit estatal l'atur es redueix un 12,5%.

Taula 18. Indicadors avançats de la construcció

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T_{t-12} (%)	
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	juliol	117.140	↗	76,5
Nombre de projectes	juliol	802	↗	63,1
Nombre d'habitatges	juliol	297	↗	155,8
Llicències municipals d'obra (nombre d'habitatges)	març	98	↘	-7,5
Nombre de transaccions de sòl urbà	2n trim	116	↘	-11,5
Licitació pública (milers d'€)	agost	46.227	↗	49,3
Mallorca				
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	juliol	96.673	↗	57,1
Nombre de projectes	juliol	622	↗	54,3
Nombre d'habitatges	juliol	235	↗	153,3
Menorca				
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	juliol	5.733	↗	21,5
Nombre de projectes	juliol	76	↗	42,5
Nombre d'habitatges	juliol	33	↗	290,0
Pitiüses				
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	juliol	14.734	↗	62,4
Nombre de projectes	juliol	104	↗	73,5
Nombre d'habitatges	juliol	29	↗	78,3

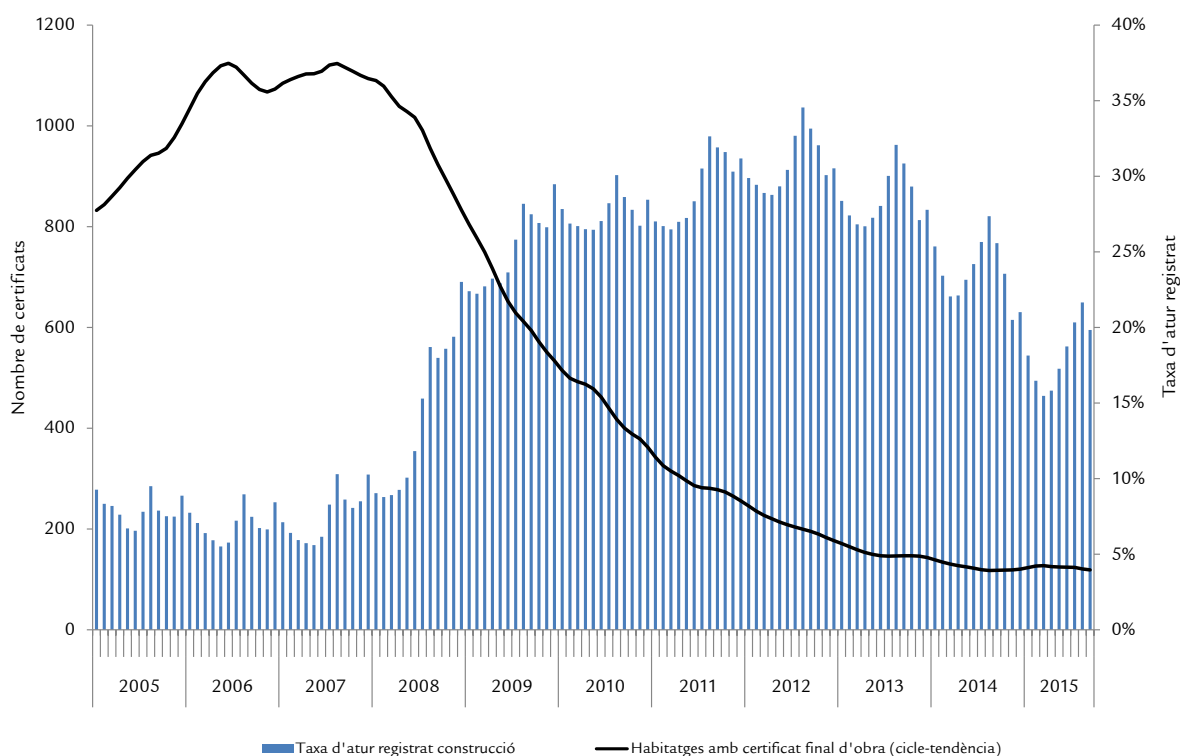
Font: COAIB, Ministeri de Foment, elaboració pròpia.

Dades deflactades amb l'Índex de preus de la construcció (base 2010).

Les perspectives de futur de la construcció apunten que la millora del sector s'estendrà a mitjà termini. Fins al mes de juliol el Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears tramita 4.128 expedients, gairebé la meitat més que en els mateixos mesos del 2014 (49,3%). A Mallorca la variació s'accelera respecte de períodes anteriors i en els primers set mesos d'any es registra un augment d'un 38,9%. Una altra vegada els increments més elevats tenen lloc a les Pitiüses (un 96,4% més) i a Menorca (un 60,6% més). A més, cal destacar l'augment del pressupost total dels projectes, que fins al juliol supera la xifra de 586,3 milions d'euros (un 95,0% més). El 90% d'aquest import té per objecte la construcció residencial i els projectes de caire turístic i ambdós casos dupliquen

l'import de l'any anterior. Quant a les llicències d'obres atorgades pels ajuntaments, en el primer trimestre del 2015 s'arriba a 185 llicències, només una tercera part de les de 2014. Segons les dades del Ministeri de Foment, l'obra pública licitada a les Illes Balears els dos primers quadrimestres del 2015 arriba a 208 milions d'euros, un 59,1% més respecte del 2014. L'augment té lloc tant en obres d'enginyeria civil (62,9%) com en l'edificació d'immobles (47,9%), tot i que la primera té més pes. Per agent contractant, s'incrementen les obres públiques licitades per l'Estat i la Seguretat Social a les Illes Balears (281,0%), però no així les dels ens territorials (-34,2%).

Gràfic 8. Indicadors del sector de la construcció

Font: Ministeri de Foment, SOIB, TGSS, elaboració pròpia.

4 Serveis

Taula 19. Creixement del VAB del sector serveis a les Illes Balears

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)													
Anual				Trimestral									
2011	2012	2013	2014	2013				2014 (p)				2015 (a)	
			(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
1,2	0,6	1,0	1,4	0,7	1,0	1,3	1,1	0,9	1,3	1,5	1,9	2,4	2,9

Font: Direcció General d'Ocupació i Economia

a: avanç. p: provisional.

En el segon trimestre del 2015, el **VAB del sector dels serveis** a les Illes Balears accelera el ritme de creixement en relació amb els valors dels trimestres anteriors i situa la variació interanual en un 2,9%, cinc dècimes percentuals superior a la taxa del primer trimestre (2,4%) i també un dels registres més alts dels darrers anys. Així les coses, les branques dels serveis han impulsat el creixement, encara que durant aquest trimestre tots els sectors presenten un altre cop taxes positives. A Espanya, també en termes interanuals, l'evolució del sector des de la perspectiva del PIB corregit d'efectes estacionals i de calendari mostra en el segon trimestre un dinamisme semblant al de les Balears. Així, la taxa interanual del PIB espanyol dels serveis s'incrementa tres dècimes respecte de la del primer trimestre (2,6%) i queda en un 2,9%. Per sectors, les activitats professionals (6,1%), la informació i comunicacions (5,1%) i les activitats artístiques, recreatives i altres serveis (4,6%) són els que registren els increments interanuals més destacables. També registren una taxa interanual alta les activitats de comerç, transport i hosteleria (4,3%). Per contra, les activitats financeres i d'assegurances continuen a la baixa, si bé de manera molt més moderada que en els trimestres precedents, i mostren un retrocés d'un 0,1%.

EL VAB DEL SECTOR ACCELELA EL RITME DE CREIXEMENT I SITUA LA TAXA INTERANUAL EN EL 2,9%.

Al mes de setembre, el nombre de treballadors del sector dels serveis **afiliats a la Seguretat Social** a les Illes Balears és de 406.336 persones, la qual cosa significa un creixement interanual d'un 3,9%. El sector, considerant tots els règims de cotització, guanya 15.168 afiliats i l'augment més significatiu, en termes absoluts i també percentuals, es produeix en el règim general, amb un 4,3% (13.407 cotitzadors), mentre que els afiliats al règim d'autònoms augmenten un 2,8% (1.895 afiliats). Les activitats d'hosteleria (5.123 nous afiliats) i de comerç a l'engròs i al detall (2.766 nous afiliats) són les que presenten el creixement més elevat en valors absoluts. També són destacables els guanys d'afiliació en les activitats administratives i de serveis auxiliars (1.530) i en les sanitàries i de serveis socials (1.203). En termes percentuals, a banda de les activitats assenyalades, són destacables un trimestre més els increments en les activitats immobiliàries (15,3%) i en les professionals, científiques i tècniques (6,8%). El contrapunt és en les activitats de les llars i de personal domèstic i en les activitats financeres i d'assegurances que perden, respectivament, un 1,9% i un 0,3% d'afiliats.

Totes les illes incrementen el nombre d'afiliats al sector terciari, especialment Eivissa i Mallorca, que augmenten més d'un 4,0% interanual. Formentera i Menorca presenten augments una mica més moderats d'un 2,9% i un 0,6%, respectivament. Finalment, en termes absoluts, Mallorca concentra més del 80,0% de la nova afiliació (12.191 afiliats).

Taula 20. Indicadors dels serveis

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Afiliats a la Seguretat Social	setembre	406.336	↗	3,9
Mallorca	setembre	320.335	↗	4,0
Menorca	setembre	24.417	→	0,6
Pitiüses	setembre	60.619	↗	4,6
Índex xifra de negoci activitat dels serveis	agost	164,7	↗	8,0
Transport i emmagatzematge	agost	144,0	↗	8,4
Hostaleria	agost	259,4	→	0,9
Informació i comunicacions	agost	79,2	↗	3,5
Activitats professionals, científiques i tècniques	agost	130,6	↗	10,2
Activitats administratives i serveis auxiliars	agost	248,5	↗	26,8
Matriculació d'automòbils de turisme per a lloguer (inclou tot terrenys) ¹	setembre	92	↗	109,8

Font: ANFAC, Ibestat, TGSS, elaboració pròpia.

¹ Variació interanual del cycle-tendència.

ELS INDICADORS D'ACTIVITAT DEL SECTOR DELS SERVEIS CONTINUEN AMB LA FORTA TENDÈNCIA A L'ALÇA.

A l'agost, els **indicadors d'activitat del sector dels serveis** (IASS), tant l'índex de la xifra de negoci com el d'ocupació, continuen amb una forta tendència a l'alça. Aquest mes, l'indicador relatiu a la facturació de les empreses de serveis de les Balears registra un creixement interanual d'un 8,0%, set dècimes per sota de la taxa del juliol (8,7%). Un altre mes, l'increment de la xifra de negoci és general a totes les comunitats autònomes, i destaquen, després del de les Balears, els augments de la Comunitat Valenciana (7,4%) i d'Extremadura (6,3%). La taxa interanual espanyola es modera i queda en el 4,6%, 1,4 punts percentuals menys que el valor del mes de juliol. La variació de la mitjana dels dos primers quadrimestres, respecte dels mateixos de l'any passat, és d'un 7,1% a les Balears i d'un 4,8% a Espanya.

A l'arxipèlag, la xifra de negoci s'accelera significativament

en totes les activitats del sector, llevat de l'hostaleria, en la qual l'avanç és més moderat (0,9%). Els increments interanuals més importants es produeixen en les activitats administratives i de serveis auxiliars (26,8%) i en les professionals, científiques i tècniques (10,2%). El transport i emmagatzematge augmenta un 8,4% i el comerç un 5,1%, sensiblement inferior als valors dels mesos precedents.

L'altre indicador sectorial, l'índex d'ocupació, també continua en un nivell alt i aquest mes torna a créixer en totes les comunitats autònomes. A les Balears, la variació interanual de l'índex se situa en un 3,0%, quatre dècimes percentuals per sobre de la taxa del mes anterior, mentre que Espanya repeteix el valor del juliol (2,0%). L'ocupació augmenta un altre cop de manera destacada en les activitats d'informació i comunicacions (9,6%) i en les de comerç (4,7%), i més moderadament en la resta d'activitats del sector. Únicament les activitats professionals, científiques i tècniques registren una taxa interanual negativa (-1,6%).

4.1. Comerç

Taula 21. Indicadors del comerç

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
IASS (volum de negoci) - Comerç	agost	126,7	↗	5,1
Índex de vendes al detall ¹	setembre	114,7	↗	7,0
Índex d'ocupació del comerç al detall	setembre	107,2	↗	2,5
Afiliats a la SS activitat comerç i reparació	setembre	79.647	↗	3,6
Mallorca	setembre	62.368	↗	3,7
Menorca	setembre	5.928	→	-0,1
Pitiüses	setembre	11.099	↗	4,9

Font: Ibestat, INE, TGSS.

¹ Preus constants de 2010.

D'acord amb els indicadors d'activitat del sector dels serveis (IASS) de les Illes Balears, durant el mes d'agost la **xifra de negoci** del sector del comerç s'incrementa un 5,1% respecte del mateix mes del 2014, 2,8 punts percentuals per sota del registre del mes de juliol (7,9%). Al llarg dels dos primers quadrimestres i en relació amb el mateix període de l'any anterior, la facturació del comerç creix (7,2%) lleugerament per sobre de la facturació de tot el sector dels serveis (7,1%). D'altra banda, l'**índex d'ocupació** en el comerç continua amb la forta progressió ascendent i a l'agost la taxa de variació interanual és d'un 4,7%, el valor més alt d'ençà del començament de la crisi.

L'ÍNDEX D'Ocupació DEL COMERÇ CONTINUA AMB LA FORTA PROGRESSIÓ ASCENDENT.

D'altra banda, durant el mes de setembre, la facturació de les empreses de **comerç al detall** a les Illes Balears repunta significativament en relació amb el valor del juliol, i l'índex corresponent registra la taxa de variació interanual (7,0%) més elevada de l'Estat (4,4%). A l'arxipèlag, la xifra de negoci dels primers nou mesos de l'any presenta una variació mitjana d'un 5,8% en relació amb el mateix període del 2015, i a Espanya d'un 3,4%. A les Balears, l'ocupació en el sector també evoluciona a l'alça i la taxa de variació interanual d'aquest mes (2,5%) supera en quatre dècimes percentuals el valor del juliol. En el conjunt de l'Estat l'ocupació es manté també a l'alça i la variació interanual de l'índex (1,3%) registra el valor més alt d'ençà del començament de la crisi econòmica. Finalment, la variació interanual de la mitjana dels primers nou mesos és d'un 1,8% a les Balears i d'un 0,9% a Espanya.

Els resultats dels **indicadors de confiança empresarial** corresponents al quart trimestre d'enguany revelen que el 36,2% dels gestors de les empreses del sector del comerç valoren de manera favorable la marxa del negoci durant el

tercer trimestre del 2015 i que el 16,5% ho fan de manera desfavorable. La diferència entre els dos percentatges, el balanç de situació, se situa en 19,7 punts, clarament per sobre de la mitjana de tots els sectors (16,2 punts) i gairebé 13,0 punts millor que el balanç del comerç d'un any enrere (6,8 punts). Pel que fa a les expectatives per a aquest trimestre, el 14,5% dels gestors enquestats consideren que la marxa del negoci serà favorable, semblant a la mitjana de tots els sectors econòmics (14,9%), i el 25,7% que serà desfavorable, també sensiblement més pessimista que l'expectativa mostrada per la mitjana de tots els sectors (24,0 punts). El balanç d'expectatives, per tant, és negatiu (-11,2 punts) i queda allunyat del saldo mitjà de tots els sectors econòmics (-9,1 punts). Finalment, en el trimestre actual l'índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH) del comerç creix i en termes interanuals el comerç registra un avanç d'un 5,1%.

L'AFILIACIÓ A LA SEGURETAT SOCIAL S'INCREMENTA UN 3,6% EN EL CONJUNT DE L'ARXIPÈLAG.

El darrer dia de setembre del 2015, el sector del comerç a les Illes Balears tenia **79.647 treballadors en alta laboral a la Seguretat Social** —58.274 en el règim general i 21.373 en el d'autònoms—, la qual cosa representa, respecte del mateix mes del 2014, un increment d'un 3,6% en el total d'afiliats. Totes les illes, llevat de Menorca (-0,1%) guanyen afiliació i, en termes percentuals, els avenços interanuals més significatius corresponen a Formentera (6,1%) i a Eivissa (4,8%). Considerant els valors absoluts, Mallorca, amb un creixement interanual d'un 3,7%, concentra gairebé el 81,0% dels nous cotitzadors (2.232). En el conjunt de l'arxipèlag, les activitats corresponents al comerç al detall absorbeixen més de la meitat (53,9%) dels nous afiliats i representen un augment d'un 2,8% interanual. Tot i això, la venda i reparació de vehicles i el comerç a l'engròs són les branques en què l'afiliació creix relativament de manera més marcada, amb taxes d'un 7,7% i un 4,3%, respectivament.

4.2. Turisme. Hostaleria

Taula 22. Establiments turístics a les Illes Balears

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Pernotacions	set	10.342.066	→	0,5	gen-set	57.865.484	↗	2,3
Establiment hotel·ler	set	8.591.697	→	1,1	gen-set	48.341.913	↗	2,7
Apartament turístic	set	1.625.696	↘	-3,0	gen-set	8.808.411	→	-0,5
Rural	set	124.673	↗	6,5	gen-set	715.160	↗	11,7
Viatgers	set	1.541.091	↘	-2,3	gen-set	9.203.271	→	1,6
Establiment hotel·ler	set	1.296.753	→	-1,2	gen-set	7.830.146	↗	2,6
Apartament turístic	set	215.006	↘	-9,9	gen-set	1.207.706	↘	-6,2
Rural	set	29.332	↗	16,3	gen-set	165.419	↗	17,2
Estada Mitjana	set	6,7	↗	2,8	gen-set	6,3	→	0,6
Establiment hotel·ler	set	6,6	↗	2,4	gen-set	6,2	→	0,0
Apartament turístic	set	7,6	↗	7,6	gen-set	7,3	↗	6,1
Rural	set	4,3	↘	-8,4	gen-set	4,3	↘	-4,7

Font: Ibestat.

Segons l'INE, si es tenen en compte tots els allotjaments turístics col·lectius (hotels, apartaments, càmpings, allotjaments de turisme rural i albergs), al mes de setembre les Illes Balears són la destinació preferida d'Espanya, per davant fins i tot de Catalunya i les Canàries. El nombre de pernoctacions dels turistes que arriben a les Illes Balears s'incrementa un 0,5% respecte del setembre del 2014 i s'arriba a 10,4 milions de pernoctacions. En xifres acumulades del gener al setembre les nits facturades s'incrementen en un 2,3% i arriben a 58,0 milions de pernoctacions. El nombre de viatgers que escullen un establiment turístic reglat al mes de setembre es redueix un 2,3% respecte del mateix període de l'any passat i arriba a 1,5 milions de viatgers. En termes acumulats del gener al setembre la xifra arriba a 9,2 milions de viatgers, un 1,6% més que en el mateix període del 2014.

El 83,1% del total de les **pernoctacions** en allotjaments turístics del gener fins al setembre corresponen a establiments hotelers, on augmenten un 8,5% pel que fa al turisme nacional i un 3,0% al turisme alemany i al britànic. Quant als apartaments turístics, en els nou primers mesos del 2015 les pernoctacions descendeixen un 0,5%. Les nits gaudides per espanyols en aquest tipus d'establiment descendeixen un 3,2%, i les dels britànics, un 0,2%. No obstant això, els alemanys pernocten un 4,8% més de nits, però no són suficients per compensar les reduccions dels altres mercats emissors. Al mes de setembre, les Illes Balears assoleixen l'ocupació més elevada d'Espanya, amb el 82,2% dels apartaments oferts. Mallorca és la destinació preferida, amb 906.589 pernoctacions. Les dades en allotjaments de turisme rural mostren com les Illes Balears també són la destinació preferida en aquesta modalitat. Per exemple, al setembre

s'arriba a 124.673 pernoctacions, la qual cosa representa un 6,5% més que fa un any. Amb aquests resultats el turisme rural balear assoleix el grau d'ocupació més elevat d'Espanya, amb el 65,5% d'ocupació de les places ofertes. Per zones turístiques, Mallorca és la destinació principal en turisme rural (102.366 pernoctacions) amb un grau d'ocupació del 66,5%.

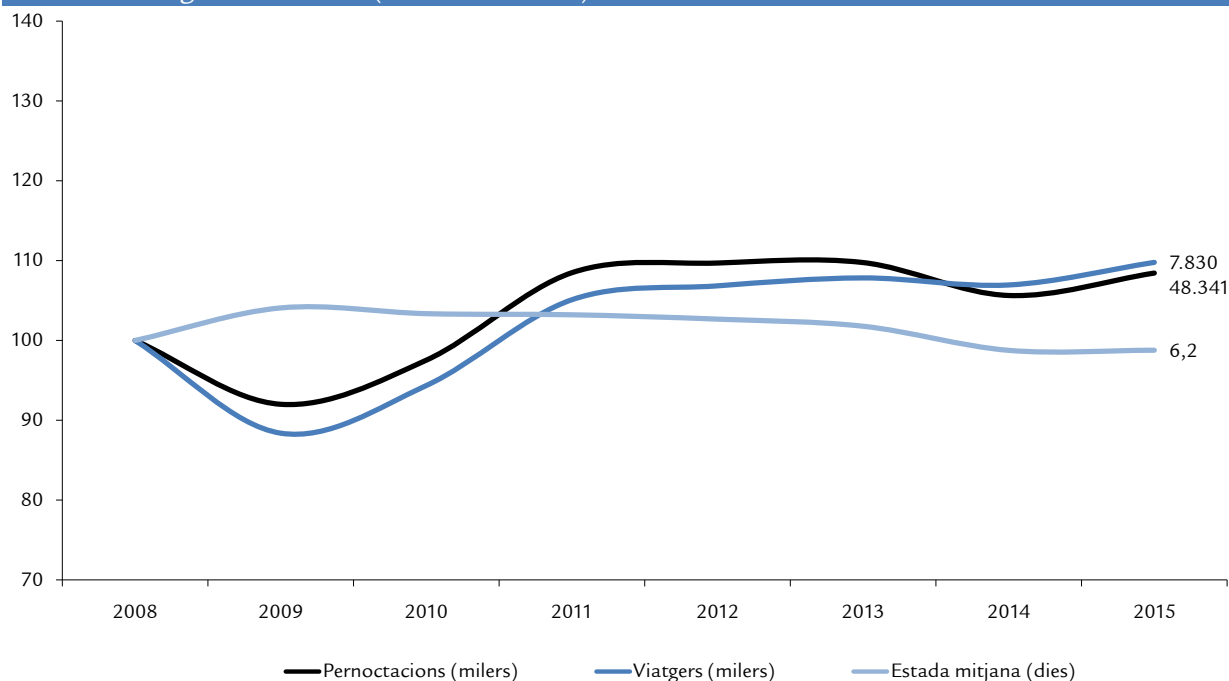
LES PERNOCTACIONS DE GENER A SETEMBRE AUGMENTEN EN HOTELS (2,7%) I EN ESTABLIMENTS DE TURISME RURAL (11,7%).

Els **viatgers** que pernocten a les Illes Balears els tres primers trimestres del 2015 segueixen la tendència a l'alça (1,6%), igual que les pernoctacions. Els viatgers que escolliren un establiment hotel·ler augmenten un 2,6% respecte del mateix període del 2014, i amb 7,8 milions de persones marquen el màxim de la sèrie històrica d'ençà del 2001. Aquesta fita s'ha aconseguit gràcies al repunt del turisme espanyol allotjat en hotels, que creix un 6,5% anual, i a l'augment dels residents a l'estranger (un 2,1%). Per nacionalitats, els viatgers alemanys s'incrementen un 3,2% (2,6 milions de viatgers), mentre que els britànics es mantenen en dos milions de viatgers. Al mes de setembre els usuaris allotjats en hotels es redueixen respecte de fa un any, si bé en termes acumulats la resta de mesos compensen aquesta caiguda. Els viatgers que s'allotgen en apartaments turístics al mes de setembre disminueixen (un 9,9% interanual) i en aquest cas també cedeixen en termes acumulats. Del gener al setembre, el nombre de clients d'origen espanyol en els apartaments de les Balears, que representa el 13,6% del total, decreix un 8,3% anual. Els viatgers estrangers que pernocten en apartaments minven un 5,9%, sobretot a causa dels britànics (-13,8%), atès que

els alemanys s'incrementen un 9,5%. Els viatgers allotjats en establiments rurals augmenten un 16,3% interanual al mes de setembre. Finalment, els clients de turisme rural, tot i que encara són minoria en el total de viatgers, evolucionen de manera favorable i en els nou primers mesos de l'any presenten una variació interanual d'un 17,2%, sobretot gràcies al mercat estranger.

L'estada mitjana dels primers nou mesos del 2015 es manté en 6,3 dies. En el cas dels hotels, cada viatger hi pernocta de mitjana 6,2 dies. Quant als apartaments turístics, l'estada queda en 7,3 dies, que representa un 6,1% més. El viatger que s'allotja en establiments de turisme rural opta per un nombre de nits inferior al dels allotjaments anteriors (4,3 dies), i fins i tot es redueix en comparació del mateix període del 2014 (un -4,7%).

Gràfic 9. Pernoctacions, viatgers i estada mitjana a hotels de les Illes Balears.
Acumulat gener-setembre (Índex 2008=100)

Font: Ibestat, elaboració pròpia.

En el gràfic anterior es reflecteix l'increment de les pernoctacions que ha tingut lloc en els establiments hotelers des del 2014. I a més, tal com s'ha comentat anteriorment,

aquesta campanya assoleix els màxims de la sèrie dels viatgers.

Taula 23. Establiments turístics per illes

	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Mallorca								
Pernotacions								
Establiment hotelier	set	6.423.238	➔	1,0	gen-set	36.951.950	↗	2,1
Apartament turístic	set	906.589	➔	-1,9	gen-set	5.073.127	➔	-0,2
Rural	set	102.366	↗	6,2	gen-set	601.551	↗	13,5
Viatgers								
Establiment hotelier	set	940.341	↘	-2,6	gen-set	5.804.454	➔	1,2
Apartament turístic	set	111.105	↘	-10,0	gen-set	665.739	↘	-5,1
Rural	set	23.948	↗	20,6	gen-set	137.316	↗	20,9
Estada mitjana (dies)								
Establiment hotelier	set	6,8	↗	3,7	gen-set	6,4	➔	0,9
Apartament turístic	set	8,2	↗	9,0	gen-set	7,6	↗	5,2
Rural	set	4,3	↘	-11,9	gen-set	4,4	↘	-6,1
Menorca								
Pernotacions								
Establiment hotelier	set	708.059	↗	8,2	gen-set	3763020	↗	9,5
Apartament turístic	set	293.428	➔	-1,9	gen-set	1587124	↗	11,7
Viatgers								
Establiment hotelier	set	96.895	↗	2,4	gen-set	602.786	↗	17,3
Apartament turístic	set	34.735	↘	-9,8	gen-set	204.541	➔	1,7
Estada mitjana (dies)								
Establiment hotelier	set	7,3	↗	5,7	gen-set	6,2	↘	-6,6
Apartament turístic	set	8,4	↗	14,2	gen-set	7,8	↗	9,8
Pitiüses								
Pernotacions								
Establiment hotelier	set	1.460.400	➔	-1,6	gen-set	7626941	↗	2,2
Apartament turístic	set	425.680	↘	-8,9	gen-set	2148160	↘	-8,4
Viatgers								
Establiment hotelier	set	259.518	↗	2,6	gen-set	1.422.904	↗	3,3
Apartament turístic	set	69.166	↘	-9,7	gen-set	337.425	↘	-12,3
Estada mitjana (dies)								
Establiment hotelier	set	5,6	↘	-4,1	gen-set	5,4	➔	-1,1
Apartament turístic	set	6,2	➔	0,9	gen-set	6,4	↗	4,4

Font: INE, lbestat i elaboració pròpia.

L'augment del nombre de pernoctacions, en termes acumulats, es reparteix de manera desigual entre les illes. D'una banda, a **Mallorca** augmenta el nombre de nits facturades tant per part dels establiments hotelers (2,1%) com dels allotjaments rurals, mentre que es mantenen en el cas dels apartaments turístics. Per origen, el turisme de caire domèstic augmenta un 6,2% les nits facturades en hotels, i també s'incrementen les nits facturades pels hotels als viatgers procedents d'Alemanya (4,1%) i del Regne Unit (2,8%). En aquesta illa, atès que el nombre de pernoctacions

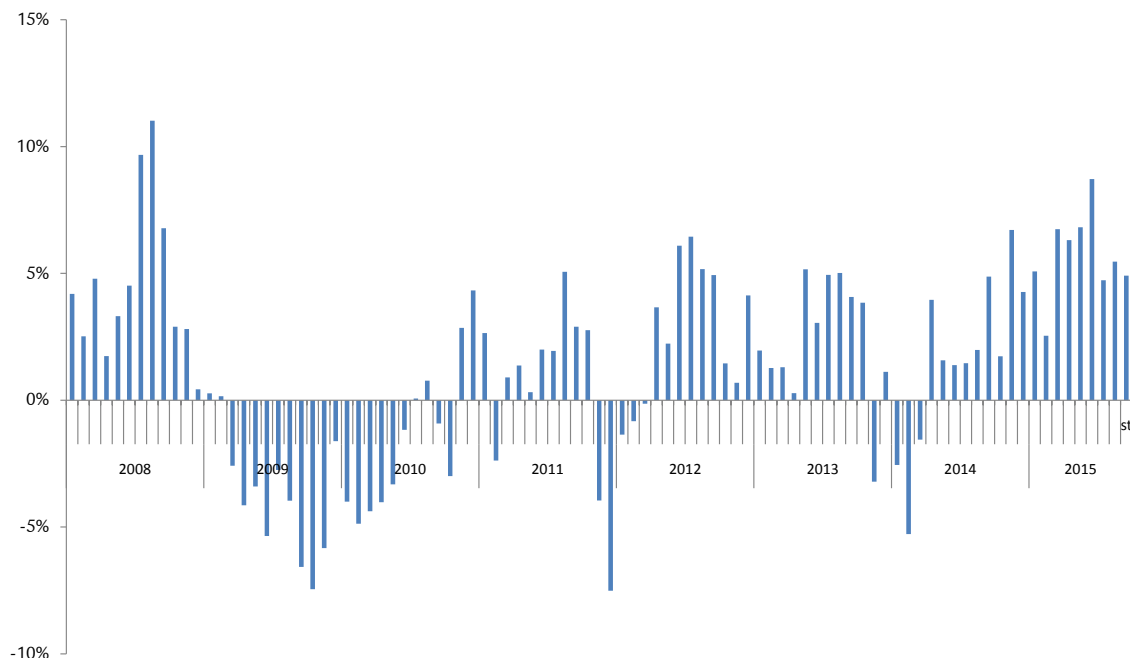
i de viatgers evolucionen de forma similar, l'estada mitjana en hotels es manté. Els apartaments turístics presenten una disminució dels viatgers, si bé les pernoctacions es mantenen gràcies a l'allargament de l'estada mitjana. En apartaments, l'increment de les pernoctacions dels residents a Espanya (37,9%) i Alemanya (11,1%) compensa, en part, la reducció britànica (-8,2%). **Menorca** és l'illa on les pernoctacions mostren la millora relativa més elevada durant els nou primers mesos de l'any, tant en establiments hotelers (amb un 9,5%) com en apartaments turístics (11,7%). Els viatgers

augmenten un 17,3% en hotels i un 1,7% en apartaments. Per tant, l'estada mitjana s'escurça en els hotels i s'incrementa en els apartaments. A les **Pitiüses**, del gener al setembre l'estada mitjana en els establiments hotelers minva un 1,1%, ja que l'augment en el nombre de pernoctacions totals (un

2,2% més que un any ençà) és inferior a l'increment dels viatgers (3,3%). Quant als apartaments turístics a Eivissa i Formentera, cauen tant les pernoctacions com els viatgers, però hi augmenta l'estada mitjana.

ELS RESULTATS HOTELERS MILLOREN, SOBRETOT A MENORCA.

Gràfic 10. Variació interanual dels preus hotelers a les Illes Balears (maig 2014 a maig 2015)

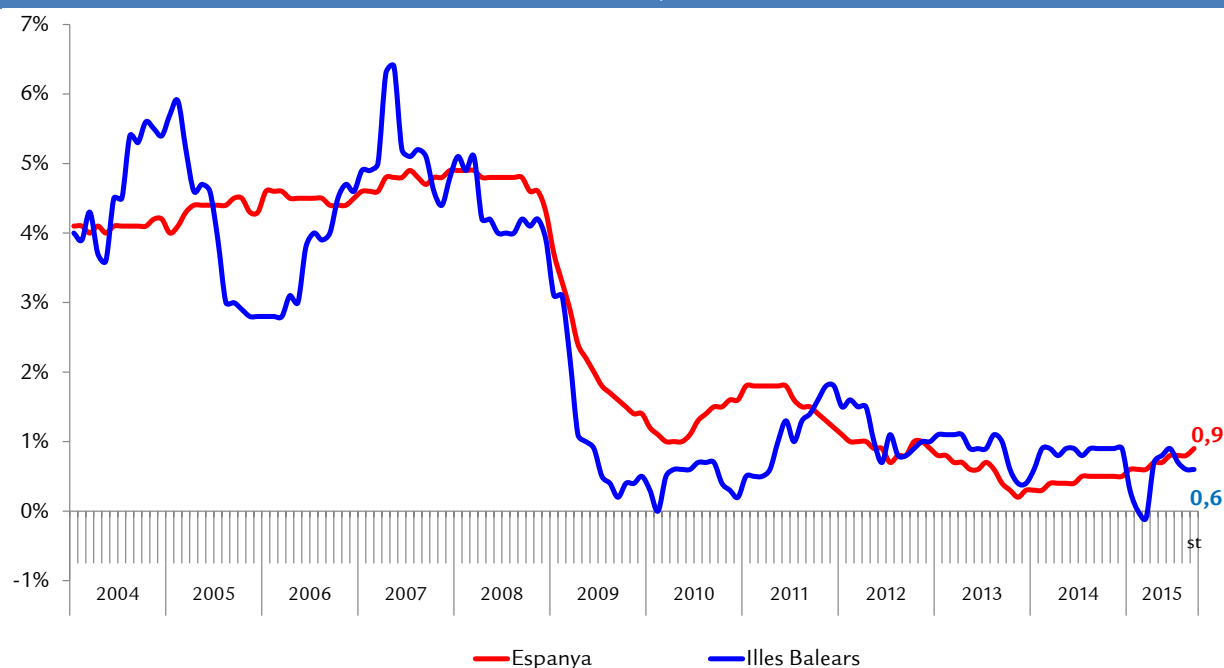

Font: INE.

Tal com es pot veure en el gràfic, els preus hotelers a les Illes Balears presenten pujades interanuals, les quals s'han accelerat des del setembre de l'any passat. La taxa anual de l'índex de preus hotelers se situa en el 4,9% al setembre per a les Illes Balears i en el 4,3% a Espanya (gairebé dos punts més que l'any passat). Aquest revifament dels preus es produeix en totes les categories. Al mes de setembre el RevPAR (ingressos per habitació disponible) a les Balears augmenta un 4,8% i queda en 74,6 euros, davant la mitjana nacional de 57,4

euros. La tarifa mitjana diària o ADR també està a les Balears (86,1 euros) per sobre de la mitjana espanyola (80,0 euros). La principal destinació escollida pels viatgers no residents a Espanya són les Illes Balears, amb el 34,0% del total de pernoctacions. Les Illes Balears presenten el grau d'ocupació hotelera més elevat per places durant el setembre (82,8%), seguides de les Canàries (76,1%) i la Comunitat Valenciana (68,3%).

Gràfic 11. Variació interanual de l'IPC de restaurants, bars i cafeteries

Font: INE.

Quant als preus de l'oferta complementària, en el gràfic anterior s'observa l'evolució que ha seguit el subgrup de restaurants, bars i cafeteries. Al mes de setembre la variació interanual dels preus a les Illes Balears és d'un 0,6%, mentre

que en el conjunt estatal arriba a un 0,9%. La variació dels preus de l'oferta complementària a l'arxipèlag balear el 2013 i el 2014 estava per sobre de la d'Espanya, si bé el 2015 només s'ha produït aquesta situació durant els mesos de maig i juny.

Taula 24. Turistes arribats a les Illes Balears per país de residència

	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Illes Balears	setembre	1.941.535	→	-0,6	gen-set	12.497.223	↗	3,5
Espanya	setembre	249.485	↘	-3,2	gen-set	2.078.412	↗	8,9
Alemania	setembre	601.457	↘	-4,3	gen-set	3.569.826	→	0,9
Regne Unit	setembre	553.600	↗	4,2	gen-set	3.174.057	↗	2,5
Mallorca	setembre	1.327.389	↘	-2,5	gen-set	8.790.080	↗	3,5
Espanya	setembre	125.864	↗	7,2	gen-set	1.042.035	↗	13,8
Alemania	setembre	522.906	↘	-6,6	gen-set	3.237.756	↗	2,2
Regne Unit	setembre	329.165	→	0,1	gen-set	1.985.210	→	1,3
Menorca	setembre	176.869	↗	10,1	gen-set	1.169.060	↗	9,0
Espanya	setembre	47.060	→	-0,6	gen-set	408.614	↗	7,5
Regne Unit	setembre	81.867	↗	11,1	gen-set	451.184	↗	7,1
Pitiüses	setembre	437.277	→	1,1	gen-set	2.538.082	→	1,2
Espanya	setembre	76.561	↘	-17,6	gen-set	627.763	↗	2,6
Regne Unit	setembre	142.568	↗	10,6	gen-set	737.569	↗	3,2
Alemania	setembre	66.202	↗	18,0	gen-set	263.637	↘	-13,3

Font: Ibestat.

Segons les dades publicades per l'Ibestat, durant els primers nou mesos de l'any 2015 arriben 12,5 milions de **turistes** a les Illes Balears, xifra que representa un 3,5% més que l'any 2014

en el mateix període. Aquest augment es produeix gràcies a l'acceleració del turisme domèstic, el qual s'incrementa un 8,9%, i del turisme britànic, amb un 2,5% més, i a l'estabilitat

del mercat alemany (0,9%). Precisament el turisme alemany representa el 28,6% del total, mentre que el britànic significa una quarta part del total (el 25,4%) i el domèstic, el 16,6% dels visitants. Les taxes acumulades de gener a setembre són positives a totes les illes, especialment a Menorca, on el nombre de visitants creix un 9,0% i la xifra de turistes s'acosta a 1.169.060. En aquesta illa cal destacar la recuperació del mercat espanyol i del britànic, per sobre d'un 7%. A Mallorca

destaquen el turisme d'origen alemany (el 36,8% del total), que supera la xifra de 3,2 milions de visitants, i el revifament del turisme espanyol, que amb un augment d'un 13,8% interanual representa un 11,9% del total de visitants. Segueix aquests dos mercats el turisme britànic, que representa el 22,6% i s'incrementa un 1,3%. A les Pitiüses s'incrementen els turistes britànics (3,2%), davant els espanyols (2,6%), i els alemanys descendeixen un 13,3% respecte de l'any anterior.

4.3. Turisme. Transport i comunicacions

Taula 25. Afiliats a la Seguretat Social

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Transport i emmagatzematge	setembre	25.653	↗	2,9
Mallorca	setembre	19.635	↗	2,0
Menorca	setembre	1.483	→	1,4
Pitiüses	setembre	4.403	↗	6,9
Informació i comunicació	setembre	7.012	↗	6,3
Mallorca	setembre	6.256	↗	5,9
Menorca	setembre	296	↗	17,0
Pitiüses	setembre	435	↗	6,1

Font: TGSS.

Fins al setembre del 2015 el nombre d'**afiliats** en la branca de transport i emmagatzematge augmenta un 2,9% interanual per al conjunt de les Illes Balears. L'afiliació augmenta a totes les illes, però sobretot en el cas de les Pitiüses (6,9%). D'altra banda, el nombre de treballadors del sector d'informació

i comunicacions també augmenta un 6,3% respecte del setembre de l'any anterior. El nombre de treballadors també millora a totes les illes, i en aquest cas és a Menorca on més creix el nombre d'afiliats (17,0%).

Taula 26. Passatgers arribats via aèria segons origen de vol

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
	gener-setembre			
Illes Balears	gener-setembre	14.274.008	↗	3,0
Espanya	gener-setembre	3.838.854	↗	9,7
Alemanya	gener-setembre	3.770.111	↘	-2,4
Regne Unit	gener-setembre	3.279.827	↗	2,5
Itàlia	gener-setembre	615.720	↗	5,4
Suïssa	gener-setembre	489.294	↗	4,3
França	gener-setembre	405.284	↗	9,7
Mallorca	gener-setembre	10.078.986	↗	2,0
Espanya	gener-setembre	2.162.144	↗	10,0
Alemanya	gener-setembre	3.447.838	→	-1,8
Regne Unit	gener-setembre	2.077.697	→	1,9
Itàlia	gener-setembre	168.825	↗	5,8
Suïssa	gener-setembre	408.451	→	1,3
França	gener-setembre	281.453	↗	7,1
Menorca	gener-setembre	1.300.068	↗	8,9
Espanya	gener-setembre	576.940	↗	5,8
Alemanya	gener-setembre	65.868	↗	12,1
Regne Unit	gener-setembre	449.861	↗	7,8
Itàlia	gener-setembre	106.924	↗	23,4
Suïssa	gener-setembre	9.131	↗	35,4
França	gener-setembre	35.496	↗	80,9
Eivissa	gener-setembre	2.894.954	↗	3,7
Espanya	gener-setembre	1.099.770	↗	11,3
Alemanya	gener-setembre	256.405	↘	-13,4
Regne Unit	gener-setembre	752.269	→	1,0
Itàlia	gener-setembre	339.971	→	0,6
Suïssa	gener-setembre	71.712	↗	21,4
França	gener-setembre	88.335	→	1,2

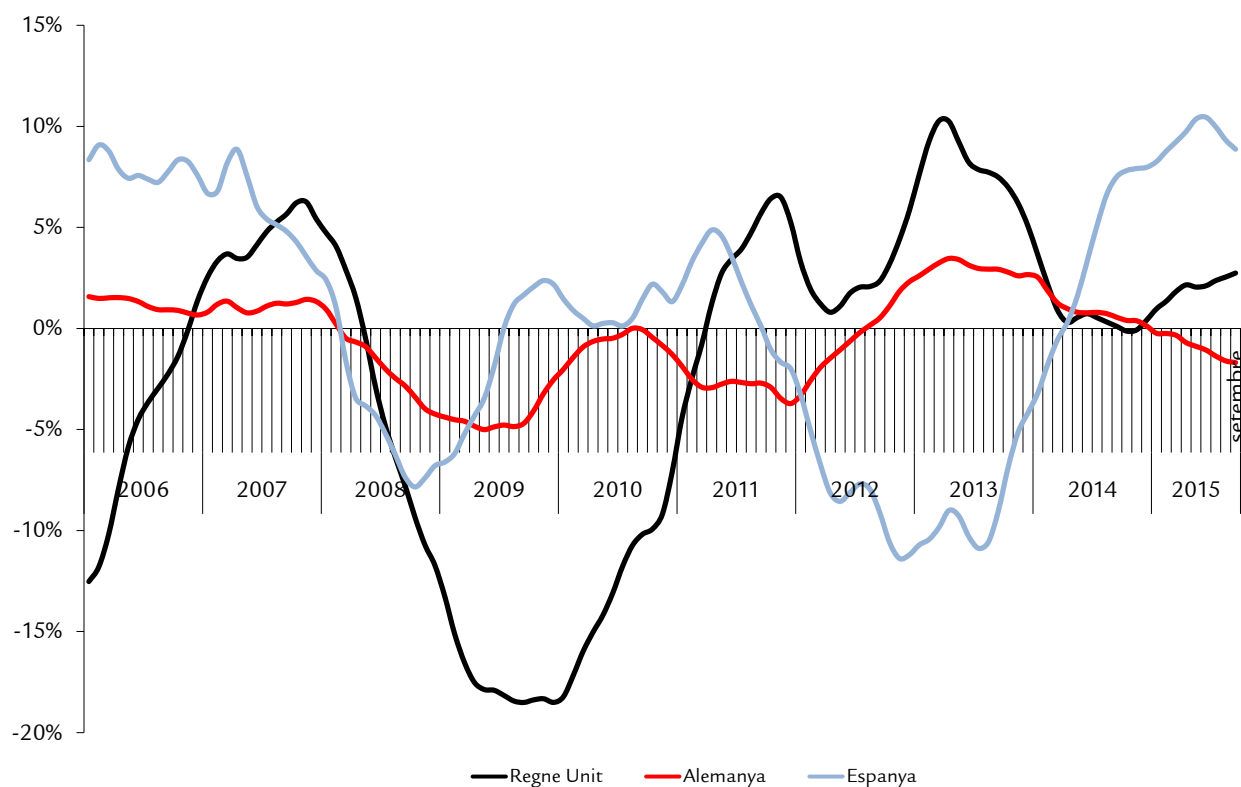
Font: AENA.

Els **passatgers** arribats a les Illes Balears per via aèria augmenten un 3,0% del gener al setembre d'enguany respecte del mateix període del 2014. Així, fins al mes de setembre arriben més de 14,2 milions de passatgers als aeroports de les Illes Balears. Entre els principals països emissors, el mercat nacional es manté a l'alça (9,7%) i també augmenten els britànics (2,5%), mentre que retrocedeixen els

passatgers alemanys (-2,4%). Altres visitants procedents de països com ara França (9,7%), Itàlia (5,4%) i Suïssa (4,3%) s'incrementen durant aquest període respecte d'un any ençà. Amb tot, el 73,1% dels passatgers que arriben als aeroports de les Balears són estrangers.

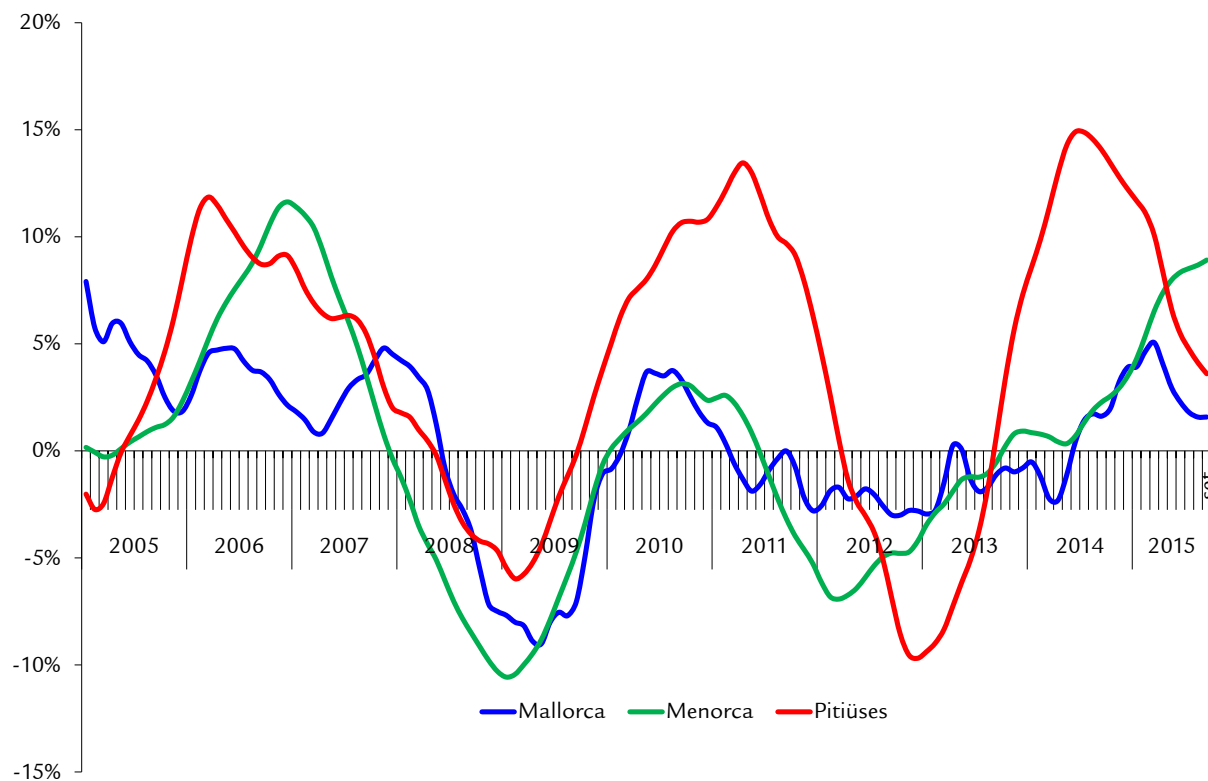
FINS AL SETEMBRE ELS PASSATGERS ARRIBATS A LES ILLES BALEARS PER VIA AÈRIA AUGMENTEN UN 3,0%.

Gràfic 12. Passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria segons origen de vol. Cicle tendència

Font: AENA, elaboració pròpia.

Gràfic 13. Passatgers arribats per via aèria per illes. Cicle-tendència

Font: AENA, elaboració pròpia.

Pel que fa a l'evolució del trànsit aeri per illes, el nombre de passatgers arribats a Mallorca en els nou primers mesos del 2015 és de més de 10,1 milions. El passatge creix més discretament a Mallorca (2,0%), a causa de la disminució del mercat germànic (-1,8%) i de l'increment moderat del britànic (1,9%), que entre tots dos representen més de la meitat del total de passatgers. Destaquen el passatge nacional, amb un augment d'un 10,0% respecte del 2014, i el francès (amb un 7,1% més), i també altres com el belga (amb un augment d'un 18,1% interanual). A Menorca creixen un 8,9% els passatgers arribats per via aèria entre gener i setembre. En aquesta illa s'incrementa el passatge alemany (12,1%), el britànic (7,8%) i el nacional (5,8%). Cal destacar el passatge que procedeix d'Itàlia, més nombrós que l'alemany i que augmenta un 23,4%, a més d'altres com ara el francès (80,9%) i el suís (35,4%). Finalment, els passatgers arribats a l'aeroport d'Eivissa s'incrementen un 3,7% interanual. És el passatge domèstic en aquest cas el que motiva el creixement, el qual representa un 38% del total, mentre que el germànic disminueix la presència en aquesta illa (-13,4%) i el britànic s'estanca (1,0%). Alhora, el passatge suís contribueix a una arribada més elevada de turistes a l'illa pitiüsa amb un revifament de més d'una cinquena part (21,4%).

Els aeroports de les Balears reben cada vegada més entrades

de passatgers en companyies aèries de baix cost. Així, de gener a setembre del 2015 aquestes companyies transporten 4,4 milions de passatgers, la qual cosa suposa un augment d'un 4,2% respecte de les xifres acumulades del mateix període de l'any anterior, segons dades difoses per l'Institut d'Estudis Turístics. Els passatgers que arriben a les Illes Balears per aquest mitjà de transport representen el 15,7% del total nacional que utilitza aquest servei. Així, les Illes Balears són la segona comunitat autònoma que rep més passatgers per aquesta via, només darrere de Catalunya. En l'àmbit nacional, quasi la meitat dels passatgers utilitzen línies aèries de baix cost, amb un augment interanual d'un 8,7%, segons dades acumulades fins al setembre, davant un 1,8% d'augment que experimenta l'altre tipus de passatge que empra el mitjà tradicional de vol.

Segons les dades publicades per l'INE, els viatgers del transport metropolità de Palma se xifren en 737 milers de persones fins a l'agost d'enguany, gairebé el mateix nombre de persones que un any ençà (0,3%). En canvi, els usuaris del transport en autobús de Palma, que sumen 26,2 milions fins a l'agost del 2015, augmenten un 3,1% respecte del mateix període del 2014.

FINS A L'AGOST DEL 2015 AUGMENTA UNA QUARTA PART EL TRÀNSIT DE CREUERISTES A LES ILLES BALEARS.

Taula 27. Trànsit de passatgers arribats per via marítima

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears				
Línea regular	agost	1.226.480	↗	17,5
Creuers turístics	agost	293.786	↗	27,8
Mallorca				
Línea regular	agost	184.843	↗	4,7
Creuers turístics	agost	244.932	↗	47,0
Menorca				
Línea regular	agost	118.754	↗	6,4
Creuers turístics	agost	7.293	↘	-56,2
Pitiüses				
Línea regular (excepte de Formentera a Eivissa)	agost	533.394	↗	19,8
Línea regular Formentera	agost	389.489	↗	25,4
Creuers turístics	agost	41.561	↘	-10,7

Font: Ports de Balears.

El trànsit marítim de passatgers en línia regular a les Illes Balears augmenta un 10,8% del gener a l'agost d'enguany respecte del mateix període del 2014. Pel que fa al mes d'agost, aquest trànsit és un 17,5% superior al moviment de passatgers registrat un any ençà. L'augment de passatgers per via marítima en línia regular té lloc especialment a les Pitiüses, on també destaca el mes de juliol tant per a Eivissa (29,8%) com per a Formentera (31,3%). Paral·lelament, el trànsit de passatgers en creuers turístics a les Illes Balears

també evoluciona positivament i augmenta un 25,4% en termes acumulats de gener a agost del 2015. Pel que fa al mes d'agost, l'increment és d'un 27,8% interanual per al conjunt balear. Per illes, destaca Mallorca, atesa l'afluència de creueristes (representa el 84,4% del total dels que arriben a les Illes Balears) i per l'augment interanual que presenta (47,0%). D'altra banda, sobresurt Menorca, atesa la disminució en més d'un 50% interanual d'aquest tipus de passatge.

Taula 28. Transport de mercaderies. Tones embarcades i desembarcades

	Darrera dada		Cicle-tendència T ^c _{t-12} (%)	
Illes Balears				
Marítim	agost	1.229.518	↗	4,7
Aeri	setembre	1.342.073	↘	-6,5
Mallorca				
Marítim	agost	872.585	↗	5,9
Aeri	setembre	998.823	↘	-8,0
Menorca				
Marítim	agost	70.425	↘	-7,3
Aeri	setembre	143.403	↘	-5,1
Pitiüses				
Marítim Eivissa	agost	258.258	↗	6,2
Marítim Formentera	agost	28.250	➡	-1,1
Aeri Eivissa	setembre	199.847	↘	-2,0

Font: Ministeri de Foment, Ports de Balears, elaboració pròpia.

El **transport marítim de mercaderies** presenta una tendència a l'alça en els dos primers quadrimestres del 2015 (4,7%), però s'alenteix en el vuitè mes d'enguany amb una variació interanual negativa d'un 0,2%. Per illes, les mercaderies transportades per via marítima a l'agost presenten una tendència amb signe positiu per a Mallorca (5,9%) i Eivissa (6,2%), mentre que agafen el signe contrari a Menorca i a Formentera.

LES MERCADERIES TRANSPORTADES S'ALENTEIXEN A LES ILLES BALEARS.

Pel que fa al transport de mercaderies per via aèria, torna el signe negatiu el setembre d'enguany (-9,8%), amb una tendència a la baixa per al conjunt balear (-6,5%). En termes acumulats dels tres primers trimestres del 2015, gairebé no varia el nombre de mercaderies que arriben als aeroports de les Balears (0,3%). Aquesta tendència a la baixa es repeteix a totes les illes.

4.4. Mediació financera

Taula 29. Indicadors de mediació financera

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} (%)	
Nombre d'hipoteques constituïdes	agost	975	↗	40,3
Mallorca	agost	795	↗	3,4
Menorca	agost	72	↗	53,5
Pitiüses	agost	108	↗	42,6
Import de noves hipoteques (milions d'€)	agost	233,6	↗	23,9
Nombre d'efectes impagats	agost	1.280	↘	-7,0
Import d'efectes impagats (milions d'€)	agost	1,6	↘	-6,7
% efectes impagats sobre vençuts	agost	1,1		
Nombre de deutors en concurs de creditors ¹	2n trim	37	↘	-44,8
Dipòsits (milions d'€)	2n trim	20.815	↗	3,9
Crèdits (milions d'€)	2n trim	33.031	↘	-6,5
Nombre d'oficines d'entitats financeres	2n trim	927	↘	-2,9
Afiliats a la SS activitat mediació financera ¹	setembre	7.264	→	-0,3
Mallorca ¹	setembre	6.861	→	-0,4
Menorca ¹	setembre	155	→	-1,9
Pitiüses ¹	setembre	240	↗	4,8

Font: BE, Ibestat, INE, TGSS, elaboració pròpia.

¹ Taxa de variació interanual.

L'informe presentat després de la darrera visita de supervisió a Espanya de la Comissió Europea, en coordinació amb personal del Banc Central Europeu, conclou que les reformes estructurals, la recapitalització bancària i les condicions financeres favorables es reflecteixen en la millora de l'estabilització del sector financer, una forta recuperació econòmica i unes primes de risc sobirà reduïdes. No obstant això, la solidesa de les finances públiques i la continuació de les reformes són essencials per assegurar la recuperació, continuar reequilibrant l'economia i mantenir les primes de risc reduïdes en el futur.

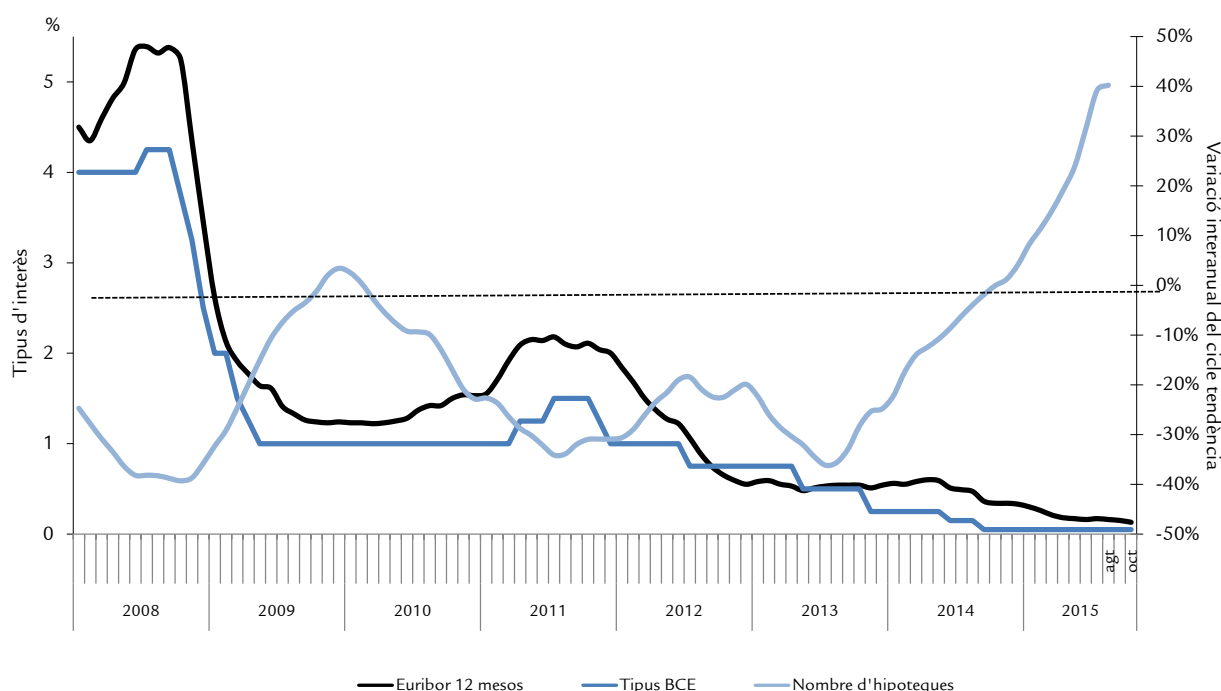
EL TIPUS D'INTERÈS OFICIAL ES MANTÉ EN EL 0,05 %.

El **nombre d'oficines bancàries** continua en descens, i en el segon trimestre del 2015 hi ha 927 oficines per al conjunt de les Illes Balears, vint-i-sis menys que un any abans, i amb una tendència que, malgrat que roman encara en signe negatiu, comença a frenar el ritme de caiguda. En el conjunt d'Espanya s'aprecia la mateixa tendència a la baixa i en el segon trimestre del 2015 hi ha 31.592 oficines, 1.141 menys que un any abans. El tancament d'oficines es relaciona amb el menor

nombre d'**afiliats a la Seguretat Social** en aquesta activitat, que per al conjunt de les Illes Balears és d'un 0,3% menys que el setembre de l'any 2014 i queda en 7.264 persones. Per illes, l'afiliació és menor a Mallorca, que concentra gairebé el 95% de l'afiliació, i a Menorca. Contràriament, el mes de setembre d'enguany a Eivissa hi ha més cotitzadors, amb una variació d'un 5,8% respecte del setembre del 2014.

Pel que fa al **tipus d'interès oficial** de la zona euro, el mes d'octubre el BCE el manté en el 0,05% des d'ençà de fa un any. L'objectiu de mantenir-lo en aquest nivell és reactivar la situació econòmica davant el risc de deflació. No obstant això, el creixement de la zona euro evoluciona positivament en comparació de les dades trimestrals del 2014 i enguany passa a situar-se per sobre d'un 1% (un 1,2% en el primer trimestre i un 1,5% en el segon). En l'àmbit hipotecari, la tendència en el nombre d'hipoteques constituïdes a les Illes Balears és a l'alça, tal com es veu més endavant, amb un cost associat per a les llars i per a les empreses que continua disminuint i arriba fins al 0,13% l'octubre d'enguany, un interès no registrat temps enrere.

Gràfic 14. Evolució dels tipus d'interès i hipoteques

Font: BE, Euribor, INE, elaboració pròpia.

Els **dipòsits** en entitats bancàries a l'arxipèlag balear presenten variacions interanuals i inter trimestrals positives amb una tendència a l'alça. Així, en el segon trimestre del 2015 els dipòsits sumen 20.815 milions d'euros, amb una variació interanual d'un 4,5% i d'un 2,4% respecte del primer trimestre, després de dues variacions inter trimestrals negatives consecutives (un -5,8% en el quart trimestre del 2014 i un -2,1% en el primer trimestre del 2015). Els dipòsits a les Illes Balears, que es divideixen entre els de les administracions públiques (3,1%) i els del sector privat (97,0%), representen l'1,7% sobre el total de l'Estat, on, al contrari de les Balears, els dipòsits disminueixen respecte d'un any ençà (-0,8%) i també respecte del trimestre anterior (-0,5%). Pel que fa al sector privat a les Illes Balears, els dipòsits totals sumen 20.170 milions d'euros en el segon trimestre del 2015, un 4,0% més en termes interanuals i amb un augment respecte del trimestre passat d'un 2,9%. Del total de dipòsits del sector privat, el 43,1% són dipòsits a termini, el 31,8% són dipòsits a la vista i el 25,1% restant són dipòsits d'estalvi. Respecte d'un any ençà, continuen augmentant els dipòsits a la vista (30,3%), seguits dels d'estalvi (15,7%), mentre que els dipòsits a termini cedeixen respecte del segon trimestre del 2014 (-13,9%). Respecte del primer trimestre del 2015 es produeix una evolució semblant: augmenten els dipòsits a la vista (15,9%) i d'estalvi (8,6%), mentre que els dipòsits a termini es redueixen un 7,6%.

Pel que fa al **crèdit** concedit a les Illes Balears, disminueix un 7,1% en termes interanuals en el segon trimestre de l'any 2015, encara que la tendència a la baixa s'alenteix. El total del crèdit en el segon trimestre suma 33.031 milions d'euros,

el 90,6% dels quals és per a les llars i les empreses, un 7,6% menys que el crèdit concedit en el mateix trimestre de l'any anterior. La resta del crèdit correspon a les administracions públiques i es redueix un 2,1% interanual en aquest segon trimestre, tot i que fins aleshores augmentava. Pel que fa al crèdit total nacional, el percentatge concedit a les Illes Balears es manté en el 2,4% des del darrer trimestre del 2013. Del crèdit total privat concedit a Espanya, quasi la meitat es destina a finançar activitats productives (48,7%) i la resta es concedeix per al finançament de les llars. Des del primer trimestre del 2014, el pes del crèdit que es destina a les activitats productives disminueix en benefici del que es rep per a les despeses de la llar.

En el mercat hipotecari, del gener a l'agost d'enguany es constitueixen 8.238 **hipoteques** a les Illes Balears, un 21,2% més que durant el mateix període del 2014, amb una tendència que es manté a l'alça. Del total d'hipoteques constituïdes, 7.748 són sobre finques urbanes (un 23,9% més) i la resta sobre finques rústiques (-9,6%). No obstant això, les dades mensuals de l'agost registren un total de 975 hipoteques constituïdes en el conjunt balear, un 12,4% menys que l'agost del 2014, a causa de la reducció de les hipoteques que se signen a Mallorca, que representen el 81,6% del total de les constituïdes. Pel que fa a l'import hipotecat, que arriba a 233,6 milions d'euros l'agost del 2015, augmenta respecte de l'any passat fins a un 62,2% interanual, i fins a un 58,3% en termes acumulats de gener a agost. No obstant això, la tendència a l'alça de l'import hipotecat registrada des del maig del 2014 s'alenteix a partir del juny d'enguany.

Pel que fa al nombre d'**efectes impagats** utilitzats com a via de finançament empresarial, s'atenua la tendència negativa amb mesos de variacions interanuals positives durant aquest 2015. L'agost d'enguany el nombre d'efectes impagats és de 1.280, un 11,3% menys que a l'agost del 2014. D'aquests, 954 són efectes impagats en cartera i la resta s'han rebut en gestió de cobrament. Quant a l'import, malgrat que els efectes impagats encadenen també alguns mesos en xifres positives, a l'agost arriben a 1,6 milions d'euros (un 33,9% menys que un any ençà) i mantenen una tendència negativa. Així, la ràtio entre l'import dels efectes impagats sobre els vençuts arriba a l'1,1% el mes d'agost del 2015.

LA MOROSITAT DELS EFECTES DE COMERÇ IMPAGATS ARRIBA A L'1,1% L'AGOST DEL 2015.

El nombre de crèdits morosos d'empreses i llars sobre els préstecs concedits continua en xifres elevades, encara que es redueix des de principi del 2014, després de registrar el valor màxim el desembre del 2013 (13,6%). Així, l'agost del 2015 la **ràtio de morositat** del sector privat és de l'11,0% per al conjunt d'Espanya, més de deu punts per sobre que abans del 2008.

D'altra banda i segons dades de l'INE, els **deutors concursats** (37 en el segon trimestre) continuen a la baixa, tant si les dades es comparen amb les del trimestre precedent (14 menys) com amb les del mateix trimestre del 2014 (30 menys). Dels deutors concursats, el 92% entren en concurs voluntàriament, 26 menys que un any ençà. Respecte de la naturalesa, tres són persones físiques i trenta-quatre són classificats com a empreses. Atinent la classificació de les empreses per sectors productius, la majoria dels concursos es registren en els sectors de la construcció (més d'un terç del total), el comerç a l'engròs (el 17,6% del total), les activitats administratives i serveis auxiliars (11,8%) i el transport i emmagatzematge (17,6%). Dues són les empreses concursades en la indústria i l'hostaleria. En el segon trimestre del 2015 no hi ha cap empresa en concurs dels sectors de l'energia, el comerç al detall, les immobiliàries financeres i assegurances, i les activitats professionals, científiques i tècniques. Respecte d'un any ençà només augmenta el nombre d'empreses en concurs en el sector del transport i emmagatzematge (que passa d'una a tres en el segon trimestre del 2015) i en el sector de les activitats administratives i serveis auxiliars (que passa d'una a quatre empreses concursades).

4.5. Serveis empresarials i activitats immobiliàries

Taula 30. Indicadors dels serveis empresarials i immobiliaris

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Índex d'activitat dels serveis empresarials				
Índex de xifra de negoci				
Activitats professionals, científiques i tècniques	agost	130,6	↗	10,2
Activitats administratives i serveis auxiliars	agost	248,5	↗	26,8
Índex d'ocupació				
Activitats professionals, científiques i tècniques	agost	97,4	➡	-1,6
Activitats administratives i serveis auxiliars	agost	121,8	➡	0,8
Afiliats a serveis empresarials	setembre	53.310	↗	5,3
Mallorca	setembre	44.744	↗	5,5
Menorca	setembre	2.467	➡	1,9
Pitiüses	setembre	5.936	↗	4,7
Afiliats a activitats immobiliàries	setembre	4.275	↗	15,3
Mallorca	setembre	3.146	↗	12,5
Menorca	setembre	319	↗	20,8
Pitiüses	setembre	787	↗	24,7

Font: Ibestat, TGSS.

D'acord amb les dades dels **indicadors d'activitat del sector dels serveis** (IASS) publicades per l'Ibestat, el mes d'agost del 2015 la variació interanual de l'índex de la xifra de negoci dels serveis empresarials a les Illes Balears és d'un 10,2% en

activitats professionals, científiques i tècniques, i d'un 26,8% en activitats administratives i serveis auxiliars. Fins aleshores el resultat de l'índex és força positiu per a ambdós tipus d'activitat, i mentre que per a la primera només els mesos

de gener i abril d'enguany presenten una variació interanual negativa, per a la segona activitat l'índex és positiu des de fa més d'un any. Quant a l'índex d'ocupació dels serveis empresarials, continuen els descensos en les activitats professionals, científiques i tècniques durant el mes d'agost respecte d'un any enrere. Per a les activitats administratives i els serveis auxiliars s'alenteix la tendència a l'alça de l'índex d'ocupació en termes interanuals, amb variacions positives però inferiors a l'1% des del maig del 2015.

El mes de setembre del 2015, el nombre d'afiliats en el sector dels serveis empresarials és de 53.310 persones a les Illes Balears, i la variació interanual arriba a un 5,3%, amb una tendència positiva que es consolida des de l'inici del 2013. Aquest increment en l'afiliació es produeix a Mallorca i a les Pitiüses, amb un increment en tots dos casos d'un 5%, i a Menorca, amb un 1,9% d'augment interanual.

A LES ILLES BALEARS LES SOCIETATS MERCANTILS AUGMENTEN UN 5,9 % FINS A L'AGOST DEL 2015.

Segons dades de l'Ibstat, fins a l'agost del 2015 es constitueixen 2.221 **societats mercantils** a les Illes Balears, 123 més que en el mateix període de l'any passat. D'aquestes, 2.211 són societats limitades (122 més que l'any passat) i la resta es constitueixen com a societats anònimes. El capital subscrit suma 176,9 milions d'euros del gener a l'agost del 2015, 89,9 milions més que en el mateix període de l'any 2014. Alhora, el nombre de dissolucions disminueix en els primers vuit mesos respecte de l'any passat. Així, fins a l'agost del 2015 són 496 les empreses dissoltes, 47 empreses menys que fins a l'agost del 2015. D'aquestes, 415 societats ho fan de manera voluntària (4 menys), i 39, per fusió (12 menys que l'any passat). Pel que fa a les empreses que s'inscriuen com a cotitzadores en el règim general de la Seguretat Social, en el tercer trimestre de l'any són 41.003, un 3,1% més que l'any anterior. L'augment en el nombre d'empreses es produeix des del segon trimestre del 2014, i d'aleshores ençà el creixement s'accelera. Per sectors, en el tercer trimestre el nombre d'empreses actives augmenta en la construcció (8,5%), el transport (4,6%), i en l'hostaleria, la indústria i els serveis (al voltant d'un 2% interanual en tots tres sectors), mentre que minva en l'agricultura (un -1,1% interanual).

Pel que fa als **deutors en concurs de creditors**, a les Illes Balears n'hi ha 37 en el segon trimestre del 2015, mentre que foren 67 en el mateix període del 2014, segons dades de l'INE. Dels processos concursals, tres corresponen a persones físiques sense activitat empresarial i trenta-quatre a empreses, gairebé totes de responsabilitat limitada (el 97,1%). Entre les empreses més concursades, el 32,3% del total es dediquen a la construcció, seguides de les centrades en el comerç a l'engròs (17,7%) i en el transport i emmagatzematge (8,8%). En termes interanuals i per activitat econòmica principal,

augmenten els deutors concursats dedicats a activitats administratives i serveis auxiliars (tres empreses més), les dedicades al transport i emmagatzematge (dues més), mentre que disminueixen per a la resta. Per xifra de negoci, les empreses amb una facturació fins a 2.000.000 de euros (26) són les més damnificades. El 23,5% de les empreses concursades tenen entre un i cinc assalariats (vuit menys que fins al juny del 2014) i el 17,6% són autònoms (dos menys que un any ençà).

Segons l'**índex de confiança empresarial** publicat per l'Ibstat, en el quart trimestre del 2015 l'opinió dels empresaris de les Illes Balears sobre l'evolució dels seus negocis millora respecte d'un any enrere, però no respecte del trimestre que acaba. Així, l'índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH), amb un valor de 137,9 punts, augmenta un 6,7% interanual a les Illes Balears, gairebé igual que la mitjana nacional (6,7%). Per illes, les expectatives són positives per als empresaris de Menorca, on la variació interanual s'accelera (10,3%), i també per als de Mallorca (7,8%), i no tant per als de les Pitiüses (1,5%). Per sectors, destaquen la construcció, la indústria, el transport i l'hostaleria, amb una variació interanual de l'ICEH entorn d'un 8%, i la millora de confiança en el sector del comerç (5,1%).

FINS AL SETEMBRE D'ENGUANY EL NOMBRE D'HIPOTEQUES AUGMENTA UN 21,2%.

Quant al **mercant immobiliari** el nombre d'empreses i de treballadors afiliats a la Seguretat Social continua augmentant. Així, al setembre hi ha 1.222 centres de treball inclosos en les activitats immobiliàries, 111 més que l'any anterior. Pel que fa a l'afiliació, al setembre hi ha 4.275 persones afiliades, un 15,3% més que el setembre del 2014. L'afiliació augmenta a totes les illes, i també els centres de treball, excepte a Menorca, on el nombre de empreses es manté en 95.

Al mes de setembre, la **compravenda d'habitatges** a les Illes Balears augmenta un 31,9% respecte de l'any anterior. L'augment es produeix en les transmissions dels habitatges de segona mà (51,7%), que suposen el 77,1% del total de les compravendes, mentre que continuen en descens les transmissions d'habitatges nous. En termes acumulats per als nou primers mesos de l'any, la compravenda d'habitatges de segona mà augmenta un 49,1% en relació amb el mateix període de l'any anterior i manté així la variació interanual positiva des del març del 2014. En canvi, les transmissions d'habitatges nous romanen en xifres negatives (un -37,2% fins al setembre del 2015). El mercat de segona mà té més activitat que les transmissions d'habitatges nous, fet que fa augmentar el total de les compravendes fins al setembre en un 14,0% interanual.

Taula 31. Indicadors del mercat de l'habitatge

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Compravenda d'habitatges	setembre	917	↗	31,9
Habitatges nous	setembre	210	↘	-8,3
Habitatges de segona mà	setembre	707	↗	51,7
Preu mitjà de l'habitatge lliure (euros/m²)	2n trim	1.927,9	→	1,4
Habitatge lliure fins a 2 anys d'antiguitat	2n trim			
Habitatge lliure més de 2 anys d'antiguitat	2n trim			
Nombre d'hipoteques sobre habitatges	agost	975	↘	-12,4
Import d'hipoteques sobre habitatges (milers d'€)	agost	233.618	↗	62,2
Import mitjà d'hipoteques sobre habitatges (euros)	agost	239.608	↘	-14,8
Mallorca				
Preu mitjà de l'habitatge lliure (euros/m²)				
Palma de Mallorca	2n trim	1.511,3	↗	3,4
Manacor	2n trim	1.261,5	↘	-3,7
Inca	2n trim	1.032,0	↘	-4,2
Calvià	2n trim	2.396,7	↗	4,9
Menorca				
Preu mitjà de l'habitatge lliure (euros/m²)				
Maó	2n trim	1.273,7	↘	-2,3
Ciutadella de Menorca	2n trim	1.533,1	→	-0,3
Pitiüses				
Preu mitjà de l'habitatge lliure (euros/m²)				
Eivissa - vila	2n trim	2.391,7	→	0,9
Santa Eulària del Riu	2n trim	2.336,2	→	1,1

Font: Ibestat a partir de dades de l'INE i del Ministeri de Foment.

Continuant amb l'anàlisi del mercat immobiliari, el setembre d'enguany es constitueixen 975 **hipoteques** per adquirir un habitatge, xifra que representa un 12,4% menys que el setembre del 2014. No obstant això, la tendència a l'alça es consolida fins al setembre del 2015 gràcies a l'evolució positiva dels mesos anteriors. Així, en termes acumulats des del gener al setembre del 2015 la constitució d'hipoteques augmenta un 21,2% a l'arxipèlag. El nombre total d'hipoteques suma 8.238 i l'import hipotecat també augmenta en termes acumulats en els primers nou mesos de l'any en relació amb el mateix període de l'any passat (un 58,3%). Per illes, la constitució d'hipoteques augmenta en totes, però més en el cas de les Pitiüses (un 135,9% en termes acumulats fins al setembre) i de Menorca (46,3%). A Mallorca, que concentra el 70,3% del total d'hipoteques constituïdes, el percentatge queda en un 4,1%. Pel que fa a l'import hipotecat acumulat, també augmenta a totes les illes, sobretot en el cas de les Pitiüses (85,2%), seguides de Menorca (70,1%) i de Mallorca (52,4%). En relació amb aquest augment en el mercat

hipotecari, les taxacions d'habitatges, que la majoria de les entitats financeres exigeixen abans de concedir una hipoteca, presenten a les Illes Balears una variació interanual positiva d'un 12,8% en el primer semestre de l'any, amb un total de 6.320 valoracions.

En el segon trimestre de l'any 2015 el **preu de l'habitatge** arriba a 1.927,9 euros per metre quadrat a les Illes Balears, un 1,4% més respecte d'un any ençà, i un 2,8% més respecte del trimestre passat. Aquest preu continua situant-se per sobre de la mitjana nacional (1.476,8 €/m²), que també augmenta aquest segon trimestre fins a un 1,2% interanual, i un 1,3% respecte del primer trimestre de l'any en curs, segons dades del Ministeri de Foment. Pel que fa als principals municipis illencs de més de 25.000 habitants, el preu de l'habitatge lliure augmenta en els municipis de Calvià (4,9%) i de Palma (3,4%), mentre que disminueix a la resta d'aquests municipis o es manté gairebé igual d'un any ençà.

4.6. Altres serveis

Taula 32. Ocupats en altres serveis

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Activitats sanitàries i serveis socials	setembre	34.187	↗	3,6
Altres serveis socials	setembre	26.133	↗	3,2
Administració pública	setembre	19.076	→	1,1
Educació	setembre	18.061	↗	5,5
Serveis de la llar	setembre	12.846	→	-1,9
Mallorca				
Activitats sanitàries i serveis socials	setembre	28.998	↗	3,7
Altres serveis socials	setembre	19.927	↗	4,0
Administració pública	setembre	15.528	→	1,1
Educació	setembre	16.423	↗	5,7
Serveis de la llar	setembre	10.134	→	-1,8
Menorca				
Activitats sanitàries i serveis socials	setembre	1.951	↗	3,9
Altres serveis socials	setembre	1.728	→	0,4
Administració pública	setembre	1.844	→	-0,6
Educació	setembre	635	↘	-2,8
Serveis de la llar	setembre	818	↘	-6,9
Pitiüses				
Activitats sanitàries i serveis socials	setembre	3.212	↗	2,5
Altres serveis socials	setembre	4.362	→	0,4
Administració pública	setembre	1.703	↗	3,3
Educació	setembre	979	↗	7,0
Serveis de la llar	setembre	1.892	→	-0,6

Font: TGSS.

Al mes de setembre hi ha 34.187 persones afiliades a les Illes Balears en **activitats sanitàries i serveis socials**, xifra que representa una variació interanual d'un 3,6%. Des del 2013, la variació interanual és positiva per a totes les illes, malgrat que es registren variacions intermensuals negatives en alguns mesos.

Segons dades del Servei de Salut de les Illes Balears, a 30 de juny de 2015 hi ha 52.740 persones pendents d'una cita amb l'especialista, un 8,3% menys que un any ençà. Pel que fa a la mitjana de temps de demora, la reducció és de 22,1 dies (de 105,1 dies de mitjana d'espera a 30 de juny del 2014 a 82,98 dies a 30 de juny del 2015). Per contra, augmenta el nombre de pacients pendents d'una intervenció quirúrgica, que a 30 de juny de 2015 és de 13.166 persones, un 0,1% més que l'any passat. El temps d'espera per ser intervingut passa de 95,4 dies de mitjana a mitjan 2014 a 105,65 dies a 30 de juny d'enguany. Respecte de les dades difoses pel mateix Servei a 30 de juny del 2011 mostren que els pacients pendents d'una cita amb l'especialista han augmentat un 22%, i el temps mitjà d'espera per rebre la consulta, un 126,7%. Pel que fa a les intervencions quirúrgiques, les persones que esperen ser intervingudes augmenten un 4,1% i el temps mitjà d'espera

pràcticament és el doble.

Pel que fa al dinamisme laboral, segons dades de l'Observatori de Treball de les Illes Balears, de gener a setembre d'enguany hi ha més facultatius sanitaris demandants d'ocupació a les Balears, tot i registrar-se més contractes que un any ençà. Així, la mitjana d'aquest període és de 264 demandants aturats que cerquen feina en activitats sanitàries, un 10,9% més que en el mateix període del 2014. D'aquests, 108 són personal d'infermeria (11,3%) i 156 són personal mèdic (10,6%). Alhora, de gener a setembre del 2015 es contracten 3.677 facultatius sanitaris, un 35,1% més que en el mateix període de l'any passat, repartits entre personal mèdic (518 nous contractes) i personal d'infermeria (438 nous contractes).

S'ha aprovat el nou catàleg farmacèutic de les Illes Balears (BOIB núm. 86, de 9 de juny de 2015), que s'ha d'elaborar cada quatre anys i que inclou les oficines de farmàcia existents i les que hi pot haver dins cada zona farmacèutica o unitat territorial menor. Segons els criteris poblacionals, a les Illes Balears es poden ubicar 39 oficines de farmàcia noves: 17 a Mallorca, 2 a Menorca, 19 a Eivissa i 1 a Formentera.

En relació amb la despesa farmacèutica de les Illes Balears mitjançant recepta oficial del Sistema Nacional de Salut, des de gener fins a juliol d'enguany és de 105,6 milions d'euros, un 1,7% més que en el mateix període del 2014, segons dades del Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat. Es facturen 9,9 milions de receptes en els primers set mesos de l'any, 191.500 més que en el mateix període de l'any passat. Així, la despesa mitjana per recepta oficial facturada és de 10,66 euros, un 0,3% menys en termes interanuals i semblant a la mitjana nacional (10,76 €), la qual mostra el mateix retrocés respecte d'un any ençà (-0,3%). Així les coses, continuen augmentant més les receptes facturades que no la despesa efectuada, fet que es produeix des del gener d'enguany dins un àmbit de regulació del sistema de preus de referència i d'agrupacions homogènies de medicaments en el Sistema Nacional de Salut (Reial decret 177/2014, de 21 de març).

El setembre del 2015 hi ha 26.133 persones afiliades en el conjunt d'activitats que formen la branca d'**altres serveis socials** a les Illes Balears, amb una taxa de variació positiva per al conjunt balear d'un 3,2%. Per illes, el nombre d'afiliats augmenta a Mallorca, mentre que retrocedeix a Menorca i a les Pitiüses.

Segons dades de la Conselleria de Família i Serveis Socials, dia 31 de maig del 2015 hi ha 19.302 sol·licituds de prestació per dependència a les Illes Balears: el 79,3% a Mallorca, el 10,9% a Menorca i el 9,8% a les Pitiüses. L'1,8% de la població balear sol·licita aquest tipus de prestació. S'han resolt 17.840 sol·licituds, de les quals 13.248 corresponen a sol·licitants amb dret a prestació i 11.397 tenen efectivament la prestació. El mateix dia del 2014, els sol·licitants amb dret a prestació eren 14.499 a les Illes Balears del total de 20.094 sol·licituds, cosa que significa que el 2015 hi ha un 8,6% menys de sol·licitants amb dret a prestació i un 3,9% menys de sol·licituds.

La pensió contributiva mitjana a les Illes Balears (que inclou els casos de jubilació, incapacitat permanent, viduitat i orfandat) és un 2,1% superior a la del mateix mes de l'any passat per a tots els règims inclosos en el Sistema de la Seguretat Social a 1 de setembre del 2015, amb 181.289 pensionistes, un 1,4% més que un any ençà, segons el Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social. Així, se situa en 818,61 euros a les Illes Balears, per sota de la mitjana nacional, que és de 889,58 euros (un 1,9% més). D'aquestes prestacions, la pensió mitjana per jubilació és de 940,15 euros a les Illes Balears, un 2,4% més que fa un any, per davall de la mitjana nacional (1.024,95 euros). Pel que fa a les pensions no contributives o assistencials, a 1 de setembre del 2015 la mitjana mensual per jubilació és de 364,48 euros, un 0,9% menys que l'any passat. La mitjana mensual de la pensió no contributiva per invalidesa és de 405,20 euros a les Balears, que augmenta en aquest cas fins a un 2,1%. Ambdues classes de pensions no contributives, al contrari que les contributives, se situen per damunt de la mitjana nacional: 354,27 euros en el cas de la pensió per jubilació i 394,65 euros per a la d'invalidesa. Cal recordar que, com l'any passat, l'increment de les pensions serà d'un 0,25% segons la Llei general de pressuposts de l'Estat, el mínim previst per la Llei de reforma de les pensions,

darrera reforma del Govern que va substituir la referència de la inflació per calcular l'increment d'aquestes prestacions per l'índex de revaloració.

LA TAXA D'ABANDONAMENT ESCOLAR DISMINUEIX 7 PUNTS PERCENTUALS EN EL TERCER TRIMESTRE DEL 2015.

El setembre del 2015 hi ha 18.061 persones afiliades en el sector de l'**educació** a les Illes Balears, amb una variació interanual positiva d'un 5,5%. Per illes, Mallorca i les Pitiüses mantenen un augment de l'afiliació al setembre, tot i que registren algunes variacions intermensuals negatives durant l'any. Contràriament, a Menorca l'afiliació baixa i la taxa interanual arriba fins a un -2,8% al mes de setembre.

Segons dades del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, el curs 2014-2015 es matricularen 175.788 alumnes en els ensenyaments de règim general a les Illes Balears, un 0,8% menys que el curs anterior. D'aquests, 116.076 es matricularen en centres públics (-0,1%) i 59.712 en centres privats (-2,2%). Pel que fa als docents per al curs 2014-2015, hi va haver 15.842 professors distribuïts entre centres públics (10.938) i concertats (4.904), i no es va produir cap variació respecte del curs 2013-2014. Així, segons aquestes dades, el curs passat hi havia 11,1 alumnes per professor (11,2 el curs 2013-2014), amb 10,6 alumnes per cada professor en els centres públics i 12,2 en els centres privats. No obstant això, la ràtio d'alumne per professor estava per davall la mitjana estatal, que se situà en 12,1 alumnes per professor en el conjunt dels ensenyaments de règim general. Pel que fa als alumnes estrangers, mentre que en l'àmbit estatal disminuïren un 3,3%, no varià el nombre d'alumnes estrangers matriculats en ensenyaments de règim general a les Illes Balears respecte del curs anterior, en el qual el nombre total d'alumnes arribà a 27.202 (un 15,5% del total d'alumnes matriculats), el 78,1% dels quals es concentraren als centres públics.

Segons dades de la Conselleria d'Educació i Universitat del mes d'octubre, el curs escolar 2015-2016 s'inicia amb un total de 164.261 alumnes a les Illes Balears, un 0,1% més que el curs passat, en el qual hi hagué 164.018 alumnes en els col·legis i els instituts de la xarxa de centres educatius de la Comunitat Autònoma. Del total d'alumnes fins aleshores, 31.306 estan matriculats en educació infantil, 66.522 a primària, 40.471 a secundària i 12.171 a batxillerat. La resta estan matriculats a cursos de formació professional bàsica i cicles formatius de grau mitjà i superior. Per titularitat del centre, el 67,2% dels alumnes es matriculen en un centre públic, amb un augment d'un 0,3% respecte del curs passat, mentre que disminueixen els alumnes que cursen estudis en un centre concertat (un -0,2%). Pel que fa als docents, el curs escolar disposa de 10.794 places docents en centres públics (325 més que un any ençà) i de 3.516 professors contractats en centres concertats (63 persones més que el curs passat) segons els registres de dades fins a l'octubre. Per al curs escolar que ha començat, el Ministeri d'Educació, Cultura i Esport ha proposat reduir fins a un màxim del 20% la ràtio d'alumnes per professor, després que s'hagi augmentat al cent per cent la taxa de reposició del professorat. Així s'estableix un nombre màxim

de 25 alumnes a infantil i primària, 30 per a secundària i 35 per a batxiller, malgrat que la Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa (LOMCE), permet augmentar fins a un 10% el nombre d'alumnes per aula en cas de necessitat.

En el tercer trimestre del 2015 la taxa d'abandonament escolar dels joves d'entre 18 i 24 anys que han acabat com a màxim la primera etapa de l'educació secundària és del 28,3% a les Illes Balears (el 34,9% en el cas dels homes i el 21,3% en el de les dones), segons dades de l'Ibstat. Malgrat que augmenta l'abandonament escolar aquest trimestre en comparació dels altres dos, la taxa és set punts percentuals inferior a la registrada fa un any. De fet, en comparació de l'any passat, les xifres d'abandonament escolar són inferiors en els tres trimestres d'enguany, la qual cosa fa preveure que s'aconseguirà una xifra inferior a la mitjana anual del 2014 (32,1%). Cal comentar que la taxa d'abandonament de les Illes Balears és la més alta en comparació de la resta de comunitats autònomes, amb una mitjana nacional del 21,9%, i que en ambdós casos està lluny dels objectius europeus en educació de l'estratègia Europa 2020, que és aconseguir una taxa d'abandonament escolar inferior al 10% en el conjunt de la Unió Europea i, per a Espanya, inferior al 15%.

Pel que fa als estudis universitaris, el Consell de Govern ha aprovat el Decret 65/2015, de 10 de juliol, pel qual es mantenen els preus públics dels serveis acadèmics i administratius per al curs 2015-2016. Aquesta congelació de preus és la segona consecutiva després d'augmentar un 5% de mitjana el curs 2013-2014 i fins a un 9,2% el curs 2012-2013. A més, el Decret incorpora com a novetat l'exempció del pagament de les taxes i els preus públics universitaris per a joves tutelats i extutelats en vies d'emancipació. Quant als alumnes matriculats en estudis de titulacions oficials, a l'inici d'aquest curs escolar són 13.639, un 2,2% menys que el curs 2014-2015. D'aquests, 11.249 es matriculen en estudis de grau (0,2%), 13.113 en estudis de postgrau (-1,2%) i 526 en estudis que s'imparteixen en centres adscrits a la UIB (-22,3%). En altres estudis, com ara titulacions en procés d'extinció, titulacions pròpies de grau i de postgrau, entre d'altres, es matriculen només 783 alumnes, gairebé la meitat que un any ençà. Pel que fa als alumnes de nou ingrés, del total de 3.890 alumnes nous (-5,0%), 2.899 cursen estudis de grau (-3,1%), 884 estudis de postgrau (-11,4%) i 107 es matriculen en centres adscrits (que augmenten un 4,9%). En altres estudis impartits per la UIB es matriculen 225 alumnes (-42,8%).

A la Universitat Nacional de Educació a Distància de les Illes Balears (UNED) augmenta el nombre d'alumnes any rere any. Així, el nombre d'estudiants del curs 2014-2015 fou de 14.770, un 2% més que el curs anterior, dels quals 4.906 corresponien a ensenyaments reglats i 9.864 a ensenyaments no reglats i títols propis. La mitjana d'edat dels estudiants

és de 36,6 anys, un any inferior respecte del curs 2013-2014. Els estudis de caràcter econòmic (ADE, economia i turisme) abastaren el 15% dels estudiants, les humanitats (filologies, antropologia, filosofia, història i història de l'art) agruparen el 25% dels estudiants, les ciències i les enginyeries representaren el 10% i els estudiants de caràcter educatiu i social varen ser el 12,5%. Pel que fa al curs 2015-2016 ja s'inicia amb un 7% més d'estudiants de grau que el curs passat, amb dades que encara són provisionals. Pel que fa als preus públics aprovats per l'Ordre ECD/1315/2015, de 30 de juny, augmenten per a aquest curs acadèmic, malgrat que en la majoria de disciplines acadèmiques se situen per sota dels preus públics fixats per la UIB.

El setembre del 2015, hi ha 19.076 persones que treballen a l'**Administració pública** (serveis generals), un 1,1% més que en el mateix mes de l'any anterior per al conjunt de les Illes Balears. Mentre que a Mallorca i a les Pitiüses augmenta el nombre d'afiliats d'aquest sector, a Menorca es redueix des de l'abril respecte d'un any ençà.

Segons dades del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques sobre el total d'empleats públics, el gener del 2015 hi ha 53.951 efectius ocupats a les administracions públiques de les Illes Balears, 625 menys que un any ençà: 10.833 pertanyen a l'Administració General de l'Estat (211 menys que el gener del 2014), 27.179 a la Administració autonòmica (623 menys), 14.132 a l'Administració local (que augmenta en aquest cas el nombre d'empleats amb 156 persones) i 1.807 fan feina a la Universitat de les Illes Balears (que també augmenten respecte d'un any ençà amb 53 efectius). Respecte del total a 1 de gener del 2015 hi ha 49 empleats públics per cada 1.000 residents balears, per sota de la mitjana nacional (55 empleats públics per cada 1.000 habitants). El Projecte de pressuposts generals de l'Estat per a l'any 2016 preveu un increment de les retribucions per als empleats públics d'un 1% respecte a 31 de desembre del 2015 i una taxa de reposició del 50% amb caràcter general, que augmenta fins al 100% per a alguns sectors considerats prioritaris, com ara acció exterior de l'Estat, assistència directa als usuaris dels serveis socials, gestió de prestacions i polítiques actives en matèria de treball, places de militars professionals de tropa i marineria. Alhora, es mantenen les restriccions a la contractació de personal laboral temporal i de funcionaris interins.

Pel que fa a l'afiliació dels **serveis de la llar**, que va augmentar des del juny del 2012 fins al desembre del 2013, s'alenteix des de principi de l'any passat per al conjunt balear i arriba a 12.846 afiliats el mes setembre del 2015, un 1,9% menys que un any ençà. La variació interanual negativa es repeteix per a totes les illes, però és més intensa en el cas de Menorca (-6,9%).

III. MERCAT LABORAL

1

Context. Espanya i la UE-28

Taula 33. Indicadors d'ocupació i atur (Illes Balears, Espanya i UE-28)

Indicador	Illes Balears			Espanya			Europa (UE-28)		
	Període: 3T15			Període: 3T15			Període: 2T15		
	Darrera dada	Cicle-tendència T _{t-12} (%)		Darrera dada	Cicle-tendència T _{t-12} (%)		Darrera dada	Cicle-tendència T _{t-12} (%)	
Persones actives (milers)	644,8	↗	2,0	22.899,5	→	-0,1	243.316,8	→	0,2
Taxa d'activitat (%)	68,7	→	0,5	59,5	→	0,2	57,5	→	0,0
Taxa d'ocupació (de 16 anys i més) (%)	59,2	↗	2,1	46,9	→	1,4	52,1	→	0,4
Persones ocupades (milers)	555,3	↗	4,2	18.048,7	↗	3,1	220.328,4	→	1,0
Homes	292,7	↗	4,4	9.896,5	↗	3,1	118.933,7	→	0,8
Dones	262,6	↗	3,8	8.152,2	↗	3,0	101.394,7	→	1,1
Persones menors de 25 anys	36,0	↗	9,4	879,2	↗	10,7	17.942,6	→	0,8
Persones de 25 a 54 anys	434,8	→	2,0	14.414,4	→	1,8	162.901,9	→	0,3
Persones de 55 anys i més	84,5	↗	12,9	2.755,2	↗	7,8	34.408,1	↗	3,8
Persones estrangeres	116,9	↗	3,6	1.939,0	↗	3,3	16.133,1	↗	5,0
Persones en atur (milers)	89,5	↘	-8,9	4.850,8	↘	-10,5	22.988,4	↘	-6,8
Homes	53,4	↘	-11,3	2.458,8	↘	-12,4	12.380,4	↘	-6,6
Dones	36,1	↘	-3,4	2.392,0	↘	-8,4	10.607,9	↘	-6,8
Persones menors de 25 anys	16,8	↘	-6,0	766,7	↘	-11,4	4.590,8	↘	-8,8
Persones de 25 a 54 anys	61,0	↘	-8,0	3.488,2	↘	-12,1	15.726,1	↘	-6,7
Persones de 55 anys i més	11,6	↘	-15,0	595,9	→	-1,0	2.579,5	↘	-2,4
Persones estrangeres	26,5	↘	-7,8	789,6	↘	-13,6	2.892,3	↘	-2,4
Taxa d'atur (%)	13,9	↘	-2,6	21,2	↘	-2,1	9,5	→	-0,6
Homes	15,4	↘	-5,3	19,9	↘	-2,7	9,5	→	-0,6
Dones	12,1	→	0,5	22,7	→	-1,4	9,5	→	-0,7
Persones menors de 25 anys	31,9	→	-0,9	46,6	↘	-3,9	20,4	→	-1,6
Persones de 25 a 54 anys	12,3	↘	-2,3	19,5	→	-1,9	8,8	→	-0,6
Persones de 55 anys i més	12,1	↘	-5,7	17,8	→	-1,7	7,0	→	-0,4
Persones estrangeres	18,5	→	-0,6	28,9	↘	-3,3	15,2	→	-0,1
Taxa de temporalitat (%)	30,3	→	-0,3	26,2	→	1,1	14,4	→	0,3
Homes	32,4	→	0,2	26,1	→	1,5	13,9	→	0,3
Dones	28,1	→	-1,2	26,2	→	0,7	14,9	→	0,3
% persones autoocupades	20,2	→	1,1	17,1	→	-0,1	10,6	→	-0,1

Font: Eurostat, INE, OTIB.

Nota: la variació de les taxes es dona com a diferència de punts percentuals respecte al mateix període de l'any anterior.

El creixement de la zona euro evoluciona positivament en termes interanuals durant el segon trimestre del 2015 (1,5%), però en termes intermensuals s'alenteix una dècima respecte del primer trimestre de l'any i arriba al 0,4%. Així, en aquest trimestre la recuperació de la zona euro continua de manera feble a conseqüència de la moderació de la demanda interna. Les previsions per al setembre del Banc Central Europeu mostren un creixement inferior al que va publicar la Comissió Europea. Així, es preveu que l'activitat se situï en l'1,4% l'any 2015 i en l'1,7% el 2016. Alhora, l'actualització del juliol de les perspectives publicades per l'FMI presenta un creixement per al 2015 d'un 1,5%, que el 2016 arribarà fins a un 1,7%.

Tot i que les projeccions són menors del que s'esperava per la reducció de la demanda externa, factors com la depreciació de l'euro i els preus baixos del petroli han impulsat el creixement durant aquest període. Això ha permès també una millora del mercat de treball a la zona euro. Les dades del segon trimestre del 2015 presenten un increment tant dels actius (0,2%) com dels ocupats (1,0%), i un descens de les persones en atur (-6,5%). Pel que fa als treballadors ocupats, les dones s'han incrementat més que els homes (un 1,2% i un 0,8%, respectivament). També els ocupats de més edat creixen més intensament que els més joves: mentre que els de més de 55 anys augmenten un 3,8%, els de 25 a 54 anys avancen un 0,4% i els menors de 25 anys ho fan un 0,3%. Respecte de la mitjana entre abril i juny, el col·lectiu que experimenta el increment més elevat és el d'estrangers (5,0%). Segons aquestes dades, la taxa d'ocupació del segon trimestre arriba al 52,1% de la població de setze anys i més, quatre dècimes de punt per sobre del resultat d'ara fa un any.

Quant a les xifres d'atur a la Unió Europea, com ja s'ha dit, continuen a la baixa. Per setè trimestre consecutiu el nombre de persones en situació d'atur es redueix, fet que situa la taxa d'atur en el 9,5% de la població activa, 0,6 punts percentuals per sota del valor del segon trimestre del 2014. En el darrer any, els grups que han reduït més el nombre de desocupats són les dones (-6,7%) i els menors de 25 anys (-8,8%). Respecte de la taxa d'atur, els col·lectius amb les taxes més elevades continuen sent els joves menors de 25 anys (20,4%) i els estrangers (15,2%). L'evolució en termes interanuals és positiva amb descensos de la taxa d'atur en tots els grups sociodemogràfics, entre els quals destaquen els joves, amb

una disminució d'1,6 punts percentuals

EL MERCAT LABORAL A EUROPA MANTÉ L'EVOLUCIÓ POSITIVA.

Segons les darreres dades disponibles, el creixement interanual de l'economia a Espanya durant el segon trimestre del 2015 és d'un 3,1%. En el tercer trimestre de l'any, després de dos trimestres en xifres positives, el mercat de treball mostra una reducció del nombre de persones actives (-0,1%). Alhora augmenten els ocupats (3,1%) i disminueixen els aturats (-10,6%). Malgrat el descens dels actius, la taxa d'activitat del tercer trimestre es manté i arriba al 59,5% de la població espanyola. Respecte dels ocupats, durant el tercer trimestre són 18.048.700 persones. Quant al perfil dels treballadors, el creixement tant d'homes com de dones se situa entorn d'un 3%, mentre que per edat els joves són els que s'incrementen més intensament (11,5%), seguits pels més grans de 55 anys (7,7%). Els ocupats de nacionalitat estrangera també creixen un 3,7% en el darrer any. Així les coses, la taxa d'ocupació assolix el 46,9% de la població de 16 anys i més, 1,5 punts percentuals més que ara fa un any.

En el tercer trimestre de l'any, el nombre de desocupats continua disminuint per vuitè trimestre consecutiu (un -10,6% interanual) i experimenta el descens més intens de tota la sèrie registrada, la qual s'inicia el 2006. Així, entre juliol i setembre hi ha de mitjana 4.850.800 persones en atur. Tots els grups mostren descensos superiors a un 9%, llevat del grup de més de 55 anys, en el qual els aturats augmenten mig punt percentual. Concretament, l'atur minva més entre els homes (-12,0%) que entre les dones (-9,2%). Per edats, el descens és més important entre les persones de 25 a 54 anys (-12,1%) i les de menys de 25 anys (-11,6%), i quant a la nacionalitat, els estrangers en situació d'atur es redueixen un 13,7%. Segons aquestes dades, la taxa d'atur és del 21,1% de la població activa, valor similar al de l'any 2011, i experimenta un retrocés de 2,5 punts percentuals en termes interanuals. Tots els col·lectius presenten descensos de la taxa d'atur, especialment els joves (-5,8 p. p.) i els estrangers (-3,9 p. p.). Ara bé, també són els grups amb les taxes més elevades: el 46,6% en el cas dels joves i el 28,9% en el dels estrangers, que superen àmpliament la taxa mitjana d'atur del conjunt de la població.

A les Illes Balears l'evolució del mercat de treball també és positiva. Per cinquè trimestre consecutiu el nombre d'actius augmenta un 1,8% en el tercer trimestre del 2015. També creix la taxa d'activitat (0,8 p. p.), que assoleix el 68,7% de la població de les Balears. Aquesta és la taxa més alta per comunitats autònomes i se situa 9,2 punts percentuals per sobre de la mitjana nacional. El nombre d'ocupats a les Balears és de 555.300 persones, un 4,2% més que un any enrere. Tots els col·lectius augmenten l'ocupació. Destaquen, amb creixements superiors a un 10%, les persones de més de 55 anys (15,3%) i els joves menors de 25 anys (11,8%).

Entre els mesos de juliol i setembre hi ha 89.500 persones en atur, que és el valor més baix des del quart trimestre del 2008. En termes interanuals i per novè trimestre consecutiu els desocupats s'han reduït un 11,4%. Per sexe, en el tercer trimestre del 2015 les dones en atur minven més que els homes (un -12,2% i un -10,9%, respectivament). El grup d'edat en el qual disminueixen més els aturats és el de menys de 25 anys (-18,0%), seguit pel grup de més grans de 55 anys (-11,5%) i el de 25 a 54 anys (-9,6%). També retrocedeix l'atur entre els estrangers (-16,7%) després de quatre trimestres en xifres positives. Segons aquestes dades, la taxa d'atur de les Balears arriba al 13,9% de la població activa, fet que les situa com la quarta comunitat autònoma amb la taxa més baixa. Respecte del mateix valor d'ara fa un any, la taxa disminueix 2,1 punts percentuals. Quant als grups sociodemogràfics, tots redueixen les taxes d'atur en termes interanuals, especialment els menors de 25 anys (-7,0 p. p.) i els estrangers (-3,3 p. p.).

Malgrat això, aquests dos grups són els que han de fer front a un nivell d'atur més alt. D'una banda, els menors de 25 anys registren una taxa del 31,9%, que duplica amb escreix la del conjunt de població, de manera que pràcticament un de cada tres joves està en situació d'atur en el tercer trimestre de l'any; de l'altra, els estrangers assoleixen una taxa del 18,5%, 4,6 punts percentuals més que la taxa total.

L'ATUR DISMINUEIX A LES ILLES BALEARS PER NOVÈ TRIMESTRE CONSECUTIU.

Per completar l'anàlisi es desagreguen les dades recollides en l'EPA per sector econòmic. Així, en termes d'ocupació durant el tercer trimestre del 2015 tots els sectors incrementen el nombre d'ocupats. Destaquen la indústria (16,1%) i l'agricultura (11,8%), seguides pels serveis (3,6%) i la construcció (0,2%). Pel que fa a l'atur, es redueix en l'agricultura (-63,6%) i en els serveis (-7,0%) i es manté en la indústria. En canvi, en termes interanuals augmenten les persones en atur en la construcció (28,7%).

Finalment, quant a les dades del tercer trimestre, com ja s'ha dit, el nombre d'ocupats augmenta a les Illes Balears, mentre que el nombre d'hores en jornada setmanal pràcticament es manté en termes interanuals (37 h/set.). Ara bé, el nombre d'hores habituals treballades s'ha incrementat un 3,4% en el darrer any.

2 Ocupació i atur a les Illes Balears

Taula 34. Indicadors del mercat laboral a les Illes Balears

	Darrera dada		Cicle-tendència T^t_{t-12} (%)	
Total de persones d'alta a la Seguretat Social¹	setembre	476.819	↗	4,6
Assalariats	setembre	369.732	↗	5,3
Autònoms i altres règims especials	setembre	107.087	↗	2,4
Homes	setembre	251.074	↗	5,5
Dones	setembre	225.745	↗	3,7
Estrangers UE-28	setembre	46.756	↗	7,3
Estrangers no UE	setembre	38.969	↗	5,4
Persones en atur registrades	setembre	56.531	↘	-11,7
Homes	setembre	27.735	↘	-15,5
Dones	setembre	28.796	↘	-8,2
Persones menors de 25 anys	setembre	5.676	↘	-10,8
Persones de 25 a 54 anys	setembre	38.033	↘	-14,4
Persones de 55 anys i més	setembre	12.822	↘	-4,0
Estrangers UE-28	setembre	3.561	↘	-8,6
Estrangers no UE	setembre	6.586	↘	-14,1
Persones en atur registrades fa més de 12 mesos	setembre	21.412	↘	-15,5
Total contractes registrats	setembre	38.926	↗	23,5
Contractes indefinits	setembre	5.737	↗	61,1
Contractes temporals	setembre	33.189	↗	21,4
Contractes a temps parcial	setembre	14.952	↗	18,1
Contractes fixos discontinus	setembre	2.606	↘	-6,8

Font: TGSS, SOIB, OTIB.

¹ Afiliats als règims general, d'autònoms, i als règims especials agrari, de la mar i de la llar de la Seguretat Social. No inclou afiliats a MUFACE i ISFAS ni règims especials menors de la Seguretat Social.

L'evolució de les dades d'afiliació i atur continua sent positiva durant els primers nous mesos del 2015. Al mes de setembre hi ha registrades com aturades una mitjana de 56.531 persones, que suposen un descens d'un 13,2% respecte del setembre del 2014. A més, setembre marca pràcticament tres anys amb reduccions interanuals de l'atur. Pel que fa a l'afiliació del mateix mes també experimenta un augment interanual per trentè mes consecutiu. Així, hi ha un total de 476.819 persones afiliades, un 4,5% més que ara fa un any.

Respecte de les dades del conjunt espanyol, també mantenen la tendència positiva. L'afiliació creix al mes de setembre (3,2%) pervintè mes consecutiu i, alhora, l'atur descendeix un 7,95% per vint-i-quatrè mes consecutiu. Totes les comunitats

autònomes presenten una disminució de l'atur en el novè mes de l'any.

L'ATUR REGISTRAT ÉS EL MÉS BAIX D'UN MES DE SETEMBRE D'ENÇÀ DEL 2008.

El perfil dels aturats mostra un descens més elevat de l'atur entre els homes (-16,4%), els quals representen el 49,1% de les persones desocupades. També destaca la reducció de l'atur dels més grans de 25 anys (-13,2%) i dels estrangers no comunitaris (-15,8%). Per grups d'edat, tots experimenten minves del nombre d'aturats, especialment el de 25 a 54 anys (-15,9%), però també el de més grans de 55 anys (-4,1%). Ara bé, el dels menors de 25 anys és el grup en què

l'atur fa més mesos que disminueix, ja que porta 39 mesos consecutius amb descensos interanuals de l'atur. El grup d'estrangers redueix l'atur pràcticament des de final del 2010 i ha passat de representar el 25,1% dels aturats el setembre del 2010 —és a dir, un de cada quatre aturats— al 19,9% durant el mateix mes del 2015. Respecte de la durada de la demanda d'ocupació, s'observa un descens de les persones que porten inscrites més d'un any com a demandants en el SOIB per vint-i-quatrè mes consecutiu (-15,9%), i també en la resta de durades.

Per sectors econòmics, durant el novè mes del 2015 tots experimenten disminucions de les xifres de desocupació. Destaca especialment la construcció (-18,4%), que encadena variacions negatives des de l'agost del 2010. La segueixen la resta del sector dels serveis (-12,9%), i el comerç i la indústria (un -12,3% en ambdós casos), amb més de trenta mesos consecutius de descensos del nombre de desocupats. També es redueix l'atur en l'hostaleria (-10,5%) i en l'agricultura (-9,3%), malgrat que aquesta darrera activitat només representa el 2,2% del total d'aturats al mes de setembre.

En el novè mes de l'any hi ha 38.926 nous **contractes** registrats, que representen un 25,1% més que ara fa un any. En el mateix període l'augment al conjunt de l'Estat és d'un 9,9%. A les Balears els contractes de caire indefinit augmenten més (61,6%) que els temporals (20,8%) en termes interanuals. A més, com sol ser habitual, el pes dels contractes indefinits a les Balears (14,7%) supera el del conjunt nacional (8,5%). El

creixement més destacable amb diferència l'experimenten els contractes fixos discontinus (135,0%), seguits pels indefinits a temps complet (31,5%) i els de durada determinada a temps parcial (22,6%). En canvi, es redueixen els altres contractes de durada determinada a temps complet (-49,3%). Per sectors econòmics, la contractació creix en tots els sectors en termes interanuals. Els increments més accentuats es produeixen en la construcció (33,0%), en la resta del sector dels serveis (25,9%) i en l'hostaleria (25,7%).

El mes de setembre acaba amb 476.819 persones d'alta a la **Seguretat Social** a les Illes Balears, xifra que representa un 4,5% més respecte del mateix mes de l'any 2014, a més de ser el trentè mes consecutiu en què s'incrementa l'afiliació, a excepció del mes de setembre del 2013. L'augment del nombre d'afiliats també es produeix en la resta de comunitats autònomes i en el conjunt nacional (3,1%). De fet, a Espanya és el vint-i-unè mes amb xifres positives. Quant als règims d'afiliació del novè mes del 2015, el del mar és el que mostra l'augment interanual més important (6,6%), seguit del règim general (5,1%) i del d'autònoms (3,1%). En canvi, els règims de la llar (-2,5%) i l'agrari (-1,2%) perden afiliats durant el darrer any. Atenent als grups sociodemogràfics, els homes augmenten més (5,2%) que les dones (3,7%). Pel que fa a l'edat, els menors de 25 anys i els més grans de 55 anys (7,9% i 7,0%) creixen més que el grup central de 25 a 54 anys (3,7%). Per nacionalitat, els comunitaris són els que augmenten amb més força (6,2%).

Taula 35. Indicadors del mercat laboral per illes

	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} (%)	
Mallorca				
Població activa ¹	setembre	421.642	↗	2,4
Afiliats a la Seguretat Social ²	setembre	375.146	↗	4,5
Aturats registrats	setembre	46.496	↘	-11,5
Taxa d'atur registrat (%) ³	setembre	11,0	→	-0,1
Contractes registrats	setembre	30.717	↗	26,0
Menorca				
Població activa ¹	setembre	35.049	→	-1,3
Afiliats a la Seguretat Social ²	setembre	31.023	→	1,4
Aturats registrats	setembre	4.026	↘	-14,9
Taxa d'atur registrat (%) ³	setembre	11,5	→	-0,2
Contractes registrats	setembre	2.542	↗	20,0
Eivissa				
Població activa ¹	setembre	70.457	↗	3,5
Afiliats a la Seguretat Social ²	setembre	64.706	↗	6,0
Aturats registrats	setembre	5.751	↘	-13,9
Taxa d'atur registrat (%) ³	setembre	8,2	→	-0,2
Contractes registrats	setembre	5.320	↗	16,1
Formentera				
Població activa ¹	setembre	4.836	↗	3,3
Afiliats a la Seguretat Social ²	setembre	4.578	↗	4,4
Aturats registrats	setembre	258	↘	-12,5
Taxa d'atur registrat (%) ³	setembre	5,3	→	-0,2
Contractes registrats	setembre	347	↗	7,8

Font: TGSS, SOIB, OTIB.

¹ Població activa = aturats + afiliats del mateix mes.

² Afiliats als règims general, d'autònoms, i als règims especials agrari, de la mar i de la llar de la Seguretat Social. No inclou afiliats a MUFACE i ISFAS ni règims especials menors de la Seguretat Social.

³ Taxa d'atur calculada a partir de l'atur registrat i la població activa. Variació com a diferència de punts percentuals respecte del mateix mes de l'any anterior.

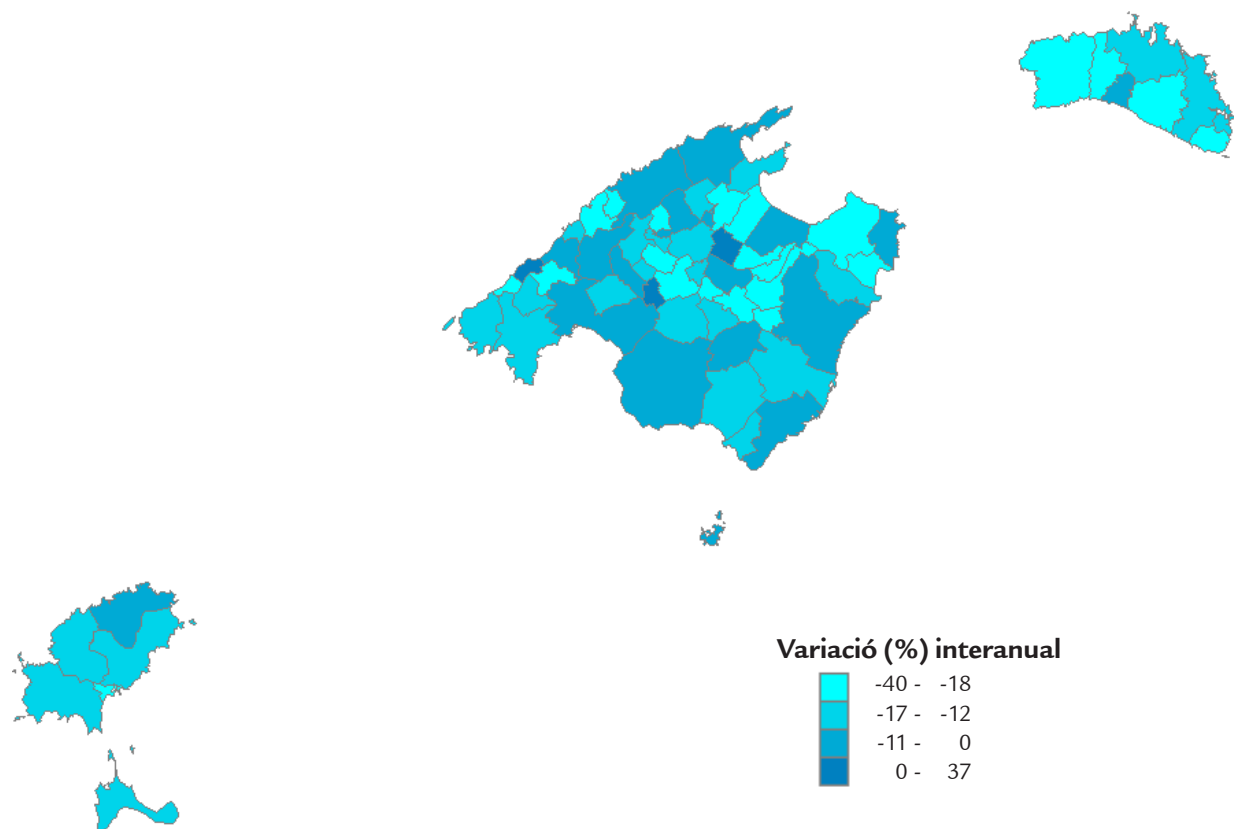
Al setembre l'atur disminueix a totes les illes, especialment a Menorca (-18,0%), que ja duu trenta-cinc mesos consecutius de reduccions interanuals. La segueixen Eivissa (-15,6%), Formentera (-14,3%) i Mallorca (-12,4%). La taxa d'atur registrat de les Balears se situa per sota del 12%. Les illes més grans presenten les taxes més altes (Menorca un 11,5% i Mallorca un 11,0%), mentre que a Eivissa (8,2%) i, sobretot, a Formentera (5,3%) són inferiors. Aquest fet es produeix durant els mesos de temporada alta turística i no durant els mesos d'hivern, fet que fa palesa la major estacionalitat de les Pitiüses. En termes interanuals, la disminució de la taxa d'atur del mes de setembre es mou entre els -2,3 punts percentuals de Menorca i l'augment d'1,1 punts percentuals de Formentera.

L'ATUR DISMINUEIX A TOTES LES ILLES RESPECTE D'ARA FA UN ANY.

Con ja s'ha dit, al setembre el nombre de nous contractes a les Balears és de 38.926. Per illes, totes augmenten la contractació, especialment Mallorca i Menorca, amb més d'un 25%. Per sectors, destaca el revifament de la construcció a Mallorca (35,5%) i de l'hostaleria a Formentera (39,3%). En canvi, es redueixen els contractes a la resta del sector dels serveis a Formentera (-40,9%) i a l'agricultura a Mallorca (-0,5%).

El darrer dia del mes de setembre l'afiliació creix en termes interanuals a totes les illes. L'illa amb l'increment més important al setembre és Eivissa, que creix un 5,3%, fet que es repeteix durant tots els mesos de l'any 2015. La segueixen Mallorca (4,6%), Formentera (3,3%) i, finalment, Menorca (1,3%); que, d'altra banda, és l'illa amb el creixement més discret durant tots els mesos del 2015.

Gràfic 15. Variació interanual de l'atur registrat. Setembre de 2015

Font: OTIB i SOIB.

3 Costs laborals

Taula 36. Cost i jornada laboral

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Cost total per assalariat i mes (€)	2n trimestre	2.363,7	➔	1,8
Cost laboral per hora efectiva (€)	2n trimestre	17,2	➔	1,1
Indústria i energia	2n trimestre	18,4	⬇	-2,4
Construcció	2n trimestre	16,1	➔	-1,0
Serveis	2n trimestre	17,2	➔	1,6
Hores efectives per assalariat / mes	2n trimestre	137,3	➔	0,8
Indústria i energia	2n trimestre	142,3	➔	0,8
Construcció	2n trimestre	147,0	➔	-1,8
Serveis	2n trimestre	136,2	➔	1,0
Increment salarial pactat en convenis (%)	setembre	0,7	➔	-0,4

Font: INE, MEYSS.

L'Enquesta trimestral de cost laboral recull en el segon trimestre del 2015 un cost laboral per treballador a les Illes Balears de 2.363,7 euros, un 1,8% més que l'any anterior. En el conjunt nacional aquest valor és superior, 2.591,5 euros, un 0,4% més que en el mateix trimestre del 2014. Per regions, d'una banda, hi ha vuit comunitats autònomes amb augments interanuals del cost laboral, entre les que destaquen Castella i Lleó (2,5%), Aragó (2,4%) i les Canàries (2,0%), i, de l'altra, nou autonomies experimenten descensos, com ara Castella-la Manxa (-3,4%), Galícia i la Comunitat Valenciana (amb un -2,1% en ambdós casos). La comunitat amb el cost laboral més elevat és Madrid, amb 3.088,3 euros, i el més baix es registra a Extremadura (2.143,8 euros). Això suposa que entre ambdues comunitats hi ha una diferència de quasi mil euros, concretament 944,5 euros.

EL COST LABORAL PER TREBALLADOR CONTINUA CREIXENT DURANT EL SEGON TRIMESTRE DEL 2015 A LES ILLES BALEARS.

Dins del cost laboral total hi ha les prestacions socials, les cotitzacions obligatòries, les indemnitzacions i el cost salarial, el qual és de 1.760,7 euros en el segon trimestre del 2015, xifra que representa aproximadament el 75% del cost total i que ha experimentat un augment d'un 2,6% en el darrer any. Quant a la distribució del cost salarial per sectors, s'observa que la indústria és el sector que presenta el més elevat (1.971,6 €) i experimenta un lleuger increment respecte del segon trimestre del 2014 (0,9%). La segueixen els serveis, amb un salari mitjà de 1.750,2 euros, un 3,4% més

que un any ençà, i la construcció (1.723,4 €), que és l'única activitat en què es redueix el salari en termes interanuals (-3,2%).

Respecte de l'anàlisi dels costs laborals per hora efectiva, s'incrementen un 1,1% en termes interanuals i se situen en 17,2 euros a les Illes Balears. Aquest valor és el tercer més baix del conjunt nacional i està per sota de la mitjana d'Espanya, que arriba a 19,7 euros per hora efectiva (un 0,2% més que un any enrere). En canvi, nou comunitats autònomes registren descensos dels costs per hora, especialment Galícia, on minven un 2,2%. Per sectors, a les Illes Balears la reducció més intensa es produeix en la indústria (-2,4%), que situa el cost per hora efectiva en 18,4 euros. La segueix la construcció (-1,0%), que arriba a 16,1 euros per hora. En canvi, en els serveis, amb un cost de 17,2 euros, s'incrementa un 1,6%.

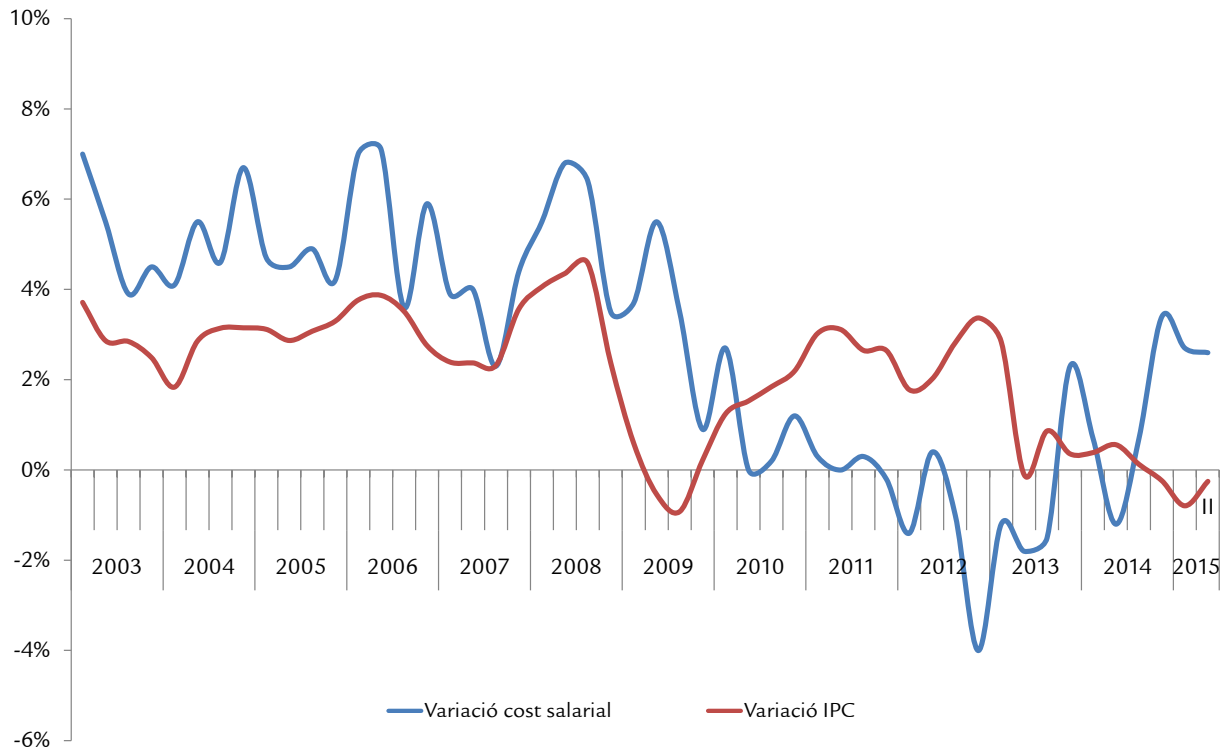
Les Illes Balears estan per sobre de la mitjana nacional pel que fa al nombre d'hores efectives treballades. Així, durant el segon trimestre del 2015, s'arriba a 137,3 hores per treballador, mentre que per al conjunt d'Espanya la mitjana és de 131,5 hores. En ambdós casos, s'ha produït un augment interanual (un 0,8% a les Balears i un 0,2% a Espanya). En comparació de la resta d'autonomies, les Illes Balears són la que presenta una jornada superior, tant pel que fa a jornada completa (151,0 hores) com a jornada parcial (105,2 hores). En aquest darrer cas la diferència d'una jornada parcial a les Balears i a Extremadura, que presenta la jornada més reduïda (88 hores), és de 36,4 hores. Per sectors, tant els serveis com

la indústria augmenten les hores efectives treballades respecte d'ara fa un any (1,4 i 1,1 hores més, respectivament). En canvi, en la construcció es redueixen 2,7 hores efectives per treballador.

L'estadística de convenis col·lectius recull un **increment salarial pactat en convenis** a les Illes Balears d'un 0,7% fins al mes de setembre, mentre que per al conjunt nacional se situa en un 0,8%. Fins al setembre se subscriuen a les Illes Balears un total de setze convenis, set més que en el mateix període

del 2014. D'aquests setze convenis, deu són d'empresa i afecten 2.151 treballadors, i els altres sis corresponen a altres àmbits i afecten 180.250 treballadors. En el conjunt nacional també augmenten els convenis signats en termes interanuals (es passa de 1.319 convenis a 1.673 el 2015) i els treballadors afectats, que creixen un 23,0%. Fins al mes de setembre, les dades estadístiques recullen, entre d'altres, el Conveni col·lectiu dels Serveis Ferroviaris de Mallorca (BOIB núm. 74, de 19 de maig de 2015).

Gràfic 16. Incrementos salarials i inflació a les Illes Balears

Font: INE.

4

Accidents de treball

Taula 37. Accidents de treball

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Total accidents de treball	setembre 2014-agost 2015	15.423	↗	8,5
Índex d'incidència del total d'accidents ¹	setembre 2014-agost 2015	4.387,4	↗	3,5
Accidents lleus	setembre 2014-agost 2015	4.362,1	↗	3,6
Accidents greus	setembre 2014-agost 2015	24,7	↘	-6,8
Accidents mortals	setembre 2014-agost 2015	0,6	↘	-4,6
Indústria	setembre 2014-agost 2015	7.333,9	↗	11,5
Construcció	setembre 2014-agost 2015	9.771,8	↗	6,5
Serveis	setembre 2014-agost 2015	3.861,0	→	0,9
Mallorca ²	setembre 2014-agost 2015	4.563,6	↗	2,8
Menorca ²	setembre 2014-agost 2015	4.586,7	↗	8,7
Pitiüses ²	setembre 2014-agost 2015	5.897,6	↗	2,9

Font: Direcció General de Treball i Salut Laboral, TGSS.

¹ L'índex d'incidència es calcula com la relació entre el nombre d'accidents de treball en jornada per cada cent mil treballadors amb les contingències cobertes.

² No es disposa del nombre de persones amb les contingències cobertes per illes, raó per la qual es presenta una aproximació amb els treballadors d'alta al règim general de la Seguretat Social.

Segons les dades provisionals de la Direcció General de Treball i Salut Laboral, l'índex d'incidència dels accidents durant la jornada de treball se situa en 4.387,4 incidències durant el període dels dotze mesos compresos entre el setembre del 2014 i l'agost del 2015. És a dir, han patit un accident 4.387 treballadors per cada 100.000 treballadors amb les contingències cobertes. En termes interanuals, l'índex d'incidència augmenta un 3,5% respecte del mateix període de l'any anterior i manté el creixement iniciat el 2013.

Del conjunt d'accidents comptabilitzats a les Balears en el mateix període, el 99,4% són de caràcter lleu, el 0,6% greus i el 0,01% mortals. Durant el període analitzat, s'han produït dos accidents mortals, el mateix nombre que en el mateix període d'un any enrere. Seguint amb la comparació interanual, els accidents lleus han augmentat un 8,6%, mentre que els greus han disminuït un 2,2%.

LA SINISTRALITAT LABORAL AUGMENTA I CONTINUA LA TENDÈNCIA A L'ALÇA.

Per sectors, els accidents produïts durant els dotze mesos analitzats es distribueixen de la manera següent: 298 en l'agricultura (l'1,9% del total); 1.467 en la indústria (el 9,5%); 2.535 en la construcció (el 16,4%) i 11.123 en el sector dels serveis, que representen el 72,1% del total d'accidents del període. Quant a l'índex d'incidència, és més elevat en la construcció (9.771 accidents per cada 100.000 treballadors amb les contingències cobertes) i en la indústria (7.333 accidents). Respecte de l'evolució interanual, els accidents només es redueixen en l'agricultura (-11,6%), mentre que augmenten en la resta de sectors, especialment en la construcció (25,1%), seguida de la indústria (15,7%) i dels serveis (5,2%).

IV. DEMANDA

1 Preus

Taula 38. Evolució de l'IPC (setembre 2015)

Illes Balears	Evolució anual		Evolució mensual	
	Variació interanual	Influència	Variació mensual	Repercussió mensual
Índex general	-0,4	-	-0,6	-
Aliments, begudes no alcohòliques	2,5	-0,069	-0,1	-0,021
Begudes alcohòliques i tabac	1,3	0,007	0,2	0,005
Vestit i calçat	0,6	0,005	3,2	0,184
Habitatge	-3,2	-0,342	-1,2	-0,155
Parament de la llar	0,3	-0,024	0,1	0,009
Medicina	-1,6	0,002	0,0	0,001
Transport	-5,2	-0,116	-1,4	-0,234
Comunicació	-0,6	0,000	-0,0	-0,000
Lleure i cultura	0,9	0,005	-1,9	-0,127
Ensenyament	1,3	0,000	0,0	0,000
Hotels, cafès i restaurants	1,4	-0,031	-2,3	-0,253
Altres béns i serveis	2,2	0,014	0,2	0,021
Inflació subjacent	1,2	-	-0,2	-

Font: INE.

Al setembre, els **preus** a les Illes Balears interrompen la seqüència a l'alça dels quatre mesos precedents, i la taxa de variació interanual de l'IPC cedeix sis dècimes percentuals en relació amb la registrada al mes d'agost, la qual queda així en valors negatius (-0,4%). Es tracta, tot i això, de la reducció autonòmica més moderada de l'Estat, la taxa de variació del qual és d'un -0,9%, cinc dècimes per sota del valor del mes d'agost. A les Balears, els grups que més han influït a la baixa en la determinació de l'índex general són l'habitatge (influeix -0,342 p. p. en la variació interanual) i el transport (-0,116 p. p.). La resta de grups de la Classificació de les funcions de consum individual presenten influències menors que pràcticament es compensen entre si.

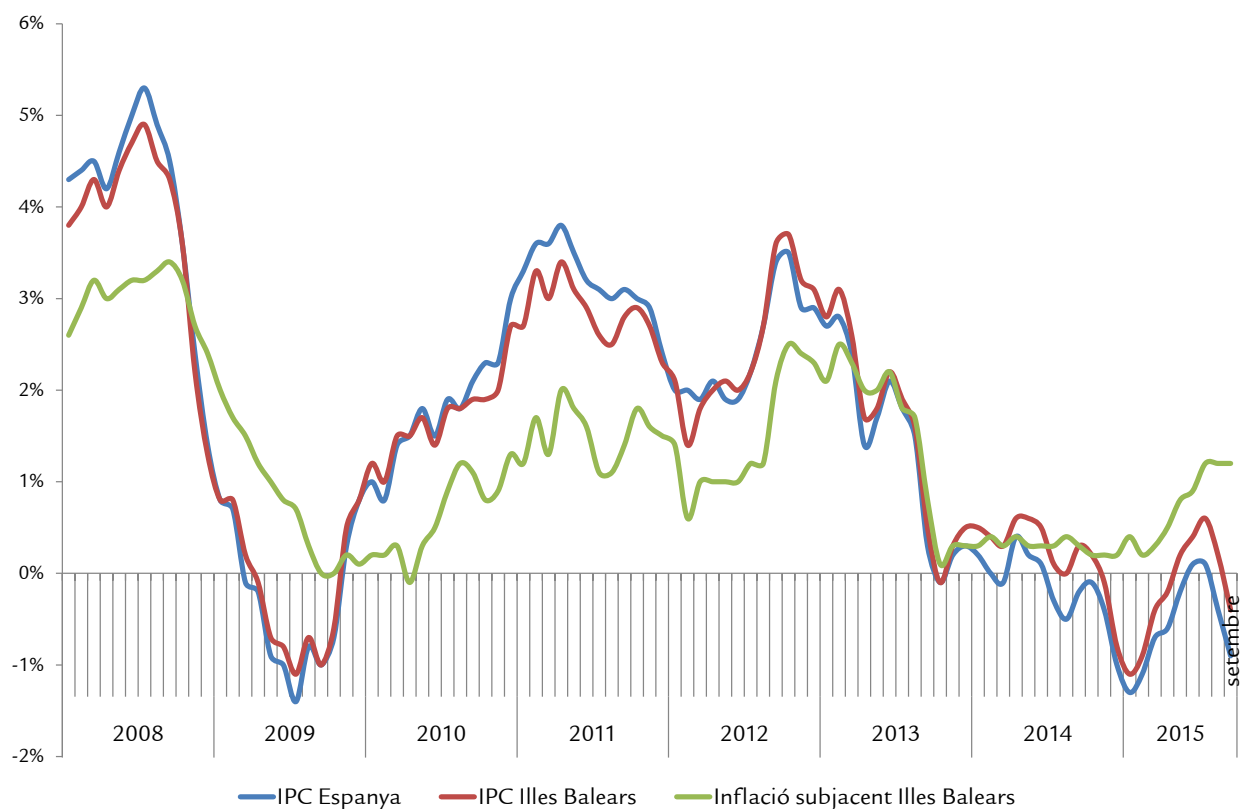
LA TAXA DE VARIACIÓ INTERANUAL DE L'IPC RETORNA ALS VALORS NEGATIU DESPRÉS DE QUATRE MESOS A L'ALÇA.

A les Balears, en línies generals, el comportament de la

inflació en els diferents grups de consum segueix la pauta dels mesos anteriors i les fluctuacions més destacables són precisament l'activació de la davallada dels preus en els grups de transport i d'habitatge, amb taxes de variació interanual d'un -5,2% i un -3,2%, respectivament. Els que pugen de forma més accentuada són el d'aliments i begudes no alcohòliques (2,5%) i el d'altres béns i serveis (2,2%).

La variació de l'IPC acumulada des de final del 2014 marca una dècima en positiu per a les Illes Balears, mentre que a Espanya disminueix un 0,7% en els primers nou mesos del 2015. Sols quatre grups repercuteixen de forma negativa en la variació d'ençà del desembre del 2015: vestit i calçat (-0,808 p. p.), habitatge (-0,239 p. p.), medicina (-0,034 p. p.) i parament de la llar (-0,033 p. p.). La resta de grups aconsegueix rescabalar aquestes baixades i deixar la variació en un 0,1%.

Gràfic 17. Variació interanual de l'Índex de Preus de Consum

Font: INE.

Al setembre, la taxa de variació interanual de la inflació subjacent a les Balears repeteix el valor dels dos mesos precedents (1,2%), mentre que a Espanya augmenta més moderadament (0,8%). D'altra banda, la taxa interanual de l'índex de preus de consum a impostos constants disminueix mig punt percentual respecte del valor de l'agost i queda en un -0,9%.

D'altra banda, a Espanya la variació interanual de l'índex de

preus de consum harmonitzat del setembre és d'un -1,1%, mentre que la inflació interanual de la mitjana dels països de la zona euro retorna als valors negatius i se situa en el -0,1%, dues dècimes per sota del registre de l'agost.

Finalment, a Espanya, d'acord amb l'estimació de l'indicador avançat, la taxa de variació interanual de l'IPC del mes d'octubre és d'un -0,7%.

2 Consum intern

Taula 39. Indicadors de consum

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} ^c (%)	
Consum carburants automoció (quilolitres)	setembre	70.270,2	↗	2,7
Matriculació de turismes ¹	setembre	2.186	↗	27,6
Índex de vendes al detall ²	setembre	114,699	↗	7,0
Mallorca				
Consum carburants automoció (quilolitres)	setembre	53.080,7	↗	2,7
Matriculació de turismes ¹	maig	2.680	↗	12,0
Menorca				
Consum carburants automoció (quilolitres)	setembre	5.182,1	↗	5,0
Matriculació de turismes ¹	maig	114	↗	8,6
Pitiüses				
Consum carburants automoció (quilolitres)	setembre	12.007,4	↗	2,7
Matriculació de turismes ¹	maig	303	↘	-22,1

Font: CLH, DGT, INE, elaboració pròpia.

¹ Variació interanual de la sèrie original.

² Preus constants any 2010 (índex 2010=100).

Com hem observat en els números precedents, les dades de la majoria d'indicadors relatius al consum que s'inclouen en aquest apartat corroboren una dinàmica positiva de la demanda a les Illes Balears, la qual es reflecteix, per exemple, en una despesa superior en consum final —especialment de les llars—, en l'augment de les vendes del sector del comerç al detall i en l'increment de la matriculació de turismes.

D'acord amb les darreres dades disponibles de la Comptabilitat nacional trimestral d'Espanya corresponents al segon trimestre del 2015, la **despesa en consum final** (gairebé 207,9 mil milions d'euros) prossegueix gradualment a l'alça i en aquest trimestre augmenta, respecte del mateix trimestre de l'any 2014, un 2,5%. L'increment s'explica per l'evolució positiva dels seus dos principals components, especialment per la despesa en consum final de les llars (153,3 mil milions d'euros), que repunta fins a situar la variació interanual en un 2,7%, 1,2 punts percentuals per sobre del registre del primer trimestre d'enguany. La despesa en consum final de les administracions públiques durant aquest segon trimestre (51,9 mil milions d'euros) també mostra un comportament a l'alça i creix un 2,2%. Com a contrapunt, la despesa de les institucions sense finalitat lucrativa al servei de les llars —el component de la despesa final menys representatiu, amb l'1,3% del total— disminueix un 1,1%.

L'indicador mensual de **confiança dels consumidors** (ICC) frena la trajectòria ascendent registrada durant els mesos d'estiu i a l'octubre disminueix 6,3 punts respecte de l'índex del mes de setembre. La progressió de l'indicador, això no obstant, és més perceptible si es compara amb les dades del mes d'octubre del 2014, atès que des d'aleshores la confiança del consumidor augmenta 9,2 punts, la qual cosa representa, expressat en taxa de variació interanual, un increment d'un 10,2%. Dels dos índexs que formen l'indicador, el relatiu a la valoració de la situació actual és el que presenta el creixement més rellevant, ja que augmenta, en termes interanuals, un 16,4%. L'altra variable, l'índex d'expectatives, també presenta un increment destacable (5,7%) i és resultat de l'evolució positiva dels seus tres components: l'evolució de la situació econòmica (16,4 p. p. d'increment respecte del valor d'un any enrere), l'evolució de l'ocupació (10,5 p. p. més) i la situació futura de les llars (5,5 p. p.).

Al igual dels indicadors anteriors, la **matriculació de vehicles**, tant en el conjunt de l'Estat com a les Balears, també creix d'una manera molt significativa durant els darrers mesos. Les darreres dades corresponents al mes de setembre ho confirmen amb 2.186 matriculacions de turismes a les Balears. Aquestes dades representen un increment, respecte del setembre de l'any passat, d'un 27,6%. Si es tenen en

compte les dades acumulades durant els tres primers trimestres de l'any, la matriculació total de turismes a les Balears (27.097 unitats), comparada amb la dels mateixos mesos del 2014, augmenta un 32,4% i, en el cas del conjunt de l'Estat, un 24,2%.

Les vendes del **comerç al detall** continuen en un nivell prou alt i al setembre la xifra de negoci de les empreses del sector repunta fins a situar la variació interanual de l'índex general de la xifra de negoci en un 7,0%, un altre cop el registre més alt de tot l'Estat (4,4%). La variació interanual de la mitjana acumulada dels primers nou mesos de l'any és d'un 5,8%.

Al setembre, com s'ha vist en l'apartat corresponent a la indústria i l'energia, la **demanda d'energia elèctrica** minva, en termes interanuals, un 8,4% en el conjunt de l'arxipèlag. En el total acumulat al llarg dels primers tres trimestres de l'any es produeix un increment d'un 4,9% respecte del mateix període del 2014. El consum augmenta a totes les illes, especialment en termes percentuals a les Pitiüses.

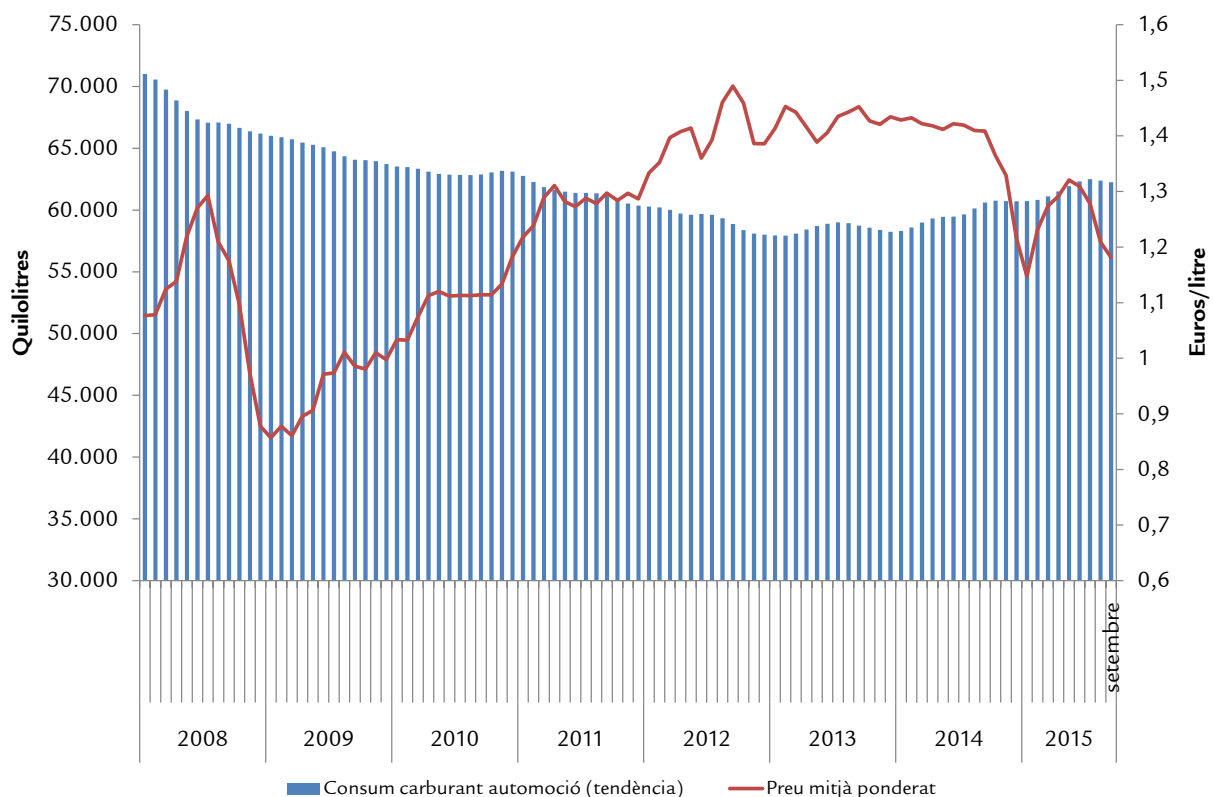
A l'agost, la demanda total de **productes petrolífers** en el conjunt de l'arxipèlag —incloent-hi les benzines, els gasoils i el fueloil BIA— augmenta interanualment gairebé un 20,0% i arriba a 108,7 milers de tones. Això no obstant, agregant només els dos terços que representen els carburants per a automoció, es produeix un increment del consum una mica menys intensa, concretament d'un 5,3% interanual (72,2 milers de tones), atribuïble fonamentalment a l'augment del

gasoil del tipus A (5,9%) i de la benzina de 95 octans (4,2%). Les dades acumulades durant els dos primers quadrimestres del 2015 (620,8 milers de tones) reflecteixen, respecte del mateix període del 2014, una pujada d'un 6,2%, que s'explica pel major consum de tots els tipus de carburant, llevat del fueloil BIA (-16,4%). Els carburants per a automoció (benzines i gasoil A) registren un increment acumulat del consum d'un 5,3%.

Al conjunt de l'Estat, a l'agost el consum total de productes petrolífers augmenta un 6,4% interanual a causa de la major demanda de gasoil A (5,4%), de gasoil B (14,4%) i, especialment, de gasoil C (28,6%). El consum acumulat durant els dos primers quadrimestres augmenta un 4,1% en relació amb l'any passat. Els carburants per a automoció, que representen més de tres quartes parts (77,4%) del total consumit a l'Estat durant aquests vuit mesos, arriben a 17,6 milions de tones, la qual cosa significa un increment interanual d'un 3,9%.

Durant el mes de setembre, el consum de carburant d'automoció a les Balears expressat en unitats de volum arriba a 70.270 quilolitres, un 2,1% menys que el setembre del 2014. Les Pitiüses registren reduccions apreciables en termes interanuals (-5,5%), mentre que Menorca és l'única illa amb valors positius (0,7%). Finalment, el total consumit en els primers nou mesos del 2015 en el conjunt de l'arxipèlag s'incrementa un 19,1% respecte del mateix període del 2014.

Gràfic 18. Consum i preu dels carburants de l'automoció (benzina 95 i gasoil A) a les Illes Balears

Font: CLH, Minetur i elaboració pròpia.

3 Consum de no residents

Taula 40. Consum dels residents a l'estranger

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Enquesta de despesa turística (lbestat)				
Despesa total (milions d'€)	gener-setembre	11.387,6	↗	6,4
Despesa mitjana per persona (€)	gener-setembre	911,2	↗	2,8
Despesa mitjana diària (€)	gener-setembre	113,1	↗	4,1
Compres i extraccions d'efectiu amb targeta emesa a l'estranger (milions d'€)				
Total	gener-març	291,4	↗	28,2
Alemanya	gener-març	85,9	↗	14,5
Regne Unit	gener-març	56,7	↗	28,7
França	gener-març	19,1	↗	44,8
Estats Units	gener-març	17,7	↗	105,8
Suïssa	gener-març	16,6	↗	24,5
Itàlia	gener-març	14,0	↗	22,4
Àustria	gener-març	8,0	↗	42,1
Suècia	gener-març	7,0	↗	30,5
Bèlgica	gener-març	5,9	↗	26,1
Portugal	gener-març	4,9	↗	196,7
Dinamarca	gener-març	3,5	↗	27,9
Noruega	gener-març	3,5	➡	1,0
Canadà	gener-març	3,3	↗	12,4
Rússia	gener-març	2,5	⬇	-23,4
Irlanda	gener-març	2,5	↗	30,8
Resta	gener-març	40	↗	34,0

Fonts: 4B-Euro6000-ServiRed i lbestat.

Al setembre, la **despesa total efectuada pels turistes** a les Illes Balears augmenta en termes interanuals un 0,9% i arriba a 1.799,2 milions d'euros. La dada més destacable, a l'igual dels tres mesos anteriors, és la disminució de la despesa dels turistes espanyols (un -5,5%, amb 187,4 milions d'euros), si bé només representa poc més d'una dècima part (10,4%) de la despesa turística total d'aquest mes. El volum restant correspon a la despesa dels estrangers, que creix un 1,7% respecte del setembre de l'any passat. En aquest capítol destaca la despesa que fan els turistes alemanys (gairebé 532 milions d'euros), que, tot i que són els que comptabilitzen la més elevada per països, es redueix un 5,9%. La despesa dels britànics (490,7 milions), en canvi, augmenta un 7,5%. En termes percentuals, també són remarcables els increments de la despesa que efectuen els turistes italians (45,6%) i els procedents dels països del Benelux (7,9%). Tenint en compte els resultats acumulats en els nou primers mesos de l'any, la

despesa total augmenta un 6,4% respecte del mateix període del 2014. La relativa als turistes espanyols creix un 5,0% i la dels estrangers un 6,6%.

Quant a la despesa mitjana diària i a la despesa mitjana per persona, també al mes de setembre, considerant la despesa tant dels espanyols com dels estrangers, es registren increments significatius d'un 4,4% i un 1,6%, respectivament. De la mateixa manera, tenint en compte les dades del període comprès entre gener i setembre en relació amb els primers nous mesos de l'any anterior, s'observen també augments d'un 4,1% en la despesa mitjana diària i d'un 2,8% en la despesa per persona. La dada més destacable, això no obstant, és la disminució de la despesa dels turistes espanyols en ambdues variables amb taxes respectives d'un -6,2% i un -3,6%.

Considerades conjuntament, durant el primer trimestre d'enguany, les compres i les disposicions d'efectiu que es fan a les Balears amb **targetes emeses a l'estranger** s'incrementen més d'una quarta part (28,2%) en relació amb el mateix trimestre de l'any passat. Distingint entre el tipus d'operació, les compres (35,6%) registren un creixement més accentuat que les disposicions d'efectiu (5,7%). L'import acumulat al llarg d'aquest període arriba a 291,4 milions d'euros, dels quals gairebé el 80,0% correspon a compres (231,9 milions), i la resta, a disposicions d'efectiu en caixers automàtics (59,6 milions). En aquest trimestre, tant la compra mitjana

com la disposició mitjana romanen en el mateix nivell que l'any anterior i queden, respectivament, en 154,7 euros per operació (amb un 0,9% de variació interanual) i en 221,1 euros per operació (-0,01%). Agregant el tipus d'operació, els principals mercats emissors de turistes de les Balears, l'alemany i el britànic, presenten sengles augments interanuals d'un 14,5% i un 28,7%. D'altra banda, s'incrementa significativament la despesa en ambdós tipus d'operació en gairebé tots els principals mercats emissors, especialment França (44,8%), els Estats Units (105,8%), Suïssa (24,5%) i Itàlia (22,4%). D'entre els mercats emissors que disminueixen la despesa destaquen el rus (-23,4%) i l'holandès (-4,1%). S'ha de recordar, en qualsevol cas, que l'origen de l'entitat emissora no necessàriament coincideix amb l'origen del titular.

4 Recaptació fiscal

Taula 41. Recaptació tributària a les Illes Balears

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T ^t _{t-12} (%)	
Tributs totalment cedits				
Impost sobre Successions i Donacions	setembre	9.086	↘	-5,8
Impost sobre Transmissions Patrimonials	setembre	20.866	↗	12,2
Impost sobre Actes Jurídics Documentats	setembre	6.004	↗	45,6
Taxa de joc	setembre	5.292	↘	-6,5
Tributs parcialment cedits				
Impost sobre la Renda de les Persones Físiques	setembre	51.449	↗	7,9
Impost sobre el Valor Afegit	setembre	38.989	↗	7,9
Imposts especials de fabricació	setembre	1.805	↗	3,1
Tributs no cedits				
Impost sobre Societats	setembre	3.767	↗	14,3
Impost sobre la Renda dels No Residents	setembre	6.071	↗	11,9

Font: AEAT, Conselleria d'Hisenda i Administracions Públiques.

Dades en milers d'euros.

La recaptació tributària de les Illes Balears manté el camí a l'alça, tant pel que fa als impostos de competència compartida amb l'Estat com en els de competència exclusiva. En els nou primers mesos, la suma de les retencions de l'IRPF, l'IVA i els impostos especials arriba a 1.740 milions d'euros, un 5,1% més que durant el mateix període del 2014. Els tributs que són competència exclusiva de l'Estat —l'impost de societats i el de la renda de no residents— presenten una important tendència positiva i el total de recaptació fins al setembre, prop de 270 milions d'euros, és un 17,1% superior al del 2014. Quant als impostos que són competència exclusiva de la Comunitat Autònoma, el total entre gener i setembre s'incrementa un 18,7% interanual i arriba a la xifra de 427,9 milions d'euros.

LA RECAPTACIÓ DELS DOS PRIMERS QUADRIMESTRES ÉSSIGNIFICATIVAMENT SUPERIOR A LA DE L'ANY ANTERIOR.

Segons les dades publicades pel Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques, els ingressos acumulats de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears dels dos primers quadrimestres del 2015 per operacions no financeres arriben a 3.048 milions d'euros. En canvi, el total de despeses presentat en l'execució pressupostària de la Comunitat

Autònoma no arriba a 3.000 milions i, per tant, els comptes de l'Administració autònoma mostren un superàvit del 0,23% del PIB. Cal recordar que el límit de dèficit fixat per a tot el 2015 és del 0,7% del PIB per a totes les comunitats autònomes i, per tant, es disposa de gairebé un punt percentual de marge en l'execució fins al desembre.

De conformitat amb els informes mensuals de recaptació tributària publicats per l'AEAT, les quotes per l'**impost sobre el valor afegit** declarades a les Illes Balears ofereixen un balanç positiu de 665,8 milions d'euros entre gener i setembre, mentre que en el mateix període del 2014 fou de 587,2 milions d'euros. Així les coses, la diferència entre les quotes transferides i les suportades dels tres primers trimestres del 2015 supera la del 2014 en un 13,4%. La figura impositiva més important en termes de recaptació és l'**impost de la renda sobre les persones físiques**, les retencions a compte del qual són de 1066,8 milions d'euros entre gener i setembre del 2015. Tal com ha anat succeint al llarg del 2015, l'augment del nombre d'assalariats i el revifament de les activitats professionals aixequen les retencions ingressades fins al setembre gairebé un punt percentual. Els **imposts especials de fabricació**, amb un impacte menor en la recaptació a les Illes Balears, es redueixen més d'una tercera part a les xifres

acumulades dels tres primers trimestres i deixen la suma en 7,4 milions d'euros. Aquesta reducció important respecte del 2014 s'explica en part per la devolució del cèntim sanitari i pel canvi normatiu en l'impost sobre l'electricitat.

Els tributs de competència exclusiva de la Comunitat Autònoma presenten fins al setembre el nivell de recaptació més elevat des de l'any 2007. La recaptació de l'**impost sobre transmissions patrimonials**, que representa més del 62% dels impostos de la Comunitat Autònoma, arriba a 236,1 milions d'euros en els nou primers mesos del 2015, un 23,9% més en termes interanuals. La reactivació de la compravenda d'habitatge de segona mà afavoreix la recaptació per aquest concepte. El segon tribut en volum és l'impost sobre **actes jurídics documentats**, que és de 67,1 milions d'euros fins al setembre. La creació de noves hipoteques i la reactivació de l'activitat mercantil han impulsat un 33,7% la quantia recaptada. L'**impost de successions i donacions** reprèn el dinamisme perdut els primers mesos de l'any i l'import corresponent fins al setembre del 2015 és un 3,6% superior al

del 2014. Així, la recaptació corresponent al tercer tribut en importància a les Illes Balears queda en 53,6 milions d'euros. La **taxa de joc** recapta un total de 21,6 milions en els tres primers trimestres, cosa que representa una caiguda d'un 2,7% respecte del 2014. L'import ingressat per l'**impost sobre el patrimoni** durant l'exercici del 2015 gairebé arriba a 50 milions d'euros i augmenta un 8,0% en comparació del 2014.

Els tributs que són competència exclusiva de l'Estat es revifien de manera accentuada. Així, les declaracions a compte de l'**impost sobre societats** efectuades per les empreses amb seu a les Illes Balears en els nou primers mesos de l'any, 212,1 milions d'euros, són un 16,0% superiors a les declaracions dels mateixos mesos del 2014. Un altre dels tributs no cedits a la Comunitat Autònoma és l'**impost sobre la renda de no residents**. Fins al mes de setembre es recapten a les Illes Balears 57,6 milions d'euros, xifra que suposa un increment d'un 21,1% en termes interanuals.

5 Inversió

Taula 42. Indicadors d'inversió

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T_{t-12}^* (%)	
Societats mercantils creades	agost	174	↗	2,7
Augment net de capital (milers d'€) ¹	agost	57.391	↗	8,5
Centres de treball inscrits a la SS (règim general)	setembre	44.422	↗	3,7
Mallorca	setembre	32.684	↗	4,1
Menorca	setembre	3.876	→	0,5
Eivissa	setembre	7.190	↗	3,8
Formentera	setembre	658	↗	3,5
Import de noves hipoteques (milions d'€)	agost	233,6	↗	23,9
Mallorca	agost	180,6	↗	14,9
Menorca	agost	9,0	↗	36,7
Pitiüses	agost	44,4	↗	97,7
Dipòsits (milions d'€)	2n trim	20.815	↗	3,4
Crèdits (milions d'€)	2n trim	33.031	↘	-6,7
Matriculació de vehicles de càrrega ²	setembre	267	↗	52,6
Matriculació de vehicles de lloguer	setembre	92	↗	109,8
Inversió estrangera (milions d'€)	2n trim	20,7	↘	-36,1

Font: ANFAC, BE, DGT, INE, MINETUR, OTIB i elaboració pròpia.

¹ Capital de noves societats, més ampliacions de capital, menys reduccions de capital.

² Camions, furgonetes, remolcs i tractors industrials. La dada correspon a la taxa de variació de la sèrie original

Al mes d'agost, el nombre de **societats mercantils** creades a les Illes Balears arriba a 174, totes societats limitades, xifra que representa un 4,2% més que les constituïdes el mateix mes de l'any passat. El nombre de societats dissoltes (41) és el mateix que un any enrere. A Espanya es constitueixen 5.184 societats (un 1,4% més) i se'n dissolen 1.187 (amb un augment d'un 5,5%). Al llarg dels dos primers quadrimestres de l'any, es creen en total a les Balears 2.221 societats, gairebé un 6,0% més que durant els mateixos mesos del 2014. El nombre acumulat de societats dissoltes en aquest període (496) minva de manera significativa (-8,7%). Durant aquests vuit mesos, el capital net —la diferència entre, d'una banda, el capital subscrit per les noves societats més les ampliacions de les existents i, de l'altra, les reduccions de capital de societats ja creades— s'incrementa en termes interanuals gairebé un 66,0%.

AL LLARG DELS DOS PRIMERS QUADRIMESTRES ES CREA A LES BALEARS UN 5,9% MÉS DE SOCIETATS MERCANTILS.

El setembre del 2015 hi ha a les Illes Balears 44.422 **centres de treball** inscrits en el règim general de la Seguretat Social.

En relació amb el setembre del 2014, la xifra suposa un augment de comptes de cotització d'un 3,4%. Per illes i en termes percentuals, destaca Mallorca, amb un increment d'un 3,7%. A continuació, hi ha les Pitiüses, amb increments d'un 3,4% a Eivissa i d'un 3,0% a Formentera. Menorca registra el creixement més contingut (0,7%).

A les Illes Balears, les dades provisionals de **constitució d'hipoteques** reflecteixen un mercat hipotecari que es recupera gradualment, encara que a l'agost el nombre d'hipoteques, rústiques i urbanes, contractades en el conjunt de l'arxipèlag presenta una minva interanual d'un 12,4% i queda en 975. L'import hipotecat aquest mes, en canvi, augmenta considerablement (62,2%) i arriba a 233,7 milions d'euros. Per tant, això significa que l'import mitjà de les hipoteques en general tendeix a augmentar i aquest mes marca 239,6 milers d'euros. Pel que fa als habitatges, a l'agost se subscriuen 616 hipoteques (un -2,1% interanual) per un import de gairebé 90,0 milions d'euros (amb un 59,2% d'increment interanual).

EL MERCAT HIPOTECARI ES RECUPERA GRADUALMENT.

Tenint en compte els resultats acumulats durant els dos primers quadrimestres, la variació del nombre d'hipoteques (8.238) respecte del mateix període de l'any 2014 és d'un 21,2%. L'import contractat en aquest període és de gairebé 1.489 milions d'euros i suposa un augment interanual d'un 58,3%. Així mateix, l'import mitjà de les hipoteques augmenta quasi un 31,0% i és de 180,7 milers d'euros. Durant aquests vuit primers mesos, les Pitiüses (135,9%) i Menorca (46,3%) són les illes que en termes percentuals registren els increments més elevats en el nombre de formalitzacions. El registre de Mallorca és més moderat (4,1%), però concentra més del 70,0% de totes les hipoteques subscrites. D'altra banda, tant el nombre d'hipoteques constituïdes sobre habitatges com l'import contractat s'intensifica molt significativament. En el conjunt de la comunitat autònoma es contracten 5.560 hipoteques sobre habitatges (un 36,6% més que en el mateix període del 2014) per un import de 643,9 milions d'euros (38,4%). L'augment és general a totes les illes, especialment a les Pitiüses, on es tripliquen les hipoteques d'habitatges escripturades. Menorca i Mallorca presenten augments d'un 46,5% i un 14,1%, respectivament.

D'acord amb les dades publicades pel Banc d'Espanya, durant el segon trimestre del 2015, l'import dels **crèdits** concedits a les Illes Balears, considerant conjuntament el de les administracions públiques i el de les empreses i les llars, és de 33.031 milions d'euros i suposa una disminució interanual d'un 7,1%. Comparada amb els crèdits concedits en els dos trimestres precedents, la reducció resulta una mica més intensa. Quant al finançament de les administracions públiques, es trenca la sèrie de cinc trimestres consecutius amb taxes de variació positives i en el segon trimestre minva un 2,0% interanual, 7,5 punts percentuals per sota del registre del primer trimestre. Tot i això, el crèdit al sector públic manté pràcticament la mateixa proporció i representa aquest trimestre el 9,4% del crèdit total concedit a les Balears, lleugerament per sota del valor del trimestre anterior però, en qualsevol cas, molt superior a la proporció del conjunt de l'Estat, on representa el 6,7% del finançament total. A les Balears, el 90,6% restant, 29.936 milions d'euros, correspon a crèdits concedits al sector privat, amb una minva interanual d'un 7,6%, devers set dècimes menys que el registre del primer trimestre. En el conjunt de l'Estat s'observa en general la mateixa tendència. Així, la dada referida al segon trimestre d'enguany comptabilitza 1,40 bilions d'euros en préstecs concedits al sector públic i al sector privat, amb un descens interanual d'un 4,0%. En el cas espanyol, a partir del segon trimestre del 2014 es recupera el crèdit a les administracions públiques, i en el darrer trimestre del 2014 i en el primer

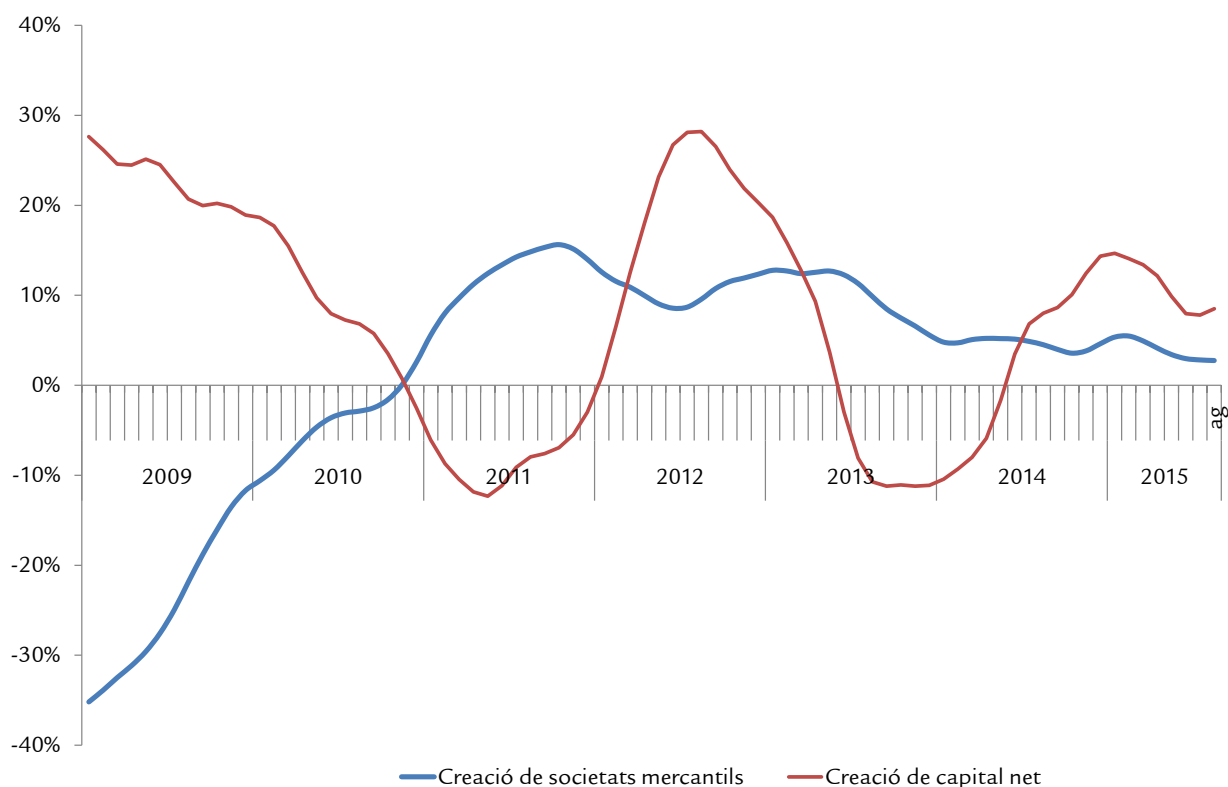
d'enguany fins i tot s'observen augments importants (d'un 23,6% i un 9,2%, respectivament). En el segon trimestre del 2015, malgrat que la taxa interanual cedeix 5,7 punts percentuals en relació amb la del primer trimestre, el crèdit al sector públic es manté en xifres positives (3,5%). D'altra banda, aquest trimestre el crèdit al sector privat a Espanya no es recupera. L'import concedit és d'1,31 bilions d'euros i representa, respecte del mateix trimestre del 2014, una reducció d'un 4,5%.

EN EL SEGON TRIMESTRE DEL 2015 EL FINANÇAMENT DE LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES DISMINUEIX UN 2,0% INTERANUAL.

En el conjunt de l'estat espanyol, continuant amb l'anàlisi del segon trimestre, el percentatge del finançament destinat a **activitats productives** (el 47,2% del total del crèdit) continua a la baixa, encara que de manera més moderada. L'import total és de 661,5 mil milions d'euros, xifra que suposa una reducció d'un 4,6% en relació amb el mateix trimestre del 2014. Llevat de les activitats econòmiques que formen part del sector primari (amb un 1,1% d'augment interanual), la resta dels sectors econòmics es ressenten de la reducció del crèdit, encara que, en general, tendeixen a frenar les importants caigudes produïdes durant els anys anteriors. Fins i tot algunes activitats integrades en el sector dels serveis, com ara les relatives al comerç (2,6%) i als serveis de mediació financera (3,4%), presenten millores que es reflecteixen en taxes de variació interanual positives. En termes percentuals, destaca el retrocés en la construcció, que cau un 16,9% interanual. D'altra banda, el crèdit destinat a finançar la indústria es redueix un 3,3% i el destinat als serveis, un 4,4%. En aquest sector, que concentra gairebé tres quartes parts de tot el crèdit productiu, les activitats més afectades són les immobiliàries (-14,2%) i les relatives a l'hostaleria (-8,7%).

L'evolució dels **dipòsits** en entitats de dipòsit, tant a Espanya com a les Illes Balears, segueix una trajectòria inversa a la descrita per als crèdits. A les Balears, durant el segon trimestre del 2015, el volum total dels dipòsits suma 20.815 milions d'euros i representa, respecte del mateix trimestre del 2014, un augment d'un 4,5%. Concretament, els dipòsits de les administracions públiques, que equivalen al 3,1% del total, augmenten un 23,9% interanual i els d'altres sectors residents ho fan un 4,0%. A Espanya, el ritme de creixement dels dipòsits és en general més assuavit que el de les Illes Balears. De fet, aquest trimestre l'import total arriba a 1,22 bilions d'euros i la taxa de variació interanual és negativa (-0,8%) per primer cop d'ençà del primer trimestre del 2013.

Gràfic 19. Variació interanual de la tendència-cicle d'indicadors d'inversió a les Illes Balears

Font: INE, elaboració pròpia.

Pel que fa a la **matriculació de vehicles de càrrega**, com ja havíem observat en els mesos precedents, durant el mes de setembre es manté la tendència a l'alça i les matriculacions (267 vehicles) augmenten un 52,6% respecte del mateix mes del 2014. Tenint en compte el total acumulat en els tres primers trimestres del 2015, la matriculació de camions, furgonetes i altres vehicles de càrrega s'incrementa a les Balears un 54,6% interanual i arriba a 3.480 vehicles.

Durant el segon trimestre del 2015, la **inversió estrangera** a les Illes Balears (20,7 milions d'euros) disminueix un 36,3% en comparació de la del primer trimestre del 2015 (36,2 milions). En termes interanuals reflecteix una minva encara més accentuada (-65,0%). D'acord amb les estadístiques d'inversió estrangera que publica el Ministeri d'Economia i Competitivitat, gairebé tres quartes parts (73,2%) de la inversió d'aquest trimestre es destinen a activitats de compravenda i de gestió i promoció immobiliàries, i el 14,0%, a activitats recreatives i d'entreteniment, mentre que la inversió en la resta de sectors és pràcticament inapreciable. El capital invertit procedeix majoritàriament dels Estats Units

(40,8%), el Regne Unit (20,7%), Hong Kong (9,6%), Xipre (7,7%) i, finalment, Suïssa (5,2%) i Alemanya (5,0%). A Espanya, l'import de les inversions estrangeres en el segon trimestre del 2015 creix fins a la xifra de 6.150 milions d'euros, un 133,9% més que en el mateix període de l'any 2014.

D'altra banda, les **inversions espanyoles a l'estranger** sumen en aquest primer trimestre més d'11.967 milions d'euros i representen un important avanç interanual de gairebé un 290,0%. La inversió bàsicament es concentra en les activitats pròpies de les societats de cartera (el 71,8% de tot el trimestre) i en activitats d'enginyeria civil, concretament en la construcció de carreteres i autopistes (20,9%). Aquest trimestre, els principals països destinataris de la inversió espanyola són Canadà (amb el 62,6% de la inversió total) i Alemanya (23,4%). Altres països, com ara el Regne Unit (5,3%) o Itàlia (2,2%), queden a una distància considerable dels dos primers. Finalment, d'acord amb l'estadística esmentada, durant aquest trimestre no es comptabilitza cap operació d'inversió de les Illes Balears a l'exterior.

V. MEDI AMBIENT

El Cinquè Informe d'Avaluació del Grup Intergovernamental del Canvi Climàtic elaborat pel Grup de Treball III (mitigació del canvi climàtic) (IPCC, 2014a) conclou que els efectes de les emissions d'origen antropogènic de gasos d'efecte hivernacle (GEH) s'han detectat en tot el sistema climàtic i és molt probable que hagin estat la causa de l'escalfament observat des de mitjans del segle xx. A més, el Grup de Treball considera que les emissions acumulatives de diòxid de carboni determinaran en gran mesura l'escalfament global superficial la darrera centúria i més enllà. L'informe explica que seria possible, usant mesures tecnològiques i amb un canvi de comportament, limitar l'augment de la temperatura mitjana mundial a 2°C per sobre dels nivells preindustrials. La reducció d'emissions substancials en les pròximes dècades pot disminuir els riscos climàtics en el segle xxi i més enllà. Sense els esforços de mitigació addicionals als existents avui en dia, i fins i tot amb l'adaptació, l'escalfament a la fi del segle present donarà lloc a un risc alt i molt alt d'impactes greus, generalitzats i irreversibles d'àmbit mundial. Hi ha múltiples vies de mitigació que poden limitar l'augment de temperatura mitjana mundial a 2°C per sobre dels nivells preindustrials, però requereixen reduccions d'emissions substancials en les pròximes dècades i l'acostament de les emissions de CO₂ a zero. Moltes de les opcions d'adaptació i mitigació poden ajudar a afrontar el canvi climàtic, però cap opció única és suficient per si mateixa. Les opcions de mitigació estan disponibles en tots els sectors importants.

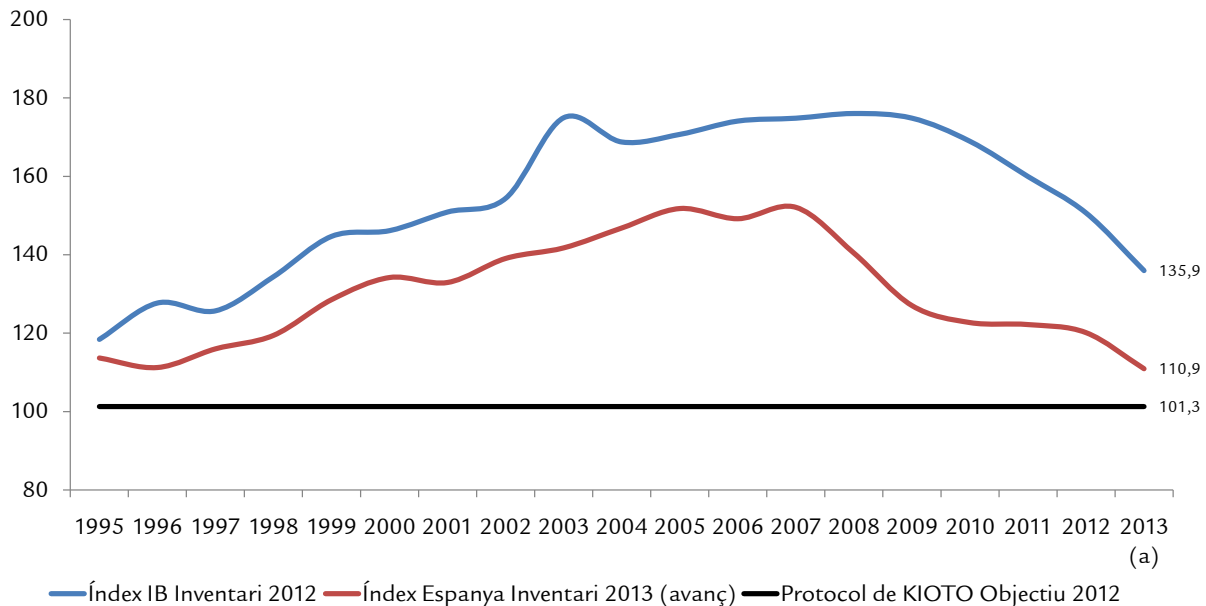
Segons l'informe “Sostenibilidad en España 2014” de l'Observatori de la Sostenibilitat, la humanitat s'enfronta a profunds reptes: descarbonitzar i desmaterialitzar l'economia, reduir les emissions de carboni i d'altres productes involucrats en la distorsió química de l'atmosfera, optimitzar el consum i el tractament de l'aigua i millorar-ne la gestió i qualitat, disminuir les desigualtats econòmiques,

adaptar-se al canvi climàtic mentre es prenen les mesures per minimitzar-lo, mantenir la biodiversitat, etc. Aquests reptes requereixen la creació d'una economia circular, en la qual el reciclatge assoleixi el 10%, l'establiment dels límits de sobreexplotació dels recursos per delimitar-ne la gestió i l'aprofitament sense alterar la funcionalitat dels ecosistemes, i la reducció de la producció de substàncies tòxiques i la protecció de la biodiversitat natural i productiva.

El document “Estratègia balear de canvi climàtic 2013-2020. Una visió global del canvi climàtic”, indica que els efectes del canvi climàtic són ja perceptibles a l'entorn de les Illes Balears, atesos els mesurament històrics de temperatura i precipitació. Per lluitar contra el canvi climàtic es marquen deu objectius: 1r) establir un objectiu concret de reducció d'emissions de GEH per a les Illes Balears en el període 2013-2020; 2n) continuar i optimitzar els esforços en la reducció d'emissions; 3r) incloure el factor de sostenibilitat a l'hora de prioritzar accions més positives per a la mitigació de les emissions; 4t) integrar l'adaptació com a una de les fites de la política balear; 5è) fer una aposta per la recerca i la innovació; 6è) involucrar el sector privat; 7è) calcular les emissions; 8è) mantenir i augmentar els embornals; 9è) augmentar la conscienciació, la sensibilització i l'educació, i 10è) adaptar els òrgans de coordinació i assessorament i dotar-los d'un caràcter permanent dins el Govern de les Illes Balears.

En aquest APARTAT de medi ambient es tracten els indicadors per a les Illes Balears relacionats amb el canvi climàtic i la qualitat de l'aire: l'evolució de les emissions de GEH; les formacions forestals i la fixació de carboni; el comerç del dret d'emissions de CO₂; les emissions de GEH per habitant; la intensitat de les emissions de CO₂; les emissions de GEH per sectors, per tipus de gas i per illes, i, finalment, la qualitat de l'aire a les Illes Balears.

Gràfic 20. Evolució de les emissions a les Illes Balears i a Espanya de GEH i l'objectiu de Kioto

Font: Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient i elaboració pròpia.

Nota: El total per Espanya de l'any base del Protocol de Kioto és conforme a les dades de la sèrie 1990-2012.

La Convenció Marc de les Nacions Unides sobre Canvi Climàtic (UNFCCC), mitjançant el protocol de Kyoto, considera gasos d'efecte hivernacle, per ordre d'importància, el diòxid de carboni (CO_2), que és el més important quant a la contribució a l'escalfament global; el metà (CH_4); l'òxid nitrós (N_2O); el perfluorocarburi (PFC); el hidrofluorocarburi (HFC), i l'hexafluorur de sofre (SF_6). Ara bé, també cal tenir en compte que n'hi ha d'altres, com ara el clorofluorocarboni (CFC), substàncies químiques sintètiques artificials la producció de les quals s'inicià a principi del segle xx per ser usades com a refrigerants, solvents i propulsors d'aerosols. D'altra banda, també hi ha l'ozó O_3 , que no s'allibera a l'atmosfera, sinó que s'hi forma en confluència de determinats factors. El protocol de Kyoto inclou, a més, les següents fonts emissores o sectors: energia (crema de combustible i emissions fugitives de combustibles), processaments industrials, utilització de dissolvents i altres productes, i agricultura.

El 2014 l'economia mundial va créixer un 3%, però les emissions es mantingueren estables entorn de 32.300 milions de tones de CO_2 . Això és a causa dels esforços de les economies desenvolupades per contaminar menys (a la Unió Europea les emissions disminuïren un 5%), de l'ús més eficient de l'energia a la Xina (utilitzant més les fonts hidràulica, eòlica i solar, i reduint les de carbó) i també dels baixos preus del petroli (que fan que les empreses optin per aquest combustible fòssil en lloc del carbó, que contamina més). París serà la seu de la COP21 des del 30 de novembre a l'11 de desembre amb l'objectiu de limitar l'augment de la temperatura mitjana global a 2°C per sobre dels nivells preindustrials. Reunirà representants de governs, ONG, societat civil i experts per aconseguir un acord en la lluita contra el canvi climàtic que per primera vegada sigui universal i vinculant (inclosos la Xina,

el Brasil i els Estats Units). Aquest acord entrarà en vigor el 2020 i substituirà el protocol de Kyoto. Un dels entrebancs és garantir que els països avançats reuneixin un fons verd per al clima de 100.000 milions de dòlars anuals a partir del 2020 per mitigar i adaptar els efectes del canvi climàtic en països en desenvolupament. Pel que fa a la indústria aeronàutica, genera el 2% d'emissions a l'any i es preveu que d'aquí al 2050 aquest percentatge arribi fins al 3%. El programa europeu Clean Sky ha fixat els objectius per al 2050 per reduir en un 75% les emissions de diòxid de carboni, en un 90% les d'òxid de nitrogen i en un 65% l'impacte acústic.

Com s'observa en el gràfic 20, les emissions d'Espanya estan per sobre dels objectius marcats, la qual cosa també succeeix a les Illes Balears si es pren el mateix objectiu que en l'àmbit estatal. L'evolució de l'índex està marcada per un augment sostingut de les emissions en el període 1995-2007 i a partir del 2008 les dades tant d'Espanya com de les Illes Balears segueixen una tendència decreixent. La causa principal d'aquest canvi és en la distribució de combustibles utilitzats en el sector de la generació d'electricitat, amb una reducció molt forta del consum de carbó, i en els efectes de la recessió derivada de la crisi econòmica i financera. El 2013 l'índex d'emissions avançat de GEH se situà en 110,9 per a Espanya. Per a les Illes Balears aquest mateix any l'índex va ser de 135,9. Segons l'avanç de l'estimació per a Espanya, les emissions de GEH del 2013 en termes de CO_2 equivalent es reduïren un 7,7% respecte de l'any anterior, i se situaren en 319,7 milions de tones de CO_2 equivalent. Cal destacar que d'ençà del 2008 les emissions a Espanya s'han reduït un 21,0%. L'objectiu del protocol de Kyoto per a Espanya és davallar de 286,2 milions de tones. Per a les Illes Balears, la variació interanual del 2013 respecte del 2012 va ser d'un -9,8% i respecte del 2008 minva

un 22,8%, i se situà en 8.353,30 kilotones de CO₂ equivalent. Des de l'any 2011 s'usa a les Illes Balears gas natural com a combustible als cicles combinats a les centrals tèrmiques i, a més, des del mes de desembre del 2011 funciona la connexió elèctrica amb la Península. Aquests fets han contribuït al

descens de les emissions del 2011 al 2013, el qual és d'un 15%.

EL 2013 TANT LES ILLES BALEARS COM ESPANYA EMETEREN GEH PER SOBRE DE L'OBJECTIU DE KYOTO, SI BÉ S'HAN REDUÏT PROP D'UN 20,0 % RESPECTE DEL 2008.

Biomassa arbrada i fixació de carboni

El carboni fixat per les formacions forestals arbrades balears s'ha estimat a partir de la biomassa arbrada procedent de peus amb diàmetre normal o superior a 7,5 cm. Així, el total forestal arbrat, que representa 11,2 milions de tones de biomassa arbrada, s'ha fixat en 5,6 milions de tones de carboni, segons l'Inventari Forestal Nacional 4. La formació

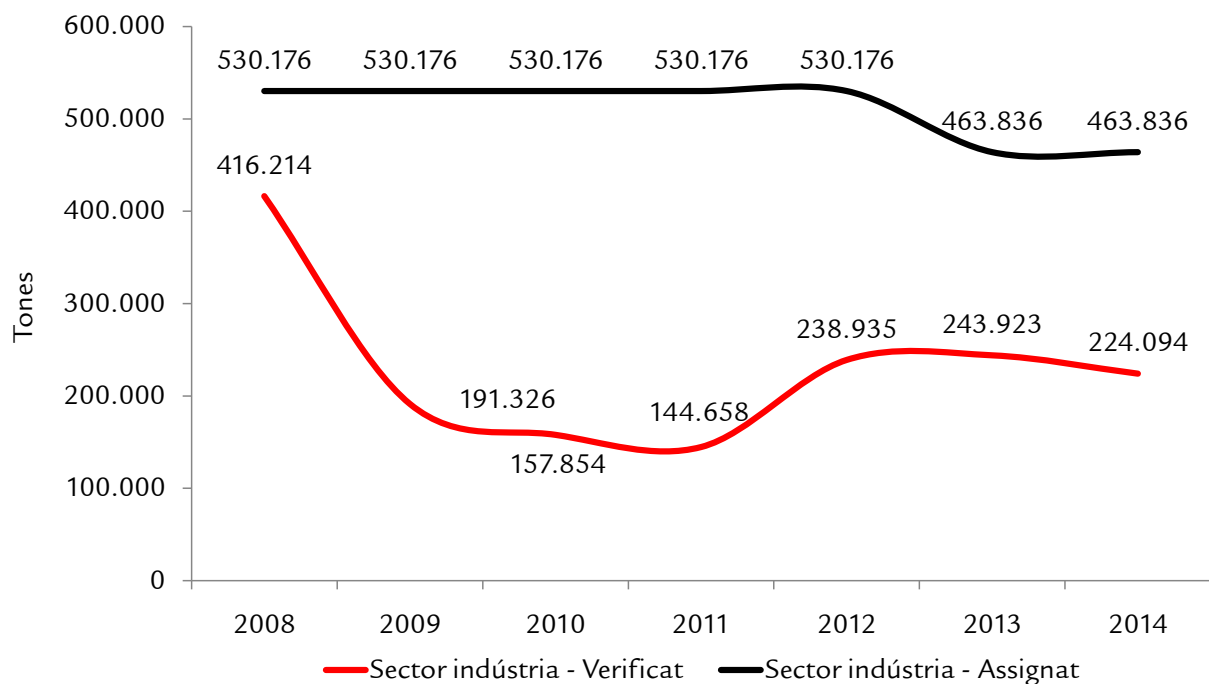
que més hi contribueix són els pinars de pi blanc (*pinus halepensis*), seguida de les mesclades de coníferes i frondoses autòctones i dels alzinars. Cal destacar que els alzinars emmagatzemen més del doble de tones per hectàrea que les mesclades de coníferes i frondoses autòctones.

Comerç del dret d'emissions de CO₂ a les Illes Balears

El comerç de drets d'emissió de gasos d'efecte hivernacle està regulat per la Llei 1/2005, de 9 de març, per reduir les emissions de CO₂ en els sectors industrials i de generació elèctrica, que ha estat modificada per la Llei 13/2010, de 5 de juliol. El Govern espanyol ha d'aprovar un pla nacional d'assignació i actualment està en vigor el tercer període 2013-2020. A partir de l'1 de gener del 2013, els plans nacionals de drets d'assignació desaparegueren, per deixar

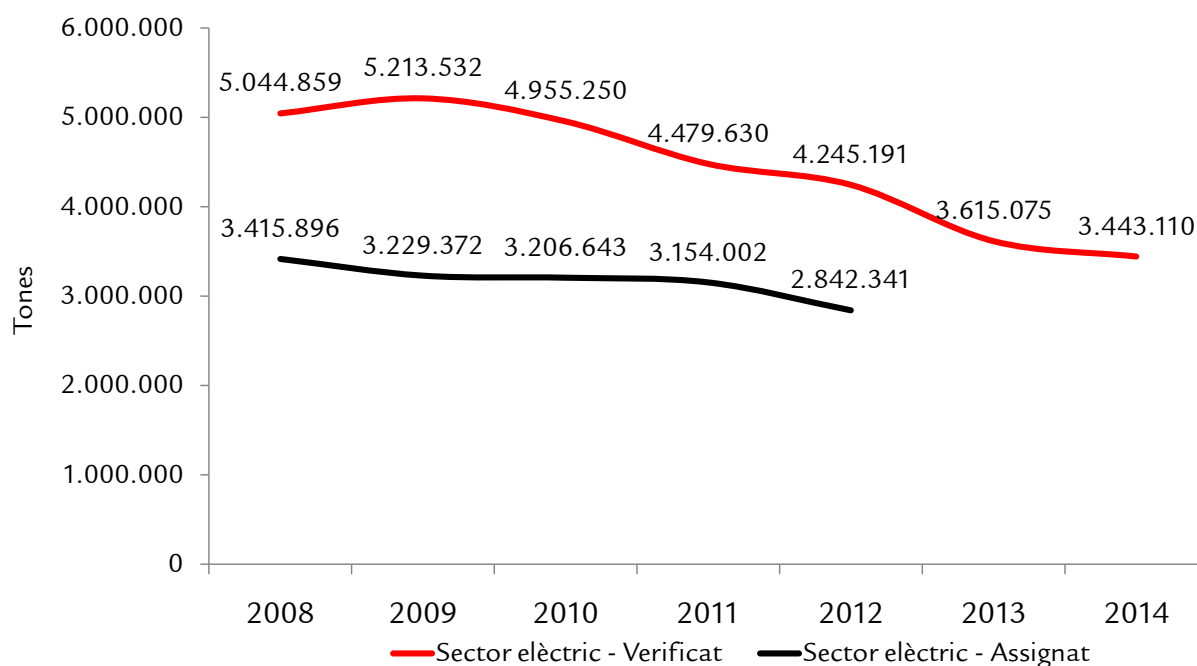
pas a una metodologia comuna d'àmbit europeu, tant per a l'assignació de drets d'emissió com per a la determinació del volum total de drets d'emissió disponibles. De tota manera, l'assignació individual a cada instal·lació s'aprova mitjançant una resolució del Consell de Ministres. A Espanya les emissions sota el règim de comerç de drets d'emissió foren les responsables del 38% de les emissions, mentre que els sectors difusos generaren el 62% restant de les emissions.

Gràfic 21. Comerç del dret d'emissions de CO₂ a les Illes Balears. Sector indústria

Font: Direcció General d'Energia i Canvi Climàtic.

Gràfic 22. Comerç del dret d'emissions de CO₂ a les Illes Balears. Sector elèctric

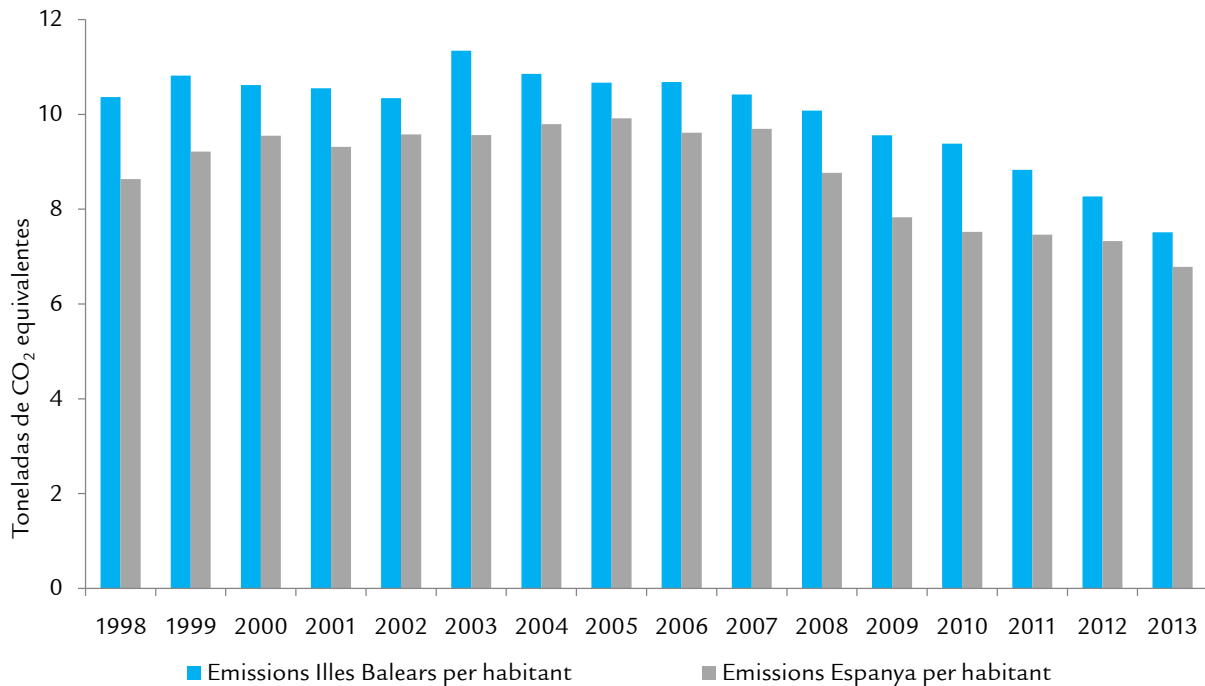

Font: Direcció General d'Energia i Canvi Climàtic.

El procés d'assignació gratuïta de drets d'emissió a les instal·lacions existents està en fase de desenvolupament. Per a les Illes Balears consten deu instal·lacions incloses en les assignacions preliminars. D'una banda, hi ha les centrals de combustió amb una potència tèrmica nominal superior a 20 MW, per a la producció elèctrica de servei públic que són les centrals tèrmiques d'Alcúdia, Eivissa, Maó, Son Reus, Cas Tresorer i Formentera. De l'altra, hi ha la fàbrica de ciment Clínger de Lloseta, amb una assignació de 409.393 tones de CO₂ des del 2013 fins al 2020. I en tercer lloc hi ha les fàbriques de productes ceràmics: Ladrillerías Mallorquinas (48.376 t/any per al període del 2013 al 2020), Ladrillerías

Ibicencas (3.639 t/any) i Tejar Balear (2.428 t/any). Tal com s'observa en els gràfics 21 i 22, s'ha produït una reducció de les emissions, tant en el sector elèctric com en el sector industrial, d'ençà de l'any 2009. El sector industrial, inclòs el comerç de drets d'emissió (fabricació de ciment i maons, teules i material de construcció), presenta menys emissions de les assignades, si bé el sector industrial no representa ni el 5% de les emissions de les Illes Balears. El gràfic del sector industrial reflecteix la minva a partir de la crisi econòmica que s'inicia el 2008, malgrat que el 2011 torna a créixer, si bé roman lluny dels valors previs a la crisi.

Gràfic 23. Evolució de les emissions de gasos d'efecte hivernacle per habitant

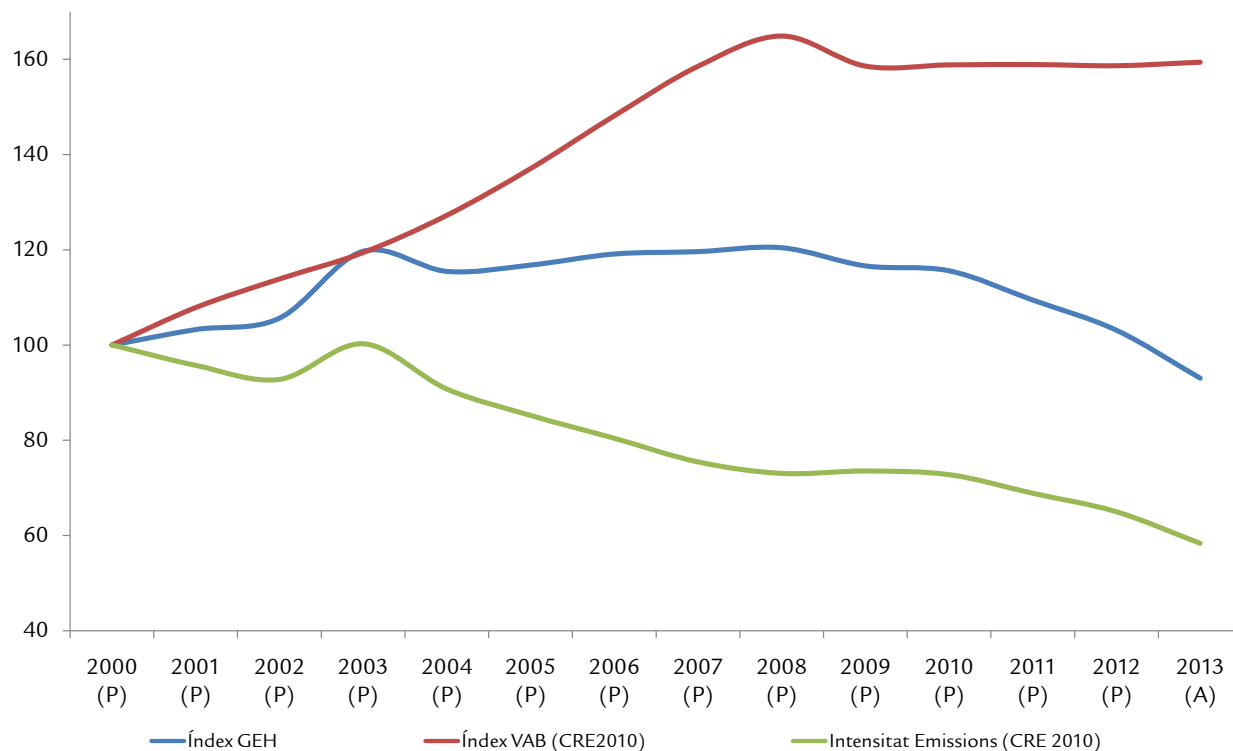

Font: Direcció General d'Energia i Canvi Climàtic.

L'informe "Trends in global emissions. 2014" de la Comissió Europea indica que el 2013, amb un creixement econòmic mundial del 3,1%, les emissions de diòxid de carboni augmentaren un 2% a escala mundial, i se situaren en 35,3 mil milions de tones de CO₂. Malgrat això, hi ha diferències notables entre els distints grups de països. Els tres principals emissors de l'any 2013, que junts suposaren més del 55% del total en el món, varen ser la Xina (amb 10,3 milers de milions de tones), els Estats Units (5,3 milers de milions de tones) i la Unió Europea (3,7 milers de milions de tones). Les emissions a la Xina el 2013 s'incrementaren un 4,2%, per sota dels increments anuals habituals, els quals s'acostaren al 10%. Als Estats Units les emissions s'incrementaren un 2,5% interanual el 2013 en comparació de les del 2012. En canvi, a la Unió Europea varen caure un 1,4%, després d'un període de recessió econòmica, si bé això explica menys del 50% de les reduccions. A la Xina les emissions per càpita arriben a 7,4 tones per habitant, xifra similar a la de la Unió Europea (7,3 t/hab.). A Alemanya les emissions arriben a 10,2 tones per persona, una de les més elevades d'Europa, per damunt de França (5,7 t/hab.) i del nivell del Regne Unit (7,5 t/hab.). Els Estats Units són un dels països que presenta les emissions més elevades (16,6 t/hab.), malgrat que encara Austràlia els supera (16,9 t/hab.). En el grup de països que emeten més diòxid de carboni equivalent per càpita també hi ha el Brasil i el Canadà, amb devers 16 tones per habitant, i Rússia, que emet 12,6 tones per habitant. En sentit contrari, l'Índia és dels països que menys GEH produeixen en relació amb la població (1,7 t/hab.).

LES ILLES BALEARS EMETEN MÉS TONES PER RESIDENT QUE ESPANYA, PERÒ LA RÀTIO ES REDUEIX D'ENÇÀ DEL 2007.

En el gràfic 23 s'observa que les emissions de gasos d'efecte hivernacle per habitant a les Illes Balears són superiors a les d'Espanya per a tots els anys des del 1998. A les Illes Balears es produeix el màxim d'emissions de GEH per càpita (emissions per població del padró d'habitants) l'any 2003, amb 11,35 tones. En el darrer any del període disponible, el 2013, s'emeteren 7,5 tones per habitant, que és el valor més baix d'aquesta sèrie. La diferència amb la mitjana espanyola, que el 2013 va ser de 6,8 tones per habitant, s'explica en part per l'increment de la càrrega demogràfica que hi ha a les Balears a causa del turisme, per la qual cosa cal tenir en compte l'efecte de la població flotant. Si es calculen les emissions de GEH en relació amb l'indicador de pressió humana (IPH), la xifra resultant d'emissions per habitant es redueix fins a 6,0 tones per habitant el 2013, més similar a la registrada en la resta de l'Estat. Cal esmentar que des de l'any 2011 s'ha emprat gas natural com a combustible en els cicles combinats de les centrals tèrmiques de Cas Tresorer i de Son Reus, i des de maig del 2012 s'ha introduït aquest combustible en diversos grups de la central d'Eivissa. Tal com s'ha comentat abans, des del mes de desembre del 2011 funciona l'enllaç elèctric de connexió entre la Península i les Balears. L'aportació anual d'aquesta connexió des d'aleshores ha estat la següent: el 2011, 500 MWh, que representa el 0,009% del total d'energia consumida a les Balears; el 2012, 570.800 MWh, que representa el 10,7% del total d'energia consumida a l'arxipèlag, i el 2013, 1.180.550 MWh, que representa el 23,1% del total d'energia consumida. Aquesta aportació energètica, amb un factor d'emissió peninsular de 0,24 quilos de CO₂ per kWh, provoca una reducció considerable del factor d'emissió de les Illes Balears associat al consum final.

Gràfic 24. Intensitat de les emissions de CO₂ a les Illes Balears

Font: Direcció General d'Energia i Canvi Climàtic i INE.

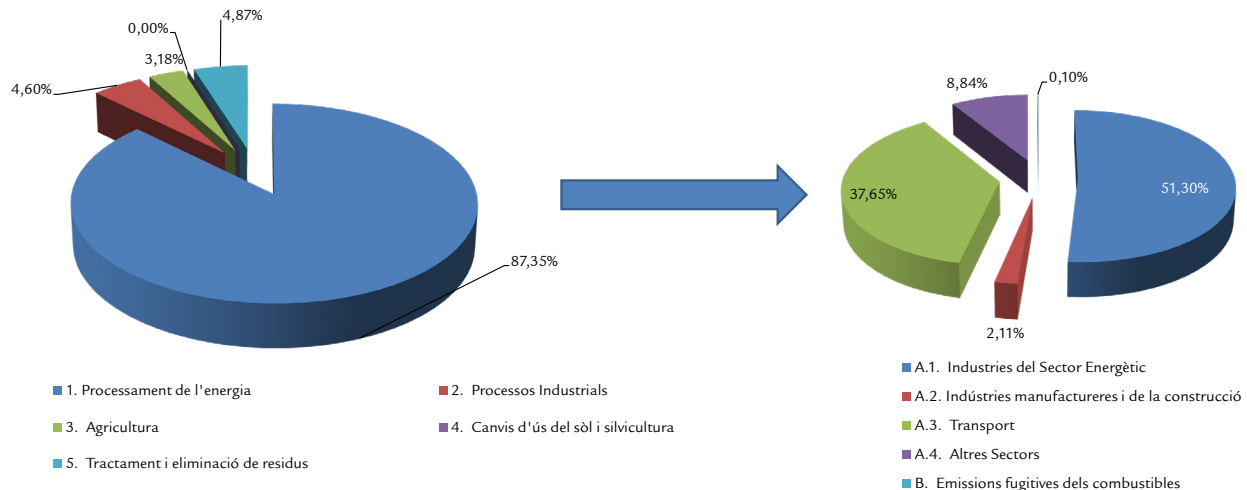
En aquest apartat s'avalua la intensitat de les emissions de CO₂ en l'economia de les Illes Balears. Per mesurar-la es prenen les emissions de gasos d'efecte hivernacle mesurades en kilotones de CO₂, de conformitat amb l'inventari d'emissions de les Illes Balears, i es divideixen pel valor afegit brut (VAB) de les Illes Balears per a cada any, des del 2000 fins al 2013. Així es pot comparar l'evolució de les emissions de CO₂ equivalent en relació amb el creixement econòmic. En el gràfic anterior s'ha considerat com a base l'any 2000. En el gràfic 24 s'observa que l'evolució de les emissions de gasos d'efecte hivernacle està per davall del creixement econòmic, llevat del 2003, any en què s'equiparen. Així, l'índex d'intensitat de les emissions mostra una tendència decreixent i, per tant, més eficient en termes de carboni. Per a l'economia balear, l'any 2013 el valor de la intensitat de CO₂ va ser de 317,8 tones de CO₂ equivalent per milió d'euros de VAB, mentre que per a l'any 2000 va ser de 544,4 tones de CO₂ equivalent per unitat de VAB).

Segons dades del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, la intensitat de les emissions de gasos d'efecte

hivernacle de l'economia espanyola s'ha caracteritzat per un comportament irregular, condicionat per la producció energètica d'origen hidràulic i eòlic, lligades alhora a la climatologia. Entre el 2006 i el 2012 la intensitat de les emissions d'origen energètic de GEH es va reduir en un 26,7%, mentre que si es considera tot el període 1990-2012 la disminució va ser d'un 53,8%. Aquesta variació és a causa, sobretot, de l'increment del PIB a preus corrents experimentat a Espanya en els darrers anys (56,2%), malgrat que presenti variacions negatives els anys 2009, 2010 i 2012.

LA INTENSITAT DE LES EMISSIONS DE GEH DE L'ECONOMIA BALEAR SEGUEIX UNA TENDÈNCIA DECREIXENT.

Segons l'informe "Trends in global emissions 2014" la Xina emet 650 quilos de CO₂ per cada 1.000 dòlars de PIB, i Rússia, 530 quilos de CO₂ per cada 1.000 dòlars de PIB. Aquestes xifres gairebé dupliquen els registres dels Estats Units, que emeten 330 quilos de CO₂ per cada 1.000 dòlars, i quasi tripliquen les emissions per unitat de producció de la Unió Europea (220 kg de CO₂/1000\$ de PIB).

Gràfic 25. Emissions de CO₂ equivalent per grup d'activitat any 2013, Illes Balears (%)

Font: Direcció General d'Energia i Canvi Climàtic i Elaboració pròpia.

La Direcció General d'Energia i Canvi Climàtic ha publicat l'inventari d'emissions de gasos d'efecte hivernacle 1990-2013. El 2013 el total d'emissions de gasos d'efecte hivernacle a les Illes Balears arribà a 8.353,3 kilotonnes de CO₂ equivalent. La major part de les emissions corresponen al processament d'energia (7.296,9 kt de CO₂ equivalent), la majoria de les quals corresponen a activitats de combustió i només 7,4 kilotonnes a les emissions fugitives de combustible. Entre les activitats de combustió, les indústries del sector energètic emeten 3.743,6 kilotonnes de CO₂ equivalent; el sector del transport, 2.746,9 kilotonnes de CO₂ equivalent, i les indústries manufactureres i de la construcció, 153,9 kilotonnes de CO₂ equivalent. Juntament amb les emissions per processament d'energia, hi ha les emissions en kilotonnes de CO₂ equivalent per tractament i eliminació de residus (406,8 kt), les corresponents als processos industrials (384,1 kt) i a l'agricultura (2265,5 kt). Així, en percentatge sobre el total d'emissions per processament d'energia, les indústries del sector energètic emeten més de la meitat de CO₂, el sector

del transport més d'una tercera part (37,7%) i la construcció un 2,1%. Els processos industrials emeten el 4,6% del total d'emissions de les Illes Balears i l'agricultura un 3,2%. De l'any 1990 al 2013 les emissions augmentaren un 35,9%. Així, s'emeteren 2.208,4 kilotonnes de CO₂ equivalent més, i el màxim d'emissions es va produir l'any 2008, amb 10.814,1 kilotonnes de CO₂ equivalent.

LES INDÚSTRIES DEL SECTOR ENERGÈTIC EMETEN GAIREBÉ LA MEITAT DEL CO₂ EQUIVALENT.

En comparació, a Espanya, les tres quartes parts de les emissions globals del 2013 s'originaren pel processament de l'energia. En aquest apartat, el 23% tenen l'origen en la generació d'electricitat i el 25% en el transport. Les activitats agrícoles suposaren el 12% de les emissions totals, els processos industrials representaren el 8% i els residus foren el 5%.

Emissions de gasos d'efecte hivernacle per tipus de gas

Pel que fa a la distribució per tipus de gas a Espanya el CO₂ continuà sent el principal gas emès l'any 2013 (el 78% del total), seguit del metà (12%) i del N₂O (7%). Els gasos fluorats suposaren el 3% del global de les emissions en termes de CO₂ equivalent. La variació d'aquestes emissions respecte del 2012 va ser d'un -9,6% per al CO₂, un 3,2% per al N₂O, un -1,4% per al CH₄ i un -1,9% per als gasos fluorats. L'any 2013

les emissions de les Illes Balears presentaren la composició següent: el 88,2% de CO₂, el 6,8% de CH₄, el 2,5% de N₂O i el 2,5% de gasos fluorats. Les variacions interanuals de cada tipus foren aquestes: un -10,6% per al CO₂, un -4,0% per al N₂O i un -3,9% per al CH₄. Quant als gasos fluorats, les taxes respecte del 2012 varen ser d'un 0,7% per a l'HFC, un 2,4% per al PFC i un -1,5% per al SF₆.

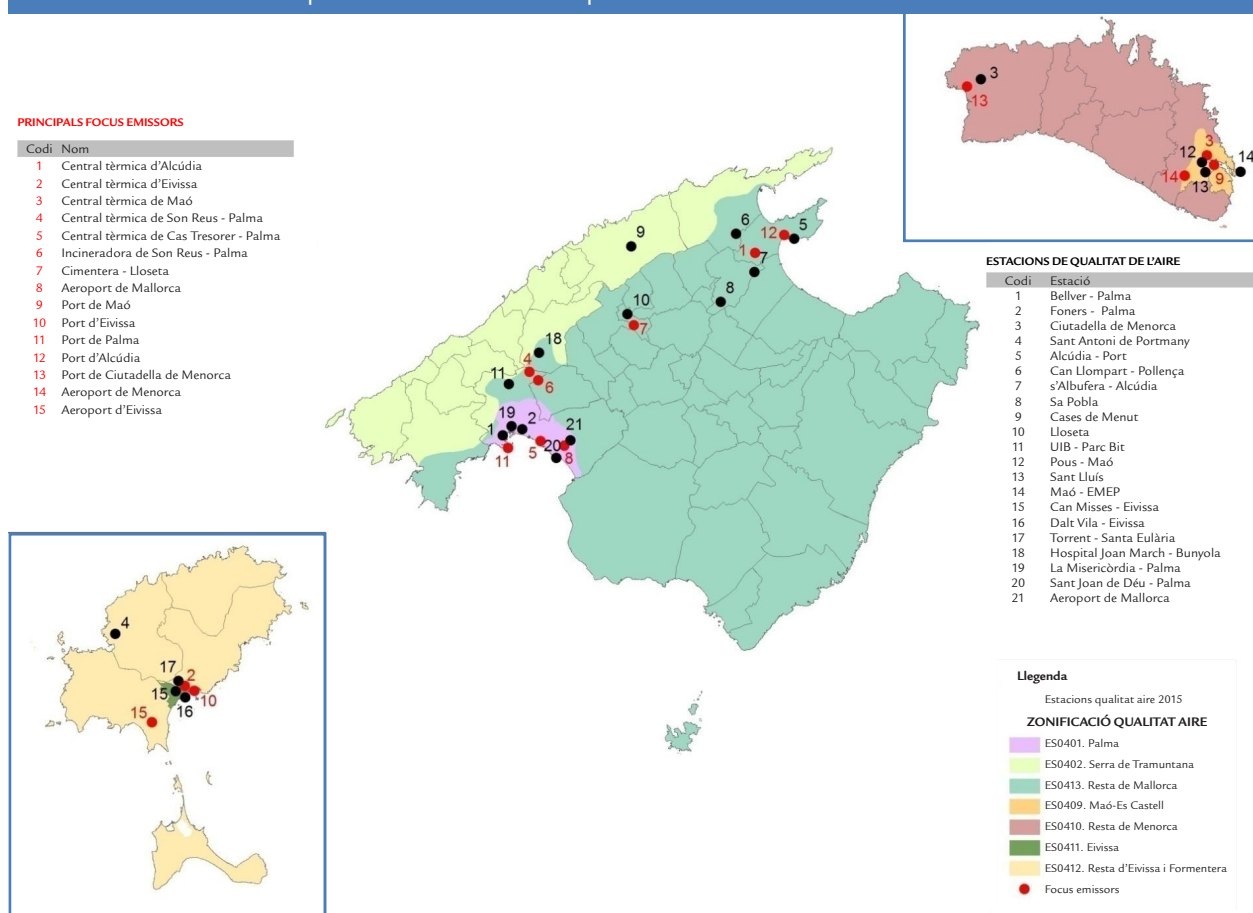
Emissions de gasos d'efecte hivernacle a les Illes Balears per illes

En l'inventari de l'any 2009 la contribució per illes a les emissions de gasos d'efecte hivernacle és semblant a la distribució de l'activitat econòmica de cada regió (el 81% a Mallorca, el 12% a Eivissa i Formentera i el 7% a Menorca). Les tones de CO₂ equivalent per habitant són més elevades a Mallorca (9,69) i a les Pitiüses (9,18) que a Menorca (8,05). Atès que Menorca és l'illa amb menys població de totes tres, presenta les emissions de gasos d'efecte hivernacle més baixes, tant en valors absoluts com en tones de CO₂ per habitant. Per sectors, les emissions a Mallorca es distribueixen així: el 54% en el sector energètic, el 28% en el transport (de les quals el 69% corresponen a transport per carretera i el 31%

a transport aeri i marítim amb aproximadament la mateixa contribució), el 9% en serveis i branca residencial, el 5% en indústria i el 4% en agricultura. A Menorca el pes del sector energètic és lleugerament inferior (47%) al de Mallorca, similar en el cas del transport (en què el 68% correspon a transport per carretera i el 32% a transport aeri i marítim) i més alt en els casos dels serveis i la branca residencial (12%), indústria (5%) i agricultura (8%). A Eivissa i Formentera la distribució és del 46% en el sector energètic, el 37% en el transport (amb el 61% per a transport per carretera i el 39% per al transport aeri i marítim), el 12% en serveis i branca residencial, el 5% en indústria i el 2% restant en agricultura.

Qualitat de l'aire a les Illes Balears

Gràfic 26. Zonificació per a l'avaluació de la qualitat de l'aire a les Illes Balears

Font: Direcció General d'Energia i Canvi Climàtic i Elaboració pròpia.

La Conselleria de Territori, Energia i Mobilitat disposa d'un total de set estacions de vigilància i control de la qualitat de l'aire ambient a les Illes Balears: tres a Palma (una al carrer dels Foners, una al parc de Bellver i l'altra als jardins de la Misericòrdia), una a Ciutadella, una a Sant Antoni de Portmany i dues estacions mòbils. A més, la Conselleria rep dades dels diferents punts de mesurament establerts per diverses empreses, les activitats de les quals fan necessari el control de la qualitat de l'aire i que corresponen als

principals focus emissors del mapa de més amunt. A més, també es disposa de la informació de l'estació del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient situada a Maó, associada a la xarxa EMEP (European Monitoring and Evaluation Programme). La qualitat de l'aire està regulada pel Reial decret 102/2011, de 28 de gener, relatiu a la millora de la qualitat de l'aire, que transposa la Directiva 2008/50/CE, relativa a la qualitat de l'aire ambient i a una atmosfera més neta.

Taula 43. Qualitat de l'aire. Concentracions de contaminants registrades a les estacions de les Illes Balears (2013-2014)

Estacions		Diòxid de Sofre. Valor mitjà anual (µg/m³)		Diòxid de nitrogen. Valor límit anual per a la protecció de la salut (40 µg/m³)		Ozó. Nombre de dies en què es supera el valor octohorari de protecció de la salut (120 µg/m³)		Partícules en suspensió PM ₁₀ . Valor límit anual per a la protecció de la salut (40 µg/m³)	
		2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Mallorca									
Urbana de transit	Foners	3	3	37	37	0	0	21	25
Suburbana de fons	Bellver	3	2	11	12	46	9	13	20
Rural	S'Albufera	5	6	7	6	s.d.	s.d.	s.d.	18
Rural	Alcúdia I	6	5	6	6	15	3	18	16
Rural	Sa Pobla	3	3	6	6	6	12	18	20
Rural	Ca'n Llopart	3	3	5	5	17	1	13	16
Rural	UIB-Parc Bit	3	4	5	8	1	21	17	s.d.
Urbana	Sant Joan de Déu	3	3	23	20	0	6	23	26
Rural	Hospital Joan March	1	2	5	5	37	21	14	17
Menorca									
Urbana industrial	Pous (Maó)	7	9	8	9	13	2	15	17
Suburbana de fons	Ciutadella	3	s.d.	7	6	27	2	21	21
Suburbana	Sant Lluís	3	3	7	10	17	8	23	15
Rural	Emep-Maó	s.d.	1	s.d.	5	s.d.	3	s.d.	5
Eivissa									
Urbana industrial	Dalt Vila	7	6	10	8	5	12	s.d.	s.d.
Suburbana de fons	Sant Antoni de Portmany	s.d.	s.d.	5	4	3	17	10	20
Suburbana	Ca'n Misses	9	10	12	13	0	6	21	18
Rural	Torrent de Santa Eulàlia	3	0	8	7	0	2	s.d.	19

Font: Direcció general d'Energia i Canvi Climàtic.

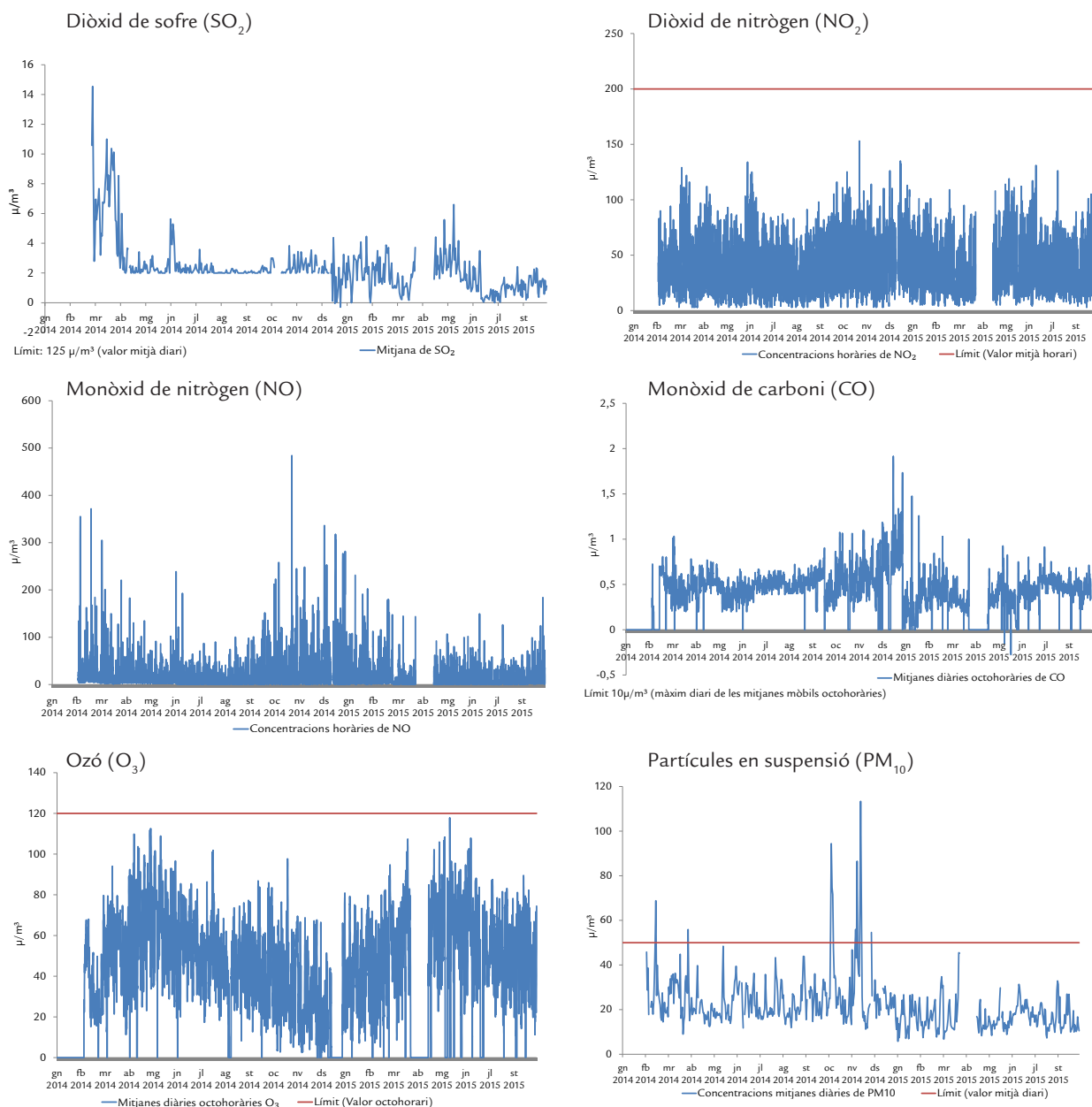
Segons l'informe "Qualitat de l'aire de les Illes Balears 2014" de la Conselleria Territori, Energia i Mobilitat, en general, la qualitat de l'aire a les Illes Balears compleix els requisits. Únicament en el cas del diòxid de nitrogen (per a la zona de Palma), les partícules en suspensió PM₁₀ i l'ozó (durant els mesos d'estiu) obtingueren valors entre regulars i dolents. Els nivells de partícules PM₁₀ durant el 2014 varen ser en general lleugerament superiors als valors del 2013. Aquest augment podria ser a causa d'un nombre més elevat d'episodis d'intrusió de pols africana a les Balears.

EN GENERAL LA QUALITAT DE L'AIRE A LES ILLES BALEARS ÉS BONA.

L'informe de la qualitat de l'aire a les Illes Balears del 2014 indica que els principals focus emissors quant a diòxid de sofre són les centrals de producció d'energia elèctrica i l'activitat portuària. Les Illes Balears mostren una qualitat excel·lent respecte d'aquest contaminant. Els principals

focus emissors de diòxid de nitrogen a les Illes Balears són el trànsit de vehicles i les centrals de producció d'energia elèctrica. Únicament el nucli urbà de Palma presenta nivells de contaminació puntualment superiors als fixats per la legislació per a aquest agent. Les partícules en suspensió PM₁₀ són aquelles d'un diàmetre superior a 10 µm. El seu principal origen és l'activitat antropogènica (trànsit rodat, processos de combustió, obres, resuspensió del sòl, etc.) però també hi ha una important contribució d'origen natural, com l'arrossegament de pols sahariana pel vent del nord d'Àfrica. A diferència dels altres contaminants descrits anteriorment, l'ozó és un contaminant secundari. És a dir, no és emès directament a l'atmosfera, sinó que es forma per l'acció de la radiació solar i la temperatura sobre altres contaminants primaris, anomenats *precursors*, que reaccionen amb l'oxigen atmosfèric per formar ozó. Un dels principals precursors és el diòxid de nitrogen, a causa de la seva presència en emissions tant en el trànsit rodat com en tots els processos industrials

Gràfic 27. Qualitat de l'aire a Palma (dades mesurades a l'estació de Foners)

Font: Direcció General d'Energia i Canvi Climàtic i elaboració pròpia.

que impliquen combustió: centrals termoelèctriques, incineració de residus, calderes de calefacció, etc. A més, alguns precursors de l'ozó no tenen origen antropogènic, com ara els composts orgànics volàtils naturals procedents de la vegetació. Els valors més alts d'ozó es produeixen a la primavera i a l'estiu, coincidint amb les hores de màxima

intensitat de radiació solar. El monòxid de carboni (CO) té l'origen en la combustió incompleta (defecte d'oxigen) de combustibles en processos industrials i en el trànsit rodat de vehicles, i és la segona causa quantitativament deu vegades més important.

VI. MONOGRAFIA

Ajustament estacional de l'índex de producció industrial de les Illes Balears

Daniel García López
Miquel Quetglas Oliver

1. Introducció i principis generals

L'anàlisi econòmica es fonamenta en l'estudi de dades quantitatives i qualitatives, i també en indicadors que reflecteixen la conjuntura actual o en recullen l'evolució històrica en una determinada regió. Aquesta informació esdevé clau en la presa de decisions polítiques i, a més, orienta les empreses i els consumidors a l'hora de calibrar riscos i emprendre noves iniciatives. El focus de l'anàlisi pot ser sectorial, centrat en sols un aspecte o grup de branques, o pot tenir un caràcter global, que sintetitza el conjunt de l'economia.

Habitualment l'activitat que duen a terme els agents econòmics està lligada a fluctuacions estacionals i a certs efectes de calendari. Aquesta circumstància és especialment destacable a l'arxipèlag balear, on el turisme té un pes important i el gruix de la producció es concentra en els mesos de temporada alta. Les fluctuacions estacionals que es produeixen en les estadístiques conjunturals de freqüència inferior a l'any dificulten la comprensió del fenomen econòmic d'estudi i, per tant, es fa imprescindible filtrar les sèries de manera que la informació que aportin sigui interpretable d'una manera clara. Per exemple, la mesura del cicle econòmic o la previsió de les perspectives futures requereixen l'estimació de l'evolució subjacent de la sèrie econòmica, i l'ajust estacional és una eina necessària per assolir aquest objectiu.

Segons els estàndards de l'INE, les fluctuacions estacionals es defineixen com els moviments que esdevenen amb una intensitat similar cada mes, cada trimestre o cada estació de l'any i que s'espera que es continuïn produint any rere any. Es mesura el cicle estacional de la sèrie en funció del seu comportament passat, el qual es modelitza a fi de recollir les variacions atribuïbles a aquest factor. Les fluctuacions excepcionals causades per una influència estacional anormal (per exemple, condicions meteorològiques atípiques o conjunció de vacances inusuals) continuaran visibles a la sèrie ajustada, en la mesura que es desviïn del comportament normal mitjà. En general, altres pertorbacions i moviments extrems explicables en termes econòmics (per exemple, les

conseqüències d'una política econòmica o una vaga) també continuaran visibles a la sèrie corregida d'efectes estacionals.

Els efectes de calendari es refereixen als impactes que es produeixen en la sèrie temporal d'una variable a causa de la diferent estructura que presenten els mesos (o els trimestres) en els diversos anys (tant en longitud com en composició), malgrat que es mantinguin constant la resta de factors que influeixen en la variable. Aquests efectes deriven de l'existència d'anys de traspàs, del fet que la Setmana Santa se celebri uns anys al març i els altres a l'abril, de les diferències en el nombre de dies laborables dels diferents mesos (com ara el cas de les festes mòbils), o dels caps de setmana que pot haver-hi (per exemple, el nombre de dissabtes en un mes pot canviar significativament la facturació dels comerços al detall).

Les sèries s'anomenen desestacionalitzades quan s'han corregit dels efectes estacionals i dels efectes de calendari. En aquest sentit, el resultat no mostra els esdeveniments repetitius o "normals", i en canvi proporciona una estimació d'allò que és nou en la sèrie (canvis en la tendència, en el cicle econòmic o en la component irregular). Així les coses, les dades desestacionalitzades ajuden a revelar els canvis en la sèrie, la qual cosa és l'objectiu final de l'ajust estacional.

L'INE i altres agències estadístiques duen a terme la correcció estacional de sèries temporals, com ara dels indicadors d'activitat del sector dels serveis, l'índex de cost laboral harmonitzat, l'índex de producció industrial o l'índex de la xifra de negoci empresarial, entre d'altres. Ara bé, l'INE publica les sèries desestacionalitzades únicament en l'àmbit estatal i, per tant, de moment no es disposa d'aquesta informació per a les Illes Balears. No obstant això, en molts d'aspectes l'ajust estacional és una qüestió en debat, atès que les eines i els mètodes emprats es desenvolupen contínuament.

En aquest estudi s'ha desestacionalitzat la sèrie de l'índex de producció industrial de les Illes Balears, general a totes les branques i els productes del sector, les dades mensuals

de la qual estan disponibles a la pàgina web de l'ibestat (<www.ibestat.cat>). La sèrie, de base l'any 2010, s'inicia al gener del 2002 i el darrer període disponible en el moment de l'elaboració d'aquest estudi és el mes d'agost del 2015. Per dur a terme la correcció estacional, s'han seguit les recomanacions de la guia d'ajust estacional que publica l'Eurostat, la segona versió de l'any 2015. Aquest document abasta altres aspectes més enllà del procés d'ajust estacional, com ara el pretractament de les sèries, la política de revisions i la qualitat de l'ajust, i també les qüestions relatives a la difusió dels resultats i les metadades associades. Per garantir l'harmonització amb aquestes recomanacions i amb els estàndards de l'INE, aquest estudi segueix la mateixa estructura que el document europeu, malgrat que alguns capítols no l'apliquin, com ara el referent a les revisions o a la decisió sobre un mètode directe o indirecte.

Principis per a l'ajust estacional

La guia d'ajust estacional de l'Eurostat recull una sèrie de punts que sintetitzen els trets més destacats de la desestacionalització de les sèries. Atès que la transparència és una qüestió d'importància vital, a continuació es recullen els punts esmentats en l'annex d'aquesta publicació:

1. Els objectius de l'ajust estacional són identificar i eliminar les fluctuacions estacionals i els efectes de calendari que poden emascarar els moviments a curt i llarg termini en una sèrie temporal i que impedeixen una comprensió clara dels fenòmens subjacents. Per tant, l'ajust estacional és un procés fonamental en la interpretació de les sèries temporals a fi d'informar els polítics decisors.
2. Atès que l'ajust estacional es fa tant en l'àmbit europeu com per als estats membres en diversos camps, és important garantir la coherència entre les diferents polítiques d'ajust estacional. Cal definir i publicar un conjunt general de principis dins del Sistema estadístic europeu (SEE).
3. Les polítiques d'ajust estacional conformes amb els principis europeus s'han de definir en cada estat membre i per

a cada nivell de domini (tenint cura de les limitacions entre dominis), i cal que siguin publicades. Aquestes polítiques han de ser tan estables en el temps com sigui possible.

4. Per evitar resultats enganyosos, l'ajust estacional s'ha d'aplicar només quan l'efecte estacional o els efectes de calendari puguin ser explicats, identificats i estimats adequadament. Quan cap d'aquests efectes pugui ser identificat i estimat, aleshores la sèrie desestacionalitzada i la sèrie no ajustada coincidiran.

5. Es recomana l'ús de models RegARIMA per estimar i eliminar valors extrems abans d'estimar l'efecte estacional.

6. També es recomana l'ús de la modelització RegARIMA per calcular els factors d'ajust de calendari. Aquests factors d'ajust de calendari han de tenir en compte les diferents característiques dels calendaris nacionals.

7. Les sèries desestacionalitzades no han de tenir estacionalitat residual ni efectes de calendari residuals i han de recollir tant la component tendència-cicle completa com la irregular.

8. La qualitat de les dades desestacionalitzades s'ha de comprovar regularment. Els resultats d'aquest monitoratge ha de ser posat a disposició del públic.

9. Cal definir i seguir una política de revisió estable i disponible per al públic.

10. Les dades desestacionalitzades s'han de publicar juntament amb les dades no ajustades, d'acord amb un calendari de publicació previ.

11. Els mètodes d'ajust estacional recomanats són els mètodes paramètrics basats en l'extracció dels senyals, com Seats (Gómez i Maravall, 1996), i els mètodes semiparamètrics basats en un conjunt de mitjanes mòbils predefinides, com Census II del grup X11 (Findley et al., 1998) i X13ARIMA-SEATS.

2. Tractaments previs

Anàlisi gràfica

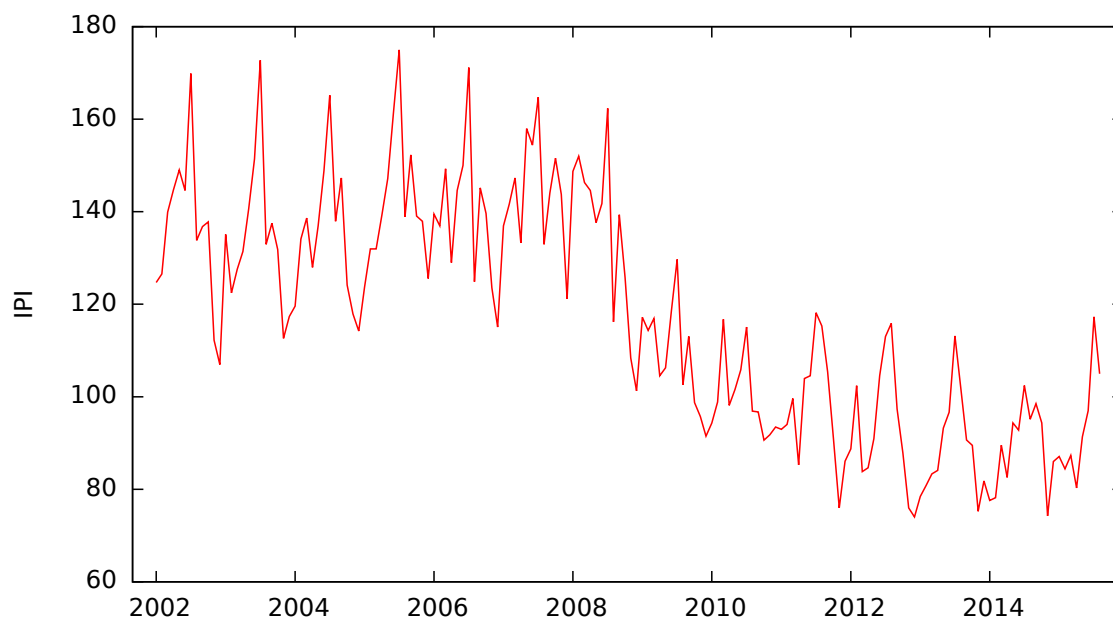
El tractament de la sèrie de l'índex de producció industrial (IPI) de les Balears s'ha dut a terme emprant els programes TRAMO-SEATS (versió 937 del 30 d'abril del 2015) i JDemetra+ (versió 2.0.0). Aquest programari està disponible a les pàgines web corresponents (<www.bde.es> i <www.crosportal.eu>, respectivament). Per fer alguns contrastos i gràfics s'ha emprat el programa Gretl (versió 1.10.1 i disponible sota llicència GNU a <<http://gretl.sourceforge.net>>).

De conformitat amb la guia d'ajust estacional de l'Eurostat, el pretractament de la sèrie es pot iniciar amb la representació gràfica, que ofereix una visió de l'evolució i particularitats

de les dades objecte d'estudi. També forma part d'aquest epígraf l'elecció del calendari adequat que reculli les diferents composicions dels períodes a què es refereix la sèrie. A més, també cal detectar la possible presència d'observacions atípiques, anomenades outliers, i tractar-les a fi que no interfereixin en el procés d'estimació. Finalment, abans d'obtenir la sèrie desestacionalitzada, també s'han de definir el model seleccionat i l'esquema de descomposició de la sèrie.

Una anàlisi gràfica de la sèrie és necessària per obtenir informació rellevant sobre com ajustar-la estacionalment i dóna una primera aproximació dels possibles problemes que pugui haver-hi en les dades.

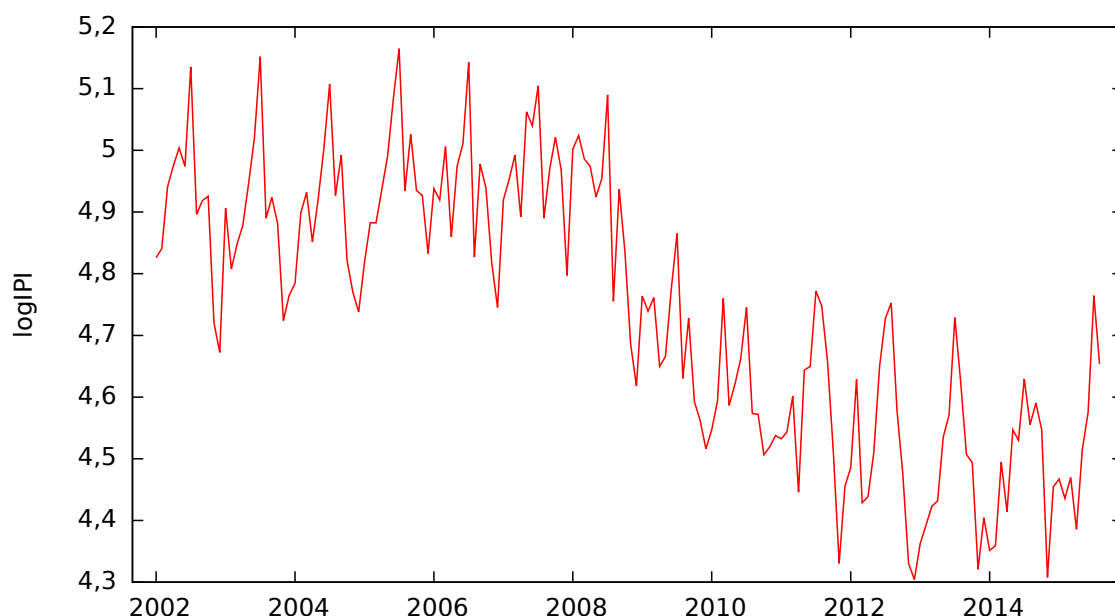
Gràfic A. Índex de producció industrial de les Illes Balears

En el gràfic A es pot comprovar que en la sèrie publicada per l'ístat no hi ha observacions perdudes (missing values) ni tampoc zeros atípics. També destaca el comportament estacional de la producció industrial de les Illes Balears, atès que es repeteix un esquema similar els diferents anys. En canvi, la sèrie de l'IPI no és estacionària en sentit dèbil. En realitat, l'estacionarietat no es dona ni en el nivell de la sèrie

(el valor mitjà de la primera meitat és clarament superior al de la segona meitat de la mostra) ni en els moments de segon ordre (les fluctuacions del principi són més pronunciades que les del tram més recent). Per tant, la sèrie requereix l'aplicació de la transformació de Box-Cox per λ igual a zero, això és, aplicar logaritmes naturals.

Gràfic B. Logaritme natural de l'índex de producció industrial de les Illes Balears

El gràfic B mostra les dades de la sèrie transformades per logaritmes neperians. Si bé l'estacionarietat de segon ordre no s'ha aconseguit del tot, ha millorat substancialment respecte de la sèrie original. De tota manera, més endavant

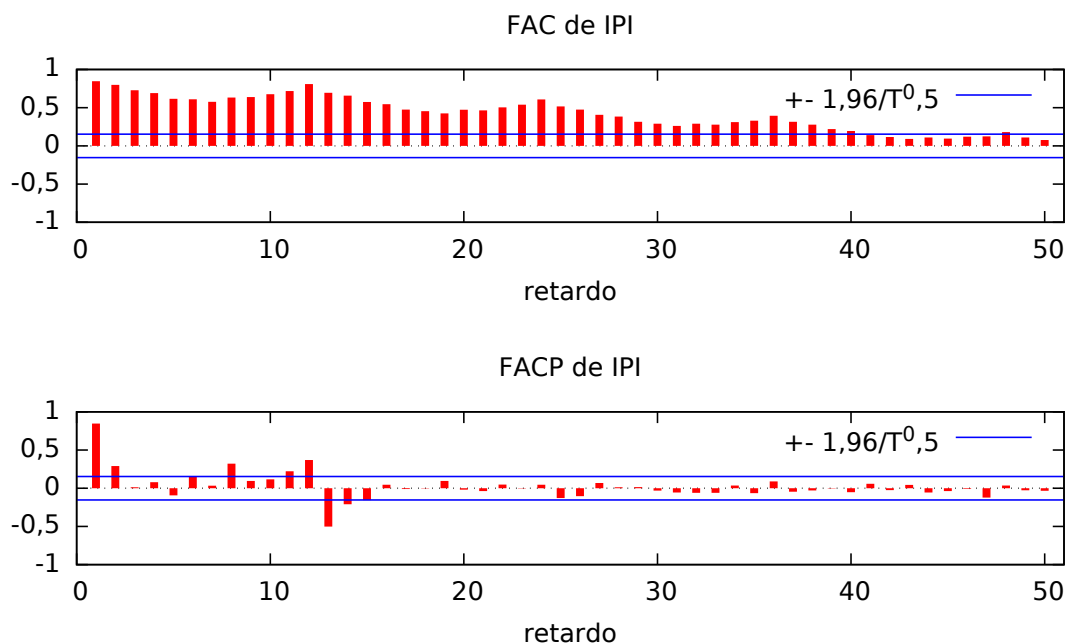
es fa un test previ per confirmar que és correcta l'aplicació de logaritmes a la sèrie.

Una altra recomanació de l'Eurostat per a l'estudi inicial

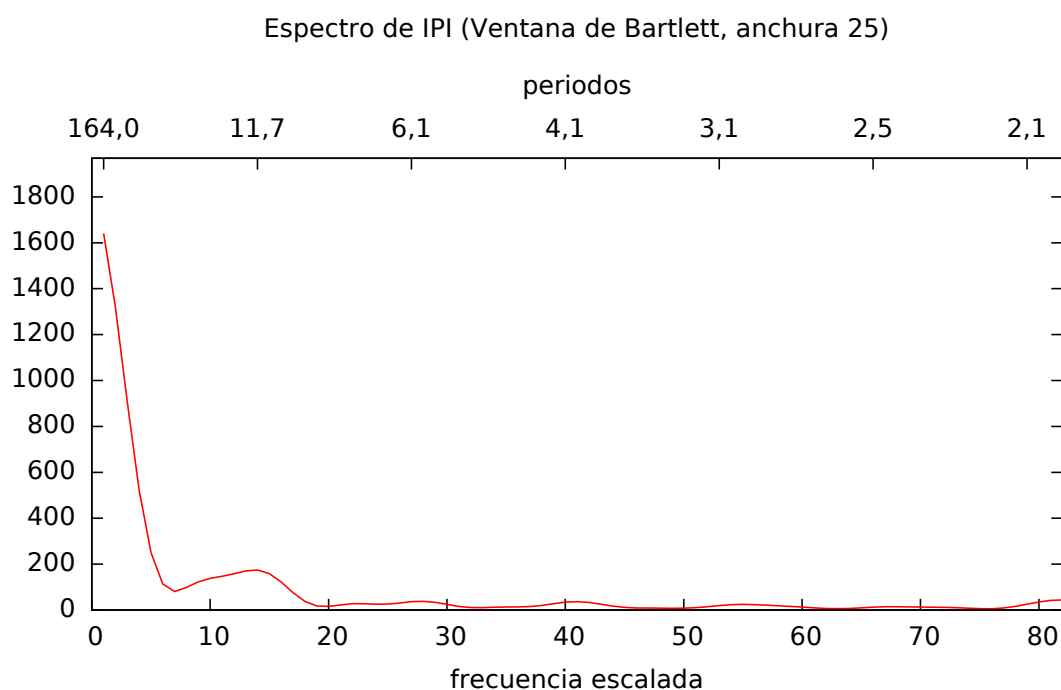
de les dades és el càlcul de l'autocorrelograma de la sèrie. Les funcions d'autocorrelació simple i parcial mostren la relació lineal que té la sèrie amb la seva pròpia evolució passada considerant diferents retards. En el gràfic C es pot veure l'estacionalitat de la sèrie, amb puntes marcades als coeficients d'autocorrelació simple d'ordre 12, 24 i 36, i també una persistència en el llarg termini que s'estén fins més enllà

del retard 40. La funció d'autocorrelació parcial confirma la presència d'un efecte estacional amb la significativitat del coeficient número 12 i els seus satèl·lits. Ambdues funcions també suporten la hipòtesi de no estacionarietat de la sèrie de l'IPI per a Illes Balears, ni en la part regular ni en la part estacional.

Gràfic C. Correlograma de l'índex de producció industrial de les Illes Balears

Gràfic D. Periodograma de l'índex de producció industrial de les Illes Balears

La força del component a llarg termini manifestada en el correlograma també es reflecteix en l'anàlisi espectral (vegeu el gràfic D). Així, les fluctuacions es concentren en la freqüència zero (el llarg termini) i en la de $\pi/6$ (que correspon a un període de 12 mesos). Per tant, l'estudi de l'estacionalitat de la sèrie de l'índex de producció industrial per a les Illes Balears té una motivació empírica. En aquesta línia, el paquet economètric JDemetra també ofereix la possibilitat de contrastar la presència de l'estacionalitat de la sèrie mitjançant contrastos paramètrics i no paramètrics, els quals confirmen l'existència d'aquest component estacional:

Summary

Data have been differenced and corrected for mean

Test	Seasonality
1. Auto-correlations at seasonal lags	YES
2. Friedman (no parametric)	YES
3. Kruskal-Wallis (non parametric)	YES
4. Spectral peaks	YES
5. Periodogram	YES
5bis. Max Periodogram	?
6. Seasonal dummies	YES

El programari TRAMO-SEATS també pot dur a terme contrastos semblants amb la mateixa conclusió:

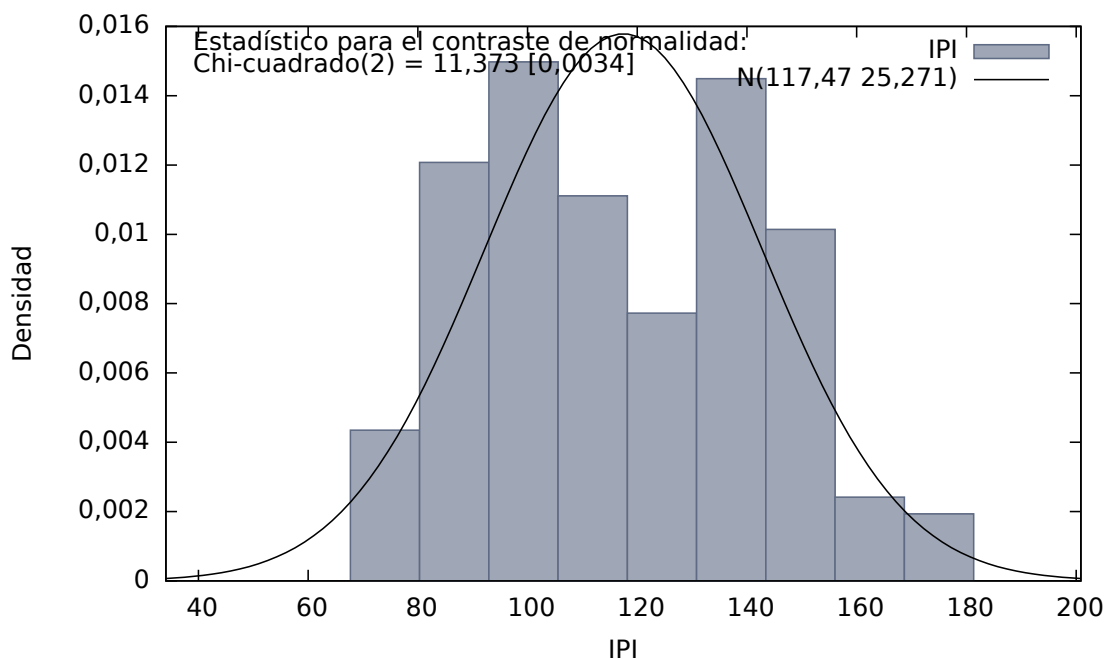
OVERALL TEST FOR IDENTIFIABLE SEASONALITY

AUTOCORRELATION FUNCTION EVIDENCE	YES
NON-PARAMETRIC EVIDENCE	YES
F-TEST	-
SPECTRAL EVIDENCE	YES

IDENTIFIABLE SEASONALITY FOUND IN SERIES

Per acabar la part d'estudi gràfic de la sèrie bruta original, això és, sense cap transformació, es calcularà la distribució de freqüències de les dades. El programa Gretl permet representar l'histograma de freqüències i comparar-lo amb la distribució normal, el resultat del qual es mostra en el gràfic E.

Gràfic E. Histograma de l'índex de producció industrial de les Illes Balears i contrast de normalitat

Tal com es pot comprovar, hi ha dues freqüències dominants i la forma bimodal no s'assembla a una campana de Gauss. Els contrastos disponibles rebutgen en tots els casos la hipòtesi nul·la de normalitat:

Estadístic de contrast de Doornik-Hansen = 11,3727, amb un valor p de 0,00339198

W de Shapiro-Wilk = 0,965786, amb un valor p igual a 0,00044818

Estadístic de contrast de Lilliefors = 0,0862971, amb un valor p $\sim$ 0

Estadístic de contrast de Jarque-Bera = 7,2599, amb un valor p de 0,0265176

Ajust d'efectes de calendari

Forma part de l'anàlisi prèvia la selecció dels regressors que recolliran l'efecte de calendari. Segons les recomanacions de l'Eurostat, s'han de contrastar el nombre de regressors, la diferent composició i longitud dels mesos, els efectes de les festes religioses i laborals i la plausibilitat dels efectes que puguin tenir sobre la sèrie. Seguint les advertències de la guia, en aquest estudi no s'han tingut en compte els possibles efectes "dia pont" ni els de les condicions meteorològiques extremes. Típicament, els efectes de calendari inclouen:

- El nombre diferent de dies hàbils a cada mes
- La composició diferent del nombre de dies hàbils.
- L'efecte d'any de traspàs.
- La Setmana Santa.

De conformitat amb l'estàndard de l'INE per a la correcció d'efectes de calendari en les sèries conjunturals, el regressor de dies hàbils s'ha de calcular a partir de les desviacions respecte de la mitjana de dies de cada mes en la sèrie històrica, a fi de no eliminar la part estacional que distingeix els diferents

mesos. Pel cas de l'IPI de les Illes Balears s'han descomptat les festes de caire estatal i autonòmic publicades en butlletins oficials (o bé les festivitats previstes fins a l'any 2018) i la mitjana de dies hàbils i festius per a cada mes s'ha obtingut considerant el període entre el gener del 2001 i l'agost del 2018. L'efecte de traspàs s'inclou mitjançant una variable que pren el valor -0,25 per als febrers de 28 dies, 0,75 per als de 29 i el valor 0 per a la resta. Així, s'anul·la l'efecte acumulat cada quatre anys. Els regressors de dies hàbils i els d'any de traspàs són en l'annex A d'aquesta monografia.

El programari TRAMO-SEATS permet incorporar com a regressors aquestes dades als models ARIMA i contrastar-ne la significativitat. L'efecte dels festius de celebració de la Setmana Santa s'ha contrastat directament emprant la implementació del programari TRAMO, el qual retorna com a resultat que la correcció per Setmana Santa no és rellevant per a sèrie de l'índex de producció industrial de les Illes Balears. En aquest pretest també es comprova la idoneïtat de la transformació de Box-Cox, tal com s'ha comentat anteriorment. Quant a l'efecte de dies hàbils (REG 1) i d'any de traspàs (REG 2), en ambdós casos resulten significatius:

PRE-TEST

EASTER CORRECTION IS NOT SIGNIFICANT: IEAST CHANGED TO 0

LOG-LEVEL PRETEST :

$SS_{levels}/(SS_{log} * Gmean(levels)^2) = 1.0241588$ LOGS ARE SELECTED

ESTIMATES OF REGRESSION PARAMETERS CONCENTRATED OUT OF THE LIKELIHOOD

PARAMETER	VALUE	STANDARD ERROR	T VALUE	
REG 1	0.65707E-02	0.00104	6.30	
REG 2	0.10819	0.02803	3.86	
OUT 1 (116)	0.18749	(0.03016)	6.22	SO (8 2011)

El programari JDemetra permet definir un calendari de dies festius amb diferents opcions. Pel cas concret de la correcció d'efectes de calendari de l'IPI s'han considerat els dies següents:

Cap d'Any (1 de gener)
Epifania del Senyor (6 de gener)
Dia de les Illes Balears (1 de març)
Dijous Sant
Divendres Sant

Dilluns de Pasqua
Festa del Treball (1 de maig)
Assumpció de Maria (15 d'agost)
Festa Nacional (12 d'octubre)
Tots Sants (1 de novembre)
Dia de la Constitució (6 de desembre)
Immaculada Concepció (8 de desembre)
Nadal (25 de desembre)
Segona Festa de Nadal (26 de desembre)

Regression Model

Workings days

Coefficients	T-Stat	P[T > t]
0,0063	5,84	0,0000

Leap year

Coefficients	T-Stat	P[T > t]
0,1084	3,94	0,0001

Easter [5]

Coefficients	T-Stat	P[T > t]
0,0233	1,16	0,2465

Prespecified outliers

	Coefficients	T-Stat	P[T > t]
SO (8-2011)	0,1867	-5,88	0,2465

Els resultats no coincideixen totalment amb els obtinguts mitjançant TRAMO-SEATS perquè en aquest segon cas s'ha calculat el regressor mitjançant les recomanacions de l'INE. De tota manera, les diferències entre ambdós procediments són mínimes i els contrastos de significació de l'efecte de dies laborables, d'any de traspàs i de Setmana Santa ratifiquen les conclusions extretes anteriorment.

Detecció i correcció d'observacions atípiques

L'objectiu principal del pretractament de la sèrie temporal és assegurar una estimació fiable de l'estacionalitat i de l'efecte de calendari. Concretament aquesta passa es duu a terme detectant i corregint la sèrie de les "no linealitats", les quals poden dificultar l'estimació de l'estacionalitat i dels efectes de calendari. Els valors atípics, anomenats outliers, són un exemple de dades que poden afectar sobre manera la qualitat de l'estimació. Cal detectar els diferents tipus d'observacions atípiques:

- Outliers additius: un valor anormal en un punt aïllat de la sèrie (AO).
- Outliers de canvi transitori: una sèrie d'outliers els efectes dels quals sobre el nivell de la sèrie decreixen en el temps (TC).
- Canvis de nivell: una sèrie d'outliers innovadors que tenen un efecte constant a llarg termini sobre el nivell

de la sèrie, en què s'entén que els outliers innovadors són valors anòmals en aquesta component (LS).

- Rampes: descriuen una transició suau, lineal o quadràtica entre dos moments del temps, en lloc del canvi abrupte associat als canvis de nivell.
- Canvis de nivell temporal: es tracta d'un canvi de nivell més a curt termini.

Els primers dos tipus d'observacions atípiques s'han d'assignar a la component irregular, mentre que els tres darrers són part de la tendència-cicle. Així, els outliers causats per errors en la sèrie original són corregits abans d'iniciar l'ajust estacional.

Els outliers estacionals (també anomenats ruptures estacionals o canvis de règim) són un cas especial (SO). Aquests tipus d'observacions descriuen un increment o decrement pronunciat en la component estacional en un mes o un període concret i són de naturalesa permanent. Així, les ruptures estacionals pertanyen a la component estacional i s'han d'eliminar de la sèrie no ajustada en el procés normal de desestacionalització. Tal com es pot veure en l'estimació dels paràmetres dels regressors de l'apartat anterior, TRAMO-SEATS detecta la presència d'un outlier estacional en la observació número 116, que correspon al mes d'agost del 2011. El programa JDemetra+, que també permet detectar observacions atípiques, arriba a la mateixa conclusió:

Regression model

Outliers

Number of outliers : 1

	Period	Value	StdErr	TStat
SO	8-2011	0,1932	0,0354	5,4589

Summary

	Number	Avg Value
AO	0	0,0000
LS	0	0,0000
TC	0	0,0000
SO	1	0,1932

Aquest outlier no està ni al principi ni al final de la sèrie; per tant, s'inclou el regressor corresponent en el model RegARIMA i s'atribueix a la component estacional.

Selecció del model

Per seleccionar correctament el model es poden establir una sèrie de criteris quantitatius que permeten discriminar entre les diferents possibilitats i verificar la idoneïtat del model escollit. Entre el primer grup s'han considerat, a part del criteri general de parsimònia, els contrastos d'arrels unitàries, el criteri d'informació d'Akaike (AIC), el criteri d'informació bayesià (BIC) i l'error estàndard de cada model. Quant a la verificació del model escollit, les recomanacions de la guia d'ajust estacional de l'Eurostat proposen com a millor alternativa els contrastos estadístics estàndards (per exemple, sobre la normalitat, l'heterocedasticitat, l'autocorrelació,...) i la diagnosi espectral dels residus del model. Tot el procés ha de conduir cap a un model que permeti descriure les característiques rellevants del procés de generació de dades que s'assumeix en la sèrie temporal en qüestió.

En primer lloc, l'autocorrelograma analitzat en els apartats anteriors convida a considerar la presència d'arrels unitàries, la qual es pot comprovar amb el contrast augmentat de Dickey-Fuller compilat en el programari Gretl:

Contrast augmentat de Dickey-Fuller per a LogIPI incloent-hi 13 retards de $(1-L)\text{LogIPI}$
(el màxim fou 13, seguint el criteri AIC)
Mida mostral 150

Hipòtesis nul·la d'arrel unitària: $a = 1$

Contrast amb constant:

Model: $(1-L)y = b_0 + (a-1)*y(-1) + \dots + e$

Coef. d'autocorrelació de primer ordre d'e: -0,030

Diferències retardades: $F(13, 135) = 14,953$ [0,0000]

Valor estimat de $(a - 1)$: -0,0197306

Estadístic de contrast: $\tau_c(1) = -0,627088$

Valor p asimptòtic 0,8623

Amb constant i tendència:

Model: $(1-L)y = b_0 + b_1*t + (a-1)*y(-1) + \dots + e$

Coef. d'autocorrelació de primer ordre d'e: -0,036

Diferències retardades: $F(13, 134) = 12,194$ [0,0000]

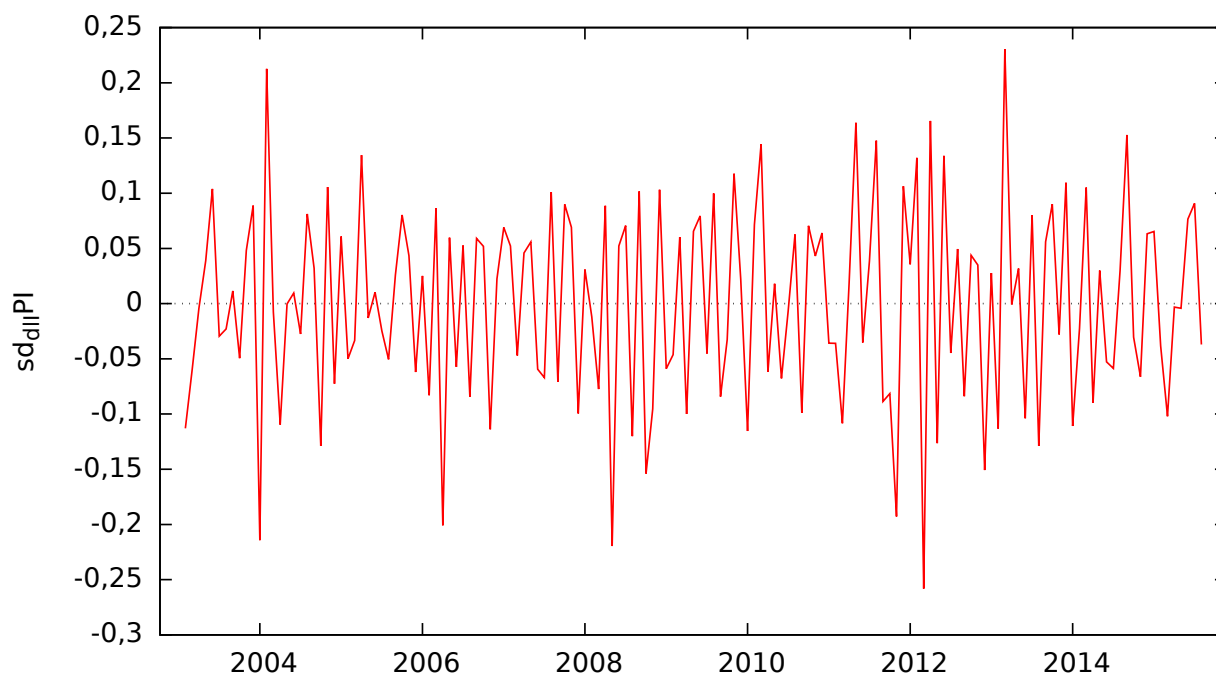
Valor estimat de $(a - 1)$: -0,111658

Estadístic de contrast: $\tau_{ct}(1) = -1,57816$

Valor p asimptòtic 0,8019

En cap cas es rebutja la hipòtesi nul·la d'arrel unitària. Per tant, en la sèrie transformada per logaritmes neperians s'ha d'aplicar l'operador de primeres diferències. Pel que fa a la presència d'arrels unitàries estacionals, s'ha calculat el contrast Dickey-Haza-Fuller amb variables binàries estacionals i l'estadístic obtingut ha estat -3,180142. Atès que el valor crític per a un nivell de significació del 10% és -5,49, no hi ha evidència en contra que es tracti d'una sèrie integrada estacional d'ordre 1. Així les coses, cal diferenciar la sèrie tant pel que fa a la part regular com a l'estacional. La sèrie resultant es pot veure en el gràfic F, en què predomina l'aparença d'estacionarietat.

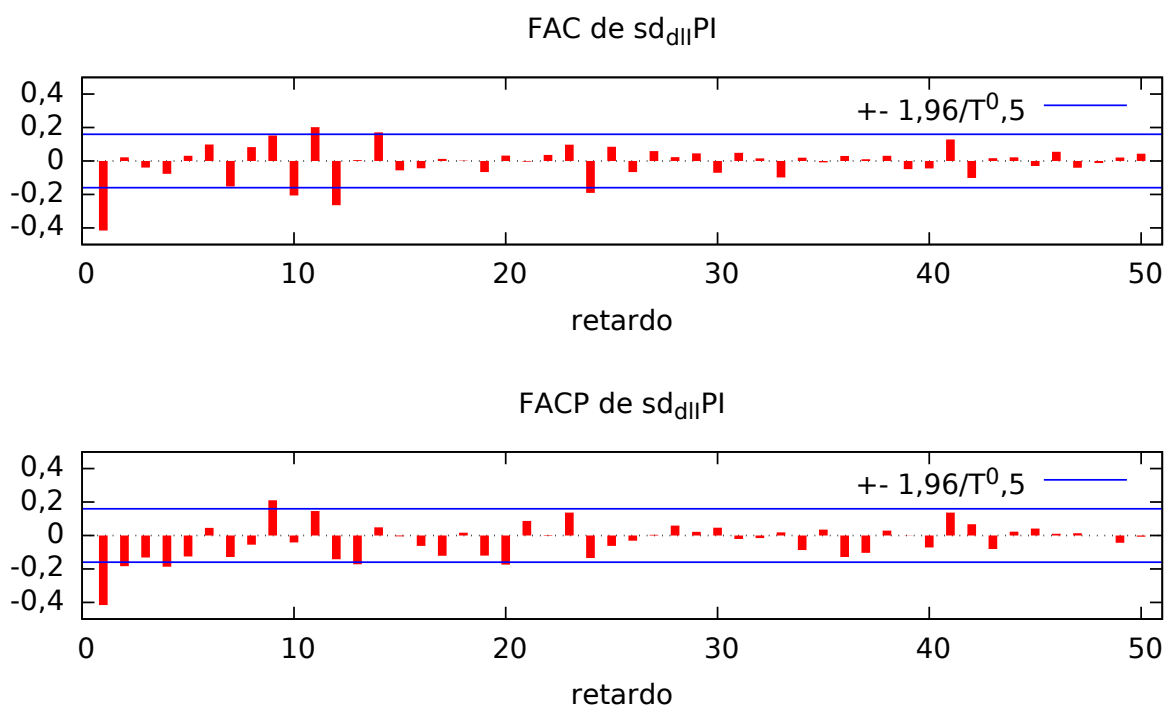
Gràfic F. Diferències regular i estacional del logaritme de l'IPI

El gràfic G presenta l'autocorrelograma de la sèrie diferenciada regularment i estacionalment. La simple anàlisi de la FAC i la FACP rebutja la possibilitat d'un ordre d'integració superior,

amb la qual cosa no s'apliquen diferències successives i la sèrie es pot considerar integrada d'ordre 1.

Gràfic G. Correlograma de les diferències regulars i estacionals del logaritme de l'IPI

El correlograma anterior mostra un primer coeficient de la funció d'autocorrelació simple significatiu, mentre que els corresponents a la part regular de la funció d'autocorrelació parcial decauen cap a zero. Segons la metodologia Box-Jenkins, aquest esquema correspon a una mitjana mòbil d'ordre 1. La part estacional (retards 12, 24 i 48) es veu

afectada pels efectes satèl·lit fruit de la interacció amb la part regular. En canvi, en els residus obtinguts de l'estimació d'un model MA(1) aquests efectes satèl·lit s'esvaeixen i es pot veure un esquema corresponent a una mitjana mòbil estacional d'ordre 1. Per tant, el model proposat és l'anomenat de línies aèries: ARIMAXSARIMA¹²(0,1,1) (0,1,1).

ARIMA MODEL ESTIMATION

MODEL FINALLY CHOSEN :

(0,1,1)(0,1,1)
WITHOUT MEAN

OUTLIERS

- 116 SO (8 2011)

METHOD OF ESTIMATION : EXACT MAXIMUM LIKELIHOOD

ARMA PARAMETERS

PARAMETER	ESTIMATE	STD ERROR	T RATIO	LAG
TH1	-0.51888	0.71294E-01	-7.28	1
BTH	-0.76351	0.53859E-01	-14.18	12

REGULAR MA INVERSE ROOTS

NO.	REAL PART	IMAGINARY PART	MODULUS	ARGUMENT	PERIOD
1	0.51888	0.0000	0.51888	0.0000	-

SEASONAL MA INVERSE ROOTS

NUMBER	REAL PART	IMAGINARY PART	MODULUS	ARGUMENT	PERIOD
1	0.76351	0.0000	0.76351	0.0000	-

CORRELATIONS OF THE ESTIMATES

	TH1	BTH
TH1	1.000	-0.219
BTH	-0.219	1.000

AIC : -429.720

BIC : -5.6553

Radetn : 1.0364110

FINAL VALUE OF OBJECTIVE FUNCTION : 0.48063

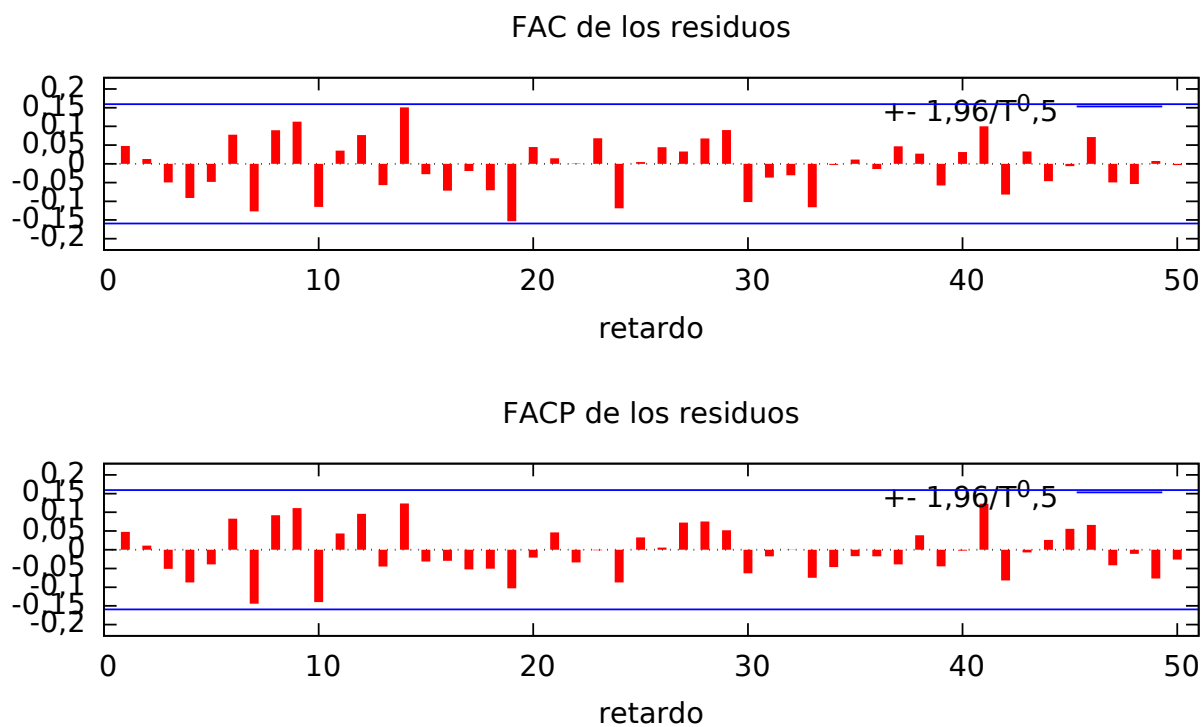
ITERATIONS : 3

NUMBER OF FUNCTION EVALUATIONS: 11

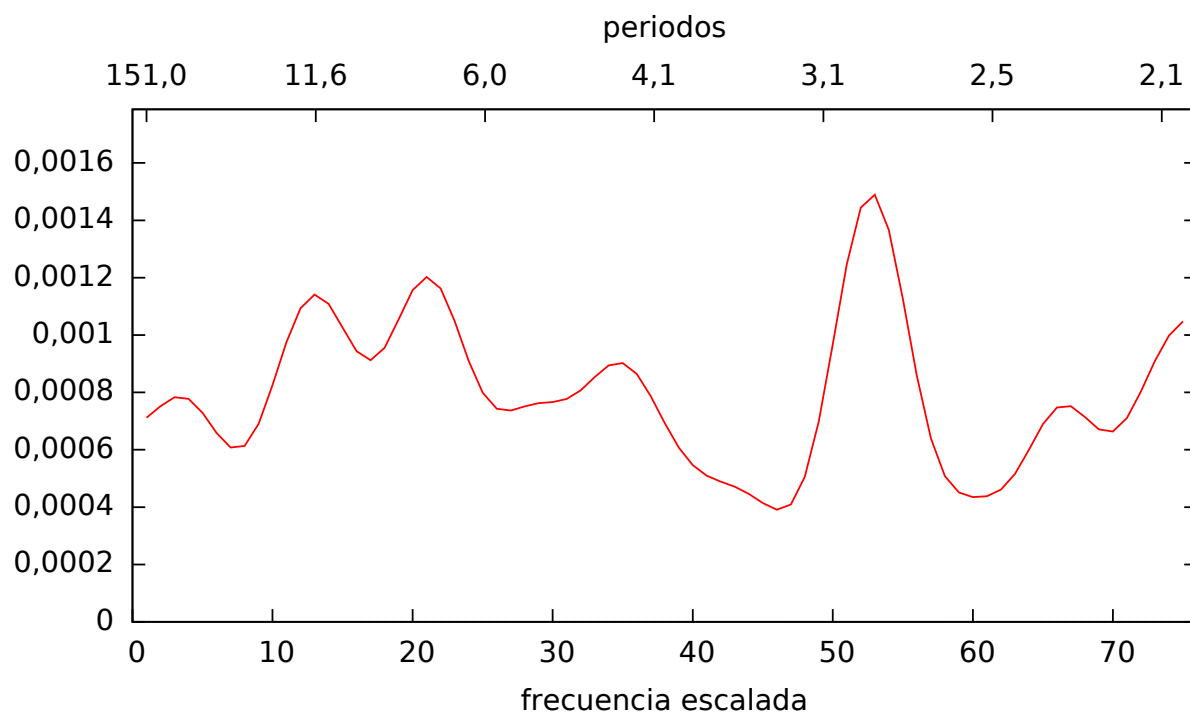
Segons l'estimació de màxima versemblança que retorna TRAMO-SEATS, tant la mitjana mòbil regular com l'estacional són invertibles, atès que mantenen les arrels dins el cercle unitat. Així, no hi ha indicis de sobrediferenciació. A més, els coeficients del model són ambdós significatius.

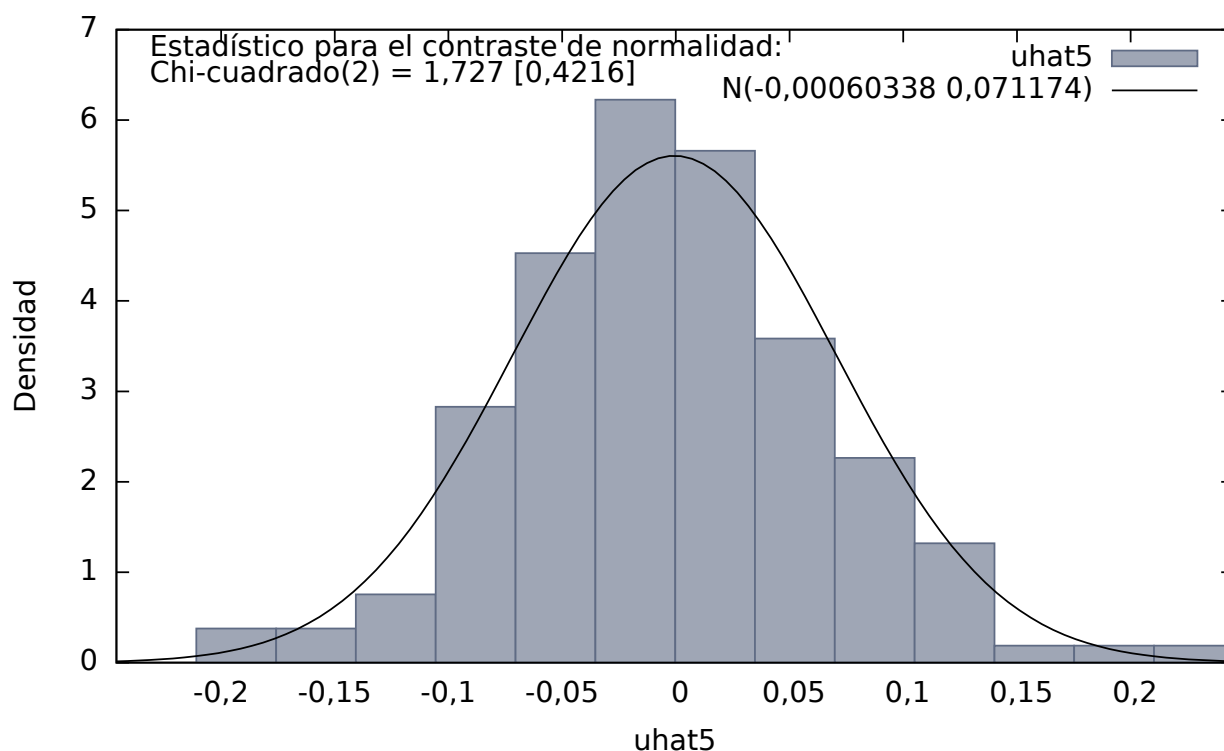
Una altra manera de verificar la idoneïtat del model és mitjançant l'anàlisi dels residus del model proposat. Les funcions d'autocorrelació mostren uns residus que segueixen l'esquema de renou blanc, amb absència d'autocorrelació. Almenys fins al retard 50 tots es mantenen dins les bandes de fluctuació marcades al 95% de confiança. De conformitat

amb la sortida del programa TRAMO-SEATS, el valor de l'estadístic de contrast de Ljung-Box d'ordre 24 és 14,63, que, sota el supòsit de residus aleatoris, es distribueix segons una Chi-quadrat amb 22 graus de llibertat i el p-valor corresponent és 0,8777. Així les coses, no es rebutja que els residus estiguin blanquejats i, per tant, el contrast apunta cap a la idoneïtat del model. En aquesta mateixa direcció hi ha l'anàlisi espectral dels residus, pels quals no s'identifica una freqüència dominant sobre la resta, tal com es pot veure en el periodograma (gràfic I). El gràfic J confirma la normalitat dels residus, cosa que valida la inferència relacionada amb aquest model.

Espectro de los residuos (Ventana de Bartlett, anchura 25)

La part TRAMO del procés no identifica estacionalitat en els residus del model en cap dels contrastes predefinits en el programa, tal com es pot veure en el resum que hi ha a continuació. A més, l'estudi de l'espectre estacional no

detecta cap punta en els residus que indueixi a pensar que no s'ha recollit tota l'estacionalitat del procés generador de dades.

Overall test for seasonality in residuals

AUTOCORRELATION FUNCTION EVIDENCE	NO
NON-PARAMETRIC EVIDENCE	NO
F-TEST	NO
SPECTRAL EVIDENCE	NO

NO IDENTIFIABLE SEASONALITY FOUND IN RESIDUALS

SEASONAL SPECTRAL PEAKS

	Frequency (cycles per year)					
	One	Two	Three	Four	Five	Six
Original series	AT	AT	aT	-T	at	at
Linearized series	AT	aT	AT	AT	AT	aT
Residuals	--	--	--	--	a-	--

AT : peaks detected in AR(30) and Tukey spectrum estimators

A- : only peaks detected in AR(30) spectrum estimator

-T : only peaks detected using Tukey estimator spectrum

-- : No peaks detected in AR(30) nor using Tukey spectrum estimator

Capital letters : approximate size 99%

Lower-case letters: approximate size 95%

Finalment, el programa ofert pel Banc d'Espanya resumeix tota la informació anterior emetent una diagnosi

recapitulativa sobre el model proposat:

ARIMA MODEL : GOOD FIT

ALL TEST ARE PASSED

QUALITY ARIMA MODEL TESTS

Mean in residuals	GOOD
Autocorrelation in residuals	GOOD
Normality of residuals	GOOD
Skewness of residuals	GOOD
Kurtosis of residuals	GOOD
Randomness of residual sign	GOOD
Instability of residual mean	GOOD
Instability of residual variance	GOOD
Seasonality in residuals	GOOD
Trading day in residuals	GOOD
Out-of-sample forecast errors	GOOD
Number of outliers	GOOD

Així les coses, el model que s'ha considerat més adequat per a la descomposició de la sèrie filtrada d'efectes deterministes i outliers (yt) és el següent:

$$(1-L)(1-L12) \ln y_t = (1-0,51888L)(1-0,76351L12) \varepsilon_t$$

en què L representa l'operador retard i cada ε_t segueix una distribució normal independent i idènticament distribuïda d'esperança nul·la.

Esquema de descomposició

Una vegada que es disposa del procés generador de dades, es pot descompondre la sèrie temporal en els components no observables directament. Tal com es pot veure a continuació, el procés SEATS obté una tendència-cicle que s'ajusta a un esquema IMA(2,2), i no considera la presència de cap component transitori. Atès que la part irregular és renou blanc, la sèrie ajustada d'estacionalitat també ha de seguir necessàriament un procés integrat d'ordre 2 amb mitjana mòbil d'ordre 2. Així, la component estacional queda com el polinomi resultant de la suma dels retards estacionals i una mitjana mòbil d'ordre 11:

Model for the components:

Trend-cycle: $\nabla^2 p_t = (1 + 0.022B - 0.978B^2) a_{pt}$, $a_{pt} \sim N(0, 0.13759E-03)$ niid

Seasonal: $S s_t = (1 + 1.241B + 1.19B^2 + 1.04B^3 + 0.81B^4 + 0.56B^5 + 0.32B^6 + 0.09B^7 - 0.08B^8 - 0.24B^9 - 0.34B^{10} - 0.56B^{11}) a_{st}$, $a_{st} \sim N(0, 0.41515E-04)$ niid

SA series: $\nabla^2 n_t = (1 - 1.499B + 0.509B^2) a_{nt}$, $a_{nt} \sim N(0, 0.23963E-02)$ niid

Irregular: $u_t = N(0, 0.13554E-02)$ niid

Note: Parameters with modulus $<10^{-3}$ are not printed.

La comprovació que fa TRAMO-SEATS sobre l'estacionalitat a terme: mostra un diagnòstic favorable sobre la descomposició duita

QUALITY DIAGNOSTICS: SEASONALITY

Negligible / Spurious	No
Highly Stationary and moving	No
Detected but not significant	No
Unstable (innovation too large)	No
Unreliable (estimation error too large)	No
Revisions too large	No

3. Ajust estacional

Actualment el mètode d'ajust estacional més emprat és l'extracció de senyals a partir d'un model ARIMA. Segons les recomanacions de l'Eurostat també es pot dur a terme un procediment semiparamètric fonamentat en un conjunt de mitjanes mòbils predefinides o mètodes de components no observats, com ara els models state space, ja que permeten un tractament dels efectes de calendari i dels outliers, i també un conjunt d'eines diagnòstiques. En aquest estudi s'ha optat per l'alternativa considerada més adequada en la guia d'ajust estacional de l'Eurostat i més comú, que és l'extracció de senyals basada en la modelització ARIMA. En el desenvolupament anterior s'ha vist com el model ARIMA considerat supera tots els controls realitzats.

En el cas d'estudi d'aquesta monografia, no aplica l'elecció entre un model directe o un d'indirecte, atès que l'objecte d'anàlisi és una única sèrie temporal i, per tant, no cal mantenir la coherència amb cap altra forma d'agregació (ni sectorial ni territorial).

Elecció del programari

El programari que s'ha escollit per a desestacionalitzar l'índex de producció industrial de les Illes Balears és TRAMO-SEATS. Si bé hi ha altres alternatives i paquets informàtics que també ofereixen solvència i seguretat, s'ha escollit el programa del Banc d'Espanya per diferents motius. En primer lloc, es tracta d'un programari que històricament s'utilitza a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears per calcular la tendència-cicle de les sèries econòmiques. La informació relacionada amb aquest programari és d'accés lliure. A l'adreça web <www.bde.es>, a part de les versions del programa per a DOS, per a Windows i per a LINUX, hi ha guies i documentació que expliquen el funcionament i les opcions disponibles. De tota manera, cal dir que la interfície amb l'usuari resulta senzilla i clara i que en tot moment hi ha disponible una ajuda que explica les diferents opcions. És un programa que s'ofereix gratuïtament i, per tant, està a l'abast de tothom, amb la qual cosa permet replicar els resultats obtinguts. A més, periòdicament es publiquen revisions del programa en forma de noves versions, que a més incorporen innovadores eines econòmiques que faciliten l'anàlisi. Finalment, també cal

comentar que es tracta del programari amb el qual l'INE ajusta estacionalment les sèries en l'àmbit estatal.

Tal com s'ha comentat al principi, per a aquest estudi s'ha fet servir a més els programaris JDemetra i Gretl. En ambdós casos això ha permès confirmar les conclusions obtingudes amb TRAMO-SEATS i completar-les amb altres indicadors. Els resultats que es presenten en l'annex B han estat calculats amb TRAMO-SEATS.

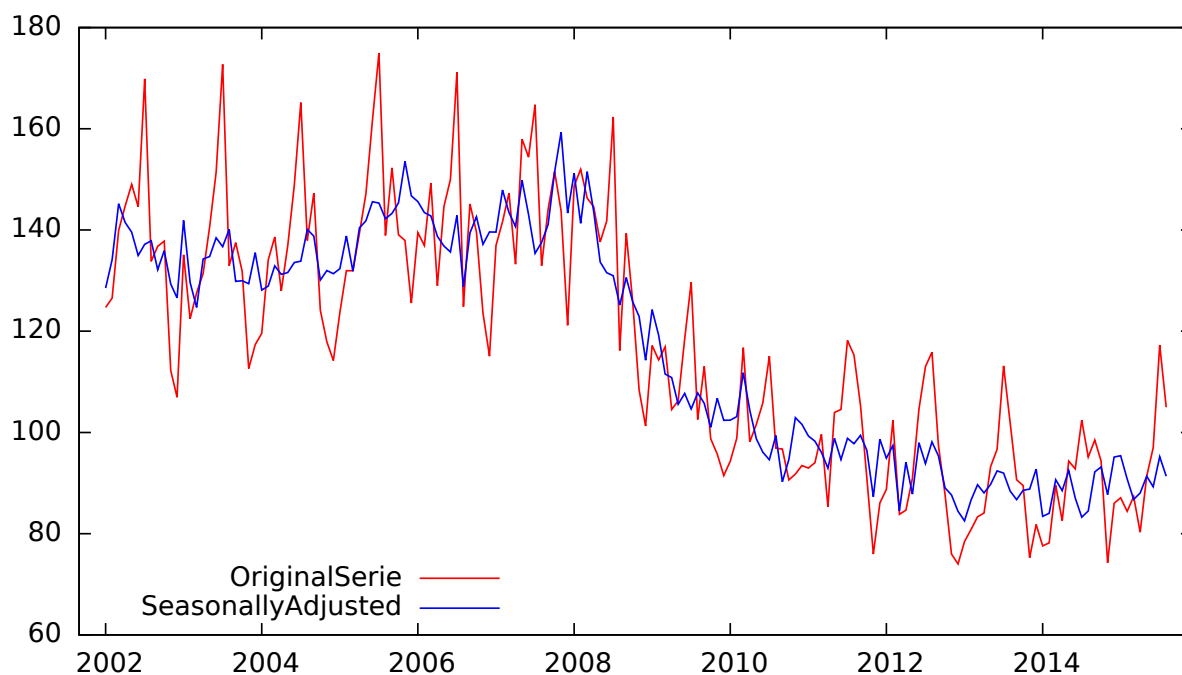
Consistència temporal entre la sèrie original i la desestacionalitzada

El tractament estacional que s'aplica a la sèrie original introdueix necessàriament canvis en les dades anuals agregades, especialment si s'hi inclouen els efectes de calendari i les observacions atípiques. Si bé és possible forçar que la suma o la mitjana de les dades anuals coincideixin entre la sèrie bruta i la desestacionalitzada, la guia d'ajust estacional de l'Eurostat destaca alguns desavantatges d'aquesta imposició:

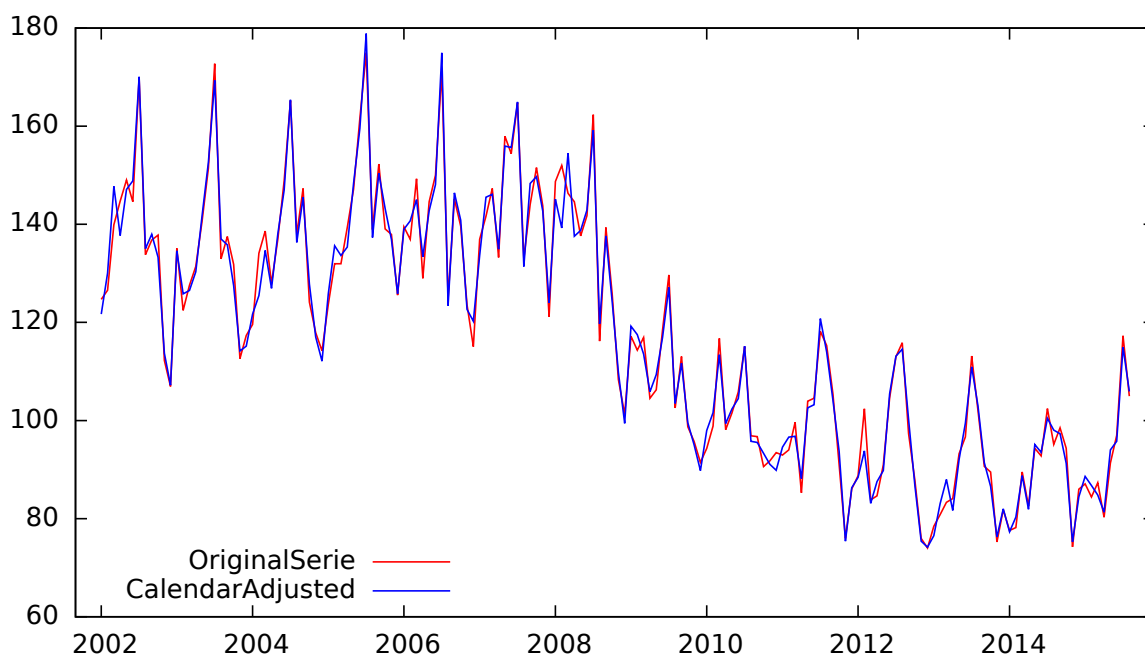
- Introdueix un biaix en les dades ajustades d'estacionalitat, especialment si els efectes de calendari i els outliers són rellevants.
- Les dades ajustades d'estacionalitat obtingudes no són òptimes.
- Es requereixen càlculs addicionals després del processament usual.

Així, en aquest estudi no s'ha forçat la coherència anual entre les dades brutes i les ajustades. Ara bé, atès que les dades originals són números índex amb base 2010, després de la desestacionalització s'ha reindexat la sèrie resultant a fi que es mantingui a 100 la mitjana de l'any 2010. En el gràfic K es pot veure la sèrie desestacionalitzada i referenciada al mateix any base que la sèrie original. Anàlogament s'ha procedit amb la sèrie ajustada d'efectes de calendari i el resultat es pot veure en el gràfic L. Les dades numèriques de la sèrie desestacionalitzada i de la corregida d'efectes de calendari s'han recollit a l'annex B d'aquesta monografia.

Gràfic K. Índex de producció industrial de les Illes Balears. Original i sèrie desestacionalitzada

Gràfic L. Índex de producció industrial de les Illes Balears. Original i sèrie corregida d'efectes calendari

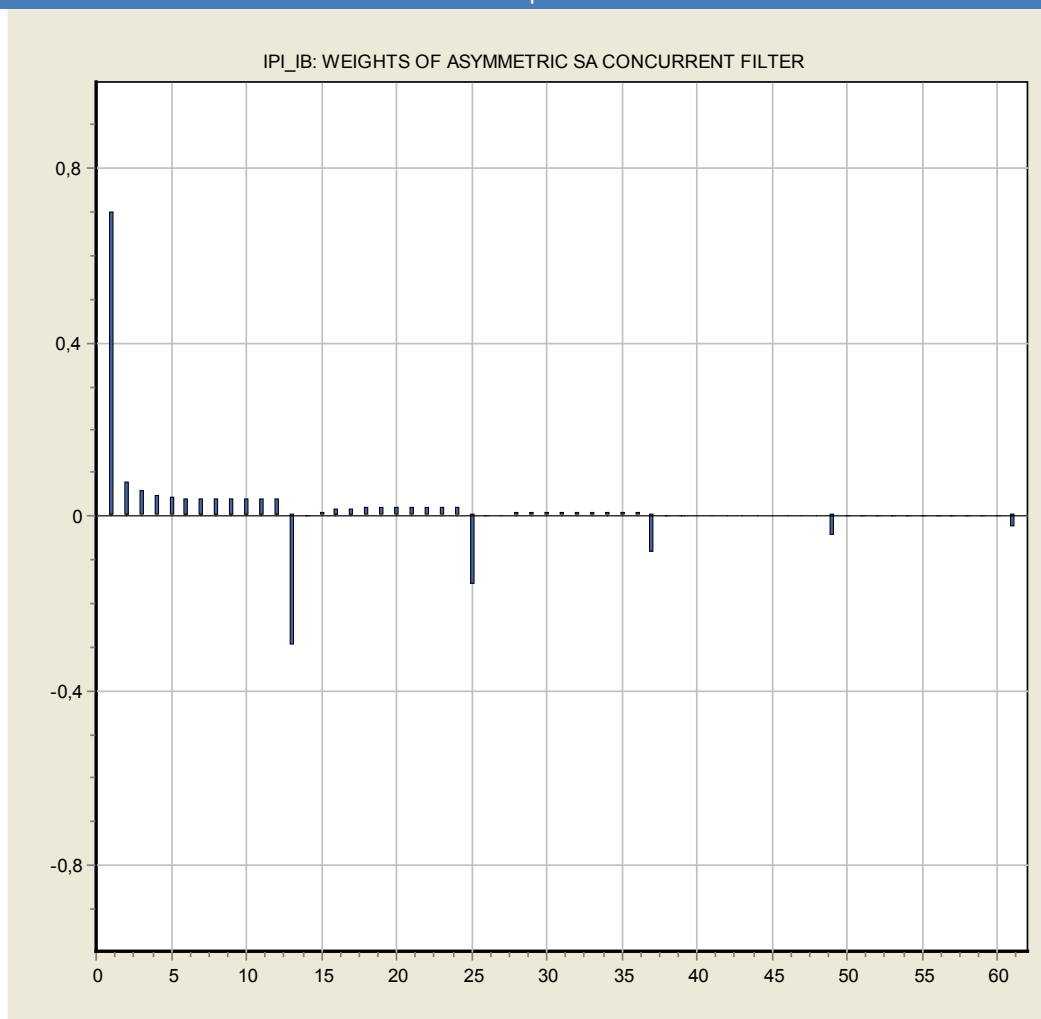

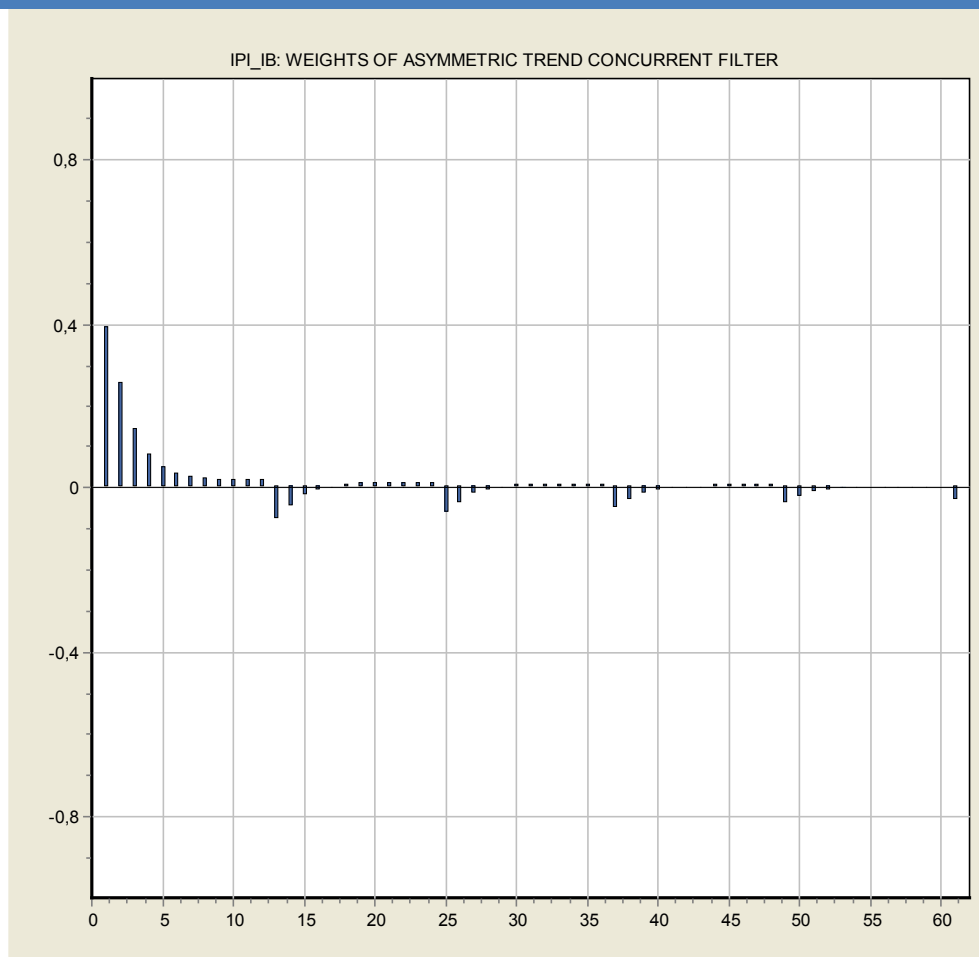
4. Polítiques de revisió

Aquesta monografia únicament pretén mostrar una de les possibilitats d'ajust estacional aplicada a una sèrie concreta i no neix amb esperit de continuïtat. El context que ofereix un estudi d'aquestes característiques no és l'escenari més adient per a una visió global i amb vocació de permanència, la qual es deixa per a iniciatives futures. De tota manera, a continuació es presenten els pesos dels filtres concurrents de la component estacional i de la tendència (vegeu els gràfics M i N, respectivament). Tal com es pot veure, la revisió dels

resultats pot ser significativa almenys durant un període de dos anys (més concretament 25 mesos), durant el qual els canvis en la sèrie ajustada poden resultar substancials. Aquests canvis es poden perllongar fins a quatre anys, que és el punt a partir del qual els pesos d'ambdues components perden influència. Aquests terminis mostren que la sèrie desestacionalitzada es pot veure sotmesa a revisions importants segons evolucioni la sèrie bruta en el futur, especialment pel que fa als períodes més recents en el temps.

Gràfic M. Pesos dels filtres concurrents de la component estacional

5. Conclusions

En aquest estudi s'ha ajustat l'índex de producció industrial de les Illes Balears dels efectes estacionals i de calendari per al període del gener del 2002 a l'agost del 2015. En primer lloc, s'ha verificat que les dades brutes de la sèrie no presenten problemes de mesura evidents i s'ha comprovat que l'ajust estacional té sentit en aquesta sèrie i que, per tant, es pot extreure la informació considerada nova que incorpora. A més, ha resultat necessària la transformació logarítmica de la sèrie i s'ha detectat un outlier estacional en la observació corresponent a agost del 2011. Després de comparar diferents alternatives, s'ha optat per estimar un model regARIMA prenent com a regressors els efectes de calendari (dies laborables i any de traspàs) i com a esquema més adequat el de línies aèries: $ARIMAXSARIMA12(0,1,1)(0,1,1)$. Segons l'anàlisi del programari TRAMO-SEATS, aquest model presenta un bon ajust i permet extreure la component

estacional i la tendència. La sèrie desestacionalitzada ha estat reindexada a fi que la base coincideixi amb la de la sèrie original (l'any 2010). Les dades de partida es recullen en l'annex A i els resultats finals en l'annex B. Els pesos dels filtres concurrents indiquen que la sèrie ajustada pot experimentar revisions significatives fins a quatre anys enrere.

Volem agrair la col·laboració del Banc d'Espanya referent a la versió del programari TRAMO-SEATS per a Windows. A més, apreciam la revisió de la present monografia duta a terme pel personal de la Direcció General d'Ocupació i Economia i pel de l'Ibestat. Finalment, agraïm de forma especial els comentaris i revisions del Dr. Tomás Del Barrio Castro, professor titular del Departament d'Economia Aplicada de la Universitat de les Illes Balears, els quals han enriquit substancialment el present estudi.

Annex A

Data	Sèrie original	Regressor dies hàbils	Regressor any de traspàs	Data	Sèrie original	Regressor dies hàbils	Regressor any de traspàs
2001M01		3,703	0	2006M01	139,5	0,529	0
2001M02		-0,046	-0,25	2006M02	136,9	-0,046	-0,25
2001M03		1,234	0	2006M03	149,3	4,408	0
2001M04		-1,939	0	2006M04	129	-5,113	0
2001M05		1,939	0	2006M05	144,6	1,939	0
2001M06		-1,234	0	2006M06	150	1,939	0
2001M07		-0,176	0	2006M07	171,2	-3,350	0
2001M08		1,763	0	2006M08	124,9	1,763	0
2001M09		-4,480	0	2006M09	145,2	-1,307	0
2001M10		1,867	0	2006M10	139,6	-1,307	0
2001M11		1,120	0	2006M11	123,6	1,120	0
2001M12		-3,547	0	2006M12	115,1	-6,721	0
2002M01	124,7	3,703	0	2007M01	136,9	3,703	0
2002M02	126,6	-0,046	-0,25	2007M02	141,6	-0,046	-0,25
2002M03	139,9	-8,287	0	2007M03	147,3	1,234	0
2002M04	144,7	7,581	0	2007M04	133,2	-1,939	0
2002M05	149	1,939	0	2007M05	158	1,939	0
2002M06	144,6	-4,408	0	2007M06	154,4	-1,234	0
2002M07	169,9	-0,176	0	2007M07	164,8	-0,176	0
2002M08	133,8	-1,411	0	2007M08	133	1,763	0
2002M09	136,8	-1,307	0	2007M09	144	-4,480	0
2002M10	137,8	5,040	0	2007M10	151,6	1,867	0
2002M11	112,2	-2,054	0	2007M11	143,8	1,120	0
2002M12	107	-0,373	0	2007M12	121,2	-3,547	0
2003M01	135,1	0,529	0	2008M01	148,7	3,703	0
2003M02	122,4	-0,046	-0,25	2008M02	152	0,954	0,75
2003M03	127,6	1,234	0	2008M03	146,3	-8,287	0
2003M04	131,4	1,234	0	2008M04	144,6	7,581	0
2003M05	140,6	-1,234	0	2008M05	137,6	-1,234	0
2003M06	151,4	-1,234	0	2008M06	141,8	-1,234	0
2003M07	172,7	2,997	0	2008M07	162,4	2,997	0
2003M08	133	-4,584	0	2008M08	116,2	-4,584	0
2003M09	137,5	1,867	0	2008M09	139,3	1,867	0
2003M10	131,8	5,040	0	2008M10	125,7	1,867	0
2003M11	112,6	-2,054	0	2008M11	108,4	-2,054	0
2003M12	117,3	2,800	0	2008M12	101,3	2,800	0
2004M01	119,6	-2,645	0	2009M01	117,2	-2,645	0
2004M02	134,1	-2,220	0,75	2009M02	114,3	-0,046	-0,25
2004M03	138,6	4,408	0	2009M03	116,9	4,408	0
2004M04	128	1,234	0	2009M04	104,5	-1,939	0
2004M05	136,9	-1,234	0	2009M05	106,3	-4,408	0
2004M06	148,9	1,939	0	2009M06	118,5	1,939	0
2004M07	165,2	-0,176	0	2009M07	129,7	2,997	0
2004M08	137,9	1,763	0	2009M08	102,6	-1,411	0
2004M09	147,3	1,867	0	2009M09	113,1	1,867	0
2004M10	124,1	-4,480	0	2009M10	98,7	-1,307	0
2004M11	117,9	1,120	0	2009M11	95,7	1,120	0
2004M12	114,2	2,800	0	2009M12	91,5	2,800	0
2005M01	123,7	-2,645	0	2010M01	94,3	-5,818	0
2005M02	132	-0,046	-0,25	2010M02	98,9	-0,046	-0,25
2005M03	132	-1,939	0	2010M03	116,8	4,408	0
2005M04	139,3	4,408	0	2010M04	98,2	-1,939	0
2005M05	147,2	-1,234	0	2010M05	101,6	-1,234	0
2005M06	161,6	1,939	0	2010M06	105,8	1,939	0
2005M07	175	-3,350	0	2010M07	115,1	-0,176	0
2005M08	138,9	1,763	0	2010M08	96,9	1,763	0
2005M09	152,3	1,867	0	2010M09	96,7	1,867	0
2005M10	139,1	-4,480	0	2010M10	90,6	-4,480	0
2005M11	137,9	1,120	0	2010M11	91,8	1,120	0
2005M12	125,6	-0,373	0	2010M12	93,5	5,974	0

Data	Sèrie original	Regressor dies hàbils	Regressor any de traspàs
2011M01	93	-2,645	0
2011M02	94	-0,046	-0,25
2011M03	99,6	4,408	0
2011M04	85,3	-5,113	0
2011M05	103,9	1,939	0
2011M06	104,6	1,939	0
2011M07	118,2	-3,350	0
2011M08	115,3	1,763	0
2011M09	105,4	1,867	0
2011M10	91	-4,480	0
2011M11	76	1,120	0
2011M12	86,1	-0,373	0
2012M01	88,7	0,529	0
2012M02	102,4	0,954	0,75
2012M03	83,8	1,234	0
2012M04	84,7	-5,113	0
2012M05	90,9	1,939	0
2012M06	104,6	-1,234	0
2012M07	113	-0,176	0
2012M08	115,9	1,763	0
2012M09	97,4	-4,480	0
2012M10	87,8	1,867	0
2012M11	76	1,120	0
2012M12	74	-0,373	0
2013M01	78,4	3,703	0
2013M02	80,8	-0,046	-0,25
2013M03	83,3	-8,287	0
2013M04	84,1	4,408	0
2013M05	93,2	1,939	0
2013M06	96,6	-4,408	0
2013M07	113,2	2,997	0
2013M08	102	-1,411	0
2013M09	90,6	-1,307	0
2013M10	89,5	5,040	0
2013M11	75,3	-2,054	0
2013M12	81,8	-0,373	0
2014M01	77,6	0,529	0
2014M02	78,2	-0,046	-0,25
2014M03	89,5	1,234	0
2014M04	82,6	1,234	0
2014M05	94,4	-1,234	0
2014M06	92,8	-1,234	0
2014M07	102,4	2,997	0
2014M08	95,1	-4,584	0
2014M09	98,5	1,867	0
2014M10	94,4	5,040	0
2014M11	74,3	-2,054	0
2014M12	86	2,800	0
2015M01	87,1	-2,645	0
2015M02	84,4	-0,046	-0,25
2015M03	87,3	4,408	0
2015M04	80,3	-1,939	0
2015M05	91,4	-4,408	0
2015M06	97	1,939	0
2015M07	117,3	2,997	0
2015M08	105	-1,411	0
2015M09		1,867	0
2015M10		-1,307	0
2015M11		-2,054	0
2015M12		2,800	0
2016M01		-5,818	0
2016M02		0,954	0,75

Data	Sèrie original	Regressor dies hàbils	Regressor any de traspàs
2016M03		-5,113	0
2016M04		4,408	0
2016M05		-1,234	0
2016M06		1,939	0
2016M07		-3,350	0
2016M08		1,763	0
2016M09		1,867	0
2016M10		-4,480	0
2016M11		1,120	0
2016M12		-0,373	0
2017M01		0,529	0
2017M02		-0,046	-0,25
2017M03		4,408	0
2017M04		-8,287	0
2017M05		1,939	0
2017M06		1,939	0
2017M07		-3,350	0
2017M08		1,763	0
2017M09		-1,307	0
2017M10		-1,307	0
2017M11		1,120	0
2017M12		-6,721	0
2018M01		3,703	0
2018M02		-0,046	-0,25
2018M03		-5,113	0
2018M04		1,234	0
2018M05		1,939	0
2018M06		-1,234	0
2018M07		-0,176	0
2018M08		1,763	0

Annex B

DATA	Sèrie	Sèrie desestacionalitzada, base 2010	Sèrie corregida d'efectes calendari, base 2010	DATA	Sèrie	Sèrie desestacionalitzada, base 2010	Sèrie corregida d'efectes calendari, base 2010
1-2002	124,716	128,514	121,708	1-2007	136,932	139,566	133,629
2-2002	126,563	134,140	130,061	2-2007	141,619	147,904	145,533
3-2002	139,915	145,203	147,732	3-2007	147,301	143,449	146,099
4-2002	144,744	141,483	137,698	4-2007	133,239	140,676	134,936
5-2002	149,006	139,588	147,106	5-2007	157,955	149,818	155,941
6-2002	144,602	134,957	148,838	6-2007	154,403	143,041	155,647
7-2002	169,886	137,168	170,068	7-2007	164,773	135,391	164,950
8-2002	133,807	137,869	135,041	8-2007	132,955	137,550	131,412
9-2002	136,79	132,168	137,958	9-2007	144,034	141,055	148,324
10-2002	137,784	135,914	133,284	10-2007	151,563	151,473	149,702
11-2002	112,216	129,327	113,730	11-2007	143,75	159,342	142,683
12-2002	106,96	126,589	107,213	12-2007	121,165	143,334	124,011
1-2003	135,085	141,895	134,605	1-2008	148,722	151,218	145,135
2-2003	122,443	129,664	125,827	2-2008	151,989	141,326	139,255
3-2003	127,557	124,707	126,516	3-2008	146,307	151,524	154,481
4-2003	131,392	134,266	130,319	4-2008	144,602	143,662	137,563
5-2003	140,625	134,763	141,758	5-2008	137,642	133,688	138,751
6-2003	151,42	138,454	152,640	6-2008	141,761	131,554	142,903
7-2003	172,727	136,711	169,344	7-2008	162,358	130,967	159,178
8-2003	132,955	140,108	137,009	8-2008	116,193	125,158	119,736
9-2003	137,5	129,857	135,812	9-2008	139,347	130,604	137,636
10-2003	131,818	129,973	127,513	10-2008	125,71	125,787	124,167
11-2003	112,642	129,398	114,162	11-2008	108,381	122,909	109,844
12-2003	117,33	135,514	115,181	12-2008	101,278	114,276	99,423
1-2004	119,602	128,141	121,688	1-2009	117,188	124,263	119,232
2-2004	134,091	128,915	125,445	2-2009	114,347	119,215	117,507
3-2004	138,636	132,924	134,667	3-2009	116,903	111,550	113,556
4-2004	127,983	131,222	126,938	4-2009	104,545	110,845	105,877
5-2004	136,932	131,585	138,035	5-2009	106,25	105,565	109,363
6-2004	148,864	133,588	146,966	6-2009	118,466	107,700	116,956
7-2004	165,199	133,855	165,376	7-2009	129,688	104,631	127,148
8-2004	137,926	140,112	136,325	8-2009	102,557	107,808	103,503
9-2004	147,301	138,787	145,492	9-2009	113,068	105,774	111,680
10-2004	124,148	130,127	127,846	10-2009	98,722	101,001	99,565
11-2004	117,898	131,988	117,023	11-2009	95,739	106,749	95,029
12-2004	114,205	131,368	112,113	12-2009	91,477	102,400	89,801
1-2005	123,722	132,344	125,880	1-2010	94,318	102,419	97,985
2-2005	131,96	138,815	135,607	2-2010	98,864	103,130	101,596
3-2005	131,96	131,867	133,641	3-2010	116,761	111,794	113,418
4-2005	139,347	140,403	135,357	4-2010	98,153	104,366	99,403
5-2005	147,159	141,821	148,344	5-2010	101,563	98,755	102,381
6-2005	161,648	145,576	159,587	6-2010	105,824	96,091	104,475
7-2005	175	145,335	178,879	7-2010	115,057	94,617	115,180
8-2005	138,92	142,238	137,308	8-2010	96,875	99,392	95,751
9-2005	152,273	143,287	150,403	9-2010	96,733	90,249	95,545
10-2005	139,063	145,344	143,205	10-2010	90,625	94,641	93,324
11-2005	137,926	153,580	136,903	11-2010	91,761	102,926	91,080
12-2005	125,568	146,755	125,865	12-2010	93,466	101,620	89,860
1-2006	139,489	145,629	138,993	1-2011	92,972	99,304	94,593
2-2006	136,932	143,431	140,716	2-2011	94,012	98,280	96,610
3-2006	149,29	142,777	145,016	3-2011	99,627	96,070	96,775
4-2006	128,977	138,768	133,372	4-2011	85,267	92,929	88,173
5-2006	144,602	136,848	142,759	5-2011	103,936	98,839	102,611
6-2006	150	135,667	148,088	6-2011	104,554	94,634	103,221
7-2006	171,165	142,895	174,959	7-2011	118,155	98,830	120,774
8-2006	124,858	128,772	123,409	8-2011	115,301	97,763	113,963
9-2006	145,17	139,412	146,409	9-2011	105,37	99,440	104,076
10-2006	139,631	142,607	140,823	10-2011	90,994	96,443	93,704
11-2006	123,58	137,174	122,663	11-2011	75,984	87,296	75,420
12-2006	115,057	139,604	120,241	12-2011	86,081	98,661	86,285

DATA	Sèrie	Sèrie desestacionalitzada, base 2010	Sèrie corregida d'efectes calendari, base 2010
1-2012	88,728	94,910	88,412
2-2012	102,388	97,401	93,810
3-2012	83,826	84,506	83,142
4-2012	84,658	94,136	87,543
5-2012	90,939	87,803	89,780
6-2012	104,581	97,981	105,423
7-2012	113,014	93,865	113,135
8-2012	115,873	98,155	114,528
9-2012	97,364	95,345	100,264
10-2012	87,845	89,058	86,766
11-2012	75,965	87,642	75,401
12-2012	74,014	84,422	74,189
1-2013	78,436	82,547	76,544
2-2013	80,821	86,613	83,055
3-2013	83,318	89,657	87,973
4-2013	84,08	88,030	81,673
5-2013	93,228	89,725	92,039
6-2013	96,643	92,393	99,474
7-2013	113,157	91,963	110,941
8-2013	102,003	88,444	102,944
9-2013	90,643	86,735	91,417
10-2013	89,483	88,585	86,560
11-2013	75,252	88,788	76,268
12-2013	81,809	92,769	82,003
1-2014	77,601	83,419	77,325
2-2014	78,167	84,017	80,327
3-2014	89,518	90,645	88,787
4-2014	82,579	88,503	81,905
5-2014	94,352	92,478	95,112
6-2014	92,781	87,054	93,528
7-2014	102,442	83,268	100,435
8-2014	95,15	84,496	98,051
9-2014	98,516	92,187	97,306
10-2014	94,353	93,192	91,271
11-2014	74,267	87,725	75,269
12-2014	86,013	95,149	84,437
1-2015	87,095	95,401	88,614
2-2015	84,431	90,817	86,764
3-2015	87,31	86,773	84,810
4-2015	80,288	88,038	81,311
5-2015	91,356	91,360	94,032
6-2015	96,988	89,256	95,752
7-2015	117,262	95,193	114,965
8-2015	104,958	91,350	105,926

Índex de gràfics i taules

Índex de gràfics

- Gràfic 1. Evolució del PIB dels EUA, el Japó i la zona euro (variació interanual ajustada d'estacionalitat)
- Gràfic 2. Variació interanual del preu barril Brent i inflació a la zona euro
- Gràfic 3. Evolució del tipus de canvi de l'euro
- Gràfic 4. Evolució del PIB de països europeus (variació interanual ajustada d'estacionalitat)
- Gràfic 5. Evolució i ràtio sobre PIB del deute a Espanya
- Gràfic 6. Evolució del VAB de les Illes Balears per sectors
- Gràfic 7. Energia elèctrica mensual demandada a les Illes Balears (MWh)
- Gràfic 8. Indicadors del sector de la construcció
- Gràfic 9. Pernotacions, viatgers i estada mitjana a hotels de les Illes Balears. Acumulat gener-setembre (Índex 2008=100)
- Gràfic 10. Variació interanual dels preus hotelers a les Illes Balears (maig 2014 a maig 2015)
- Gràfic 11. Variació interanual de l'IPC de restaurants, bars i cafeteries
- Gràfic 12. Passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria segons origen de vol. Cicle tendència
- Gràfic 13. Passatgers arribats per via aèria per illes. Cicle-tendència

- Gràfic 14. Evolució dels tipus d'interès i hipoteques
- Gràfic 15. Variació interanual de l'atur registrat. Setembre de 2015
- Gràfic 16. Incrementos salarials i inflació a les Illes Balears
- Gràfic 17. Variació interanual de l'Índex de Preus de Consum
- Gràfic 18. Consum i preu dels carburants de l'automoció (benzina 95 i gasoil A) a les Illes Balears
- Gràfic 19. Variació interanual de la tendència-cicle d'indicadors d'inversió a les Illes Balears
- Gràfic 20. Evolució de les emissions a les Illes Balears i a Espanya de GEH i l'objectiu de Kioto
- Gràfic 21. Comerç del dret d'emissions de CO₂ a les Illes Balears. Sector indústria
- Gràfic 22. Comerç del dret d'emissions de CO₂ a les Illes Balears. Sector elèctric
- Gràfic 23. Evolució de les emissions de gasos d'efecte hivernacle per habitant
- Gràfic 24. Intensitat de les emissions de CO₂ a les Illes Balears
- Gràfic 25. Emissions de CO₂ equivalent per grup d'activitat any 2013, Illes Balears (%)
- Gràfic 26. Zonificació per a l'avaluació de la qualitat de l'aire a les Illes Balears
- Gràfic 27. Qualitat de l'aire a Palma (dades mesurades a l'estació de Foners)

Índex de taules

- Taula 1. Perspectives de l'economia balear
- Taula 2. Indicadors internacionals
- Taula 3. Previsions internacionals per al 2016
- Taula 4. Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola
- Taula 5. Evolució de l'economia espanyola
- Taula 6. Evolució de l'economia balear
- Taula 7. Creixement del VAB de l'agricultura, la ramaderia i la pesca
- Taula 8. Afiliació a la Seguretat Social en l'agricultura
- Taula 9. Indicadors de l'agricultura
- Taula 10. Indicadors de la ramaderia
- Taula 11. Afiliació a la Seguretat Social en el sector pesquer
- Taula 12. Indicadors de producció pesquera, 2n trimestre 2015
- Taula 13. Creixement del VAB de la indústria i l'energia a les Illes Balears
- Taula 14. Indicadors de la indústria i l'energia
- Taula 15. Principals béns industrials exportats des de les Illes Balears
- Taula 16. Creixement del VAB de la construcció a les Illes Balears
- Taula 17. Indicadors de la construcció
- Taula 18. Indicadors avançats de la construcció
- Taula 19. Creixement del VAB del sector serveis a les Illes Balears
- Taula 20. Indicadors dels serveis
- Taula 21. Indicadors del comerç
- Taula 22. Establiments turístics a les Illes Balears
- Taula 23. Establiments turístics per illes
- Taula 24. Turistes arribats a les Illes Balears per país de residència
- Taula 25. Afiliats a la Seguretat Social
- Taula 26. Passatgers arribats via aèria segons origen de vol
- Taula 27. Trànsit de passatgers arribats per via marítima
- Taula 28. Transport de mercaderies. Tones embarcades i desembarcades
- Taula 29. Indicadors de mediació financera
- Taula 30. Indicadors dels serveis empresarials i immobiliaris
- Taula 31. Indicadors del mercat de l'habitatge
- Taula 32. Ocupats en altres serveis
- Taula 33. Indicadors d'ocupació i atur (Illes Balears, Espanya i UE-28)
- Taula 34. Indicadors del mercat laboral a les Illes Balears
- Taula 35. Indicadors del mercat laboral per illes
- Taula 36. Cost i jornada laboral
- Taula 37. Accidents de treball
- Taula 38. Evolució de l'IPC (setembre 2015)
- Taula 39. Indicadors de consum
- Taula 40. Consum dels residents a l'estranger
- Taula 41. Recaptació tributària a les Illes Balears
- Taula 42. Indicadors d'inversió
- Taula 43. Qualitat de l'aire. Concentracions de contaminants registrades a les estacions de les Illes Balears (2013-2014)

Notes i abreviatures. Agraïments

Notes

Els percentatges de variació es refereixen a la diferència entre el període esmentat d'enguany i el mateix període de l'any passat, excepte quan es diu expressament una altra cosa.

Data de tancament: 22 d'octubre de 2015

Abreviatures i sigles

T_{t-k}^t (%): variació interanual del component tendència-cicle calculat segons el programa Tramo-Seats.

N. d.: no disponible.

AP.: Administració pública.

ISFLSL: institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars.

FBCF: formació bruta de capital fix.

MUFACE: mutualitat general de funcionaris.

ISFAS: Institut Social de les Forces Armades.

DGOE: Direcció General d'Ocupació i Economia.

DGECC: Direcció General d'Energia i Canvi Climàtic

MAGRAMA: Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient.

MINECO: Ministeri d'Economia i Competitivitat.

MINETUR: Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme.

Altres fonts emprades

BCE: Banc Central Europeu

BE: Banc d'Espanya

BEA: Oficina d'Anàlisi Econòmica. Departament de Comerç (Estats Units)

CIS: Centre d'Investigacions Sociològiques

Comissió Europea

Consell Superior de Cambres de Comerç d'Espanya

Destatis: Oficina Federal d'Estadística (Alemanya)

EBF: Federació Bancària Europea

EIA: US Energy Information Administration

Eurostat: Oficina d'Estadística de la Unió Europea

FMI: Fons Monetari Internacional

HM Treasury (Regne Unit)

IET: Institut d'Estudis Turístics

INSEE: Institut Nacional de l'Estadística i dels Estudis Econòmics (França)

Institut Nacional d'Estadística de Portugal

Mercapalma. Mercados Centrales de Abastecimiento de Palma de Mallorca, SA

MIC: Ministeri d'Afers Interns i Comunicació. Oficina d'Estadística (Japó)

Ministeri d'Economia i Competitivitat

Ministeri de Foment

Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques

Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme

Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social

OCDE: Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic

Oficina Nacional d'Estadística (Xina)

OTIB: Observatori del Treball de les Illes Balears

Servei Estadístic Nacional de Malta

Servei Estadístic Nacional de Tunísia

Servei Estadístic Nacional de Turquia

Servei Estadístic Nacional de Xipre

Servei Estadístic Nacional del Marroc

UK Statistics Authority (Regne Unit)

Agraïments

AENA – Aeroport d'Eivissa

AENA – Aeroport de Maó

AENA – Aeroport de Palma

APB: Autoritat Portuària de les Balears. Ministeri de Foment

ANFAC: Associació Espanyola de Fabricants d'Automòbils i Camions

ATB: Agència de Turisme de les Illes Balears

COAIB: Col·legi Oficial d'Arquitectes de Balears

CLH: Compañía Logística de Hidrocarburos. Palma

Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori

Direcció General d'Aviació Civil. Ministeri de Foment

Direcció General d'Energia i Canvi Climàtic

DGT: Direcció General de Trànsit. Ministeri d'Interior

EMT: Empresa Municipal de Transports de Palma

Euro6000

Gesa-Endesa

IBAVI: Institut Balear de l'Habitatge. Govern de les Illes Balears

Ibestat: Institut d'estadística de les Illes Balears

INE: Institut Nacional d'Estadística

Observatori del Turisme. Conselleria de Turisme i Esports

Oficemen: Agrupació de Fabricants de Ciment d'Espanya

Ports de Balears

REE: Red Eléctrica de España

Servired

Sistema 4B

SOIB: Servei d'Ocupació de les Illes Balears. Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats

TGSS: Tresoreria General de la Seguretat Social

Persones

Antoni M. Grau Jofre (Direcció General de Pesca i Medi Marí)

Paula M. Elías Mir (Direcció General d'Energia i Canvi Climàtic)

Govern de les Illes Balears
Conselleria de Treball, Comerç i Indústria

<http://dgeconomia.caib.es>

Unió Europea
Fons Social Europeu
L'FSE inverteix en el teu futur